

Nyheter for barn og forestillinger om barndom

Barns erfaringer og Supernytts tekstlige strategier

Linn Cathrin Lorgen

Avhandling for graden philosophiae doctor (ph.d.)
Universitetet i Bergen
2019

UNIVERSITETET I BERGEN

Nyheter for barn og forestillinger om barndom

Barns erfaringer og Supernytts tekstlige strategier

Linn Cathrin Lorgen

Avhandling for graden philosophiae doctor (ph.d.)
ved Universitetet i Bergen

Disputasdato: 07.06.2019

© Copyright Linn Cathrin Lorgen

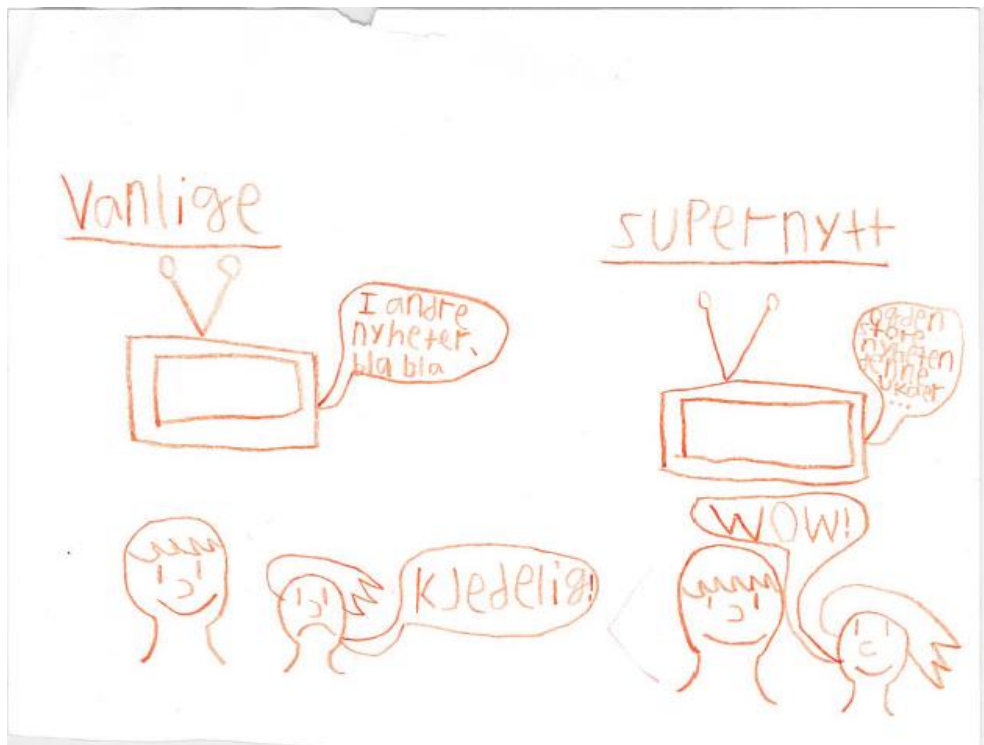
Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverkslovens bestemmelser.

År: 2019

Tittel: Nyheter for barn og forestillinger om barndom

Navn: Linn Cathrin Lorgen

Trykk: Skipnes Kommunikasjon / Universitetet i Bergen

Figur 1 Illustrasjon av forskjellene mellom *Supernytt* og "vanlige" nyheter. Tegnet av Liam (10 år).

Forord

Det er en rekke mennesker som har spilt en viktig rolle i å få dette prosjektet i havn. Først og fremst vil jeg takke mine to veiledere ved Institutt for informasjons- og medievitenskap, Tone Kristine Tefre Kolbjørnsen og Brita Ytre-Arne. Takk for fine samtaler, grundige lesninger og verdifulle innspill, og ikke minst urokkelig optimisme og oppmuntring gjennom en lang prosess. Jeg vil også takke medlemmer av forskningsgruppen for mediebruk og publikumsstudier for gode råd og tips i ulike faser av avhandlingsarbeidet.

I løpet av prosjektperioden har jeg flyttet til Trondheim sammen med mann og barn. Tusen takk til instituttleder Leif Ove Larsen og andre ved instituttet, som har tilrettelagt og gjort det mulig å fullføre avhandlingen herfra. Jeg vil rette en stor takk til Vebjørng Tingstad, som har vært tilknyttet prosjektet som biveileder og invitert meg inn som en del av forskningsmiljøet ved Norsk senter for barneforskning (NOSEB) ved IPL/NTNU. Takk for at du alltid har vært tilgjengelig for råd og diskusjon, og for engasjementet og interessen du har vist for prosjektet. Institutt for pedagogikk og livslang læring fortjener takk for at de har stilt kontorplass til disposisjon. Jeg vil takke instituttledelsen og kolleger ved NOSEB og IPL for muligheten til å være del av et spennende fagmiljø. Takk til blant andre Marit Ursin, Ingvild Kvale Sørenssen, Mari Gunnman Furunes, Inger T. Pedersen, Kjersti Grinde og Marit Loveland, som har bidratt til å gjøre arbeidshverdagen både hyggelig og faglig interessant.

Jeg vil rette en spesiell takk til Ida Marie Lyså og Birthe Lorgen, som har lest og gitt tilbakemeldinger på avhandlingen. Takk til Nina Kvalheim for fint kontorsamboerskap i Bergen, og for kontrollkoding og verdifulle innspill i prosjektperiodens siste faser. En stor takk rettes også til Pål Aarsand, for mange gode og tankevekkende kommentarer gitt i forbindelse med sluttseminaret for prosjektet.

Tusen takk går ikke minst til alle barn og foreldre som har deltatt i studien, som har åpnet hjemmene sine og delt sine erfaringer. Samtalene med dere har uten tvil vært det mest givende og inspirerende ved å gjøre dette prosjektet. Til slutt vil jeg takke mine

nærmeste venner og familie for støtte og oppmuntring gjennom avhandlingsarbeidets mange opp- og nedturer. Den aller største takken går til Said, Isak og Jonas, som har stilt med store doser tålmodighet, glede, kaos og avledning.

Sammendrag

Denne avhandlingen handler om barns erfaringer med nyheter for barn, med fokus på allmennkringkasteren NRKs *Supernytt*. De siste årene har flere ulike nyhetstilbud for barn vokst frem i det norske medielandskapet, noe som medfører at barn har fått en annerledes status som nyhetspublikum enn for bare få år siden. Denne avhandlingen gir et innblikk i hvordan barn i alderen åtte til tolv år gir mening til blant annet hva det innebærer at de nå har egne nyheter, grunnene til at slike nyheter finnes, og hva som er spesielt med disse nyhetene. I avhandlingen kombineres analyser av kvalitative intervjuer med barn med kvantitative og kvalitative tekstanalyser av *Supernytt*. Gjennom å studere både erfaringer med og utformingen av nyheter for barn synliggjøres utbredte og ofte tatt-for-gitte forestillinger om barn og barndom som preger samtiden. En slik synliggjøring kan bidra til innsikt i hva slags posisjoner barn tilbys og opplever at de har som nyhetsseere og medborgere gjennom nyhetene som produseres spesielt for dem.

Avhandlingens analyser har altså som formål å gi innsikt i forestillinger om barn og barndom som preger både barns perspektiver og *Supernytt* som tekst. Hovedfokuset ligger på måtene barna som har deltatt i studien, trekker veksler på kulturelle normer, verdier og forestillinger når de reflekterer rundt sine egne erfaringer med nyheter, og når de gir fortolkninger av hvorfor nyheter for barn bruker bestemte tekstlige strategier. For å systematisere og løfte frem den kulturelle logikken som preger barnas meningsskaping, benyttes perspektiver fra blant annet diskurspsykologi. Intervjuene er analysert ved hjelp av begrepet *fortolkningsrepertoarer*, som kan forstås som kulturelle byggeklosser, eller som tilbakevendende måter å karakterisere og evaluere handlinger, hendelser og fenomener (Potter & Wetherell, 1987). Gjennom analysene løftes bruken av et *læringsrepertoar* og et *sårbarhetsrepertoar* frem som spesielt dominerende i intervjuene. Deltakerne forholder seg til idealer om at det er viktig å være informerte og opplyste nyhetsseere, samtidig som de navigerer i syn på barn som sårbare i møte med nyheter om vold, lidelse og kriser. I samspill med disse repertoarene trer en forståelse av barndommen som en lystbetont og forpliktelsesfri livsfase frem som en viktig

dimensjon i barnas forklaringer. Enkelte av barna gir for eksempel uttrykk for et syn på barn som en spesielt underholdningsorientert gruppe.

Meningsdimensjonene og spenningene som preger barnas forklaringer, gjenspeiles også i de tekstlige strategiene som benyttes i *Supernytt*. Ved hjelp av både barnas fortolkninger og tekstanalyser utforskes måtene programmet balanserer i et spenningsfelt mellom å opplyse, veilede og invitere barn til å være aktive deltakere i samfunnet, og å betrygge og underholde barnepublikummet.

Både måtene barna snakker om sine erfaringer og utformingen av *Supernytt*, gjenspeiler det som har blitt beskrevet som et fremtredende trekk ved barndom i senmoderniteten: en sameksistens av ulike og til tider motsetningsfylte syn på barn som sårbare og risikoutsatte, som mennesker under utvikling med behov for veiledning og oppdragelse, men også som autonome og kompetente deltakere og medborgere.

Abstract

This thesis is about children's experiences with children's news, in particular the public service broadcaster NRK's *Supernytt*. In recent years, several different news services for children have emerged in the Norwegian media landscape, which has implications for children's status as a news audience. This thesis provides insight into how children between the ages of eight and twelve make sense of what it means to have access to news that are specifically tailored for their age group, why such news exists, and the reasons behind the textual strategies used in children's news. In exploring these questions, a combination of qualitative interviews with children and quantitative and qualitative textual analyses of *Supernytt* is used. Through analysing both children's utterances and textual strategies found in the news, widespread and often taken-for-granted notions of children and childhood are rendered visible, thus contributing to insight into the positions children are offered as news viewers and citizens.

The study aims to provide insight into the notions of children and childhood that characterize both children's experiences and *Supernytt*. The main focus is on the ways the children participating in the study draw on cultural norms, values and ideas when reflecting on their own experiences with news and when they interpret the use of different textual strategies in children's news. In order to highlight the cultural logic permeating the children's sensemaking, the notion of *interpretative repertoires* is utilized. Such repertoires can be understood as cultural building blocks, or as recurrently used ways of characterizing and evaluating actions, events and phenomena (Potter & Wetherell, 1987). The use of a *learning repertoire* and a *vulnerability repertoire* is highlighted as particularly dominant in the interviews. The participants navigate in ideals concerning the importance of being an informed and enlightened news viewer, while simultaneously describing children as vulnerable when faced with news about violence, suffering and crises. Intertwined with these repertoires is an understanding of childhood as a phase of life characterized by play and freedom from responsibility. For example, some of the participants describe children as a particularly entertainment-oriented group.

These different notions of children and childhood, with their inherent tensions, are also reflected in the textual strategies found in *Supernytt*. Based both on the participants' readings and textual analyses, the thesis explores how the programme balances considerations of informing, providing guidance, and treating children as active participants in society, while simultaneously protecting, consoling and entertaining the child audience.

The ways the children in the study talk about their experiences, and the textual features of *Supernytt*, reflect what has been described as a prominent feature of childhood in late modernity: a coexistence of different and sometimes contradictory notions of children as vulnerable and at risk, as human becomings in need of guidance and education, but also as autonomous and competent participants and citizens.

Innholdsfortegnelse

1. INTRODUKSJON	1
1.1 NYHETER FOR BARN	1
1.2 FORESTILLINGER OM BARN OG BARNDOM	4
1.3 FORSKNINGSPØRSMÅL, TEORI OG METODE	8
1.4 AVHANDLINGENS OPPBYGGING	11
2. TIDLIGERE FORSKNING OM BARN OG NYHETER - TENDENSER OG UTFORDRINGER	13
2.1 NYHETENES SAMFUNNSVERDI	14
2.1.1 BARN, OFFENTLIGHET OG MEDBORGERSKAP	15
2.2 FORSKNING OM BARN OG NYHETER	18
2.2.1 PRODUKSJONSSTUDIER OG TEKSTANALYSER	20
2.2.2 PUBLIKUMSSTUDIER	25
2.2.3 "HVIS JEG SKULLE LAGE NYHETENE" – BARNES PREFERANSER OG ØNSKER	29
2.3 TENDENSER OG UTFORDRINGER	32
2.4 OPPSUMMERING	38
3. TEORETISK RAMMEVERK	41
3.1 PERSPEKTIVER FRA CULTURAL STUDIES	41
3.2 SOSIALKONSTRUKSJONISTISKE PERSPEKTIVER PÅ BARN OG BARNDOM	45
3.2.1 DEN NYE BARNDOMSSOSIOLOGIEN	48
3.2.2 FORESTILLINGEN OM DET KOMPETENTE BARNET	52
3.3 DISKURSANALYTISKE PERSPEKTIVER	57
3.3.1 DISKURSANALYTISKE TILNÆRMINGER TIL INTERVJUER	60
3.3.2 ERFARING, POSISJONERING OG FORTOLKNINGSREPERTOARER	62
3.4 OPPSUMMERING	68
4. METODE OG METODOLOGI	69
4.1 KOMBINASJON AV METODER	71
4.2 KVANTITATIV INNHOLDSANALYSE	72
4.3 INTERVJUER MED BARN	75
4.3.1 REKRUTTERING OG UTVALG	77
4.3.2 MAKTRELASJONER OG ETISKE HENSYN	80
4.3.3 INTERVJUER MED ET ELLER TO BARN	82

4.3.4 INTERVJUER I HJEMMET	84
4.3.5 VISUELLE METODER OG OPPBYGGING AV INTERVJUENE	86
4.3.6 DE TO INTERVJURUNDENE	90
4.4 ANALYSEPROSESSEN	94
4.4.1 REPERTOARANALYSE	95
4.4.2 LESERLEDEDE TEKSTANALYSER	97
4.5 OPPSUMMERING	99
<u>5. SUPERNYTT SOM NYHETSPROGRAM</u>	<u>101</u>
5.1. HENVENDELSIFORM	101
5.2 SUPERNYTTS EMNEPROFIL	104
5.2.1 KULTUR, UNDERHOLDNING OG SPORT	109
5.2.2 KRIMINALITET, ULYKKER, KRIG OG TERROR	109
5.2.3 ØKONOMI, POLITIKK OG SOSIALE SPØRSMÅL	111
5.3 NYHETER FOR, OM OG MED BARN	113
5.4 OPPSUMMERING	117
<u>6. BARNES NYHETSERFARINGER OG BRUK AV FORTOLKNINGSREPERTOARER</u>	<u>119</u>
6.1 NYHETSVANER OG ERFARINGER MED SUPERNYTT	120
6.1.1 SUPERNYTT I SKOLEN	121
6.1.2 BARNES ERFARINGER MED ANDRE NYHETSMEIER	126
6.1.3 BARN OG FORELDRES PERSPEKTIVER PÅ REGLER OG SKJERMING	128
6.2 POSISJONERINGER I INTERVJUSITUASJONEN	133
6.2.1 KULTURELLE DIKOTOMIER: Å VÆRE DIGITAL ELLER SOSIAL	139
6.3 BARNES BRUK AV FORTOLKNINGSREPERTOARER	142
6.3.1 LÆRINGSREPERTOARET	144
6.3.2 SÅRBARHETSREPERTOARET	147
6.3.3 FORTOLKNINGSREPERTOARER OG FORESTILLINGER OM BARN OG BARNDOM	149
6.4 OPPSUMMERING	153
<u>7. SÅRBARHETSREPERTOARET - SKUMLE NYHETER OG SÅRBARE BARN</u>	<u>155</u>
DEL 1. BARNES PERSPEKTIVER	157
7.1 EGEN OG ANDRE BARNES SÅRBARHET	157
7.1.1 FRYKT OG MESTRING	160
7.2 PASSENDE NYHETER FOR BARN	163

7.2.1 BARNAS FORTOLKNINGER AV NYHETER OM KRISER OG ULYKKER	165
7.2.2 GODE NYHETER SOM "PARAPLY OVER SOLA"	168
DEL 2. TEKSTANALYSER	172
7.3 BETRYGGENDE STRATEGIER I <i>SUPERNYTT</i>	173
7.3.1 BETRYGGENDE STRATEGIER PÅ PROGRAMNIVÅ	174
7.3.2 BETRYGGENDE STRATEGIER PÅ INNSLAGS- OG MIKRONIVÅ	176
7.4 DONALD TRUMP BLIR PRESIDENT	182
7.4.1 VALGDEKNINGEN I SOSIALE MEDIER	186
7.4.2 DISKUSJON I KRINGKASTINGSRÅDET	187
7.4 OPPSUMMERING	189
8. LÆRINGSREPERTOARET – PLIKT, LÆRING OG MEDBORGERSKAP	191
DEL 1. BARNES PERSPEKTIVER	192
8.1 NYHETENES LÆRINGSVERDI	193
8.1.1 "KJEDELIG PÅ EN LÆRERIK MÅTE"	194
8.1.2 NYHETENES OPPLÆRENDE OG OPPDRAGENDE FUNKSJON	200
8.1.3 POLITIKK SOM VOKSNES DOMENE	202
8.2 NYHETER FOR BARNEBORGERE: AMBIVALENT AVMAKT	211
8.2.1 VIKTIGE, UENGASJERENDE NYHETER	212
8.2.2 KONSTRUKTIVE NYHETSSAKER	215
8.2.3 NYHETER SOM (PÅ)VIRKER	217
DEL 2. TEKSTANALYSER	219
8.3 POSISJONERINGER AV BARN SOM MEDBORGERE	219
8.3.1 POLITIKK SOM AKTUALITETSKNAGG	220
8.3.2 BARNEFOKUS OG LØSNINGSORIENTERTE NYHETSSAKER	222
8.3.3 VEKTLGEGGING AV HARMONISKE FELLESKAP	225
8.4 BARNEKOMMENTATORER SOM AGENDASETTERE - "SVART OG HVIT, IKKE GREIT Å SI?"	228
8.5 OPPSUMMERING	231
9. KONKLUDERENDE REFLEKSJONER	233
REFERANSER	239
VEDLEGG	253
VEDLEGG 1: KODEBOK FOR INNHOLDSANALYSE	253
VEDLEGG 2: FIGURER OG TABELLER	262

VEDLEGG 3: INFORMASJONSSKRIV FOR INTERVJUENE	264
VEDLEGG 4: INTERVJUGUIDER	269
VEDLEGG 5: SPØRRESKJEMA TIL DELTAKERNES FORELDRE/FORESATTE	270

1. Introduksjon

I et middagsselskap i 2010 gjorde en kommentar fra en fem år gammel gutt meg oppmerksom på et tema jeg tidligere hadde reflektert relativt lite over – barns erfaringer med nyheter. Samtalene ved bordet dreide seg om stort og smått, og var ikke rettet spesielt mot den politiske sfæren, da gutten kort kommenterte at ”Kina er sint på Norge”. Kommentaren viste seg å henvise til de kinesiske myndighetenes reaksjoner på utdelingen av Nobels fredspris til dissidenten Liu Xiaobo, som gutten hadde sett et nyhetsinnslag om i allmenkringkasteren NRKs da relativt ferske nyhetsprogram for barn, *Supernytt*. At en femåring kommenterer internasjonale politiske hendelser var på dette tidspunktet litt uvant og overraskende for meg, og det vekket nysgjerrigheten min for barns erfaringer med nyheter og for fenomenet ”nyheter for barn”.

I denne avhandlingen studerer jeg barns erfaringer med nyheter for barn, med et spesielt fokus på *Supernytt*. Jeg har intervjuet barn i alderen åtte til tolv år om blant annet hva det innebærer at de nå har egne nyheter, grunnene til at slike nyheter finnes, og hva som er spesielt med disse nyhetene. Jeg kombinerer kvalitative intervjuer med barn med både kvantitative og kvalitative tekstanalyser av *Supernytt*. Gjennom å studere både erfaringer med og utformingen av nyheter for barn søker jeg å synliggjøre utbredte og ofte tatt-for-gitte forestillinger om barn og barndom som preger samtiden. En slik synliggjøring kan bidra til innsikt i hva slags posisjoner barn har som nyhetsseere og medborgere i det norske medielandskapet i dag.

1.1 Nyheter for barn

Nyhetsjangeren anses som viktig for tilstanden til og opprettholdelsen av demokratiet, og er tett knyttet til et ideal om informerte samfunnsborgere som ved hjelp av nyheter holdes orientert om viktige hendelser og problemer i samfunnet, og dermed kan delta aktivt i offentligheten (Gripsrud et al., 2010; Kvalheim & Sjøvaag, 2016; Schudson, 2003). Idealet om informerte samfunnsborgere assosieres imidlertid i stor grad med *voksne* samfunnsborgere, og nyhetssjangeren anses gjerne som en sjanger som er tiltenkt

og rettet mot voksne. Men i norsk sammenheng har man de siste årene sett en økt satsning på egne nyheter for *barn*, inkludert NRKs nyhetstilbud for barn *Supernytt* (2010), undervisningsprogrammet *TV2 Skole* (2009) og avistilbudene *Aftenposten Junior* (2012) og *BT Junior* (2016). I dette prosjektet ligger fokuset først og fremst på barns erfaringer med *Supernytt*, som ble lansert i 2010. *Supernytt* har hatt sine forløpere i NRK, som *Barnas Dagsrevy* tidlig på 60-tallet, *I går – I dag*, *Globus* og *Månedssrevyen* sendt i ulike perioder utover 70-tallet (se Bakøy, 1999) og *Nettopp*, sendt i 1991. I senere tid har også innhold fra nyhetene blitt tematisert i andre barneprogrammer i NRK (Hake, 2006). Til tross for at fenomenet ikke er helt nytt, er nyhetstilbudet for barn i dag av et helt annet omfang enn man har sett tidligere. *Supernytt* produserer nyhetsinnhold for barn på flere plattformer, med ca. åtte minutter lange tv-sendinger alle hverdager (som også kan strømmes på nett), innhold på nett og sosiale medier (Snapchat, Instagram og YouTube) og en egen app med nyhetsrelaterte spørsmål til barn.

Internasjonalt er nyheter for barn langt fra et nytt fenomen. Når det gjelder tv-nyheter er britiske BBCs *Children's Newsreel* fra 50-tallet et tidlig eksempel, og fra slutten av 60-tallet og utover 70-tallet hadde en rekke land egne nyheter for barn. I Australia ble programmet *Behind the News* sendt fra 1969, og danske *Børnenes TV-Avis* var også tidlig ute og begynte sine sendinger samme år. I 1970 og 1971 ble det laget flere tyske nyhetsprogram for barn, og i 1972 startet BBCs *John Craven's Newsround* (Buckingham, 2000b:35; Rönnberg, 2010:15). Programmet har senere skiftet navn til *Newsround* og sendes fortsatt i dag på BBCs barnekanal CBBC. Sverige har også en lang tradisjon for tv-nyheter for barn, med *Barnjournalen* som også startet i 1972. Dette programmet fortsatte å gå frem til 1991, og ble i 1993 erstattet av *Lilla Aktuellt*, som fortsatt produseres for SVTs Barnkanalen (Rönnberg, 2010). I dag er NRK et av medlemmene i Eurovision Youth News Exchange, en organisasjon som tilrettelegger for utveksling av materiale mellom europeiske public service-tilbydere med magasin- eller nyhetsprogram for barn mellom 8 og 12 år¹ (EBU, 2018).

¹ Land som er listet som medlemmer av nettverket pr. februar 2018 er Tyskland, Belgia, Nederland, Slovenia, Storbriannia, Tsjekkia, Irland, Ungarn, Finland, Sverige, Danmark og Norge (EBU, 2018).

Sammenlignet med en del andre land, som Storbritannia og Sverige, har Norge en svak tradisjon for egne spesialtilpassede nyheter for barn, men dette har altså endret seg de siste årene. Forskningsinteressen min i dette prosjektet henger dermed sammen med at det har skjedd en utvikling i det norske medielandskapet i nyere tid, noe som gjør at utgangspunktet for denne studien er litt annerledes enn for en del av forskningen som er gjort om temaet fra andre land. Med fokus på Storbritannia og USA tar for eksempel David Buckingham (2000b) utgangspunkt i at interessen for nyheter ser ut til å ha blitt mindre blant barn og unge de siste tiårene, og Margareta Rönnberg (2010) spør innledningsvis i sin studie om svenske barnenyheter, hvorfor nyhetstilbudet for barn og unge er så begrenset, og hvorfor barn ikke i større grad ses som samfunnsborgere. Utgangspunktet for min studie er i motsetning til dette at norske barn har fått en ny, eller i alle fall tydeligere, posisjon som nyhetspublikum gjennom fremveksten av flere nyhetstilbud for barn. Dette signaliserer at nyheter er en relevant sjanger for barn, og barn blir slik oppfordret til å orientere seg mot den offentlige sfæren, samtidig som eksistensen av disse tilbudene implisitt bygger på en antakelse om at barn bør ha *egne* nyheter. At det i det hele tatt lages egne nyheter for barn kan si noe om synet på barndom i samtiden.

Hvordan nyheter tilpasses når barn er målgruppen, kan fortelle noe om forestillingene om barn og barndom som preger samtiden. Som Marit Haldar har fremhevet ligger det i tv-program rettet mot barn ”en *idé om barnet* nedfelt i selve programmet” (Haldar, 1998:187). Når nyheter, som tradisjonelt er en sjanger tiltenkt voksne samfunnsborgere, blir utformet med tanke på et barnepublikum, gjøres det som vi skal se visse valg, og innholdet, formen og stilen blir tilpasset på bestemte måter. Utformingen av nyheter for barn kan dermed fortelle mye om utbredte forestillinger, tatt-for-gitte sannheter, spenninger, bekymringer og krav som knytter seg til barn og barndom i vår tid. Måtene disse nyhetene er utformet, og måtene de tiltaler publikummet sitt, reflekterer og bidrar til bestemte syn på barndom og åpner opp for bestemte posisjoner for barn som nyhetspublikum og, sett i en større sammenheng, som medlemmer av samfunnet. Målet med denne avhandlingen er å utforske disse posisjonene, og dermed bidra til forståelser av barns roller i samfunnet. For å oppnå dette målet er det for det første nødvendig å

analysere barns erfaringer, fordi dette gir innsikt i hvordan barn selv opplever barnenyhetene, og hvordan de erfarer sine posisjoner som nyhetskonsumenter og medborgere. For det andre krever det analyser av de tekstlige strategiene som benyttes i *Supernytt*, fordi dette gir innsikt i hva slags informasjon og formidling barn blir tilbudt. I tillegg må barnas erfaringer og *Supernytt* ses i lys av den historiske og kulturelle konteksten de er en del av. Forestillinger om barndom, så vel som barns oppvekstforhold, har vært gjenstand for vesentlige endringer, og senmoderne vestlig barndom beskrives ofte som preget av ambivalens og en sameksistens av flere ulike forestillinger og idealer. Dette blir et viktig poeng i analysene i avhandlingen, og jeg skal derfor tydeliggjøre hva dette vil si før jeg går nærmere inn på utformingen av studien.

1.2 Forestillinger om barn og barndom

I flere forskningsfelt har det, som vi skal se i kapittel 3, blitt vanlig å snakke om barndom som *sosial konstruksjon*. Dette begrepet brukes på ulike måter, men en hovedtanke er at ideer om og praksiser knyttet til barndommen varierer med historisk og kulturell kontekst. Det vil si at man til ulike tider og på ulike steder vil kunne finne ulike svar på spørsmål om hva det vil si å være et barn og hva som utgjør en god barndom. En viktig skikkelse for utviklingen av dette synet er historikeren Philippe Ariès. Han beskrev på 1960-tallet, basert på blant annet malerier fra middelalderen, at "In medieval society the idea of childhood did not exist" (Ariès, 1962:128). Med dette hevdet Ariès at det ikke var tydelige skiller mellom barn og voksne i middelalderen, og ifølge ham oppstod forestillingen om at det finnes en barndom først i moderne tid (Korsvold, 2016:17). Ifølge Ariès tilhørte barn i middelalderen voksensamfunnet så snart de kunne "live without the constant solicitude of his mother, his nanny or his cradle-rocker", altså så snart man ikke lenger er fysisk avhengig av voksne, som i spedbarnsfasen (Ariès, 1962:128). Detaljene i Ariès tese om barndommen under middelalderen i Europa har vært gjenstand for mye kritikk og diskusjon, men det er likevel vid enighet om at forståelsen av barndom var markant annerledes da, sammenlignet med ideene om barn og barndom som preger samtiden (Ansell, 2017).

Store samfunnsendringer har hatt betydelige konsekvenser for barn og barndom i vestlige senmoderne samfunn. Mens blant annet industrielt arbeid var en vanlig del av barndommen på 1800-tallet, kan barndommen i velferdsstatens epoke først og fremst beskrives som en skolebarndom (Korsvold, 2016:15). Ifølge Viviana Zelizer (1985) har barn gått fra å være økonomiske ressurser for familien til å være økonomisk verdiløse, men emosjonelt dyrebare. Globale prosesser som fremveksten av forbrukersamfunnet (Korsvold, 2016) og endringer i arbeidslivet og familien (Lee, 2001) setter sitt preg på barns liv og hverdager. Ikke minst har fremveksten og utbredelsen av elektroniske og digitale medier medført store endringer. Barn som vokser opp i dag, har langt flere arenaer og valgmuligheter for å kommunisere enn noen generasjon før dem (Hasebrink & Paus-Hasebrink, 2013:35).

Buckingham (2000a) mener at diskusjoner om barn og medier ofte preges av et overdrevet optimistisk syn på barn som kreative, frigjorte og mediekompetente aktører i det nye medielandskapet på den ene siden, og en overdreven pessimisme hvor medieutviklingen i stor grad ses som ødeleggende for barndommen på den andre siden. En av de mest kjente representantene for sistnevnte tilnærming er Neil Postman, som i boken *The Disappearance of Childhood* skildrer tv-mediet som et ”total disclosure medium”, som forårsaker en nedbryting av grensene mellom barndom og voksendom (Postman, [1982] 1994:80). I motsetning til trykte medier krever tv-mediet ifølge ham, på grunn av sin visuelle karakter, ingen spesiell kompetanse for å forstå det som formidles. Tv er, slik Postman fremstiller det, en ”open-admission technology to which there are no physical, economic, cognitive, or imaginative restraints. The six-year-old and the sixty-year-old are equally qualified to experience what television has to offer” (Postman, [1982] 1994:84). På denne måten bidrar tv-mediet til at kunnskap og informasjon som tidligere kun var forbeholdt voksne, nå i større grad er tilgjengelig for barn. Når mulighetene til å begrense barns innsikt i blant annet sex, vold og sykdom reduseres med fremveksten av de elektroniske mediene, forsvinner grunnlaget for barndommen slik vi kjenner den, hevder Postman. Flere av påstandene til Postman har blitt møtt med sterk kritikk, deriblant fra Buckingham (2000a), som skildrer hans fremstilling som deterministisk og basert på essensialistiske forståelser av både

elektroniske medier, barn og barndom. Buckingham kritiserer i tillegg Postman for å operere med en sentimental forestilling om en forsvunnet gullalder for barndommen før fremveksten av de elektroniske mediene. Han mener at slike forklaringer ikke evner å anerkjenne mangfoldet som preger barns erfaringer og forhold til mediene. Postmans beskrivelser er likevel interessante, fordi de illustrerer at endringer i medielandskapet kan medføre at det blir vanskeligere for voksne å ha kontroll over hvilke hendelser og fenomener barn får innsikt i. Videre representerer Postmans forklaring en utbredt tanke om at barn ikke bør ha tilgang til den samme informasjonen som voksne har tilgang til. Visse typer inntrykk og informasjon fra mediene anses ofte som upassende og potensielt skadelig for barn. Dette er også en av grunnene til at det er interessant å studere nyheter for barn, da det kan bidra med innsikt i blant annet hva som anses som passende og upassende informasjon for barn i samtiden.

Flere har beskrevet barndommen i senmoderne vestlige samfunn som preget av en destabilisering og endring av grensene mellom voksne og barn, en usikkerhet omkring barns status, og til dels motsetningsfylte forståelser av barn som sårbare og risikoutsatte, men også som kompetente og autonome deltakere og rettighetshavere (Buckingham, 2000a; Cunningham, 2005; Lee, 2001). Historikeren Hugh Cunningham ser sameksistensen av ulike syn på barn og barndom som en kilde til mye forvirring og angst:

The peculiarity of the late twentieth and early twenty-first centuries, and the root cause of much present confusion and angst about childhood, is that a public discourse which argues that children are persons with rights to a degree of autonomy is at odds with the remnants of the romantic view that the right of a child is to be a child. The implication of the first is a fusing of the worlds of adult and child, and of the second the maintenance of separation (Cunningham, 2005:205).

Her setter Cunningham opp en motsetning mellom et romantisk syn som tilsier at ”barn skal få være barn”, med ideer om at barn er mennesker med rett til en viss grad av autonomi. Det finnes en rekke eksempler som kan illustrere sameksistensen av flere syn på barn og barndom i samtiden. For analysene i dette prosjektet er barndomssynet i FNs barnekonvensjon spesielt interessant, fordi NRK som allmennkringkaster er forpliktet til å bidra til å realisere rettighetene nedfelt i konvensjonen.

Barnekonvensjonen har blitt beskrevet som en sterk bidragsyter i spredningen av bestemte (vestlige) ideer om barn og barndom i store deler av verden (Wells, 2015). Den preges, slik Anne Trine Kjørholt (2010:16) beskriver det, på den ene siden av et utviklingsorientert perspektiv, hvor det fokuseres på alder, modenhet og barns behov for beskyttelse, og på den andre siden et syn på barn som sosiale aktører med rett til autonomi og medvirkning. Dette kan man blant annet se i artiklene som har spesiell relevans for barns tilgang til og bruk av medier. Artikkel 13 fastslår at barn har rett til ytringsfrihet, noe som omfatter retten til å søke, motta og spre informasjon, og artikkel 17 omhandler viktigheten av at barn har tilgang til informasjon fra forskjellige nasjonale og internasjonale kilder. I artikkel 17 oppfordres det samtidig til utviklingen av retningslinjer for å beskytte barn mot informasjon som er skadelig for barns velferd (Barnekonvensjonen, 2003). I barnekonvensjonen finner man altså på en og samme tid ideer om at barn skal gjøres i stand til å delta, være fri til å ytre seg og oppsøke informasjon, samtidig som staten skal beskytte dem mot skadelig informasjon. Dette gjenspeiles i NRK-plakatens §4, hvor det blant annet står at "NRK skal fremme barns rett til ytringsfrihet og informasjon, og skjerme barn mot skadelige former for innhold" (NRK, 2014). Både barnekonvensjonen og NRK fremhever på denne måten et syn på barn som både sosiale aktører med rett til å delta og orientere seg, gjennom ytringsfrihet og rett til informasjon, og samtidig som sårbare mennesker under utvikling, som har et spesielt behov for beskyttelse fra det som oppfattes som skadelig medieinnhold. At programprodusentene forholder seg til ulike hensyn, gjenspeiles også i måtene *Supernytt* har blitt omtalt i ulike sammenhenger. I NRKs årsrapport for 2010 omtales målet med programmet på følgende måte:

Målet med *Supernytt* er å gi skolebarn kunnskap slik at de kan forstå den verden de vokser opp i, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. *Supernytt* speiler det daglige nyhetsbildet og sendingene inneholder både innenriks, utenriks, sport, kultur og underholdning. Nyhetene blir satt inn i en sammenheng som barn kan forstå og relatere seg til. Sakene blir presentert på en visuell og konkret måte, og med et språk som er tilpasset målgruppen (NRK, 2010:23).

Supernytt skal altså levere nyheter som er forståelige og relevante for barn, og skal slik gi barn kunnskap og muligheten til å orientere seg i verden de vokser opp i. I andre sammenhenger har også *Supernytt* blitt presentert som et tilbud som gjør at barn kan

reflektere over nyheter innenfor *trygge* rammer². Første prosjektleder for *Supernytt*, Live Kaldestad, har blant annet forklart at man i utviklingen av programmet rådførte seg med psykologer:

De fortalte oss at barn får med seg det meste av nyheter. Og at de fortsetter å tenke på det som har skjedd. Samtidig klarer de ikke å skille alt fra hverandre. Det gjør ofte sakene verre enn det de er, sier Kaldestad (Huse, 30.01.2010).

Kaldestad forklarte i samme intervju at “barn i Norge får allerede med seg mye av det som skjer i samfunnet. Ofte mer enn det vi voksne tror. Derfor forteller vi også om de vanskelige sakene. Det gjør barn mindre redde” (Huse, 30.01.2010). Basert på disse utdragene fremstår altså *Supernytt* som et program som skal både opplyse og beskytte gjennom gode forklaringer. Denne avhandlingen kan bidra med innsikt i hvordan ulike hensyn og barndomsforestillinger kommer til uttrykk i programmet, og ikke minst hvordan barn selv erfarer nyhetene som produseres for dem.

1.3 Forskningsspørsmål, teori og metode

Målet med denne avhandlingen er altså å utforske utbredte forestillinger om barn og barndom i samtiden, gjennom å analysere både barns erfaringer med og selve utformingen av nyheter for barn. For å gjøre dette har jeg utformet tre forskningsspørsmål. For det første spør jeg; *Hvordan snakker barn om sine erfaringer med nyheter for barn og Supernytt?* For å besvare dette spørsmålet har jeg gjort to runder kvalitative semistrukturerte intervjuer med 8-12 år gamle barn.³ I det andre forskningsspørsmålet fokuseres det på forestillinger om barn og barndom, og jeg spør: *Hvilke forestillinger om barn og barndom preger barns fortolkninger av nyheter for barn (Supernytt) og utformingen av disse nyhetene?* For å besvare dette spørsmålet har jeg analysert det barna sier i intervjuene, og jeg har gjort både kvantitative og kvalitative tekstanalyser av *Supernytt*. Svarene på disse to første forskningsspørsmålene brukes for å utforske et tredje spørsmål: *Hvordan posisjoneres barn som nyhetsseere og medborgere gjennom nyhetsprogrammer som Supernytt?* Gjennom å analysere måtene

² Kringkastingssjef Thor Gjermund Eriksen brukte denne formuleringen i et møte i Kringkastingrådet november 2016 (NRK, 24.11.2016).

³ I forbindelse med intervjuene har også en del av foreldrene til barna besvart et kort spørreskjema. Dataene fra disse spiller en mindre rolle i avhandlingen.

barn snakker om sine erfaringer med nyheter for barn, kan man få innblikk i hvordan de opplever sine posisjoner, eller roller, som nyhetsseere. Barnas erfaringer må også ses i lys av hvordan de inviteres inn som seere gjennom ulike tekstlige strategier som anvendes i *Supernytt*. Derfor er en kombinasjon av tekst- og publikumsanalyser velegnet for å belyse også dette spørsmålet. Siden nyhetssjangeren er tett knyttet til idealer om medborgerskap og samfunnsdeltakelse, belyser disse analysene ikke bare måtene barn posisjoneres av et tv-program. Analysene har en videre relevans, da de kan gi innblikk i både barns opplevelser av og utbredte ideer om barns posisjoner som medborgere og deltakere i samfunnet.

I avhandlingen trekker jeg veksler på flere ulike, men overlappende fagfelt. Prosjektet er forankret i medievitenskapelige perspektiver, og bygger spesielt på sentrale innsikter fra *cultural studies*-tradisjonen om kultur, representasjon og meningsskaping (Gray, 2003; Morley, 1992). For å studere måtene barn snakker om sine erfaringer med medietekster, trekker jeg veksler på *diskursanalytiske* perspektiver (Davies & Harré, [1990] 2001; Potter & Wetherell, 1987), og for å studere måtene nyhetene for barn reflekterer bestemte forestillinger om barn og barndom, har jeg tatt utgangspunkt i diskusjoner innenfor *childhood studies* og *den nye barndomssosiologien* (Hammersley, 2016; Prout & James, 1997)⁴.

Hovedfokuset i avhandlingen ligger på måtene barna intervjuet for studien, gir mening til og reflekterer rundt sine erfaringer med nyheter for barn. Begrepet *erfaring* kan, slik Barbara Gentikow (2005) beskriver det, romme flere dimensjoner, som kognitive, fysisk-sanselige, estetiske og sosiale. I deler av avhandlingen fokuserer jeg på

⁴ Childhood studies (noen ganger kalt "social studies of childhood" (Qvortrup et al., 2009)) er et internasjonalt og tverrfaglig felt som fokuserer på spørsmål om barn og barndom. Når jeg snakker om dette feltet, er det spesielt med henvisning til sentrale ideer utviklet innenfor den nye barndomssosiologien, en fagretning som vokste frem på 1980- og 90-tallet. På engelsk blir denne retningen omtalt som "the new sociology of childhood" eller "the new social studies of childhood" (Kjørholt, 2004). Perspektivene som ble utviklet her er fortsatt viktige og gjenstand for store diskusjoner innenfor childhood studies. Jeg bruker betegnelsen childhood studies når jeg snakker om diskusjoner innenfor dette store tverrfaglige feltet de siste årene, og betegnelsen den nye barndomssosiologien når jeg snakker om bestemte sentrale forskere og om fremveksten av en mer avgrenset forskningsretning.

mediebruk, ved å studere barnas beskrivelser av hvordan nyheter inngår i hverdagene deres. Hovedfokuset ligger imidlertid på erfaringenes kulturelle og sosiale dimensjoner, og jeg studerer måtene barna gir mening til og snakker om fenomenet nyheter for barn ved hjelp av tilgjengelige kulturelle ressurser og forståelsesmåter, og da spesielt forståelser av barn og barndom. For å gjøre dette trekker jeg veksler på tenkemåter og begreper fra diskurspsykologi. Spesielt er begrepene *fortolkningsrepertoarer* (*interpretative repertoires*) (Potter & Wetherell, 1987) og *posisjonering* (Davies & Harré, [1990] 2001) sentrale i analysene.

Blant fordelene ved å benytte slike diskurspsykologiske perspektiver og begreper er for det første at de inviterer til å se ytringer og talemåter i en intervjusetting som handlinger utført i en bestemt kontekst. Når man blir intervjuet, og når man snakker generelt, gjør man en aktiv handling og posisjoneres på bestemte måter – man presenterer seg selv som en bestemt type person eller forplikter seg til bestemte idealer og normer (Buckingham, 1993; Hagen & Wold, 2009). For det andre er begrepene, og da spesielt fortolkningsrepertoarer, velegnet for å synliggjøre at måtene vi snakker om medieerfaringer og ulike typer medietekster, henger sammen med den videre kulturelle konteksten vi befinner oss i. Fortolkningsrepertoarer kan forstås som kulturelle ressurser for meningsskaping, og defineres som ”recurrently used systems of terms used for characterizing and evaluating actions, events and other phenomena” (Potter & Wetherell, 1987:149). Dette begrepet har blant annet blitt brukt i analyser av lesning av kvinneblader (Hermes, 1995) og av måtene tenåringer snakker om dataspill (Aarsand, 2012). Så vidt jeg er klar over, har en slik repertoaranalyse av måtene barn snakker om nyheter ikke blitt gjort tidligere.

I forskning om nyheter for barn har barns ytringer i enkelte tilfeller blitt brukt for å oppnå innsikt i hva slags nyheter barn *ønsker* seg. Det å intervju barn ses da som en måte å få innsikt i *barns egne premisser* og *behov* (Alon-Tirosh & Lemish, 2014). I avhandlingen skal jeg problematisere slike tilnærminger til barns ytringer, og argumentere for en diskursanalytisk tilnærming som i større grad lokaliserer måtene man gir mening til erfaringer på et kulturelt (fremfor individuelt) nivå (Allred &

Burman, 2005). Verdien av å analysere barns ytringer ved hjelp av spesielt repertoarbegrepet er at man synliggjør at barn, i likhet med voksne, aktivt skaper mening ved hjelp av kunnskap, tatt-for-gitte sannheter, normer og verdier som sirkulerer i den kulturelle konteksten man befinner seg i. I analysene av barnas ytringer om nyheter for barn og *Supernytt* viser jeg at barna fortolker utformingen av nyheter for barn i lys av selvfølgeliggjorte ideer om blant annet hva et barn er, og om hva som er passende informasjon og formidling til barn.

1.4 Avhandlingens oppbygging

I kapittel 2 diskuterer jeg tidligere forskning om barn og nyheter, og posisjonerer min studie i feltet. Jeg diskuterer her noen utfordringer, spesielt når det gjelder måtene man fortolker og teoretiserer barns ytringer i forskningssammenheng. Diskusjonene fra dette kapittelet fortsetter i kapittel 3, hvor jeg forklarer og drøfter sentrale teoretiske perspektiver og begreper i avhandlingen. Her argumenterer jeg blant annet for fordelene ved å anvende diskursanalytiske tilnæringer for å studere medieerfaringer. I kapittel 4 gjør jeg rede for og reflekterer over de metodiske og metodologiske valgene tatt i utformingen av studien.

Kapittel 5 er det første analysekapittelet i avhandlingen. Her analyserer jeg særpreg ved *Supernytt* som nyhetsprogram gjennom en kvalitativ tekstanalyse av programmets henvendelsesform, og en kvantitativ innholdsanalyse av et utvalg nyhetssendinger fra 2010 og 2016. Dette kapittelet er utelukkende basert på tekstanalyser, mens resten av kapitlene helt eller delvis omhandler publikumsstudien.

Kapittel 6 er hovedsakelig basert på intervjuene med barna, i tillegg til at deler av kapittelet omhandler måtene foreldrene til deltakerne har svart på spørsmål i et spørreskjema om nyhetsvaner og nyheter for barn. I dette kapittelet starter jeg med et fokus på mediebruk, og gir en analyse av barnas beskrivelser av måtene nyheter og nyheter for barn inngår i hverdagen deres. Deretter skifter jeg til en diskursanalytisk inspirert tilnærming til materialet, og analyserer måtene barna posisjonerer seg når de snakker om mediebruk og nyheter. Kapittelet avsluttes med en introduksjon av de mest

fremtredende fortolkningsrepertoarene som jeg har skilt ut i analysene av intervjuene: *sårbarhetsrepertoaret* og *læringsrepertoaret*.

I kapittel 7 gir jeg en mer detaljert analyse av barnas bruk av sårbarhetsrepertoaret, hvor nyhetene diskuteres som potensielt skremmende eller opprørende for barn. Kapittel 8 inneholder deretter en tilsvarende analyse av læringsrepertoaret, og her viser jeg hvordan måtene barna snakker om nyheter, er tett knyttet til idealer om vel anvendt tid, læring og medborgerskap. Disse to kapitlene har en todelt struktur og kombinerer repertoaranalyser og kvalitative tekstanalyser. Jeg starter med analyser av barnas repertoarbruk og av barnas fortolkninger av bestemte nyhetssaker de har sett i intervjuene. Etter dette skiftes det til et tekstanalytisk fokus, og de samme nyhetsinnslagene studeres nærmere gjennom kvalitative tekstanalyser. Disse analysene er lederledet, i den forstand at de er gjort i etterkant av og med utgangspunkt i barnas fortolkninger. I siste del av kapitlene analyserer jeg en nyhetssak som barna ikke har sett og kommentert, men som er illustrerende for tematikken i kapittelet. Kapittel 9 gir så til slutt en oppsummering og konkluderende refleksjoner rundt funnene og studiens bidrag.

2. Tidligere forskning om barn og nyheter - Tendenser og utfordringer

Til tross for at egne nyhetsprogrammer for barn har vært relativt utbredt i lang tid internasjonalt, er det et tema som har mottatt lite oppmerksomhet fra forskere. Forskning om journalistikk og nyheter utgjør et stort felt, men *barns* forhold til nyheter, nyhetenes måter å representere barn, og utformingen av egne nyheter for barn, blir relativt sjeldent tematisert av journalistikkforskere (Carter & Davies, 2005). Mange store undersøkelser av nyhetsforbruk og -vaner inkluderer bare mennesker fra 18 år og oppover i utvalgene sine (se bl.a. Moe & Kleiven, 2016; Newman et al., 2017; Schröder, 2015). Det er likevel ikke sånn at barn og nyheter er et helt utforsket område, for det finnes forskning om temaet fra flere ulike fagfelt, og med flere ulike tilnærminger og innfallsvinkler. I dette kapittelet diskuterer jeg forskning om barn og nyheter, med et spesielt fokus på undersøkelser av produksjon, utformingen av og barns perspektiver på nyheter for barn. Formålet med kapittelet er å posisjonere min egen studie ved å se på noen av måtene nyheter for barn har blitt utforsket tidligere.

Et gjennomgående funn i min lesning av tidligere forskning er at tendenser i forskningsfeltet gjenspeiler sameksistensen av ulike og til tider noe motsetningsfylte syn på barn og barndom i samtiden. I en del tilfeller prioriteres et syn på barn som sårbare, under utvikling og med behov for hjelp, veiledning og beskyttelse fra voksne, mens andre ganger fremheves barn som kompetente aktører, deltakere og medborgere. De ulike innfallsvinklene er ikke gjensidig utelukkende, men i enkelte tilfeller fremheves det som vi skal se en potensiell spenning mellom prioriteringer av på den ene siden beskyttelse, og på den andre siden behandlingen av barn som aktive deltakere i samfunnet. Flere av de medievitenskapelige studiene som er spesielt relevant for mitt prosjekt, argumenterer for en økt anerkjennelse av barn som aktører og medborgere. Disse studiene bygger enten implisitt eller uttalt på utbredte og innflytelsesrike perspektiver på journalistikk og nyheters funksjon og verdi for samfunnet. Før jeg diskuterer funn fra og tendenser i forskningsfeltet, begynner jeg derfor med en kort

redegjørelse av slike perspektiver, for deretter å koble disse til nyere diskusjoner om barns status som medborgere og deltakere i offentligheten.

2.1 Nyhetenes samfunnsverdi

Nyhets sosiologen Michael Schudson har beskrevet journalistikk som ”the business or practice of producing and disseminating information about contemporary affairs of general public interest and importance” (Schudson, 2003:11). Journalistikk kan altså beskrives som en praksis for å lage og spre informasjon om hendelser og fenomener i samtiden som anses som viktige og av interesse for befolkningen. Et annet viktig aspekt ved informasjonen som produseres innenfor institusjonen journalistikk, er at den gjør krav på å være *sann* (Eide, 2011:10). Ikke minst gjelder dette for nyhetsjournalistikk. En sentral innsikt fra nyhetssosiologien er imidlertid en avvisning av at nyheter ganske enkelt reflekterer virkeligheten. Slik Martin Eide formulerer det, handler ikke nyhetsproduksjon ”om å avspeile, men om å strukturere virkeligheten. Nyheter er ikke hendelser eller begivenheter eller saksforhold eller ideer. Nyheter blir det først når det er gjort til en nyhet gjennom en aktiv fortolkning og bearbeiding” (Eide, 1992:22). Gjennom nyhetene får vi altså tilgang til fortellinger og forklaringer som strukturerer virkeligheten og åpner opp for bestemte måter å forstå og fortolke verden vi lever i. Nyhetenes rolle i samfunnet kan ses på ulike måter. Schudson (2003) fokuserer spesielt på to ulike teoretiske tilnærminger, fra henholdsvis historikeren Benedict Anderson (1983) og sosiologen og filosofen Jürgen Habermas (1989). For Anderson spiller blant annet nyheter en viktig rolle i formingen av *forestilte fellesskap*. Gjennom nyheter rettes oppmerksomheten vår til en rekke felles fortellinger, noe som bidrar til en opplevelse av tilhørighet til for eksempel en nasjonal identitet, som man ikke ville hatt tilgang til dersom man bare hadde møtt andre mennesker ansikt til ansikt (Schudson, 2003:212).

Innenfor den deliberative demokratitradisjonen, hvor Habermas er en sentral skikkelse, ses mediene som viktige i dannelsen og opprettholdelsen av en offentlig sfære. For Habermas er den offentlige sfæren ”a sphere of open (public) spaces and communication where a public discourse on matters of common concern can take place and lead to the formation of an opinion on part of the public of citizens that in turn may influence

political decision making” (Gripsrud et al., 2010:xv). En sentral idé innenfor denne tradisjonen er altså at medlemmer av et samfunn ideelt sett kan bli enige om løsninger på felles problemer gjennom å delta i rasjonell debatt (Kvalheim & Sjøvaag, 2016:4). Spesielt nyhets- og aktualitetsmedier blir dermed viktige både som informasjonstilbydere og arena for debatt, noe som blant annet reflekteres i Grunnlovens §100, som sier at myndighetene skal legge til rette for en ”åpen og opplyst offentlig samtale” (Kvalheim & Sjøvaag, 2016:4). Nyhetskonsument er slik tett knyttet til et ideal om en informert samfunnsborger (Hagen, 1997), som ved hjelp av informasjon gjøres i stand til å delta i prosessen som Habermas beskriver.

Felles for både Anderson og Habermas er at nyhetene ses som en del av en daglig ”rethinking and reconstructing of a common social world” skriver Schudson (2003:212). Dette tematiseres også av Couldry et al. (2007), som med begrepet *mediated public connection* berører at mediene ofte spiller en vesentlig rolle for menneskers muligheter til å orientere seg mot en offentlig sfære hvor man (i prinsippet) kan ta opp og løse kollektive problemer og utfordringer. Nyhetene kan altså ses som en kilde til opplevelse av både lokalt, nasjonalt og globalt felleskap. Sjangeren spiller en rolle for menneskers evne og vilje til å orientere seg utover mot kollektive problemer, og for diskusjoner og forhandlinger om hvordan man skal løse disse. Som gjennomgangen av en del av forskningen som finnes om nyheter for barn vil vise, bygger en relativt stor andel av forskningen på slike perspektiver på journalistikk og nyheter.

2.1.1 Barn, offentlighet og medborgerskap

Perspektivene på nyheter presentert ovenfor kan gjelde for alle medlemmer av samfunnet, barn så vel som voksne. For å forstå barns erfaringer med nyheter og fenomenet nyheter for barn er det imidlertid viktig å anerkjenne at barn har en annen posisjon i samfunnet enn voksne, både når det gjelder formelle rettigheter og statusen som politiske aktører og medborgere. I forskningslitteraturen om barn og nyheter, så vel som forskning om barn i andre felt, ser man et tiltakende fokus på barn som samfunnsborgere, og flere forskere har problematisert en langvarig ekskludering av barn fra demokratiske prosesser. I internasjonal forskningslitteratur brukes ofte begrepene

”citizens” og ”citizenship”⁵, som kan referere til både statsborgerskap og medborgerskap. Mens begrepet statsborgerskap omhandler plikter og rettigheter, er medborgerskap et videre begrep som omhandler sosiale dimensjoner som identitet, tillit, deltakelse og følelsen av tilhørighet i et samfunn (Brochmann, 2002). Både barns deltakelsesrettigheter og spørsmål om barns status som medborgere er gjenstand for store diskusjoner (se f.eks. Archard, 2015; Jans, 2004; Kjørholt, 2010; Moosa-Mitha, 2005).

Med tanke på formelle rettigheter forklarer Nicola Ansell (2017) at mens menneskerettigheter defineres som universelt anvendelige og gyldige, er rettighetsdiskursen tett forbundet med idealer fra opplysningstiden i Europa på 1700-tallet. Rettigheter er forankret i to liberalistiske nøkkelprinsipper: universalisme og individuell frihet (autonomi). I en anerkjennelse av spenningen mellom disse to prinsippene, har de ”universelle” rettighetene vært forbeholdt mennesker ansett som å være i stand til å være rasjonelle og autonome, noe som har medført en ekskludering av kvinner, slaver og barn i ulike perioder (Ansell, 2017). I dag anses og omtales barn i større grad som kompetente aktører og deltakere. Spesielt utover 1980-tallet⁶, parallelt med fremveksten av den nye barndomssosiologien, som argumenterte for anerkjennelse av barns handlingskapasiteter (agency), begynte ideer om barns rett til autonomi å få fotfeste, og i barnekonvensjonen ble deltakelsesrettigheter for barn introdusert (Ansell, 2017:207, 210). Til tross for at barn nå blir posisjonert som rettighetshavende subjekter og samfunnsmedlemmer, har de i liten grad rettigheter (som stemmerett) som gir dem muligheter til å utøve reell politisk innflytelse. Flere har også fremhevet at barn, i tillegg til å ha begrensede politiske rettigheter, ofte ses som apolitiske mennesker. Dette har blitt problematisert gjennom argumenter om at også barns liv, hverdager og identiteter på grunnleggende måter formes og preges av politiske prosesser (Ansell, 2017; Kallio & Håkli, 2013).

⁵ Begrepet samfunnsborgerskap kan brukes som et norsk svar på ”citizenship” (Brochmann, 2002:56).

⁶ Det betyr ikke at diskusjoner om barns deltakelsesrettigheter først oppstod i denne perioden. Se for eksempel Archard (2015) for en diskusjon om barnefrigjøringsbevegelser på 1960- og 70-tallet.

Jessica Kulynych (2001) har i en diskusjon om barns posisjoner i offentligheten formulert det som at barn ofte nektes en *politisk identitet*. Hun kritiserer en ekskludering av barn i offentligheten og offentlighetsteorier, og ser på ulike typer argumenter som har blitt brukt mot å inkludere barn i politiske prosesser, som at barn trenger en beskyttet tid for utvikling og at ekskludering fra den politiske sfæren vil medføre lykkeligere barn. Andre argumenter går ut på at barn ikke har de nødvendige kapasitetene for å inneha politiske rettigheter, og at barns deltakelse i den politiske sfæren dermed kan ha uheldige eller ødeleggende konsekvenser⁷. Kulynych mener at logikken som har blitt brukt om ekskluderingen av barn, har sterke likhetstrekk med argumentene som tidligere har blitt brukt om kvinner og slaver. Mens hun anerkjenner at det å være barn, kvinne og slave ikke er sammenlignbart på alle måter, er hun kritisk til argumentene som har blitt brukt mot å i større grad inkludere barn i offentligheten.

Kulynych er blant flere som henter inspirasjon fra feministisk teori⁸ for å argumentere for at barn i større grad må anses som (politiske) medborgere. Hun tar utgangspunkt i Iris Marion Youngs (1997) ideer om at man for å oppnå et virkelig deliberativt demokrati er avhengig av at perspektiver fra mennesker fra ulike *sosiale posisjoner* er inkludert i debatt. Young mener at demokrati i størst mulig grad bør være institusjonalisert som en prosess for diskusjon, debatt og kritikk hvor formålet er å løse kollektive problemer. For både Young og Habermas, skriver Kulynych, er idealet om et deliberativt demokrati avhengig av en kommunikasjonsprosess som inkluderer perspektivene til alle som potensielt er påvirket av problemet man forsøker å finne en kollektiv løsning på. Kulynych mener at dette idealet krever inkluderingen av barns stemmer, fordi barn utgjør nettopp det Young beskriver som en sosial gruppe med et spesielt sosialt perspektiv (Kulynych, 2001). Synliggjøringen av barns perspektiver ses altså her som avgjørende for å oppnå sosial rettferdighet. Et fokus på å formidle barns perspektiver har også i tiltakende grad preget forskning som berører spørsmål om barn og barndom, inkludert forskning om nyheter for barn. I flere tilfeller kan man se at forsøk på å fremheve barns posisjoner som aktører, samfunnsborgere eller medborgere

⁷ Argumentene omtalt av Kulynych stammer fra Hannah Arendt (1961) og Laura Purdy (1992).

⁸ Se også Moosa-Mitha (2005) og Lister (2008).

forenes med et fokus på å fremheve barns egne stemmer, meninger og preferanser når det gjelder nyheter. Dette kommer jeg tilbake til senere i kapittelet.

2.2 Forskning om barn og nyheter

I denne delen av kapittelet vendes fokus mot tidligere forskning om barn og nyheter. I norsk sammenheng er det gjort relativt lite forskning om nyheter for barn, selv om *Supernytts* rolle blant annet har blitt diskutert i en bok om barn og krisepedagogikk (Raundalen & Schultz, 2011), og nyheter for barn har vært tema for flere masteroppgaver (se bl.a. Gjerver, 2017; Holann, 2013; Magnesen, 2016; Rosenberg, 2016; Ødegaard, 2013). Internasjonalt finnes det noe mer forskning om temaet, og jeg skal diskutere noen av studiene som omhandler tv-nyheter produsert for barn om litt. Før dette gir jeg et kort overblikk over ulike tilnærminger til forskning om barn og nyheter mer overordnet, for å illustrere at feltet preges av ulike forskningsinteresser, så vel som ulike perspektiver på hva nyhetskonsumenter innebærer for barn.

For det første finnes det studier som synliggjør at barn er mennesker under utvikling, med andre forutsetninger for å forstå nyheter enn voksne. En forskningsretning har fokusert på nyheters rolle i barns *politiske sosialisering*⁹ (f.eks. Atkin & Gantz, 1978; Connell, 1971; Conway et al., 1981; Dominick, 1972). Andre har sett på sammenhengen mellom utformingen av tv-nyheter og *forståelse/læring* hos barn (Clifford et al., 1995; Davies et al., 1985; Drew & Reese, 1984). Enkelte har blant annet funnet at barn husker og forstår tv-nyheter bedre enn trykte nyheter (Gunter et al., 2000). Studier av utformingen av tv-nyheter for barn sammenlignet med tv-nyheter for voksne, har vist at førstnevnte ofte har en større grad av såkalt semantisk overlapp mellom det visuelle og verbale, noe som kan bidra til at det blir lettere å huske innholdet (Walma van der Molen & van der Voort, 2000). Andre fokuserer på læring av holdninger og atferd, og har gjennom en eksperimentell tilnærming forsøkt å si noe om sammenhengen mellom ”prososiale” barnenyheter og barns læring av ”prososial oppførsel” (de Leeuw et al., 2015).

⁹ Se Buckingham (2000b) for en gjennomgang og kritikk.

At barn er under utvikling, har mindre livserfaring og kan ha andre forutsetninger og opplevelser av nyheter enn voksne, vektlegges også på andre måter. En relativt stor andel av forskningen om barn og nyheter fokuserer på barn og unges *emosjonelle reaksjoner* i møte med nyhetene. Norske bidrag på dette området inkluderer en kartlegging av norske ungdommers bekymringer og tanker om blant annet atomvåpen og AIDS (Raundalen & Raundalen, 1991), og mediepedagogiske undersøkelser om ungdommers opplevelser og mestringsstrategier i møte med nyheter om kriser og katastrofer (Vettenranta, 2005, 2017). Internasjonalt tyder en rekke undersøkelser på at barn kan oppleve frykt i møte med nyhetsinnhold (Cantor & Nathanson, 1996; Hoffner & Haefner, 1994; Livingstone et al., 2014; Smith & Wilson, 2002; Walma van der Molen, 2004; Walma van der Molen et al., 2002). Cecilia von Feilitzen (2010:177) har i en gjennomgang av internasjonal og nordisk forskning om medie vold kommentert at vold i nyhetene, spesielt om man opplever at det er en sannsynlighet for at det samme kan skje med en selv, kan oppleves som mer skremmende enn vold i underholdning og fiksjon. Dette henger ifølge henne sammen med at nyhetene viser representasjoner av faktisk vold, noe som medfører at det man ser ikke kan avfeies som å være ”bare på liksom”.

I enkelte tilfeller har forskere på grunnlag av funnene sine anbefalt restriksjoner for spesielt yngre barns tilgang til nyheter. Juliette Walma van der Molen (2004) har for eksempel anbefalt at barn under åtte år ikke ser nyheter som er produsert for voksne. Walma van der Molen og Konijn (2007) konkluderte etter en studie av nederlandske barns emosjonelle reaksjoner etter å ha sett mediedekning av Irak-krigen, at mens mild frykt og bekymringer er en normal del av å vokse opp, er det viktig med en bevissthet om potensielle konsekvenser av å se for mye nyhetsvold for barn. Disse advarslene gjelder hovedsakelig nyheter tiltenkt voksne, og ikke i like stor grad nyhetsprogrammer for barn.

Andre tilnærminger er mindre opptatt av risikoer knyttet til barns erfaringer med nyheter, og mer opptatt av nyheter som en måte å anerkjenne og inkludere barn og unge

som deltakere i samfunnet. Enkelte har fokusert på måtene barn og unge blir representert (eller ikke representert) og i hvor stor grad de kommer til orde i nyhetsmedier (Elvestad & Fogt, 2010; Kaziaj, 2016; Kaziaj & Van Bauwel, 2017; Ponte, 2007). Unge menneskers forhold til nyheter og politisk deltakelse er et tema som har mottatt relativt mye oppmerksomhet (se bl.a. Banaji & Buckingham, 2010; Bennett, 2008; Clark & Marchi, 2017; Costera Meijer, 2007; Cushion, 2007; Wayne et al., 2010). Disse studiene fokuserer imidlertid hovedsakelig på eldre tenåringer og unge voksne, ofte innenfor aldersgruppen 15 – 25 år. Et lignende fokus på spørsmål om tilgang til informasjon og muligheter for deltakelse finnes likevel også i studier som omhandler litt yngre barn. Flere av studiene som er spesielt relevante for mitt prosjekt og fokuserer på produksjonen, utformingen av, og resepsjonen av nyheter for barn, har tilnærminger som vektlegger at barn bør ses som medborgere. Titlene for disse studiene illustrerer dette tydelig: *Från Barnjournalen via Lilla Aktuellt – till Häxan Surtants Rapport? Om barn, tv-nyheter, politik och medborgarskap* (Rönberg, 2010), *The Making of Citizens. Young People, News and Politics* (Buckingham, 2000b), *Producing Serious News for Citizen Children* (Matthews, 2010) og *Young Citizens and the News* (Mendes et al., 2010). Flere av disse fremhever at barn bør ha tilgang til informasjon og muligheter til å delta i offentligheten, både for å lære om samfunnet de lever i mens de vokser opp, men også for å bli hørt og anerkjent som deltakere i samfunnet mens de er barn.

Nedenfor går jeg nærmere inn på forskning om nyheter for barn. Jeg fokuserer først på produksjonsstudier og tekstanalyser som har kommentert særpregene ved slike nyheter, for deretter å diskutere måtene barns perspektiver på nyheter for barn har blitt utforsket. I likhet med forskning om barn og nyheter mer overordnet finner man her ulike perspektiver på barn som nyhetsseere.

2.2.1 Produksjonsstudier og tekstanalyser

Noe som kommer frem gjennom undersøkelser av både produksjonssiden og av selve utformingen av nyheter for barn, er at det tydelig tas hensyn til at nettopp barn er målgruppen. Blant styrkene som fremheves ved nyheter for barn, er som nevnt tidligere at de kan være lettere å forstå på grunn av en høy grad av semantisk overlapp (Walma

van der Molen & van der Voort, 2000). I tillegg påpekes en tendens til at nyhetsprogrammer for barn i større grad enn nyheter for voksne bruker *tematiske* fremfor *episodiske* rammer. Det vil enkelt forklart si at man i nyheter for barn ofte vil gi bakgrunnsinformasjon og sette hendelser i kontekst (Buckingham, 2000b; Rönnerberg, 2010). Maya Götz (2007) mener at det i nyheter for barn ligger et stort potensiale for å ta opp spørsmål som barn kan ha behov for å få forklart, som for eksempel ”hva er krig?”. Flere skildrer det også som en styrke at slike programmer tar spesielle hensyn for at nyhetene skal oppleves som mindre opprørende og skremmende for barn (Nikken & Walma van der Molen, 2007; Raundalen & Schultz, 2011).

En del av studiene som fokuserer på nyheter for barn, har sett spesielt på utformingen av nyheter om krig, kriser og konflikt. Gjennom intervjuer og surveys med produsenter av nyhetsprogrammer for barn har man blant annet studert hensynene og valgene som tas av redaksjonene når slike temaer skal dekkes (Alon-Tirosh, 2017; Lemish, 2007a; Strohmaier, 2007). Dette berøres også i en masteroppgave av Tanja Ødegaard (2013), hvor det vises eksempler på måtene redaksjonsmedlemmer i *Supernytt* reflekterer over hvordan man dekker vanskelige og potensielt skremmende saker. Ødegaard viser, i likhet med studiene nevnt ovenfor, hvordan redaksjonen balanserer mellom hensyn til å betrygge, skjerme, forklare og opplyse. Blant annet fremheves perspektiver fra produsentene om at barn uansett vil få med seg mye fra nyhetsbildet, og at måtene man formidler, er avgjørende. Et redaksjonsmedlem forklarer blant annet at *Supernytt* skal ”dempe frykt, ved å gi saklig og grundig informasjon” (Ødegaard, 2013:71).

Selve utformingen av nyheter om kriger og kriser har også blitt studert, spesielt når det gjelder bruken av såkalte ”consolation strategies”, altså *betryggende strategier* utformet for å dempe frykt og bekymring hos barn (Nikken & Walma van der Molen, 2007; Strohmaier, 2007; Walma van Der Molen & De Vries, 2003). Disse studiene viser at lignende strategier brukes i dekningen av ulike kriser og hendelser, og av nyhetsprogrammer for barn i ulike land. Samtidig blir det påpekt at redaksjoner i ulike land kan ha forskjellige oppfatninger av og tilnærminger til hvordan man dekker (eller lar være å dekke) temaer som krig. I tillegg ser det ut til at de betryggende strategiene

som brukes, ofte er basert på produsenters intuisjoner og antakelser fremfor en klar og systematisk plan. Strohmaier (2007) og Walma van Der Molen og De Vries (2003) har foreslått at typologier de har utarbeidet over ulike betryggende strategier kan være et nyttig verktøy for dem som lager nyheter for barn.

Maire Messenger Davies (2007) har en mer kritisk innfallsvinkel i en komparativ studie om deknningen av Irak-krigen i 2003 i fem ulike tv-nyhetsprogrammer for barn. Målet med teksten til Davies er å identifisere noen karakteristikk for barnenyheter som skiller dem fra voksennyheter, og å se etter likheter og forskjeller mellom programmer fra ulike land. Med i sitt utvalg har hun innhold fra barnenyhetsprogrammer fra Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Sverige og Israel. I tillegg til at hun også ser bruk av betryggende strategier som de kartlagt i studiene nevnt ovenfor, ser hun felles for alle programmene det hun kaller en "what good came of it"-posisjon, som innebærer antakelser om at barn, uansett hvor de befinner seg i verden, uavhengig av nasjon og kultur, vil være imot krig og for fred (Davies, 2007:172). Davies beskriver at alle programmene hun studerte, hadde en ukontroversiell konstruksjon av krig som utelukkende negativt for barn. Hun mener at dette er en måte å unngå ukomfortable ideologiske og politiske spørsmål som kan provosere og opprøre voksne publikummere, i tillegg til at valgene som tas, kan henge sammen med retningslinjer hos kringkasterne og FNs barnekonvensjon, hvor blant annet det å unngå å opprøre barn vektlegges. For å problematisere formidlingen hos nyhetsprogrammene henviser hun til forskning som viser eksempler på at også barn kan være enig i beslutninger om å gjennomføre militære handlinger, og kan uttrykke ønsker om "victory before harmony" (Davies, 2007:173). Barn kan altså ha sterke politiske meninger om krig. Denne typen perspektiver fra barn presenteres imidlertid ikke i nyhetene utformet for dem. Dette er problematisk, mener Davies, fordi det bidrar til at likheter mellom barn fremheves og forskjeller tones ned. Man stenger igjen for en anerkjennelse av at mennesker, selv som barn, kan være ideologisk og politisk forskjellige. Davies ser altså ut til å oppfordre til at nyheter for barn skal gå mer inn i politiske spørsmål og tiltale barn som aktører som kan ha ulike politiske perspektiver og meninger. Hun har en kritisk innfallsvinkel som stiller

spørsmål ved antakelsene som ofte legges til grunn i utformingen av slike programmer, noe hun har til felles med flere andre forskere på feltet.

Mens analysene gjort av Davies er kvalitative og utforsker måtene en bestemt hendelse formidles til barn, finnes det også kvantitative analyser av nyhetsprogrammer for barn. Blant det som har kommet frem gjennom innholdsanalyser, er at slike programmer kan ha et annerledes nyhetsfokus enn nyhetsprogrammer for voksne. I en komparativ undersøkelse av seks ulike britiske tv-nyhetsprogrammer, har det blitt påpekt at barnenyhetsprogrammet *Newsround* har spesielt lite fokus på politikk og kriminalitet, et stort fokus på såkalte myke temaer som sport og underholdning, men også et relativt stort antall saker om sosiale spørsmål som miljø og utdanning (Wayne et al., 2010). Lignende tendenser påpekes av Margareta Rönnerberg (2010), som fant at svenske *Lilla Aktuellt* i liten grad fokuserer på blant annet krig, kriminalitet, økonomi og arbeidsmarked, i tillegg til at spesielt innenrikspolitikk vies lite oppmerksomhet. Hun kritiserer blant annet en mangelfull behandling av politiske spørsmål, og skildrer programmet som en hybrid mellom ”livsstilsprogram för de yngsta” og ”nyheter om barn” (Rönnerberg, 2010:229)¹⁰.

Julian Matthews (2005, 2009, 2010), som har gjort en produksjonsstudie av *Newsround*, er i liket med Rönnerberg (2010) og Davies (2007) relativt kritisk til måtene nyhetene tilpasses til barnepublikummet. Gjennom observasjon og intervjuer med redaksjonsmedlemmer, i tillegg til tekstanalyser av nyhetssaker om miljøspørsmål, fant Matthews (2010) at redaksjonens visualisering av nyhetsagendaen for programmet balanserer i et spenningsfelt mellom public service-idealene og forestillinger om behovene og kravene til det unge nyhetspublikummet. Han kritiserer både det han anser som konservative og paternalistiske barndomssyn i redaksjonen, så vel som tendenser til popularisering og en ”barnesentrert” formidling. Programskaperne tar, slik Matthews ser det, tydelige hensyn til det de anser som forskjellene mellom voksne og barn når de

¹⁰ Her nevnes bare en liten del av Rönnerbergs (2010) mer omfattende studie av nyheter for barn i Sverige. Hun kombinerer blant annet flere typer tekstanalyser av både *Barnjournalen* på 70-tallet, *Lilla Aktuellt* på 2000-tallet, samt utformingen av nettsidene til *Lilla Aktuellt*. Gruppeintervjuer med barn og intervjuer med produsentene av *Lilla Aktuellt* inngår også i studien.

utformer nyhetsinnholdet. Nyhetene gjøres ikke bare forståelige og tilgjengelige for barn: Det gis representasjoner av virkeligheten som er tilpasset forestillinger om barn og barndom. Matthews beskriver programmet som preget av blant annet overforenkling og personliggjøring, noe han mener er problematisk.

Felles for Rönnerberg, Matthews og flere andre på feltet er et syn på barn som aktører og medborgere. For Matthews er det hensynet til barns *kulturelle rettigheter* som bør veie tyngst i utformingen av nyhetsprogrammer for barn. Han baserer seg på Graham Murdock's (1999) ideer om mediens forpliktelser til å imøtekomme publikums rettigheter til "information, experience, knowledge and participation" (Matthews, 2010:15). Murdock vektlegger blant annet at mediene bør tilby mest mulig relevant informasjon om de forholdene som legger føringer på samfunnsborgeres valgmuligheter, og om politiske, sosiale og økonomiske aktørers handlinger og motivasjoner (Matthews, 2010; Murdock, 1999). Konklusjonen til Matthews er at hensyn til forenkling, popularisering og tilpasning til interessene til målgruppen går ut over kvaliteten på informasjonen barn får. Han oppfordrer derfor til en mer *seriøs* nyhetsformidling for barn, og til en reevaluering av forholdet mellom nyheter, barn og demokrati. Medierettighetene som Matthews mener bør styre utformingen av nyheter for barn tar i seg selv ikke noen spesielle hensyn til at barn er målgruppen. Dette kommer tydeligst til uttrykk gjennom at hensyn til beskyttelse er fraværende. Han presiserer likevel at man i produksjonen av nyheter for barn må ta hensyn til barns kompetanser og egenskaper, gjennom en sensitiv og forståelig formidling, samtidig som han fremhever at det er viktigst å prioritere et syn på barn som "would-be-citizens" (Matthews, 2010:14), altså samfunnsborgere under utvikling med behov for informasjon og innsikt i samfunnet de lever i.

Sammenlignet med Matthews er Rönnerberg enda tydeligere på at barn i større grad bør anerkjennes som medborgere *her og nå*, mens de er barn. Hennes prosjekt kan ses som en form for aksjonsforskning som søker å oppnå økt aksept og inkludering av barn som medborgere og (politiske) aktører. Hun baserer seg på blant annet offentlighetsteorier og feministisk teori, deriblant perspektiver fra Kulynych (2001) (se 2.1.1), og

argumenterer for at barn i større grad må anerkjennes og inviteres til å opptre som kritiske medborgere i offentligheten. Mens Matthews oppfordrer til en mer seriøs nyhetsformidling, foreslår Rönnerberg utviklingen av et satirisk nyhetsprogram for barn. Felles for dem er likevel et fokus på nyhetenes demokratiske rolle, og behovet for god informasjon og deltakelsesmuligheter for barn. Dette er også et sentralt hensyn for flere studier enn dem jeg har omtalt hittil. Så langt har jeg fokusert på produksjonen og utformingen av nyheter for barn, mens neste del av kapittelet skal dreie seg om forskning om *barns* perspektiver på nyheter for barn.

2.2.2 Publikumsstudier

Skillet jeg har gjort mellom studier om produksjon og tekst på den ene siden og publikumsstudier på den andre siden, evner ikke å gi en helt presis beskrivelse av feltet, fordi noen studier utforsker flere ledd i kommunikasjonsprosessen. Rönnerberg (2010), som jeg allerede har omtalt, har blant annet gjort intervjuer med produsenter, tekstanalyser og gruppeintervjuer med barn. En tidligere sentral studie på feltet er Buckingham (2000b) *The Making of Citizens. Young People, News and Politics*. Her utforskes forholdet mellom tv-nyheter og måtene barn og unge forholder seg til den offentlige sfæren, gjennom gruppeintervjuer med britiske og amerikanske 11 - 17-åringer, samt tekstanalyser av flere nyhetsprogrammer for barn.

Buckingham tar utgangspunkt i økende bekymring for nedgangen i unge menneskers nyhetskonsument i flere land, og tar et oppgjør med det han anser som en utbredt oppfatning om at barn og unge mennesker er apatiske, uvitende og uengasjerte i politikk og nyheter. Buckingham knytter deltakernes fortolkninger og talemåter til barn og unges posisjon i den sosiale strukturen, og bidrar på denne måten til å nyansere en debatt om unges (manglende) interesse for nyheter. I sine intervjuer så han at mange inntok avvisende og til tider kyniske posisjoner, og utpekte nyheter om spesielt politikk som irrelevante for egne liv og erfaringer. Dette bør ikke tolkes som et uttrykk for uvitenhet og umodenhet, mener Buckingham (2000b). I tråd med Kum-Kum Bhavnani (1991) fortolkning av unge menneskers manglende politiske interesse argumenterer han for at det snarere er en forståelig respons på at man som barn og ungdom er aktivt ekskludert fra den

politiske sfæren. Man har for eksempel ikke muligheten til å påvirke politiske prosesser i stor grad, noe som bidrar til å svekke motivasjonen til å engasjere seg og følge med på temaet gjennom nyhetskonsum. Flere av deltakerne i studien hadde i tillegg problemer med å se relevansen som politiske prosesser har for ens egen hverdag. Buckingham oppfordrer derfor blant annet til en videre definisjon av politikk, som anerkjenner de potensielt politiske dimensjonene i det personlige og erfaringer fra hverdagen. Utfordringen for både lærere og nyhetsjournalister er, ifølge ham, å vise politikken relevans og forbindelseslinjene mellom personlige erfaringer og den offentlige sfæren.

Buckingham bruker i både denne og i andre studier en diskursiv tilnærming til å studere intervjuer, og han har advart mot å tro at måtene deltakere i forskningsintervjuer snakker om for eksempel et nyhetsprogram, gir en uproblematisk eller direkte tilgang til hva de tenker, synes eller kan (Buckingham, 1993, 2000b). Det å snakke må ses som en handling, fremhever han, for gjennom å snakke om mediebruk og medietekster presenterer man seg selv som en viss type person, gjør krav på bestemte identiteter og forhandler relasjoner til andre mennesker. Buckingham's kombinasjon av analyser av både tekst- og publikumssiden og hans bruk av diskursanalytiske begreper og tilnærminger for å studere måten deltakerne snakker om medietekster, har hatt stor innflytelse på måten jeg har utformet dette prosjektet. Men mens Buckingham bruker et rammeverk inspirert av Norman Faircloughs (1989) lingvistisk orienterte kritiske diskursanalyse, bruker jeg som nevnt begreper fra diskurspsykologi. Sammenlignet med Buckingham fokuserer jeg i tillegg mindre på akkurat nyheter om politikk, og jeg er i større grad opptatt av hvordan forståelser av barn og barndom preger både måtene barn snakker om nyheter for barn, og utformingen av *Supernytt* i seg selv. På denne måten har mitt prosjekt fellestrekk med Matthews (2010) studie, nevnt tidligere, selv om han fokuserer på produksjon og tekst, og ikke på barns erfaringer.

Det finnes flere studier som fokuserer på barns perspektiver på nyheter for barn i tillegg til de jeg allerede har nevnt. Også når det gjelder studier som omhandler barns perspektiver, ligger fokuset i en del tilfeller spesielt på temaet krig og konflikt i nyhetene. Maya Götz (2007), Dafna Lemish (2007b) og Ellen Seiter (2007) har som del

av en komparativ undersøkelse gjort intervjuer med barn i henholdsvis Tyskland, Israel og USA, med mål om å få innsikt i barns forståelser av krig, blant annet basert på tegninger laget av barn. Blant disse studiene er det Seiter som i størst grad berører egne nyheter for barn, eller i dette tilfellet fraværet av slike nyheter. Hun beskriver at da hun gjorde sine intervjuer i 2003 og 2004¹¹, fantes det ikke egne tv-nyheter for barn i USA. Barna hadde imidlertid tilgang til en spesialsending på kanalen Nickelodeon om krigen i Irak, i tillegg til at de brukte publikasjonen *Time for Kids*, hvor krigen også ble tematisert, i skolen.

Ifølge Seiter uttrykte en del av barna skuffelse over at spesialsendingen i stor grad var fokusert på hvordan barna kunne håndtere vanskelige følelser de hadde om krigen, fremfor å gi en mer informativ dekning. Seiter er i tillegg svært kritisk til *Time for Kids*, og mener at magasinet støttet Bush-administrasjonens posisjon til krigen, og fremstilte konflikten som en individualisert kamp mellom Saddam Hussein og George Bush. Hun ser det som problematisk at barna hadde lite tilgang til informasjon om krigen, og at mange rektorer i denne perioden innførte regler mot å vise tv-nyheter på barneskoletrinnene på grunn av bekymringer for at det kunne være traumatiserende. Seiter forklarer at barna virket mer opplyste og uttrykte tydeligere meninger om krigen i oppfølgingsintervjuene hun gjennomførte i 2004. Hun mener at dette er på grunn av at læreren til disse barna ignorerte skolens retningslinjer og valgte å vise tv-nyheter og diskutere krigen i klasserommet. Basert på sine funn retter Seiter kraftig kritikk mot en form for skjermingsfilosofi som hun mener bare vil forsterke frykt fremfor å beskytte barn, i tillegg til at hun oppfordrer til at barn må informeres bedre av både mediene, lærere og foreldre:

[...] there are grave consequences for a childrearing philosophy that shields children in the United States from disturbing news and current events. The reticence of parents does little to allay fears and probably increases them. When teachers abdicate responsibility to discuss the war, they leave children's political and citizenship education in the hands of *Time for Kids* journalists who are voicing the Bush administration line. The children in my class were demanding something more and something better from the media, their teachers, and their parents (Seiter, 2007:55).

¹¹ Seiters studie var en del av en større etnografisk undersøkelse om barns mediepreferanser og internettbruk. Intervjuene hennes er derfor med barn hun også møtte over en lengre periode.

Mens Seitters studie er basert på etnografisk feltarbeid, intervjuer og barns tegninger, har andre tilnærmet seg barns perspektiver gjennom å studere nettforum tilknyttet nyhetsprogrammer for barn. Peter Nikken og Maya Götz (2007) har studert slike forum for å undersøke barns oppfatninger og reaksjoner på nyheter om krigen i Irak i 2003. I denne studien ses barns ytringer på nett som en måte å få innsikt i barns "true feelings and opinions" om krigen, og er motivert av et ønske om å vite hvordan barn håndterte denne hendelsen kognitivt og emosjonelt (Nikken & Götz, 2007:101f.).

Cynthia Carter (2007) tar også utgangspunkt i barns ytringer om krig, konflikt og terror på nett, men hennes studie har et annet fokus og mål sammenlignet med Nikken og Götz. Hun bruker innlegg på britiske *Newsrounds* nettforum for å vise at barn og unge mennesker viser politisk engasjement, men at de også uttrykker frustrasjon over at voksne forventer at de skal være interessert i politikk, samtidig som de ofte ignorerer det barn og unge har å si. Carter diskuterer ytringene i lys av videre bekymringer for barn og unges politiske deltakelse, og Buckingham's poeng om at barn og unge blir ekskludert fra den politiske sfæren. Hun presiserer at hun i sin analyse av kommentarer fra nettforum har søkt å hente frem eksempler som demonstrerer at barn og unge sitter med kunnskap om i dette tilfellet krig, konflikt og terror. Hennes analyse er altså ikke ment som en uttømmende studie av hvordan barn og unge diskuterer nyheter på nett. Eksempler på barns ytringer trekkes her frem for å ta et oppgjør med utbredte antakelser om at unge mennesker er kunnskapsløse og uengasjerte i hva som skjer i verden. I tillegg beskriver Carter nettforum som *Newsrounds* som viktige arenaer hvor barn kan uttrykke seg, diskutere, føle at de blir hørt og utvikle kritisk kompetanse for å engasjere seg i utfordringene som verden står ovenfor. I dette tilfellet brukes altså en analyse av barn og unge menneskers ytringer på nett til å fremme flere poeng: Carter tar for det første et oppgjør med negative antakelser om barn og unge som gruppe ved å vise til eksempler på kompetanse og engasjement. For det andre oppfordrer hun til økt satsning og utbygging av nyhetstilbud og diskusjonsarenaer for barn og unge, og for det tredje argumenterer hun for at voksne i større grad må lytte til barn og ta det de har å si på alvor.

Viktigheten av å lytte til barn har også blitt fremhevet når det gjelder selve utformingen av nyheter for barn. Enkelte nyere studier om barns perspektiver har vært spesielt fokusert på å undersøke barns *ønsker og preferanser* for nyheter. I en britisk studie fremheves for eksempel ”the importance of asking young people what sort of news stories and formats engage them, instead of simply relying upon adults to speak for them” (Mendes et al., 2010:453). Flere har stilt seg kritiske til at produsenter for barnenyheter går ut fra egne antakelser om barn og ideer om barndom, fremfor å undersøke barns synspunkter (Alon-Tirosh & Lemish, 2014; Matthews, 2010; Mendes et al., 2010). Barns perspektiver blir dermed ansett som avgjørende for å oppnå innsikt i blant annet hvordan nyheter for barn bør utformes.

Carter et al. (2009) rapporterer resultatene fra et samarbeidsprosjekt med BBC som søkte å finne ut hva barn mellom 8 - 15 år i Storbritannia ønsker seg fra nyhetene laget for barn, og hvordan de mener at nettsidene og nyhetene kan forbedres. I dette prosjektet ble videodagbøker, spørreskjema og ulike klasseromsaktiviteter brukt for å undersøke barns nyhetsvaner, meninger og preferanser for nyheter. Blant det som trekkes frem som viktige funn fra denne undersøkelsen, er at en høy andel av deltakerne svarte bekræftende på spørsmålet ”Is news interesting?”¹². Dette fortolker forskerne som et sterkt motsvar til dem som hevder at barn og unge mennesker er uinteresserte i nyheter. Basert på klasseromsaktiviteter og samtaler med barn i grupper, konkluderer forskerne i tillegg at barn og unge mennesker ser seg selv som medborgere og ønsker å spille en mer aktiv rolle i den offentlige sfæren. Denne rapporten har likhetstrekk med Carters (2007) studie, da det tas et oppgjør med negative antakelser, og man fremhever at barn og unge mennesker ønsker å bli informert og å ha muligheten til å delta i den offentlige sfæren.

2.2.3 ”Hvis jeg skulle lage nyhetene” – barns preferanser og ønsker

En lignende tilnærming som i undersøkelsene nevnt ovenfor finner man i artikkelen “*If I was making the news*”: *What do children want from news?*, av Michal Alon-Tirosh og

¹² Av de 129 barna som besvarte dette spørsmålet, svarte 55 ”sometimes” (61,8%), 31 ”yes” (34,8%) og 3 ”no” (3,4%) (Carter et al., 2009:12).

Dafna Lemish (2014). Denne studien er spesielt interessant for mitt prosjekt, fordi jeg ser store likhetstrekk mellom det barna i denne undersøkelsen forteller om hvordan nyheter for barn bør være, og måtene barna som jeg har intervjuet, beskriver både hvordan *Supernytt* er utformet og hva som utgjør passende nyhetsstoff for barn. Men på grunn av ulike innfallsvinkler og epistemologiske antakelser, analyserer jeg som vi skal se ytringene på andre måter og drar andre konklusjoner enn forfatterne av denne studien gjør fra sitt datamateriale. Jeg vil derfor gå litt mer i detalj på denne undersøkelsen, og vil hen vise til den også i neste kapittel når jeg diskuterer hvordan man kan analysere barns erfaringer og perspektiver, og tydeliggjør min egen teoretiske og metodologiske tilnærming til barns ytringer¹³.

I artikkelen sammenfattes funn fra en stor surveyundersøkelse blant israelske barn og unge mellom 8 – 18 år og en fokusgruppestudie basert på ti intervjuer med grupper av israelske barn mellom 8 og 11 år. Funnene fra undersøkelsene kan ifølge forskerne blant annet tilby produsenter av nyheter for barn forskningsbasert kunnskap om barns motivasjoner for å se nyheter, som kan brukes i utformingen av slike programmer. Stikkordene som oppgis for artikkelen, er blant annet *citizens* og *voice*, og allerede her signaliseres en tilhørighet til en demokratiserende tendens som flere av de andre studiene omtalt i dette kapittelet representerer.

Fra surveyundersøkelsen analyseres svarene gitt på et åpent spørsmål: "If you were in charge of the news, what kind of changes would you have made?", som ble besvart i 34% av de 1657 spørreskjemaene som ble fylt ut for undersøkelsen. For fokusgruppestudien ble det vist nyhetssaker fra to ulike barnenyhetsprogram til barna som deltok, og det fokuseres på barnas refleksjoner om egen nyhetsinteresse og nyhetenes relevans for eget liv. Problemstillingen for artikkelen er "What do children growing up in Israel think about the genre of news and how would they wish the news to become more child friendly and relevant for them?" Målet er altså å få frem barns *tanker* om nyhetene og deres *ønsker* for barnevennlige og relevante nyheter. Forfatterne

¹³ Diskusjonen av denne artikkelen er basert på et essay jeg har skrevet for ph.d.-kurset VITSV900, Philosophy and Ethics of Social Sciences (UiB).

oppsummerer funnene fra undersøkelsen ved å skildre barns ønsker og preferanser for nyhetsinnhold:

While much research has focused on young children's emotional vulnerability and lack of cognitive maturity as reasons for shielding them from current events, children's discourse in these studies focused on their strengths: they want to know, but they want to know on their own terms. They are primarily interested in light-hearted contents drawn from their personal world (as children and as Israelis). They show an interest in contents related to animals, sports, action, celebrities and gossip (the latter two are constructed as mainly attracting the young female viewers), technology and risk-taking (areas regarded as mainly drawing the attention of the young male viewers), as well as contents perceived by them as important, such as environmental issues. In regards to hard core news – particularly those involving the Israeli-Arab conflict, which are at the heart of daily existence in Israel, children clearly expressed a desire for information, but in a positive framing that removes the scary and gory elements. [...] In short they want news topics to be relevant to their own lives, presented in a more positive and attractive way, in clearer and straight forward language (Alon-Tirosh & Lemish, 2014:123-124).

I dette utdraget skildrer forfatterne en kontrast mellom forskeres tidligere fokus på barn som sårbare og umodne, og barns egne presentasjoner av seg selv og av forholdet sitt til nyheter. Barn fokuserer på *styrkene* sine, fremhever forfatterne, og de er ikke uinteresserte i nyheter, som man har sett bekymringer for i offentlige diskusjoner og forskning tidligere. Vi ser altså her at også disse forskerne, basert på barns ytringer, søker å etablere et mer positivt inntrykk av barn som nyhetsinteresserte og engasjerte mennesker. Men barna vil imidlertid ha nyheter på *sine egne premisser*, understrekes det videre, og vi får en oppsummering av de ulike ønskene og preferansene for nyheter barna har gitt uttrykk for gjennom surveyen og intervjuene: Barn vil ha såkalte myke nyheter, de er interessert i blant annet dyr, sport og kjendiser, men også viktigere samfunnstematikk som miljøspørsmål. Barn er også interessert i informasjon om *harde* nyheter, som den pågående israelsk-palestinske konflikten som nevnes her, men de ønsker positive vinklinger og en dekning uten skremmende og blodige elementer.

Det som antydes gjennom tilnærmingen i artikkelen, er at man kan oppsummere noen ønsker og preferanser som gjelder for barnebefolkningen i et land som helhet, og man går ut fra at det er mulig å avdekke barns nyhetsbehov og -preferanser ved å innhente barns muntlige og skriftlige ytringer. Dette kommer også tydelig frem når forfatterne presenterer hva forskningsresultatene kan bidra med:

Thus, children's perspectives could provide producers with means to make research-based decisions about television news programs for children and fill an important void: The

findings provide valuable information on young viewer's motivation for watching children's news; the contents that interest them or that they would prefer to avoid; the style of presentation they prefer; and their views regarding incorporating children in the programs (Alon-Tirosh & Lemish, 2014:124).

Age appropriate news genres that cater to young people's needs and interests, that respect their perspective of life, that voices their concerns and help them make sense of the world around them, can facilitate their presence in this new public sphere and engagement in emerging new forms for citizenship (Alon-Tirosh & Lemish, 2014:124).

Det er visse likhetstrekk mellom denne studien og blant andre Buckingham (2000b), på den måten at begge vil bidra til kunnskap om hvordan man kan legge til rette for barn og unges tilstedeværelse i offentligheten og øke interessen deres for nyheter. For Alon-Tirosh og Lemish (2014) og Carter et al. (2009) er en måte å oppnå dette målet å redefinere hva som utgjør alderstilpassede nyheter basert på innspill fra barn. For å få barn og unge til å engasjere seg og delta må vi lytte til hva *de* opplever som interessant og relevant og hva de ønsker seg fra nyhetssjangeren.

Jeg deler disse forskernes interesse i å utforske barns perspektiver på nyheter for barn. Samtidig opplever jeg en del av de ontologiske og epistemologiske grunnantakelsene og slutningene som dras som noe problematiske, og benytter derfor en annen tilnærming for å analysere måtene barn snakker om sine erfaringer med nyheter i denne avhandlingen. I siste del av dette kapittelet diskuterer jeg noen av utfordringene som aktualiseres spesielt gjennom tilnærmingen til Alon-Tirosh og Lemish (2014), men som også preger feltet mer overordnet. For det første vil jeg diskutere hvordan det å fremheve barns styrker, kompetanser og nyhetsengasjement på noen måter kan legge begrensede føringer for innsiktene som oppnås gjennom forskning. For det andre vil jeg begynne å pakke ut noen av utfordringene man møter på når man skal fortolke og representere barns erfaringer.

2.3 Tendenser og utfordringer

Som vi har sett, fremhever flere forskere at barn bør anerkjennes som aktører og medborgere. Når fokuset ligger på barn som medborgere, blir i en del tilfeller hensynet til å beskytte eller betrygge barn tonet noe ned. Det er få forskere som uttrykker at det

er helt unødvendig å ta spesielle hensyn når barn ser nyheter, men mange understreker viktigheten av at barn har tilgang til nyhetsstoff (f.eks. Buckingham, 2000b; Matthews, 2010; Seiter, 2007). I en del tilfeller ses også et fokus på å gi tilgang til informasjon om verden som er forenelig med beskyttelseshensyn, fordi mangel på informasjon og muligheten til å diskutere vanskelige hendelser og spørsmål kan bidra til frykt og usikkerhet (Raundalen & Schultz, 2011; Seiter, 2007). Som vi har sett, har også redaksjonsmedlemmer i *Supernytt* uttrykt et lignende syn, som tilsier at barn har behov for god informasjon som kan bidra til å dempe frykt.

Carter (2007, 2013) har også foreslått at det å være informert om vanskelige og traumatiske hendelser kan bidra til at barn og unge føler seg mindre redde. Samtidig problematiserer hun tilnærminger fra psykologi og medisin, hvor hun ser en tendens til at fokuset primært ligger på individuell psykologisk intervensjon og begrensning av emosjonell belastning, fremfor en vektlegging av barns politiske kunnskap og forståelse av hendelser. Mens hun fremhever at forskningen om barns emosjonelle fryktreaksjoner har gitt viktig innsikt, er hun blant dem som er mest uttalt kritisk til at hensyn til beskyttelse skal styre utformingen av nyheter for barn og barns tilgang til nyheter:

I would like to suggest that it is important to ensure that such concerns do not lead to a situation in which children are discouraged (or not encouraged) from following adult news, that children's news providers oversimplify difficult stories in the hope that this will protect young audiences from emotional harm, or that it leads to a failure to produce news specifically tailored for them (Carter, 2007:123).

Carters observasjoner viser at det ligger en potensiell spenning mellom prioriteringer av på den ene siden hensyn til beskyttelse, omsorg og barns emosjonelle velvære, og på den andre siden hensyn til å både inkludere barn i demokratiske prosesser og å skape kunnskapsrike og engasjerte samfunnsborgere.

Som vi har sett, søker også en del forskere å ta et oppgjør med negative antakelser om barn og unge, blant annet gjennom en synliggjøring av barns stemmer og perspektiver. En påstand som flere forskere har gjentatt de siste årene (Alon-Tirosh & Lemish, 2014; Carter et al., 2009; Lemish & Götz, 2007), er at barn ser mer nyheter *enn vi tror*, og enkelte har hevdet at de i motsetning til å være apatiske, uvitende, late eller naive, som

noen har hevdet, *vert imot* er nyhetsinteresserte, nysgjerrige, motivert for å bli informert og ivrige etter å bli hørt i samfunnet. Som vi så tidligere, fremhever for eksempel Alon-Tirosh og Lemish (2014) at barna i deres undersøkelse fokuserte på *styrkene* sine i intervjuene, og at de ønsket å bli informert, men på egne premisser. En lignende skildring av barn som gruppe finner man i en bok som rapporterer om et internasjonalt prosjekt om barns møte med nyheter om krig, hvor redaktørene oppsummerer:

[...] contrary to common views, children are far from being naive, ignorant, and indifferent to the world around them as some previous studies would have led us to believe. Rather, they have great curiosity about the major events taking place in the wider world, are highly motivated to be better informed, and are eager for their views to be heard and considered” (Lemish & Götz, 2007:7).

Denne beskrivelsen kan nok være dekkende for en del barn, og kan være en positiv motvekt til beskrivelser som gir inntrykk av at alle barn er uvitende og uinteresserte i å forstå verden rundt seg. Likevel ligger det her en risiko for å falle inn i ensidige beskrivelser av barn. Som vi så tidligere i kapittelet, var også Buckingham (2000b) prosjekt preget av et lignende oppgjør med utbredte negative antakelser om barn og unges interesse for nyheter og politikk. Samtidig har både han og andre advart mot at slike oppgjør går for langt. Sonia Livingstone (2000) har for eksempel påpekt at forskeres fokus på å motarbeide og korrigere utbredte antakelser eller bekymringer om barn og medier kan være nødvendig, men at det også kan avlede fokus fra å skape nye uttenkte teoretiske utgangspunkt. Slike oppgjør kan i tillegg bidra til polariserte diskusjoner og essensialistiske tenkemåter, hvor barn ses som enten sårbare, inkompetente og passive, eller som svært kompetente og aktive (Buckingham, 2000a; Buckingham & Tingstad, 2010). Buckingham advarer mot en overdreven og ensidig fokusering på barns aktørstatus og feiring av deres kompetanser fordi:

The temptation to celebrate children’s agency and, in doing so, to speak ‘on behalf’ of the ‘child’ – can lead researchers to neglect the broader economic, social and political forces that both constrain and produce particular forms of audience behaviour or meaning-making (Buckingham, 2009a:355).

Som Buckingham sier her, kan et slikt fokus bidra til en ignorering av strukturelle forhold som legger føringer for både oppførsel og meningsskaping. Det er en fare for at man i bestrebelsen av å se barn og unge som aktive samfunnsborgere nettopp faller inn

i en slik feiring av barn som kompetente, og i dette tilfellet engasjerte og nyhetsinteresserte aktører. I tillegg til at dette kan medføre en nedtoning av strukturelle krefter, kan man, gjennom å tale barns sak og etablere mer positive representasjoner, bidra til å erstatte et normativt ladet syn på barn som en homogen gruppe med et annet. I et forsøk på å avkrefte etablerte og misvisende sannheter om barn kan en ende opp med å bidra til å etablere nye ”sannheter” om hva barn ”er”, som kan gjøre det vanskeligere å skape nyanserte innsikter i både barns medieerfaringer og tekstene som produseres for dem. Selv om disse beskrivelsene av barn kan ses som positivt ladede, kan det også tenkes at de kan medføre konsekvenser som kan være uheldige. Forestillingen om det kompetente og nyhetsinteresserte barnet kan for eksempel kunne bidra til at det stilles høye krav til barn, ved en tidlig alder, om å holde seg oppdatert og orientert om hva som skjer i verden. Dette er ikke nødvendigvis problematisk uansett og for alle, men man kan ikke utelukke at det også kan oppleves som belastende.

Det er altså behov for kontinuerlig refleksjon rundt måtene man representerer barn i forskning. Bruk av barns perspektiver og stemmer, slik de kommer frem gjennom surveys, ytringer på nett og i intervjuer, er som vi har sett viktige ledd i blant annet oppgjøret med det som oppfattes som negative antakelser om barn. Det å fortolke og representere det barn sier og gjør når de deltar i forskningsprosjekter, innebærer imidlertid som antydnet en rekke utfordringer. For å belyse noen av disse vil jeg her vise tilbake til Alon-Tirosh og Lemish (2014) sin studie om barns ønsker og preferanser for nyheter, sett i lys av diskusjoner om måtene man teoretiserer, fortolker og representerer barns perspektiver innenfor childhood studies (se f.eks. Gallacher & Gallagher, 2008; Hammersley, 2016; James, 2007; Spyrou, 2011; Tisdall, 2012).

Spyros Spyrou (2011) har påpekt at det ligger en stor retorisk slagkraft i undersøkelser som går inn for å synliggjøre hva barn mener og syns. Han problematiserer imidlertid en mangel på kritiske refleksjoner omkring måtene man som forskere representerer barns stemmer. Allison James (2007) har fortolket en tidligere mangel på kritiske perspektiver i feltet som uttrykk for at man har vært mest opptatt av å i det hele tatt få skapt et rom for å tematisere barndom og synliggjøre barns perspektiver innenfor

disipliner som sosiologi og antropologi. Dette kan også tenkes å gjelde forskere i feltet jeg har gjennomgått, siden barns roller som nyhetspublikum har mottatt så lite oppmerksomhet.

En av tendensene som har blitt påpekt og problematisert ved forskning som fremhever ”barns stemmer”, er at man ofte prioriterer likheter og overser mangfoldet som preger barns liv og erfaringer (James, 2007). Dette kan ses i sammenheng med hvilke syn på barn og barndom man opererer med som forsker. James og James (2004) har beskrevet ulike modeller som preger nyere sosiologisk forskning om barn og barndom. I en av disse anses barn som en minoritetsgruppe i forhold til voksenpopulasjonen, og skildres som utsatt for diskriminering gjennom manglende sosiale, politiske og økonomiske rettigheter. Et lignende perspektiv preger flere av studiene jeg har omtalt i dette kapittelet. Alon-Tirosh og Lemish (2014) fremhever for eksempel at:

Overall, children are not perceived as citizens, or even citizens in the making (Buckingham 2000). The purpose of this study, therefore, was to hear from children what they think about the genre of news, from their own point of view, and in their own voices, in order to facilitate the creation of more child-friendly news that will engage young people in the public sphere in meaningful ways for them (Alon-Tirosh & Lemish, 2014:109).

Her kan man se det som at barn forstås som en marginalisert gruppe som ikke blir inkludert som medborgere. Studiens formål blir dermed å synliggjøre barns egne stemmer, for å forbedre situasjonen og legge til rette for dem som gruppe. Det som kan være problematisk med denne typen tilnærming, er at man i forsøket på å representere barns *egne stemmer*, toner ned variasjoner innenfor gruppen *barn*. Det er for eksempel et relativt enhetlig barneperspektiv som skildres i artikkelen, og man fokuserer på fellestrekkene innenfor en gruppe som består av barn med blant annet ulik alder, kjønn, sosial bakgrunn og lignende. I utdraget gjengitt tidligere, hvor forfatterne oppsummerer preferansene som barna har gitt uttrykk for i studiene, kan man se at det på et tidspunkt antydes noen kjønnsforskjeller. I deler av artikkelen påpeker forfatterne i tillegg at barn med ulik bakgrunn fortolker og gir mening til nyheter på forskjellige måter, og at dersom nyhetene presenterer hendelser og saksforhold som står i motsetning til deres ideologiske verdensbilde, vil det ofte fortolkes som en usannferdig representasjon av virkeligheten. Disse tendensene utforskes nærmere i egne artikler basert på samme

datamateriale (se Lemish & Pick-Alony, 2013, 2014). Til sammen gir disse artiklene et mer komplekst bilde enn man får av Alon-Tirosh og Lemish (2014) alene. I analysen i denne artikkelen legges det relativt lite vekt på ulike preferanser og synspunkt mellom individuelle deltakere, og eventuelle motsetninger innenfor en enkeltpersons ytringer er heller ikke tematisert. Med tilnærmingen som anlegges, blir målet å oppsummere noen sentrale ønsker og preferanser som preger deltakernes forklaringer overordnet. En av ulempene med denne typen tilnærming er at man risikerer at en del av barns erfaringer og perspektiver blir usynliggjort i prosessen med å synliggjøre barns stemmer. Utfordringen er ifølge James (2007:262) hvordan man skal kunne anerkjenne barns ulike erfaringer og perspektiver, samtidig som man ser dem som medlemmer av det sosiale, kulturelle, økonomiske og politiske rommet som vi kaller barndom.

En annen utfordring er det James (2007:265) kaller "the pitfall of authenticity". For mens rapporteringen av barns ytringer i forskeres publikasjoner kan være autentiske i den forstand at de er en korrekt gjengivelse av det barn har sagt, er det forskere som velger ut hvilke ytringer som skal representeres, og som bruker disse for å illustrere bestemte poeng. Perspektivene som presenteres, er derfor i stor grad forskerens, ikke nødvendigvis barnets, skriver James. Når man hevder å representere barns perspektiver og bruker formuleringer som *barns egne stemmer* og *egne perspektiver*, tones forskerens rolle i å fortolke og representere ytringene til deltakerne ned. I tillegg til dette har det blitt påpekt at man risikerer å behandle "stemmer", meninger og holdninger som indre og individuelle eiendeler, og ignorere maktforhold, kulturell kontekst og politiske strømninger som bidrar til å forme det barn sier i for eksempel forskningsintervju (Spyrou, 2011). I neste kapittel forklarer jeg hvorfor jeg mener en diskursanalytisk inspirert tilnærming kan bidra til å løse noen av disse utfordringene, da det åpner opp for å i større grad studere ytringer som handlinger, og fremmer en forståelse av erfaring og meningsskaping som historisk og kulturelt situert.

En siste utfordring jeg vil trekke frem, er at man gjennom vektleggingen av verdien av å lytte til barns stemmer kan tildele barn et stort ansvar. I sitatet fra Alon-Tirosh og Lemish over kan man tolke det som at barn tildeles en spesiell autoritet og kompetanse

til å definere hva som utgjør *deres* premisser. Her kan det innvendes at man kan risikere å idealisere barns perspektiver, og kanskje påfører barn et for stort ansvar for å definere hva som er i deres beste interesse. Gjennom vektleggingen av at barn vil vite på sine egne premisser, blir det uklart om man mener at barns vurderinger og ytringer skal legge større føringer enn for eksempel en mer prinsipiell tilnærming til hvilken samfunnsrolle nyhetssjangeren skal ha. Skal barns perspektiver alene definere hva nyheter skal være, basert på det de sier at de ønsker seg? Dersom barn sier at man vil ha mer stoff om kjendiser og kun positive vinklinger om tunge og alvorlige hendelser, er dette et behov uttrykt fra en "autentisk" barnestemme, som bør tas til etterfølgelse?

I studiene til både Buckingham (2000b) og Alon-Tirosh og Lemish (2014) ga for eksempel mange av deltakerne uttrykk for at nyheter om *politikk* er spesielt uinteressant og irrelevant for barn. Buckingham oppfordrer blant annet til en utvidet forståelse av hva som anses som politikk og synliggjøring av forbindelseslinjene mellom det politiske og barns egne liv og hverdager. En risiko ved en tilnærming som fortolker det barn sier som direkte uttrykk for hva som utgjør deres behov og deres egne premisser, er at ytringer om uinteressant politikk tas som et tegn på at nyheter for barn bør unnlate å ta opp og forklare politiske spørsmål, noe som kan gå på bekostning av barns tilgang til informasjon og muligheter til å forstå og ytre seg om politiske spørsmål som angår dem. Tilnærminger hvor barns ytringer forstås som direkte uttrykk for preferanser, ønsker og behov kan altså tenkes å ha potensielt problematiske konsekvenser.

2.4 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg diskutert noen tendenser i forskning om barn og nyheter. Vi har sett at feltet preges av flere fagretninger og ulike tilnærminger til hvilke hensyn som skal tas når barn er nyhetspublikum. Nyheter for barn omtales i stor grad som viktige og nødvendige av de aller fleste, samtidig som det i en del tilfeller blir rettet kritikk mot måtene nyhetene tilpasses forestillinger om barn og barndom, blant annet gjennom overforenkling, et overdrevet fokus på underholdning, eller ukontroversielle fremstillinger av krig og konflikt. Av noen ses nyheter for barn som viktige for å gi tilgang til informasjon som er mindre skremmende og opprørende enn i en del andre

nyhetstilbud, mens for andre fremheves nyhetenes rolle i å forme barns politiske bevissthet, kunnskap, og vilje og mulighet til å delta som aktive og opplyste medborgere. Når man snakker om nyheter for barn og barns møte med informasjon om det som skjer i verden, kan man altså bruke ulike perspektiver. Man kan vektlegge omsorg, beskyttelse og ivaretagelsen av barn. Man kan også se på nyheter som avgjørende for barns mulighet til å utvikle sosialt ansvar og offentlig engasjement, og se nyhetene som viktige for å forme gode samfunnsborgere. Til slutt kan man også se nyheter for barn som del av et emansipatorisk eller demokratiserende prosjekt, som en måte å i større grad anerkjenne barn som samfunnsmedlemmer som skal informeres og lyttes til *mens* de er barn. Spesielt de to siste perspektivene preger en del av undersøkelsene jeg har fokusert på.

Jeg tar med meg og bygger på innsikter fra forskningsfeltet, som at utformingen av nyheter for barn henger sammen med utbredte forestillinger om barns ønsker, behov og preferanser. Samtidig har jeg problematisert noen av tendensene i feltet. Jeg har blant annet diskutert noen potensielle fallgruver når man skal forske på og formidle barns erfaringer med nyheter for barn. Jeg har problematisert tilnærminger hvor barns ytringer fortolkes som direkte uttrykk for deres preferanser, ønsker og behov. For mitt prosjekt, hvor et sentralt mål er å gi innsikt i samtidens syn på barn og barndom, er det nødvendig med en teoretisk tilnærming som i større grad åpner opp for å se barns meningsskapning som tett knyttet til forestillinger, ideer, verdier og normer som preger samfunnet de lever i. Som nevnt i kapittel 1 er begrepet *fortolkningsrepertoarer* viktig i mine analyser av barns ytringer om nyheter for barn. Hensikten med å bruke dette begrepet er nettopp at det innebærer en forståelse av ytringer som kulturelt og historisk situerte, og dermed åpner opp for å studere det barn sier i en intervjukontekst som mer enn uttrykk for deres egne individuelle meninger, behov og preferanser. I neste kapittel forklares dette begrepet og det overordnede teoretiske rammeverket for avhandlingen nærmere.

3. Teoretisk rammeverk

I dette kapittelet gjøres det rede for de teoretiske perspektivene jeg har benyttet i gjennomføringen av prosjektet. Jeg begynner med å forklare hvordan studien er forankret i perspektiver på kultur, medier og meningsskaping som har vært sentrale innenfor cultural studies-tradisjonen. Deretter diskuterer jeg sosialkonstruksjonistiske perspektiver, spesielt slik de blir brukt i forskning om barn og barndom. I den siste delen av kapittelet diskuterer jeg diskursanalytiske tenkemåter og argumenterer for verdien av å anvende begreper fra diskurspsykologi i analyser av kvalitative intervjuer om medieerfaringer. Kapittelet avsluttes med en redegjørelse av betydningen til og hensikten med å bruke begrepet fortolkningsrepertoar i studien.

3.1 Perspektiver fra cultural studies

Nyheter for barn utforskes i denne avhandlingen som et kulturelt fenomen. Når jeg snakker om kultur, bruker jeg et vidt kulturbegrep, som ikke bare omfatter kulturprodukter, men også den sosiale byggingen av virkelighetsoppfatninger, slik Marianne Gullestad (1989) beskriver:

Gjennom ord influeres erfaringer, tanker og følelser. Ved hjelp av begreper og symboler skaper mennesker sine bilder av tilværelsen. Peter Berger og Thomas Luckman (1967) kaller dette den sosiale bygging av virkelighetsoppfatninger (the social construction of reality).

Begreper, symboler og tankemønstre preger de fortolkninger vi gjør av hva som er virkelig, hva som er viktig, og hva som er riktig. Det er dette som er kultur. Kultur er noe langt mer enn bare verdier og preferanser. Kultur handler om ideer, verdier, moral, kommunikasjon, symboler, tankemønstre, filosofi, kosmologi, religion, estetikk og ekspressivitet (Gullestad, 1989:14).

En slik utvidet forståelse av kulturbegrepet har vært viktig innenfor cultural studies, som er en svært sentral forskningstradisjon for medievitenskapen. Et fellestrekk ved mange beskrivelser av hva som karakteriserer cultural studies, er en presisering av at det er vanskelig å gi *en* enkelt dekkende definisjon av feltet som helhet. Det beskrives gjerne som et mangfoldig og både teoretisk og metodisk eklektisk forskningsfelt, og som en faglig orientering fremfor en tydelig avgrenset disiplin (Buckingham, 2008; Gray, 2003; Nelson et al., 1992). Likevel er det visse forpliktelser og interesser som er sentrale for feltet. Tilnærminger innenfor tradisjonen er ofte opptatt av måtene kulturelle meninger

produseres og sirkuleres i samfunnet, hvordan både enkeltindivider og sosiale grupper bruker og fortolker kulturelle tekster, og rollen kulturelle praksiser spiller i konstruksjonen av menneskers sosiale identiteter. Ikke minst er spørsmål om forholdet mellom makt og kulturelle praksiser viktig innenfor cultural studies (Buckingham, 2008; Gray, 2003; Nelson et al., 1992). Mitt prosjekt er forankret i denne tradisjonen gjennom en interesse for å forstå hvordan en bestemt medietekst bidrar i en kontinuerlig prosess hvor forestillinger om barndom og barns roller i samfunnet produseres og reproduseres.

Helt grunnleggende for cultural studies, så vel som medievitenskapen mer overordnet, er en semiotisk eller konstruksjonistisk¹⁴ forståelse av kommunikasjon, som tilsier at "Things don't mean: we construct meaning, using representational systems – concepts and signs" (Hall, 1997:25). Som Stuart Hall (1980) fremhevet i sin encoding/decoding-modell, kan ikke et budskap overleveres direkte til publikum gjennom mediene. Det må kodes av en avsender, og fortolkes/avkodes av en leser. Meningen av en medietekst oppstår altså i samspillet mellom tekst og leser, og det er ikke nødvendigvis samsvar mellom produsenters intensjoner og publikums lesninger (Hall, 1980; Schrøder et al., 2003). Hall (1980) beskriver tekster som polysemiske, men presiserer at dette ikke er det samme som pluralisme: En tekst kan tolkes på flere måter, men legger samtidig føringer for meningsskaping. I encoding/decoding-modellen er ideen om *preferred meanings*, og dominante/hegemoniske, forhandlede eller opposisjonelle leserposisjoner sentral. Denne måten å forstå publikums lesninger av medietekster ble anvendt i Charlotte Brunson og David Morleys (1978) *Nationwide*-studie, hvor Morley (1992) i etterkant diskuterte problemene ved ideen om *preferred readings*. I *Nationwide*-studien var man opptatt av sammenhengen mellom sosial posisjon (først og fremst klasse) og måtene man fortolker medietekster, og det ble først gjort tekstanalyser for å studere tekstens ideologiske budskap, og deretter intervjuer, hvor måtene ulike grupper fortolket tekstene ble studert.

¹⁴ Stuart Hall (1997) bruker begrepet konstruksjonisme om tilnærminger hvor mening ses som konstruert i og gjennom språket. Konstruksjonisme brukes som en overordnet betegnelse som inkluderer både tilnærminger basert på teorier om semiotikk og diskursanalytiske tilnærminger.

Mitt prosjekt handler ikke om å studere sammenhengen mellom sosial posisjon og lesninger av tekster på denne måten, og jeg opererer ikke med en idé om foretrukne lesninger. Jeg bygger likevel på ideer som disse forskerne formidlet om at publikum er aktive fortolkere, samtidig som fortolkningsaktiviteten foregår innenfor gitte rammer. Slik Morley har formulert det, ses lesere, lyttere og seere som "[...] engaged in productive work, but under determinate conditions, which are not of their own choosing" (Morley, 1992:122). Forholdene som legger føringer for meningsskaping, kan være knyttet til egenskaper ved teksten i seg selv, og til de kulturelle kodene og forestillingene man har tilgang til i de sosiale miljøene man tilhører.

For å synliggjøre hvordan mening skapes gjennom språket og andre tegnsystemer og hvordan medlemmer i en kultur bygger opp felles forestillinger og forståelsesmåter, har flere representanter for cultural studies-tradisjonen skildret kultur og kommunikasjonsprosessen som et kretsløp (du Gay et al., 1997; Hall, 1980; Johnson, 1986). Richard Johnson (1986) beskriver et kretsløp bestående av fire ledd: *production*, *texts*, *readings* og *lived culture/social relations*. Disse leddene ses som gjensidig avhengige og uunnværlige for kommunikasjonsprosessen som helhet, som er dynamisk, kompleks og stadig pågående. Gjennom inkluderingen av ikke bare produksjon, tekst og lesninger, men også levd kultur og sosiale relasjoner, fremheves det her at tekster produseres og leses innenfor bestemte kulturelle kontekster og under bestemte økonomiske, institusjonelle og sosiale forhold. Dette innebærer at en medietekst som *Supernytt* både kan ses som produkt av og bidragsyter til blant annet verdenssynet og forståelsesmåtene som sirkulerer i den kulturelle konteksten programmet er skapt i.

På bakgrunn av denne forståelsen av medier, kultur og meningsskaping, ser jeg det som hensiktsmessig å benytte en kombinasjon av analyser av både tekst og publikum. Tekstanalyser alene vil være utilstrekkelig, fordi det ikke gir innsikt i hvordan ulike mennesker fortolker teksten, og en utforskning av publikums perspektiver vil ofte gi begrenset innsikt i hvordan teksten posisjonerer leseren og legger føringer for meningsskaping. En utforskning av både tekstens egenskaper og publikums lesninger vil

kunne anerkjenne at tekstens mening oppstår i møte mellom tekst og leser, og at både teksten og fortolkninger av denne må ses i lys av kulturell kontekst. Samtidig er forholdet mellom tekstanalyser og publikumsstudier, og hvordan man kombinerer disse, gjenstand for diskusjon innenfor cultural studies (Gray, 2003; Hermes, 2005; Morley, 1992). Joke Hermes (1995, 2005) har vært spesielt kritisk til prioriteringen av tekstanalyser over publikumsstudier, og advarer mot at forskerens ekspertlesning får veie tyngre enn publikums erfaringer. Hun har likevel vedkjent at tekstanalyser kan ha en verdi, da både medietekster og intervjuer gir innsikt i et samfunns gjeldende tenkemåter om temaene man diskuterer, hvordan man diskuterer dem, og ressursene man har tilgang til for å gjøre dette (Hermes, 2005:87).

Rekkefølgen for de ulike analyseformene er avgjørende for om kombinasjonen blir vellykket, mener Hermes (2005). Det er en stor forskjell på tilnæringer hvor ekspertlesninger danner utgangspunktet for publikumsstudier, som i *Nationwide*-prosjektet, eller om analyser av publikums perspektiver danner utgangspunkt for tekstanalyser, som i Janice Radways (1984) utforskning av leseres erfaringer med romantiske kvinneromaner. Hermes argumenterer i likhet med Brita Ytre-Arne (2011) for en *leserledet* form for tekstanalyse, hvor forskningsdeltakeres forklaringer danner utgangspunkt for og beriker tekstanalyser. Siden det finnes noe sånt som medietekster som brukes og fortolkes på ulike og komplekse måter, sier Ytre-Arne (2011:226), gir det mening å inkludere en analyse av disse tekstene og bruke deltakeres forklaringer som veiledning. Man kan på denne måten unngå å gjøre antakelser om publikum utelukkende basert på teksten, og man kan bli gjort oppmerksom på aspekter man ikke ellers ville ha vært klar over. Jeg kombinerer analyser av tekst og publikum i dette prosjektet, blant annet gjennom bruk av en form for leserledet tekstanalyse av utvalgte *Supernytt*-innslag. Hvordan dette gjøres, forklares nærmere i neste kapittel.

En av hovedutfordringene i prosjektet har vært å finne en analytisk tilnærming som unngår å behandle barns ytringer som utelukkende uttrykk for individuelle erfaringer. Som forklart i forrige kapittel brukes barns perspektiver blant annet for å fremheve barns kompetanser og argumentere for at de må anerkjennes som deltakere i samfunnet, og i

noen tilfeller blir barns ytringer fortolket som direkte uttrykk for deres ønsker og preferanser for nyheter. Et sentralt mål for mitt prosjekt har vært å studere barns lesninger av og ytringer om nyheter for barn som situert i et kulturelt kretsløp. For å gjøre dette kan diskursanalytiske tilnærminger til intervjudata være spesielt nyttige. En vending mot diskursanalytiske tenkemåter og metoder har preget både cultural studies og childhood studies (Gray, 2003; James et al., 1998), og sentralt for mange typer diskursanalytiske tilnærminger er det som ofte blir omtalt som sosialkonstruksjonistiske perspektiver. Før jeg forklarer hvordan jeg anvender diskursanalytiske begreper i dette prosjektet, diskuterer jeg derfor kort hva som menes med sosialkonstruksjonisme, og rollen dette perspektivet har spilt i forskning om barn og barndom.

3.2 Sosialkonstruksjonistiske perspektiver på barn og barndom

Sosialkonstruksjonisme kan beskrives som et bredt og mangfoldig vitenskapsteoretisk perspektiv, og som et alternativ til blant annet positivisme og kritisk realisme¹⁵ (Alvesson & Sköldberg, 2009). Det finnes mange ulike versjoner av og posisjoner innenfor sosialkonstruksjonisme, men Vivien Burr (2003) har likevel skissert noen grunnleggende premisser som er felles for de fleste tilnærminger, som er nyttige for en innledende beskrivelse. For det første fremhever Burr at sosialkonstruksjonisme preges av en kritisk innstilling til tatt-for-gitt og objektiv kunnskap. Det innebærer en overbevisning om at vår kunnskap om og bilde av verden ikke nøytralt speiler virkeligheten, men er formet av måtene vi kategoriserer verden på. Videre varierer måtene vi forstår og representerer verden med sosial og historisk kontekst. Et tredje punkt hos Burr skisserer at vår forståelse av verden kontinuerlig skapes og opprettholdes gjennom sosiale prosesser. I et fjerde punkt understreker hun maktdimensjonene forbundet med måtene ulike fenomener og handlinger konstrueres, fordi bestemte beskrivelser eller konstruksjoner opprettholder og legitimerer visse sosiale mønstre og handlinger, og ekskluderer andre.

¹⁵ Hvorvidt kritisk realisme og sosialkonstruksjonisme ses som ulike tilnærminger kan også variere. Burr (2003) snakker for eksempel om kritisk realisme som en tilnærming som enkelte sosialkonstruksjonister bruker.

Sosialkonstruksjonistiske perspektiver medfører en rekke vanskelige spørsmål om blant annet identitet, subjektivitet, språk og ytringer, om hva som kan regnes som kunnskap, og ikke minst om forholdet mellom ideer, representasjoner og ”virkeligheten”. Et sentralt premiss for sosialkonstruksjonistiske tilnærminger er at måtene vi forstår og oppfatter verden, objekter, mennesker og hendelser ikke nødvendigvis reflekterer hvordan verden *er*, men er et produkt av hvordan verden representeres eller produseres gjennom språket. Et slikt syn trenger ikke å utelukke at materielle objekter har bestemte egenskaper som kan identifiseres, men det fremhever at hva man anser å være definerende karakteristikk ved ulike objekter, mennesker og hendelser primært produseres gjennom det diskursive (Burr & Dick, 2017). Begrepet *diskurs* er, som vi skal se nærmere på senere i kapittelet, helt sentralt innenfor sosialkonstruksjonistiske tilnærminger. Diskurspsykologene Jonathan Potter og Margaret Wetherell (1987; Wetherell & Potter, 1992), beskriver *discourse*, her forstått som enhver form for muntlig og skriftlig kommunikasjon, som grunnleggende konstituerende:

Discourse, in our view, is not partially constitutive or only constitutive under some conditions, but is thoroughly constitutive. Our accounts of objects always construct those objects in certain ways and this construction is inescapable. Some versions of reality may be infinitely preferable to others, and should be argued for and pushed forward whenever possible, but, in our view, there is no ‘versionless’ reality (Wetherell & Potter, 1992:62).

Spørsmålet om hvorvidt virkeligheten er konstituert eller konstruert gjennom det diskursive er debattert, og det finnes flere ulike posisjoner man kan innta, fra radikale posisjoner som tilsier at virkeligheten *er* vår oppfatning av den, til mer moderate posisjoner som skisserer at det finnes en virkelighet, eller materielle forhold, utenfor det diskursive, men at språket er avgjørende for måtene vi forstår og forholder oss til verden. Schröder et al. (2003:45) trekker for eksempel på både kritisk realisme og sosialkonstruksjonisme/diskursanalytiske perspektiver, og argumenterer for en metateoretisk tilnærming de kaller *diskursiv realisme*. Essensen av denne tilnærmingen er en overbevisning om at det finnes en sosial virkelighet som eksisterer uavhengig av språket, men vår eneste tilgang til kunnskap om denne virkeligheten går gjennom språket og andre tegnsystemer. Wetherell og Potter (1992) presiserer også at deres teoretiske tilnærming ikke innebærer en form for subjektivisme, det vil si et radikalt syn på at ideene våre om verden *er* det eneste virkelige:

Our perspective is not, we should stress, a form of subjectivism. The constitution of objects is socially organized and highly dependent on our existing forms of discourse and past discursive history. We are not suggesting that if someone thinks New Zealand does not exist then it does not; nor, as we noted earlier, that all there is to reality is ideas. New Zealand is no less real for being constituted discursively – you still die if your plane crashes into a hill whether you think that hill is the product of a volcanic eruption or the solidified form of a mythical whale. However, material reality is no less discursive for being able to get into the way of planes (Wetherell & Potter, 1992:65).

Måtene vi oppfatter og erfarer verden må altså ses som historisk situert og preget av det som har blitt sagt og tenkt før. Et viktig poeng i mine analyser er som vi skal se senere i kapittelet at man bruker tilgjengelige kulturelle ressurser når man gir mening til blant annet medietekster. Presiseringen av at virkeligheten ikke kun består av ideer, men at det finnes en materiell verden utenfor det diskursive er også viktig å fremheve. Wetherell og Potter henviser til Stuart Hall (1988) for å tydeliggjøre sin posisjon. Hall presiserer at hendelser, relasjoner og strukturer eksisterer og har effekter utenfor den diskursive sfæren, men at det kun er gjennom det diskursive at de får mening. Dette medfører også at måtene ting representeres spiller en *konstituerende* og ikke bare en *reflekterende* rolle. Måtene man forstår, snakker om og representerer fenomener, mennesker og hendelser i samfunnet spiller slik Hall beskriver det en avgjørende rolle for utformingen av sosialt og politisk liv (Hall, 1988; i Wetherell & Potter, 1992:63).

For å knytte dette perspektivet til temaet for dette prosjektet, spiller ideer om og representasjoner av hva et barn er og hva som utgjør en god barndom, en avgjørende rolle for hvilke posisjoner, rettigheter, ansvar, omsorg og privilegier barn får i samfunnet. Jeg bruker ikke sosialkonstruksjonistiske perspektiver for å hevde at visse forestillinger om barn og barndom er mer eller mindre *ekte*. Når jeg for eksempel snakker om forestillinger om sårbare barn, eller forestillinger om barn som mennesker under utvikling, er det ikke for å fornekte at barn virkelig kan *være* sårbare, eller at barn gjennomgår store fysiske og kognitive utviklingsprosesser gjennom oppveksten. Jeg bruker begrepet forestillinger, fordi analysene og diskusjonene i avhandlingen handler om hvordan man gjennom ulike praksiser *gir mening* til hva det vil si å være barn. Spørsmål om hvilken relasjon disse forestillingene har til en materiell virkelighet, til barns kognitive og biologiske egenskaper, settes i klammer, og utforskes ikke i analysene. Interessen ligger heller på å forstå konsekvenser av bestemte syn på barn og

barndom, og på å oppnå innsikt i hvordan barn selv navigerer i kulturell kunnskap om barn og barndom når de skal fortolke, forklare og evaluere nyhetene som produseres for dem. Kort sagt er bakgrunnen for anvendelsen av sosialkonstruksjonistiske og diskursanalytiske tilnærminger en overbevisning om at forestillinger om barn og barndom, som skapes og forhandles gjennom praksiser i hverdagen, vitenskapelige paradigmer, og økonomiske og politiske prosesser, spiller en avgjørende rolle for blant annet måtene vi behandler barn, informasjonen som produseres for dem, og for barns erfaringer og hverdager.

Min anvendelse av sosialkonstruksjonistiske tenkemåter er spesielt inspirert av diskurspsykologiske perspektiver. Før jeg går nærmere inn på hva dette innebærer, ser jeg kort på fremveksten av den nye barndomssosiologien, hvor tilnærminger til barn og barndom som sosiale konstruksjoner har vært og fortsetter å være utbredt. Dette feltet er i tillegg spesielt interessant å se på, fordi det er mulig å trekke paralleller til forskningen om barn og nyheter diskutert i forrige kapittel.

3.2.1 Den nye barndomssosiologien

Som forklart i kapittel 1 har blant andre Ariès (1962) fremhevet at forestillinger om og praksiser knyttet til barndommen varierer med tid og sted. For retningen som har blitt kalt *the new sociology of childhood*¹⁶, eller *den nye barndomssosiologien*, som vokste frem på 1980-tallet (Qvortrup et al., 2009), har et syn på barndom som sosial konstruksjon vært viktig¹⁷. Et sosialkonstruksjonistisk perspektiv på barndom kan sammenfattes i formuleringen ”the immaturity of children is a biological fact of life but the ways in which this immaturity is understood and made meaningful is a fact of culture” (Prout & James, 1997:7)¹⁸. Sentralt for barndomssosiologien var et oppgjør med det som ble omtalt som en dominerende tilnærming til barn og barndom i utviklingspsykologi og sosialiseringsteori (James et al., 1998). Alan Prout og Allison

¹⁶ Retningen blir også omtalt som *the new social studies of childhood* (Qvortrup et al., 2009).

¹⁷Denne delen av kapittelet er delvis basert på et essay jeg har skrevet for ph.d.-kurset Social Studies of Children and Childhood. Theoretical Approaches and Questions in Child Research (NTNU).

¹⁸ Formuleringen er basert på La Fontaine (1979).

James har beskrevet denne tradisjonen (eller paradigmet) som hovedsakelig fokusert på *utvikling*, og preget av tre dominerende temaer; det *naturlige*, det *universelle* og *rasjonalitet*. Barns utvikling ble beskrevet som noe naturlig og universelt og som en ferd fra irrasjonell til rasjonell oppførsel (Prout & James, 1997).

Utviklingspsykologi ble etablert tidlig på 1900-tallet, og ble en dominerende retning for studiet av barn. Jean Piaget er en av de mest kjente og innflytelsesrike representantene for denne tradisjonen (Woodhead, 2009b:18). Han utviklet på grunnlag av observasjoner av grupper av barn en teori om barns kognitive utvikling, som gikk ut på at barns måte å tenke på endres etter hvert som de gjennomgår ulike utviklingsfaser. Piaget hadde bakgrunn som biolog, noe som også er synlig i hans arbeid, hvor *barnet* beskrives som å gjennomgå en lineær sekvens av biologisk baserte endringer gjennom de ulike utviklingsstadiene (Stainton Rogers, 2003:12ff.). Elementer fra utviklingspsykologiens forståelse av barn finnes også ifølge Prout og James i strukturfunksjonalistiske sosialiseringsteorier utviklet på 50-tallet, representert av blant andre Talcott Parsons teorier om sosialiseringprosessen (Prout & James, 1997:13). Disse teoriene innebærer et syn på individet som formet av samfunnets strukturer, og sosialiseringbegrepet ble brukt for å beskrive prosessen hvor barn lærer sosiale normer. Chris Jenks beskriver at sosialiseringsteoriene i motsetning til utviklingspsykologien var mindre opptatt av "what the child naturally is as much as what the society naturally demands of the child" (Jenks, 2009:102). Likevel har de to retningene ifølge Jenks til felles at de har en grunnleggende essensialistisk forståelse av barn, og at de først og fremst er interessert i barnet som *prosjekt* under utvikling. Han kritiserer den tradisjonelle barndomsforskningen for å behandle barn som ufullstendige mennesker, og voksne som modne, kompetente og rasjonelle. Jens Qvortrup (1994) har beslektet med dette fremhevet at barn i stor grad har blitt sett som *human becomings* fremfor *human beings*, noe som medfører en ekskludering av barn i samfunnet, at barndom ses som bare en forberedende fase, og at barn betraktes som naturlig inkompetente (Tisdall & Punch, 2012:250).

Flere representanter for barndomssosiologien mente at det dominerende paradigmet stod for problematiske teoretiseringer om barn og barndom. Forskningen ble beskyldt for et manglende fokus på historisk og kulturell kontekst, og for å presentere bestemte kulturers forståelse av barndom som naturlige og universelle (Woodhead, 2009a). Representanter for barndomssosiologien argumenterte for å i større grad utforske måtene barndom er sosialt konstruert, det vil si "the ways in which the immaturity of children is conceived and articulated in particular societies into culturally specific sets of ideas and philosophies, attitudes and practices which combine to define the 'nature of childhood'" (James & Prout, 1997:1). Et sosialkonstruksjonistisk perspektiv på barndom medfører altså et økt fokus på sosial, kulturell og historisk kontekst. Man finner paralleller til dette i medieforskning, hvor blant andre Buckingham har kritisert en del psykologisk orientert medieforskning for å redusere barns medieerfaringer til et isolert møte mellom det enkelte barnet og skjermen/teksten, og dermed utelate de sosiale og kulturelle dimensjonene ved erfaringene og måtene man snakker om dem (Buckingham, 1993, 2000a, 2000b).

Prout og James beskrev i 1990 en ny retning for barndomsforskning som de mente var i ferd med å vokse frem, som de omtalte som "a new paradigm for the sociology of childhood". De skisserte det de anså som seks viktige felles grunnsetninger for den fremvoksende retningen. Det første punktet var at barndom må ses som en sosial konstruksjon: "Childhood, as distinct from biological immaturity, is neither a natural nor universal feature of human groups but appears as a specific structural and cultural component of many societies" (Prout & James, 1997:8). I andre punkt ble det understreket at barndom bør være gjenstand for sosial analyse, i tillegg til at barndom må ses som å henge sammen med sosiale variabler som klasse, kjønn og etnisitet. Analyser på tvers av kulturelle kontekster viser en variasjon av barndommer, fremfor et enhetlig og universelt fenomen. For det tredje mente forskerne at barns sosiale forhold og kulturer er verdt studie i sin egen rett, og for det fjerde at barn også må ses som aktive i utformingen og konstruksjonen av egne og andres liv og samfunnene de er en del av, og ikke som passive subjekter for sosiale strukturer og naturlige prosesser. I femte punkt ble etnografi fremhevet som en spesielt egnet metode, da det ses som å kunne gi barn

en mer direkte stemme og deltakelse i produksjonen av data enn ved bruk av en del andre metoder. I det sjette og siste punktet understreket Prout og James at utviklingen av et nytt paradigme for forskning om barn i seg selv er et bidrag i prosessen for rekonstruksjonen av barndom i samfunnet (Prout & James, 1997).

Lignende perspektiver som de som preger barndomssosiologien anvendes også i forskning om barn og medier, og brukes i noen av studiene om barn og nyheter diskutert i forrige kapittel. I likhet med, og med utgangspunkt i blant andre representanter for barndomssosiologien, skisserer for eksempel Carter (2013) på den ene siden en utviklingspsykologisk forståelse av barn, og ideer om barn og barndom som sosialt konstruert på den andre siden. Hun forklarer at fra førstnevnte ståsted, ses barndommen som en periode preget av uskyld og sårbarhet som gradvis fører til voksendommen. Med denne tilnærmingen vektlegges det at barn mangler livserfaring, og at de dermed er sårbare for dårlige innflytelse og spesielt utsatt for psykologiske traumer. På den andre siden ser hun på studier som tar utgangspunkt i forståelser av barn og barndom som sosiale konstruksjoner, og som "arbitrary and changing categories" (Carter, 2013:256). For å eksemplifisere hva denne retningen går ut på, fremhever hun forskningseksempler hvor barn og unges politiske engasjement og samfunnsborgerskapsstatus står sentralt. Hun viser blant annet til Cushion (2007) som i sin forskning har utfordret utbredte antakelser om at unge mennesker er uengasjerte og lite villige til å følge med på nyheter. Hun trekker også frem Bennett (2008)¹⁹, som (i likhet med Buckingham, 2000b) beskriver at unge mennesker bør ses som samfunnsborgere, men at utformingen av nyhetene undergraver interessen deres for nyheter og politisk engasjement. Jeg vil si at blant andre Carter bruker sosialkonstruksjonistiske ideer som grunnlag for en slags aksjonsforskning som søker å etablere nye og *bedre* versjoner av barn og barndom.

¹⁹ Carter snakker om kategorien "children", mens undersøkelsene til Cushion og Bennett i stor grad fokuserer på ungdommer og unge voksne, og ikke yngre barn.

3.2.2 Forestillingen om det kompetente barnet

Prinsippene skildret av Prout og James (1997) har fortsatt en sentral plass innenfor childhood studies, som er et mangfoldig og sammensatt felt med forskere fra flere ulike fag og tradisjoner. Samtidig pågår det kritiske diskusjoner om flere av grunnantakelsene som preger feltet (se bl.a. Gallacher & Gallagher, 2008; Hammersley, 2016; Lee, 2001; Prout, 2011; Spyrou, 2011; Tisdall, 2012; Tisdall & Punch, 2012). Tisdall og Punch (2012:251) beskriver hvordan den nye barndomssosiologiens tilblivelse som et motparadigme til tradisjonell barneforskning førte til utviklingen av *mantraer*, inkludert synet på barndom som sosialt konstruert, et fokus på anerkjennelse av barns aktørstatus, og verdsetting og fremheving av barns stemmer, erfaringer og deltakelse. Først nylig har de teoretiske diskusjonene på feltet begynt å bli rikere, mer nyanserte og varierte, mener de.

Kritiske perspektiver på barndomssosiologien har blant annet vært preget av innvendinger mot deler av kritikken av den dominerende/tradisjonelle barneforskningen. Kritikken av Piaget har blant annet blitt beskrevet som å til tider karikere Piaget, og ikke ta hensyn til at hans mål blant annet var å være barnesentrert, gjennom utviklingen av en forståelse av og respekt for barns tenkemåter. På en måte kan man derfor si at Piaget var opptatt av barn *her og nå*, som *beings*, og ikke bare var fokusert på barn som fremtidige voksne²⁰. Det har også blitt påpekt at det finnes alternative teorier innenfor utviklingspsykologi, som tar mer hensyn til sosial kontekst i barns utviklingsprosess (Tisdall & Punch, 2012:253; Woodhead, 2009a:48). Kritikken av tradisjonelle sosialiseringsteorier har også blitt nyansert. Det har blant annet blitt påpekt at barndomssosiologiens kritikk var basert på et utdatert sosialiseringsbegrep, da man allerede tidlig på 1980-tallet så endringer i sosialiseringsforskningen, og at enkelte også da beskrev sosialisering som en sosial prosess med aktive aktører (Nilsen, 2009:295). Oppsummert kan man si at man i etableringen av et nytt paradigme for

²⁰ Se for eksempel Kjørholt (2004:8), som beskriver hvordan konstruksjoner av barn som deltakere i en norsk barnehage på 70-tallet var preget av en forståelse av at barn burde anerkjennes for sine egne kompetanser og evner, i stedet for hva de en gang skal bli. Kjørholt knytter denne forståelsen til nettopp det såkalte utviklingsparadigmet og teoriene til Jean Piaget og Erik H. Erikson.

barndomsforskning bygde på til dels selektive versjoner av tradisjonene man ønsket å nyansere og være et alternativ til.

Alan Prout, som selv har vært en sentral skikkelse i utviklingen av barndomssosiologien, har i tillegg kritisert retningen for å være bygd på en modernistisk tankegang, med bruk av dikotomier som ikke evner å beskrive tilstanden og menneskers erfaringer i senmoderniteten: Mens sosiologien ellers var i ferd med å ”desentrere subjektet” og søkte etter metaforer for mobilitet og kompleksitet, skapte barndomssosiologien seg en plass innenfor sosiologien med utgangspunkt i en modernistisk logikk (Prout, 2011:6). Prout er kritisk til bruken av dikotomiene natur/kultur, struktur/aktør og human beings/human becomings. Problemet er at disse teoretiske kategoriene behandles som gjensidig utelukkende, skriver Prout, noe som gjør at det blir vanskelig å utforske sammenhenger mellom dem: “[...] they exclude all that lies beneath and between them, effacing their mutual dependence and occluding important features about the way in which contemporary childhoods are constructed” (Prout, 2011:8). Denne dikotomiske tenkningen bidrar blant annet til en oppfattet motsetning mellom fokuset på barns fysiske og kognitive utvikling, og sosiale og kulturelle dimensjoner ved barndom. Hammersley (2016:117) har kommentert at mens de fleste innenfor childhood studies vil anerkjenne at barn til en viss grad er biologisk og fysisk annerledes enn voksne, blir implikasjonene av dette ofte nedtonet for å motarbeide en tendens til å se barn som grunnleggende annerledes basert utelukkende eller hovedsakelig på biologiske aspekter.

Man kan se en lignende tendens i forskning om nyheter for barn, hvor et aktørbasert og sosialkonstruksjonistisk barndomssyn i en del tilfeller stilles opp som en motsetning til et syn på barn som sårbare, passive eller under utvikling (se blant andre Carter, 2013; Matthews, 2010). Det kan være grunn til å se nærmere på konsekvensene av denne dikotomiske tenkningen. Den kan blant annet bidra til å lukke igjen for å anerkjenne hva undersøkelser om barns emosjonelle reaksjoner har å tilby av innsikt, og det kan gjøre det mindre attraktivt å utforske barns opplevelser av for eksempel frykt, fordi det ikke passer inn i forestillinger om barnet som medborger og kompetent deltaker. Jeg ser det ikke som nødvendig å se sårbarhet, passivitet og utvikling på den ene siden og aktivitet,

styrke og deltakelse på den andre siden som uforenelige motsetninger. En av utfordringene er å finne måter å analysere og teoretisere blant annet barns erfaringer på en måte som unngår en fortsettelse av dikotomisk tenkning.

Som jeg tidligere har vært inne på, blir ideer om barn og barndom som sosiale konstruksjoner brukt for å bestride stereotypiske forestillinger om barn og barndom og erstatte dem med noe annet, som blir vurdert som bedre. Argumenter om at barndom er sosialt konstruert blir i en del tilfeller brukt selektivt, bare på de fenomenene som ses som uønsket (Hammersley, 2016). Men dersom man skal bruke en sosialkonstruksjonistisk logikk kan man innvende at også idealene som fremsettes må anses som sosialt skapt. Som Hammersley kommenterer, medfører denne logikken at også verdsettingen av for eksempel å lytte til barns stemmer og anerkjenne barns rettigheter, ses som konstruerte:

In fact, a constructionist approach could be applied to childhood studies itself, in the manner of those versions of the study of social problems that focus on how moral entrepreneurs identify particular issues as problematic, how they promote them up the public agenda, and so on. From this point of view, Childhood Studies comes to be seen as just such a social movement, concerned with *constructing* the current treatment of children as frequently unfair or abusive (Hammersley, 2016:118).

Dette vil ikke nødvendigvis forskere som fremhever at barn er nyhetsinteresserte og engasjerte aktører bestride. Forskere som opererer med sosialkonstruksjonistiske perspektiver kan se det som en del av sin oppgave å bidra til syn på barn og barndom som vil være mer rettferdig og gunstig for barn. Som jeg har vært inne på tidligere, kan dette ses som positivt og nødvendig, men det kan også ha uheldige konsekvenser. Det kan blant annet bidra til en fortsettelse av det Livingstone og Drotner (2008) omtaler som en underforstått normativitet som preger forskning om barn, medier og kultur. De forklarer at når forskere undersøker barn og barndom, tilbys de ”an opportunity to revisit their own past with a view to framing the future; and this trajectory seems to undermine the distance required to position oneself as researcher in relation to the object of research” (Livingstone & Drotner, 2008:10). Både innenfor childhood studies og medievitenskap, påpeker de, ser man tendenser til at normative antakelser ofte ikke blir anerkjent og synliggjort. For å motarbeide slike tendenser, er det derfor verdifullt med

refleksive tilnærminger som gransker *alle* de ulike forestillingene, normene og idealene som preger måtene både forskere, medier og barn selv gir mening til hva det vil si å være et barn.

Dette medfører et behov for å tydeliggjøre hvilke antakelser som ligger nedfelt i forestillingen om også det kompetente barnet, og hvilke konsekvenser det har å fremme en slik forestilling gjennom forskning. I en del tilfeller hvor barn skildres som kompetente deltakere, fremmes en bestemt kulturell forestilling om barn og barndom som et universelt ideal. Det er for eksempel tette bånd mellom argumenter om at barn og unge har blitt feilaktig sett som inkompetente mennesker under utvikling, i motsetning til kompetente rasjonelle voksne, og FNs barnekonvensjon, som delvis posisjonerer barn som aktører med deltakelsesrettigheter (Tisdall & Punch, 2012). Barnekonvensjonen har av mange blitt kritisert for å være eurosentrisk og representere en globalisering av bestemte vestlige ideer om barn og barndom (Ansell, 2017). Utformingen av rettigheter er, som forklart i kapittel 2, forankret i vestlige liberale ideer om demokrati, med et syn på mennesker som frie, autonome, rasjonelle individer som tar egne valg.

Her kan vi se tilbake til gjennomgangen av forskningsfeltet om barn og nyheter, og se at både de som anbefaler retningslinjer for barns nyhetskonsument utfra beskyttelseshensyn, og de som argumenterer for å behandle barn som potensielt aktive samfunnsborgere, bidrar i en konstruksjon av en ideell barndom og ideelle aktiviteter og roller for barn. Behandlingen av barn og barndom innenfor childhood studies og forskningen som fremmer idealer om barn som samfunnsborgere, er i mange tilfeller sterkt preget av et syn på barn som aktive og kompetente deltakere, noe som igjen er tett knyttet til en tankegang hvor autonomi er en høyt verdsatt egenskap. Kjørholt (2004) har problematisert tendenser til å fremstille barn som kompetente deltakere som motsvar til forståelser av barn som ufullstendige mennesker under utvikling, fordi: "[...] this dichotomous construction also essentialises children, thus replacing one concept of the child with another that is defined, by contrast, in terms of the same characteristics that these child researchers criticize developmental psychologists for using" (Kjørholt,

2004:37). Denne kritikken minner om Buckingham's advarsler mot å feire det kompetente barnet. Som Kjørholt beskriver her, innebærer dette også en essensialistisk forståelse hvor (alle) barn skildres som å ha bestemte egenskaper. Slik kan man fortsette å operere med den samme logikken man er kritisk til, i stedet for å finne alternative måter å tenke om barn og barndom.

For den nordiske konteksten har det blitt påpekt at forestillingen om det kompetente barnet er en grunnleggende del av modernitetsprosjektet (Brembeck et al., 2004). Ideen om det kompetente barnet, som innebærer et syn på barn som refleksive, autonome og robuste, har hatt innflytelse på både måtene vi tenker om barn og måtene ulike institusjoner for barn, som skoler og barnehager, er organisert (Brembeck et al., 2004:7). Norge har en tendens til å bli ansett som et land i front når det gjelder fremhevingen av barn som deltakere (Kjørholt, 2002). Kjørholt (2007) beskriver et økende fokus på ideer om barn som deltakere i Norge på 1990-tallet, og påpeker at slike konstruksjoner av barn har en sterk retorisk kraft i mange sammenhenger:

[...] constructions of children as participants in society can be described as quite effective and almost impossible to resist in modern democratic societies, because the subject that is produced in this way is linked with values such as liberty, human rights, social equality, democracy, development and progress, all of which represent core values anchored in long traditions in western liberal societies (Kjørholt, 2007:36).

Vektleggingen av barn som deltakere og medborgere er ifølge Kjørholt både knyttet til internasjonale rettighetsdiskurser og bestemte kulturelle konstruksjoner av barn og barndom som er virksomme på både nasjonalt og lokalt nivå i norsk sammenheng. Det som skisseres her er viktig for å forstå det økende fokuset på barns kompetanse, aktørstatus og fremhevingen av barns stemmer i både forskningssammenheng og utenfor akademia. Den sterke appellen konstruksjonen av barn som kompetente deltakere kan ha, kan også bidra til at disse ideene tas som en uproblematisk og tatt-for-gitt sannhet som dermed ikke granskes analytisk.

Kjørholt (2004) argumenterer for at ulike diskurser²¹ på en kompleks måte utgjør et sosialt og symbolsk rom for barn som deltakere – diskursive prosesser åpner opp for visse sosiale praksiser, meningsskaping og subjektposisjoner, og utelukker andre. Flere forskere har med utgangspunkt i en slik tenkemåte, argumentert for diskursanalytiske tilnærminger til studier av barn og medier (se bl.a. Buckingham, 1993, 2000b; Tobin, 2000). Sparrman og Aarsand (2009:305) oppfordrer for eksempel til kritiske tilnærminger, hvor man fokuserer på barn i ulike praksiser og undersøker hva som blir tatt for gitt. De foreslår en kombinasjon av teoretiske perspektiver fra childhood studies og diskursanalyse, fordi denne teoretiske og metodologiske kombinasjonen gjør det mulig å undersøke hvordan ideer om barn, barndom og medier henger sammen og forhandles på både politisk nivå og av barn selv. Barn kan for eksempel bidra til en forståelse av hva det vil si å være et barn, og hvilke typer barndommer som eksisterer i dag. I mitt prosjekt har måtene barn snakker om nyheter (for barn) dannet utgangspunkt for å studere hvordan barn forhandler og navigerer i ulike forestillinger om hva det vil si å være et barn. Måtene de snakker i intervjuene, kombinert med tekstanalyser, brukes for å studere hvordan barn forholder seg til og snakker om sine posisjoner som nyhetsseere, og hvordan de blir posisjonert som publikum gjennom utformingen av og henvendelsesmåtene til nyhetsprogrammer for barn. På grunn av nyhetssjangerens samfunnsbetydning, og det at barn har en annerledes medborgerrolle sammenlignet med voksne, er nyheter for barn et spesielt egnet tema å studere. Under går jeg nærmere inn på de diskursanalytiske perspektivene som brukes i dette prosjektet.

3.3 Diskursanalytiske perspektiver

Begrepet *diskursanalyse* kan ha ulik betydning innenfor ulike forskningsfelt. Wetherell et al. (2001:3) gir en vid definisjon når de beskriver diskursanalyse som "the study of human meaning making". Diskursanalyse beskrives altså som en utforskning av produksjonen av mening i det sosiale liv. Ifølge Wetherell et al. (2001) fokuserer diskursanalyse på meningene som hendelser og erfaringer har for sosiale aktører. Det er

²¹ Kjørholt tar blant annet utgangspunkt i Foucaults diskursbegrep, hvor diskurs forstås som "practices that systematically form the objects of which they speak" (Foucault, 1972:49).

en tilnærming som tilbyr teknikker og metoder for forskere som er interessert i meningsskaping. Videre er diskursanalyse en teori om kommunikasjon og språk, et perspektiv på sosial interaksjon og en tilnærming til kunnskapskonstruksjon på tvers av ulike historiske, sosiale og kulturelle kontekster (Wetherell et al., 2001:1). Flere ulike diskursanalytiske retninger kan ses som å dele noen grunnleggende vitenskapsteoretiske premisser, som er basert på et sosialkonstruksjonistisk utgangspunkt og en tilnærming til språk som stammer fra strukturalistisk og poststrukturalistisk teori (Jørgensen & Phillips, 1999:7). Likevel er det betydelige forskjeller mellom ulike retninger som faller inn under betegnelsen diskursanalyse. Kritisk diskursanalyse, hvor Fairclough er en sentral skikkelse, kan for eksempel beskrives som en lingvistisk orientert form for diskursanalyse, mens diskurspsykologi er mer orientert mot hvordan mennesker bruker diskursive ressurser, og beskrives i enkelte tilfeller som en mer retorisk form for diskursanalyse (Jørgensen & Phillips, 1999).

Det er også vanlig å skille mellom makroorienterte og mikroorienterte former for diskursanalyse. Ifølge Burr (2003) er diskursanalytiske tilnærminger som passer under betegnelsen makro-sosialkonstruksjonisme spesielt inspirert av Michel Foucaults perspektiver. I slike tilnærminger anerkjenner man språkets konstruerende kraft, og ser denne makten som relatert til materielle eller sosiale strukturer, sosiale relasjoner og institusjonaliserte praksiser. Mikro-sosialkonstruksjonistiske tilnærminger er mer opptatt av måtene sosial konstruksjon skjer gjennom kommunikasjonen mellom mennesker i interaksjon i hverdagen. Jeg har spesielt hentet inspirasjon fra diskurspsykologi i dette prosjektet, som er blant retningene som gjerne beskrives som mikroorienterte. Innenfor denne tradisjonen har et sentralt tema vært hvordan mennesker gir mening til sin sosiale virkelighet, og det fokuseres på språkets (og diskursers) rolle i formingen av sosiale aktører og relasjoner. Studier av språk, det diskursive og personer undersøker blant annet hvordan mennesker forteller historier om seg selv, og hvordan de presenterer seg selv i kommunikasjonshandlinger (Wetherell, 2001a:187). De analytiske begrepene jeg bruker fra diskurspsykologien kan imidlertid ikke sies å være utelukkende mikroorienterte, men er som vi skal se begreper som

innebærer en forståelse av meningsskapning og identitetsproduksjon som et samspill mellom aktører/språkbrukere og strukturer som legger føringer for meningsskapning.

Selve diskursbegrepet brukes også på ulike måter og med ulike betydninger i ulike kontekster, retninger og fagfelt. Som allerede nevnt bruker for eksempel Potter og Wetherell (1987) i mange sammenhenger *discourse* for å dekke alle former for muntlig og skriftlig kommunikasjon, mens hos Foucault handler diskursbegrepet om mer enn språkbruk og tekster. Han beskriver blant annet diskurser som "[...] practices that systematically form the objects of which they speak" (Foucault, 1972:49). Stuart Hall fortolker Foucaults diskursbegrep på følgende måte:

[...] a group of statements which provide a language for talking about – a way of representing the knowledge about – a particular topic at a particular historical moment. ... Discourse is about the production of knowledge through language. But...since all social practices entail 'meaning' and meanings shape and influence what we do – our conduct – all practices have a discursive aspect [...] (Hall, 1997:44).

Diskurs handler hos Foucault altså ikke kun om språk, men om praksis og produksjonen av kunnskap. Med denne begrepsforståelsen kan man blant annet snakke om barndomsdiskurser som former måtene både voksne og barn forstår og snakker om barn og barndom, og legger føringer for måtene vi behandler barn i ulike historiske og kulturelle kontekster. Selv om Potter og Wetherell kan beskrives som tilhørende en diskurspsykologisk og mikroorientert fagretning, trekker også de i noen av sine arbeider på blant andre Foucault, samtidig som de fremhever verdien av å studere diskursbruk i kontekst og se mennesker som kreative språkbrukere. I en diskusjon av Foucaults tilnærminger diskuterer Wetherell og Potter (1992:89) hvordan man med hans diskursbegrep kan ende opp med å overse diskursbruk som sosial praksis. De beskriver blant annet Foucault som fokusert på måtene (abstrakte) diskurser former objekter og subjekter, og mener at denne typen tilnærming er lite interessert i faktiske lingvistiske interaksjoner og handlinger:

Discourses become seen as potent causal agents in their own right, with the processes of interest being the work of one (abstract) discourse on another (abstract) discourse, or the propositions or 'statements' of that discourse working smoothly and automatically to produce objects and subjects [...]. In contrast to this, we wish to place much more emphasis on discourse as social practice, on the context of use and thus on the act of discursive instantiation (Wetherell & Potter, 1992:90).

Fokuset på faktiske ytringer og diskursbruk som sosial praksis, gjør diskurspsykologenes tilnærming spesielt godt egnet til å studere ytringer fra for eksempel et forskningsintervju. Wetherell og Potter (1992) fokuserer i stedet for diskurser på fortolkningsrepertoarer (*interpretative repertoires*). Dette begrepet går jeg nærmere inn på nedenfor, men først vil jeg tydeliggjøre hva en diskursanalytisk inspirert tilnærming til intervjuer innebærer.

3.3.1 Diskursanalytiske tilnærminger til intervjuer

En diskursanalytisk tilnærming åpner opp for å studere barns ytringer om medieerfaringer på en litt annen måte enn enkelte av studiene diskutert i kapittel 2. Ved å se nærmere på problemstillingen for artikkelen til Alon-Tirosh og Lemish (2014), diskutert tidligere, kan man se på hvilke antakelser den innebærer om språk og statusen til barns ytringer:

What do children growing up in Israel think about the genre of news and how would they wish the news to become more child friendly and relevant for them? (Alon-Tirosh & Lemish, 2014, min understreking).

Problemstillingen viser at man søker å studere hva barn *tenker* om nyhetssjangeren, og hvilke *ønsker* de har for barnevennlige nyheter. Her ser det ut til at man opererer med en antakelse om at språklige ytringer er representasjoner av indre ønsker og tanker. I utdragene hvor implikasjonene for forskningen skisseres (se kap. 2.2.3), brukes også andre ord som forsterker dette inntrykket: Det snakkes om unge menneskers *behov*, *preferanser* og *perspektiver* som noe samtaler med barn og unge kan *avdekke*.

Disse formuleringene peker mot en bestemt ontologisk og epistemologisk tilnærming til språk og den sosiale virkeligheten som blir problematisk med en diskursanalytisk tilnærming. Det antydes at språk fungerer som et bilde, og representerer verden og menneskers tanker og meninger. Denne representasjonen kan være troverdig eller utroverdig, hvis informantene for eksempel lyver eller legger skjul på noe. Med en slik tilnærming antas det gjerne at verden, språket og mennesker eksisterer som adskilte enheter, og at språk medierer mellom verden og mennesker. Språk anses da som et *transparent medium*, som er en måte å få tilgang til hva som virkelig skjer, og til

menneskers tanker, holdninger og ekte erfaringer (Wetherell, 2001b:16). Det er slike antakelser om måtene kommunikasjon og språket fungerer som blant andre diskurspsykologer har vært opptatt av å bestride. I sitatet under beskriver Wetherell grunnantakelser om språk i diskurspsykologiske tilnærminger og konsekvensene det har for måtene man utforsker ytringer.

If language [...] is constructive and constituting, performative as well as referential, then any simple notion of good data as neutral and transparent descriptions of states of mind or events in the world becomes complicated. The turn to discourse in psychology, therefore, has involved a shift to studying talk in itself rather than quick detours past the words and the doing with words to some assumed mental state or underlying behaviour pattern. Discourse has become interesting *per se* rather than being taken for granted as a direct access route to the real psychological business (Wetherell, 2001a:188).

Med denne tilnærmingen må det som skjer i for eksempel et forskningsintervju, anses som mye mer komplekst enn at holdninger og erfaringer formidles og ganske enkelt gjøres tilgjengelige for forskeren.

Dette perspektivet kompliserer tilnærminger som hos Alon-Tirosh og Lemish, fordi det medfører at man ikke kan slutte at det barna sier er direkte eller uproblematiske uttrykk for deres *behov* og *ønsker* for hvordan nyhetene bør være. Som Wetherell beskriver ovenfor innebærer diskursanalytiske tilnærminger en vending mot å studere ”snakk” i seg selv, og et syn på ytringer som handlinger som må ses i lys av konteksten de fremsettes innenfor. Denne vendingen mot å studere samtaler i seg selv, har blitt kritisert for å ha et for snevert fokus, for å utelukke at man kan si noe utover selve intervjusituasjonen, samt å i praksis innebære en form for tekstlig reduksjonisme (Alvesson & Sköldberg, 2009:234). Det er imidlertid ikke min oppfatning at de diskursanalytiske inspirasjonskildene jeg bruker her nødvendigvis medfører en slik reduksjonisme. Wetherell (1998) har fremhevet at begreper som posisjonering og fortolkningsrepertoarer forener et fokus på både sosial interaksjon i kontekst og det sosiopolitiske eller strukturelle. Verdien av å bruke disse begrepene er, som jeg skal forklare nedenfor, at de kan brukes for å si noe om ikke bare det som skjer i selve forskningsintervjuet, men også om kulturen som deltakerne tilhører. Selv om ytringer med denne diskursanalytiske tilnærmingen kompliserer et syn på ytringer som uttrykk for personlige erfaringer, behov og ønsker, vil jeg fortsatt si at det å intervju mennesker

om medier og tekster kan gi innsikt i erfaringer. Det er imidlertid viktig med en avklaring av hva som ligger i erfaringsbegrepet.

3.3.2 Erfaring, posisjonering og fortolkningsrepertoarer

Verdien av å synliggjøre erfaringene til medlemmer av grupper som av ulike grunner anses som marginaliserte, som kvinner og barn, har stått sterkt innenfor både cultural studies og childhood studies. For tidlige studier fra cultural studies og feministisk forskning har synliggjøringen av erfaringene til medlemmer av slike grupper blitt behandlet som verdifullt i seg selv, skriver Ann Gray (2003). På lignende måte har Allison James (2007) påpekt at man innenfor barndomssosiologien og childhood studies har vært opptatt av å skape rom for å studere og synliggjøre barns erfaringer og meninger. Dette kan også være en av årsakene til at det har vært relativt lite kritisk diskusjon rundt måtene man representerer og teoretiserer barns yringer. Kritiske diskusjoner som har foregått innenfor childhood studies de senere årene, har blant annet vist at fremhevingen av barns *egne stemmer*, kan innebære en usynliggjøring av kontekst, strukturelle krefter og politiske strømninger som legger føringer for meningsskaping (både hos dem man intervjuer/studerer og hos forskere).

I en diskusjon om erfaring som analytisk begrep, fremhever Gray at utforsking av erfaring kan være problematisk, fordi det kan virke enkelt og innlysende, og er tett knyttet til ideer om autentisitet og et demokratisk etos. Dette innebærer at man i utforskningen av erfaringer kan ende opp med å bare videreforme og reproducere selvfølgeliggjorte sannheter og ideologi (Gray, 2003). Det er dette jeg har problematisert med tanke på studier som søker å avdekke barns nyhetspreferanser. Gray fremhever at selv om erfaring kan være et problematisk begrep, kan det fortsatt ha en verdi. Med utgangspunkt i en formulering fra Raymond Williams²², om at "experience itself speaks of the composition of the social formation" (Gray, 2003:27) gir hun følgende forslag til hvordan vi kan forstå og utforske erfaring:

²² Gray tar utgangspunkt i Elspeth Probyn's (1993) videreutvikling av Raymond Williams' ideer om erfaring.

Experience, then, is expressed and articulated through language. How we account for ourselves, how we 'tell our story' or present ourselves to others speak of our place within a particular social and historical context. As individuals, then, we are not the authentic source of accounts of our experience, but rather mediators of our positions within the social and cultural worlds we inhabit. When we elicit accounts from others, we are putting into play a repertoire of knowledges, positions, discourses and codes through which the 'individual' articulates or expresses their 'own' experience (Gray, 2003:28).

Med denne tilnærmingen til erfaringer, forstås måtene vi presenterer oss selv eller forteller om erfaringer som talende for posisjonene vi innehar i en bestemt sosial og historisk kontekst. Når vi inviterer deltakere i forskningsintervju til å fortelle om erfaringer, eller til å fortolke medietekster som jeg gjør, aktiverer vi kunnskap, posisjoner og kulturelle ressurser som individer bruker for å uttrykke eller artikulere erfaringer. Som det understrekes i sitatet over, må erfaringer gis mening gjennom språket. Derfor er verdenssyn, forestillinger og måtene fenomener forstås og snakkes om i en gitt kulturell kontekst, avgjørende for erfaringene våre. For mitt prosjekt har det vært viktig å unngå å behandle barns ytringer som direkteruter til hva de *egentlig* syns og mener, men heller forsøke å åpne opp for refleksjoner om hvordan ytringene henger sammen med samfunnet barna lever i, og ideene om barn, barndom, mediebruk etc. som de omgis av og forholder seg til i hverdagen. En måte å gjøre dette, er ved hjelp av begreper fra diskurspsykologi, som *posisjonering* og *fortolkningsrepertoarer*.

Det er spesielt to dimensjoner som fremheves av de analytiske begrepene som jeg bruker i analysene i avhandlingen. Den første dimensjonen handler om synet på ytringer som handlinger: I sitatet gjengitt tidligere beskriver Wetherell (2001a:188) blant annet språk som *performativt*, og anser dermed ytringer som ikke bare refererende, men som handlinger. Dette synet på ytringer finner man også hos Buckingham (2000b), som i sin studie anlegger en diskursiv tilnærming til måten barna og ungdommene han intervjuet snakket om nyheter og politikk. Buckingham stiller seg avvisende til at informantenes ytringer kan ses som å avsløre hvordan de virkelig *er*. Han mener heller ikke måtene man snakker om for eksempel tv-programmer bør ses bare som fortolknings og vurderinger av teksten. Ifølge Buckingham definerer deltakerne i intervjuene samtidig seg selv som en viss type person, gjør krav på visse sosiale identiteter, eller forhandler forholdet ens til andre mennesker, deriblant de som er til stede i intervjusituasjonen

(Buckingham, 2000b:63). Et analytisk fokus på ytringer i kontekst blir viktig med den diskursive tilnærmingen som Buckingham bruker. Han studerer for eksempel gjennom bruk av lengre sitater dynamikken deltakerne imellom og mellom forsker og deltakere, hvordan samtaler i gruppene utviklet seg og hvordan deltakerne inntar posisjoner som blant annet pliktoppfyllende studenter, gode samfunnsborgere eller kyniske mediekritikere. Tendensene i måtene barna snakker intervjuene, fortolkes av Buckingham også i lys av faktorer som alder, kjønn og sosial bakgrunn.

Den performative dimensjonen ved samtaler og ytringer kan synliggjøres gjennom begrepet *posisjonering* (Davies & Harré, [1990] 2001). Bronwyn Davies og Rom Harré bygger med dette begrepet på poststrukturalistiske forståelser av identitet og subjektivitet. De henviser blant annet til et sitat fra Elizabeth Frazer (1989), hvor hun, basert på intervjuer med tenåringsjenter, beskriver hvordan opplevelsene av hvem vi er henger sammen med kategoriene som er diskursivt tilgjengelig for oss:

[...] actors' understanding and experience of their social identity, the social world, and their place in it, is discursively constructed. By this I mean that the girls' experience of gender, race, class, their personal – social identity, can only be expressed and understood through categories available to them in discourse (Frazer 1989, sitert i Davies & Harré, [1990] 2001:262).

Dette sitatet kan ses som å bygge på en ikke-essensialistisk identitetsforståelse. Hvem man er ses ikke som å være et utelukkende indre fenomen som stammer fra det biologiske, eller fra en indre iboende personlighet. Det vektlegges at måtene man forstår seg selv, ens identitet, også må ses i lys av språkets konstituerende egenskaper, fordi kategoriene som er tilgjengelige for oss gjennom språket, for eksempel forståelsene av hva det vil si å være en kvinne, et barn eller en voksen, spiller en rolle for måtene vi forstår oss selv og andre. Produksjonen av selvet skjer blant annet gjennom interaksjon og samtaler, og ses som en stadig pågående prosess. Ideene som posisjoneringsbegrepet bygger på har lange historiske røtter, og lignende argumenter som Davies og Harré bruker finnes blant annet i Foucaults arbeid, og i Louis Althusser's bruk av begrepet *interpellering* (Wetherell, 2001a:193). Davies og Harré definerer posisjonering som:

[...] the discursive process whereby selves are located in conversations as observably and subjectively coherent participants in jointly produced story lines. There can be interactive positioning in which what one person says positions another. And there can be reflexive positioning in which one positions oneself. However it would be a mistake to assume that,

in either case, positioning is necessarily intentional. One lives one's life in terms of one's ongoing produced self, whoever might be responsible for its production (Davies & Harré, [1990] 2001:264).

Jeg finner dette begrepet nyttig for å illustrere hvordan det å snakke i et intervju er en sosial handling, hvor man, som Buckingham (2000b) understreker, gjør krav på eller forhandler sosiale identiteter, eller hvordan man når man snakker forplikter seg til visse sosial normer og idealer, og dermed fremstiller seg selv som en bestemt type person (Hagen & Wold, 2009). Som sitatet over viser, kan posisjonering forstås på flere måter, og det behøver ikke å ses som en bevisst og målrettet handling. Man kan snakke om måtene en person posisjonerer en *annen* person, og man kan snakke om refleksiv posisjonering og måtene man posisjonerer seg *selv*. Med dette begrepet kan man åpne opp for å utforske det barn sier i en intervjukontekst som blant annet en refleksjon av selvforståelser og opplevelser av forventninger, idealer og krav fra forskeren, omgivelsene og samfunnet man lever i. Når Davies og Harré snakker om posisjonering bruker de samtaler mellom mennesker som eksempler. Men som jeg går inn på i neste kapittel, kan tekster gjennom sin henvendelsesform invitere til bestemte leserroller, eller posisjoner. Man kan derfor også snakke om måtene man posisjoneres av og posisjonerer seg selv i møte med medietekster²³.

Den andre dimensjonen som jeg har vektlagt i analysene er den videre historiske og kulturelle konteksten ytringer fremsettes innenfor. Det er ulike analytiske grep som kan brukes for å synliggjøre rollen kulturelle forståelsesmåter spiller for blant annet fortolkning og måtene man snakker om tekster i ulike situasjoner. I en studie av måtene barn snakker om ulike medietekster, tar for eksempel Joseph Tobin (2000) utgangspunkt i den russiske filosofen Mikhail Bakhtins tilnærming til ytringer. Han fortolker barnas diskusjoner om mediene som ikke først og fremst et uttrykk for individuelle forståelser og holdninger, men mer som uttrykk for "the worldviews, concerns and prejudices of the communities in which they've lived" (Tobin, 2000:144). Bakhtins teoretiske tilnærming åpner, slik Tobin ser det, for å se på ytringene til individer som uttrykk for

²³ Begrepet posisjonering har blitt brukt på ulike måter i medievitenskapelig sammenheng. Se for eksempel Morley (1992) for en diskusjon om bruken av posisjoneringsbegrepet i psykoanalytisk orienterte analyser av medietekster.

perspektiver og spenninger som preger samfunnet man lever i. I dette prosjektet har jeg brukt begrepet fortolkningsrepertoarer (*interpretative repertoires*) som Potter og Wetherell definerer som ”recurrently used systems of terms used for characterizing and evaluating actions, events and other phenomena” (Potter & Wetherell, 1987:149). Fortolkningsrepertoarer kan altså ses som tilbakevendende måter å karakterisere og vurdere ulike typer fenomener. Wetherell og Potter (1992) forklarer at de foretrekker å snakke om fortolkningsrepertoarer fremfor *diskurser*, og beskriver betydningen av begrepet på følgende måte:

By interpretative repertoire we mean broadly discernable clusters of terms, descriptions and figures of speech often assembled around metaphors or vivid images. In more structuralist language we can talk of these things as systems of signification and as the building blocks used for manufacturing versions of actions, self and social structures in talk. They are some of the resources for making evaluations, constructing factual versions and performing particular actions.

Interpretative repertoires are pre-eminently a way of understanding the *content* of discourse and how that content is organized. Although stylistic and grammatical elements are sometimes closely associated with this organization, our analytic focus is not a linguistic one; it is concerned with language use, what is achieved by that use and the nature of the interpretative resources that allow that achievement (Wetherell & Potter, 1992:90-91).

Fortolkningsrepertoarer kan altså beskrives som kulturelle byggeklosser eller ressurser for meningsskaping. Eventuelt kan man også si at man trekker veksler på tilgjengelige diskurser når man gir mening til og fortolker for eksempel en medietekst. Som Wetherell og Potter understreker her, ses slike repertoarer som fleksible. De kan benyttes på ulike måter i ulike kontekster. En analyse av fortolkningsrepertoarer vil i tillegg i stedet for å være en lingvistisk orientert analyse, være fokusert på *språkbruk*. Ved hjelp av repertoarbegrepet kan man studere måtene kulturelle ressurser, tatt-for-gitte sannheter og forståelsesmåter brukes for å oppnå ulike mål i sosial interaksjon, eller man kan studere karakteristikkene ved disse kulturelle ressursene i seg selv. For å illustrere hvordan repertoarbegrepet kan brukes for å studere barns ytringer om nyheter for barn, vil jeg trekke frem noen av sitatene fra barna som ble intervjuet i Alon-Tirosh og Lemish (2014) sin studie:

”I think animals must be, like, the most interesting for kids”

”When you make it for kids, put some sense of humor in. Don’t be too serious”

"I don't think it should be [in the children's news], they shouldn't show things that kill people and send them to hospitals...It's only for grownups, this scary stuff" (Alon-Tirosh & Lemish, 2014:118-119)

Barnas ytringer ses i denne studien som uttrykk for ønsker og preferanser for alderstilpassede nyheter. Utdragene peker mot oppfatninger av hva barn er interessert i (som humor og dyr) og at enkelte typer informasjon er for skremmende og kun egnet for voksne. Med utgangspunkt i repertoarbegrepet kan man imidlertid se det som at ytringene reflekterer kulturelt forankrede forståelser av hva som utgjør passende, relevant og interessant informasjon for barn. Det er verdt å merke seg at i disse utdragene henvises det ikke bare til informantenes egne preferanser, men til gruppen *barn* og hva som utgjør interessant og passende nyheter for dem. Med bakgrunn i den diskursanalytiske forståelsen av språk og repertoarbegrepet, kan man si at ytringene baseres på kulturelle antakelser og tatt-for-gitte sannheter om forskjellene mellom barn og voksne, og karakteristikkene og ønskene til barn som gruppe. Det er ikke dermed utelukket at informantene føler at disse utsagnene er dekkende for det de selv opplever som appellerende og passende. Men hva barn anser som passende informasjon for dem selv, må ses som preget av kulturelle forståelser av barn og barndom.

En kritikk som har vært fremmet mot produsenter for nyhetsprogram for barn, er at de baserer seg på egne antakelser om hva barn forstår, er interessert i og er i stand til å håndtere av informasjon (Matthews, 2005). Men den samme kritiske holdningen rettes i mange tilfeller ikke mot *barns* ytringer om hva barnenyhetene skal inneholde. Selv om barn i kraft av sin posisjon og sine erfaringer kan gi viktige innsikter i hva som er forståelig og oppleves som relevant og interessant for dem, og de helt sikkert kan gi verdifulle innspill om hva de opplever som skremmende i nyhetene og hvorfor, kan man ikke utelukke at deres uttalelser også i alle fall delvis er basert på de samme kulturelle ressursene og oppfatninger som voksne bruker, om hva det vil si å være et barn. Barn inngår i relasjoner med voksne, og omgis hele tiden med budskap om hva det vil si å være et barn i sin kulturelle kontekst. Dermed kan barns antakelser og uttalelser om hva som er passende for barn, ha sterke fellestrekk med voksnes perspektiver på det samme, og i tilfelle risikerer man med en tilnærming som søker barns uttalelser for å finne ut

hva de *virkelig* ønsker seg, å bekrefte utbredte antakelser som er basert på kulturelle konstruksjoner av et fenomen, men fortolke det som en spesifikk gruppes *egne* autentiske perspektiver og behov. Diskursanalytiske tilnærminger til barns meningsskaping er en av måtene man kan bevege seg mot en mer nyansert og kritisk utforsking av barns erfaringer, og repertoarbegrepet er som også tidligere studier har vist (Hermes, 1995; Aarsand, 2012), nyttig for å utforske medieerfaringer eller måter å snakke om medier og mediebruk. I neste kapittel forklarer jeg nærmere hvordan repertoarbegrepet er brukt i utformingen og analysene av intervjuene i dette prosjektet.

3.4 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg diskutert de teoretiske perspektivene som jeg har benyttet i gjennomføringen av prosjektet. I lys av perspektivene presentert i kapitlet, forstås barnenyhetsprogrammer som *Supernytt* som en av mange bidragsyttere i en stadig pågående konstruksjon og rekonstruksjon av forestillinger om barn og barndom. Jeg har argumentert for en kombinasjon av tekstanalyser og kvalitative intervjuer med barn, fordi dette gir mulighet til å studere både hvordan bestemte forestillinger om barn og barndom kommer til uttrykk i teksten, og å studere hvordan barn gir mening til nyheter for barn som fenomen, og til sine roller som nyhetsseere. Som forklart avslutningsvis i kapitlet, er begrepet fortolkningsrepertoarer det mest sentrale teoretiske begrepet brukt i gjennomføringen av prosjektet. I neste kapittel forklarer jeg hvordan ulike metoder er brukt og kombinert i studien, og går da også nærmere inn på rollen repertoarbegrepet har spilt i forskningsprosessen og for analysene i avhandlingen.

4. Metode og metodologi

Hensikten med dette kapittelet er å gjøre rede for de ulike metodene som er brukt og valgene som er tatt for å besvare forskningsspørsmålene for avhandlingen. Som forklart er målet med studien for det første å utforske måtene barn snakker om sine erfaringer med nyheter for barn. Det andre målet er å analysere forestillingene om barn og barndom som preger både barns fortolkninger av og utformingen av nyheter for barn (*Supernytt*), og et tredje mål er å oppnå innsikt i måtene barn posisjoneres som nyhetsseere gjennom dette nyhetstilbudet. Besvarelsen av disse forskningsspørsmålene krever metoder hvor man studerer barns meningsskaping, samt metoder som utforsker egenskaper ved selve teksten *Supernytt*. Jeg bruker derfor, som forklart tidligere i avhandlingen, kvalitative intervjuer med barn på den ene siden, og en kvantitativ innholdsanalyse og kvalitative tekstanalyser av utvalgte nyhetssaker fra programmet på den andre siden.

Kapittelet er bygd opp slik at det speiler både forskningsprosessen og strukturen for analysekapitlene i avhandlingen. Gjennomføringen av en kvantitativ innholdsanalyse av *Supernytt* ble påbegynt helt i starten av prosjektperioden, og denne innholdsanalysen danner også grunnlaget for det første analysekapittelet (kap. 5), hvor jeg analyserer karakteristikker ved *Supernytt* som nyhetsprogram. Jeg starter derfor med en diskusjon om bruken av en kvantitativ metode i et overordnet sett kvalitativt orientert prosjekt. Det gjøres her også rede for utformingen av og hensikten med innholdsanalysen. Deretter vendes fokus mot metodedesignet, gjennomføringen og analysene av intervjuene. Intervjuene utgjør grunnlaget for hovedvekten av analysene i avhandlingen som helhet, og en større del av kapittelet vies derfor til dem sammenlignet med de andre metodene. Jeg diskuterer blant annet valget av intervju som metode og utformingen og oppbyggingen av intervjuene. Spørsmål om etikk, maktrelasjoner mellom forsker og deltakere, og om hvorvidt spesielle metoder er nødvendige for å utforske barns medieerfaringer, er blant temaene som berøres i denne delen av kapittelet. I siste del av kapittelet forklares fremgangsmåten for analysen av barns bruk av fortolkningsrepertoarer i intervjuene. Bruken av kvalitative tekstanalyser henger tett

sammen med repertoaranalysen, og fremgangsmåten og hensikten med de kvalitative tekstanalysene i prosjektet blir derfor også diskutert i denne delen av kapittelet.

Gjennom kapittelet behandles både spørsmål om *metode*, altså de ulike teknikkene og konkrete valgene tatt for å besvare forskningsspørsmålene, og *metodologi*, det vil si den grunnleggende epistemologiske tilnærmingen som anlegges i studien (Gray, 2003:4). Disse to nivåene henger selvfølgelig tett sammen, da den metodologiske posisjonen prosjektet er bygget på spiller en stor rolle for alle de metodiske valgene som er tatt i løpet av forskningsprosessen. Metodologien for studien er som forklart i kapittel 3 forankret i sosialkonstruksjonistiske og diskursanalytiske perspektiver. Prosjektet kan overordnet sett også beskrives som å anlegge en kvalitativ tilnærming, da målet er å produsere detaljert dybdeinformasjon og bidra til rike forståelser av temaet som utforskes (Gentikow, 2005; Schröder et al., 2003). Det teoretiske rammeverket jeg har beskrevet medfører en skeptisk holdning til mulighetene for å oppnå objektiv kunnskap og direkte tilgang til måtene verden virkelig er. Det innebærer et syn hvor forskning ses som å bidra med partiell kunnskap (Gentikow, 2005). Alvesson og Skjöldberg (2009) beskriver for eksempel verdien av og hensikten med empirisk forskning på følgende måte:

Empirical material is still important. But it is a question of assigning it a considerably less clear-cut and robust character, of seeing it as an expression of negotiable, perspective-dependent interpretations, and as conveyed by ambiguous language. Empirical material should be seen as an argument in efforts to make a case for a particular way of understanding social reality, in the context of a never-ending debate (Alvesson & Sköldberg, 2009:304).

Gjennom empirisk forskning gir man ikke endelige bevis på hvordan den sosiale virkeligheten er, men argumenterer for måter å forstå sosiale praksiser og fenomener gjennom fortolkninger utfra et bestemt perspektiv. Et viktig ledd i denne argumentasjonen, er å demonstrere studiens reliabilitet og validitet, gjennom grundige forklaringer av metodene som er brukt og valgene som er tatt i løpet av forskningsprosessen. Dette er en av hovedmålene for dette kapittelet, i tillegg til at jeg også i selve analysene forsøker å gi innsikt i grunnlaget for fortolkningene jeg gjør.

4.1 Kombinasjon av metoder

Dette prosjektet er overordnet sett kvalitativt orientert, men det metodologiske utgangspunktet for studien innebærer ikke at kvantitative metoder utelukkes, selv om slike metoder ofte har blitt assosiert med positivistiske vitenskapssyn og idealer om objektivitet. I medievitenskapelige studier har kombinasjonen av kvantitative og kvalitative metoder blitt relativt utbredt, og tilnærmingene anses ofte som komplementære (Jensen, 2014; Schrøder et al., 2003). Schrøder et al. (2003) har argumentert for metodologisk pluralisme, hvor oppgaven man står ovenfor og hva man ønsker å utforske avgjør hvilken metode som er best egnet. Uavhengig av hvilken tilnærming man bruker, skriver de, representerer ikke resultatene fra noen form for kommunikasjonsstudier *sannheten*. Det eneste man kan hevde er at resultatene representerer en bestemt konstruksjon av den sosiale virkeligheten, som et bidrag i en stadig pågående diskusjon (Schrøder et al., 2003:16).

Kombinasjonen av ulike metoder i prosjektet kan ses som en form for triangulering, hvor man forsøker å oppnå et mer troverdig bilde av det undersøkte fenomenet gjennom å ta utgangspunkt i flere perspektiver (Gentikow, 2005:157). Hovedhensikten med å bruke flere ulike metoder og innfallsvinkler i studien er å gi et *rikere* bilde og en større grad av analytisk kompleksitet enn dersom jeg for eksempel bare hadde studert barns erfaringer med *Supernytt* gjennom intervjuer. De ulike metodene er brukt for å belyse både tekst- og lesersiden av nyheter for barn som fenomen. Intervjuer med barn er brukt for å studere barns erfaringer med teksten, og en kombinasjon av kvantitative og kvalitative tekstanalyser er benyttet for å studere egenskaper ved teksten på to ulike nivå. De *kvalitative* tekstanalysene er gjort sent i prosjektprosessen, og disse er inspirert av og utformet på grunnlag av barnas repertoarbruk og fortolkninger av *Supernytt* i intervjuene. Disse analysene er av utvalgte nyhets saker, og gir et dypdykk i eksempler på måtene nyheter formidles til barn i *Supernytt*. En *kvantitativ* innholdsanalyse er brukt for å studere og fortolke *Supernytt* på *programnivå*, og denne er påbegynt tidlig i prosjektperioden og basert på kategorier brukt i andre nyhetsundersøkelser.

4.2 Kvantitativ innholdsanalyse

Kvantitative innholdsanalyser anses som godt egnet til å gi et pålitelig bilde av nyhetenes sammensetning og utforming, gjennom en systematisk analyse av et representativt nyhetsutvalg (Waldahl et al., 2002:35). I dette prosjektet er innholdsanalysen ikke ment som en streng statistisk analyse. Anvendelsen av metoden har for det første vært en måte for meg å opparbeide kunnskap om programmet før gjennomføringen av intervjuene, og den brukes i avhandlingen for å gi en innføring i egenskapene til *Supernytt* som nyhetsprogram, før oppmerksomheten vendes mot barns erfaringer og fortolkninger av teksten. Den kvantitative innholdsanalysen er i motsetning til de kvalitative analysene, basert på kategorier og inndelinger etablert i tidligere forskning. Dette gjør det lettere å sammenligne funnene med resultater fra lignende studier av andre typer nyheter.

For innholdsanalysen analyserte jeg et utvalg av *Supernytt*-sendinger, altså selve tv-programmet *Supernytt*, i perioden januar til juni i både 2010 og 2016. Jeg gjennomførte kodingen av innhold fra 2010 helt i begynnelsen av prosjektperioden, før planleggingen og gjennomføringen av intervjuene. Senere i prosjektperioden, etter at alle intervjuene var gjennomført, kodet jeg innhold fra 2016 basert på samme kodeskjema, men med færre variabler sammenlignet med det opprinnelige skjemaet. Kodeskjemaet ble forenklet og forkortet, fordi jeg på grunnlag av materialet fra intervjuene og den tidligere utførte innholdsanalysen hadde en klarere formening om hvilke variabler som ville være mest interessante å inkludere i analysen. På denne måten har barnas lesninger spilt en rolle også for innholdsanalysen, selv om jeg ikke vil beskrive den som lederledet på samme måte som de kvalitative tekstanalysene.

For begge årene kodet jeg to hele uker fra hver måned, fra programmet startet opp i januar og frem til programmet tok pause for sommerferien²⁴. Det vil si at ca. halvparten

²⁴ For analysen av innholdet fra 2010 kodet jeg sendingene fra annenhver uke fra januar og frem til sendingene stoppet for sommeren. For 2016 kodet jeg to sammenhengende uker i stedet, fordi det i denne perioden ble vekslet mellom to ulike programledere annenhver uke, i stedet for samme programleder i alle sendingene, som i 2010. Jeg ville ha med sendinger med begge programlederne i tilfelle det skulle ha noe å si for resultatene. For 2010 ble følgende perioder kodet: 04.01.10 – 07.01.10, 18.01.10 – 21.01.10, 01.02.10 – 04.02.10, 15.02.10 - 17.02.10, 08.03.10 – 11.03.10, 22.03.10 –

av alle tv-sendingene som ble sendt i periodene er kodet, noe som totalt utgjør 256 nyhetsinnslag fra 2010 og 396 nyhetsinnslag fra 2016. Antallet kodede innslag er lavere for 2010, fordi det i denne perioden ble produsert færre sendinger. *Supernytt* ble da vanligvis sendt fire dager hver uke, mens det i 2016 vanligvis ble sendt alle hverdager. Utvalget fra 2016 inneholder sendinger fra en tidsperiode som delvis sammenfaller med perioden for gjennomføringen av oppfølgingsintervjuene i studien. I disse intervjuene kommenterte barna som deltok to utvalgte nyhetssendinger, og disse sendingene er også en del av utvalget for innholdsanalysen. Som nevnt i innledningen leverer *Supernytt* nyhetsinnhold på en rekke ulike plattformer. Barna jeg intervjuet for prosjektet fortalte imidlertid om erfaringer med først og fremst selve tv-programmet, ofte vist i spisetiden på skolen. Det var få av deltakerne som fortalte om for eksempel hyppige besøk på nettsidene, eller erfaringer med *Supernytt* i sosiale medier. Jeg valgte derfor også i den oppdaterte analysen av innhold fra 2016 å beholde fokus på selve tv-programmet.

For å kode materialet har jeg brukt et kodeskjema basert på kategorier brukt i andre norske nyhetsstudier (Elgesem et al., 2010; Waldahl et al., 2002, 2009). Å ta utgangspunkt i variabler utviklet med tanke på nyheter for voksne er interessant, fordi det gir grunnlag for å gjøre sammenligninger med andre undersøkelser. Samtidig har det også som forklart i kapittel 2 blitt påpekt at nyhetsprogrammer for barn kan ha en vesentlig annerledes profil enn andre nyhetsprogrammer. Dette er også tilfellet for *Supernytt*, og i løpet av kodeprosessen viste enkelte kategorier seg å være overflødige, i tillegg til at jeg fant det nødvendig å legge til et par kategorier. De viktigste variablene som blir brukt i analysen er for det første *innholdskategorier*²⁵. Hvert nyhetsinnslag har blitt kategorisert etter tema: økonomi, kriminalitet, sosiale spørsmål, politikk, ulykker, kultur og underholdning, sport, vær og til slutt teknologi og vitenskap. Jeg har også kodet underkategorier for hver av disse innholdskategoriene. Eksempelvis er noen av underkategoriene for kultur og underholdning populærkultur og kongestoff. For denne

25.03.10, 12.04.10 – 15.04.10, 26.04.10 – 29.04.10, 10.05.10 – 12.05.10, 25.05.10 – 27.05.10, 07.06.10 – 10.06.10. For 2016 ble sendingene i følgende perioder kodet: 11.01.16 – 22.01.16, 08.02.16 – 19.02.16, 07.03.16 – 18.03.16, 11.04.16 – 22.04.16, 09.05.16 – 20.05.16, 06.06.16 – 17.06.16.

²⁵ Kodeboken inneholder flere variabler enn de som presenteres her, hvor jeg kun omtaler de viktigste variablene for analysen i kapittel 5. Se vedlegg 1 for fullstendig kodebok.

kategorien har jeg også lagt til underkategorien *dyr*, da *Supernytt*-sendingene inneholdt relativt mange saker om dyr²⁶, som ikke var lett å plassere ved hjelp av det opprinnelige kodeskjemaet. Se vedlegg 1 for en mer detaljert oversikt over de ulike variablene og kategoriene brukt i analysen.

Videre er kilder (eller intervjuobjekter) en viktig variabel i innholdsanalysen. Her kodes hver person som blir intervjuet eller uttaler seg i de ulike nyhetsinnslagene. Programledere og journalister i *Supernytt* er ikke kodet, men ulike kilder, som barn, politikere og eksperter som uttaler seg, er registrert. Her har jeg lagt til muligheten for å kode barn og ungdommer (jenter 0-18 år og gutter 0-18 år), fordi dette er avgjørende for å kunne gi en god beskrivelse av programmet. En tredje variabel som trekkes frem i analysen skal synliggjøre hvorvidt innslagene *handler om*, eller fokuserer på barn. Her kodes sakene etter alternativene *ja*, *delvis*, *nei* og *annet*. Dette er en relativt vidt definert kategori, og jeg har blant annet sett etter om det vises bilder av barn i innslagene, om barn uttaler seg, og om sakene kan sies å handle om barn eller barns perspektiver.

I kodeprosessen gjøres det en rekke fortolkninger som ikke er synlige når funnene presenteres. For å kategorisere innslagene etter tema, gjøres det for eksempel en fortolkning av hvilken innholdskategori som er mest beskrivende for innslaget, og en sak kan i en del tilfeller kunne passe inn i flere kategorier. For å kunne reflektere rundt sannsynligheten for at andre forskere ville fortolket og kategorisert nyhetssakene på lignende måter som jeg har gjort, ble det gjennomført en reliabilitetstest. En kollega har kontrollkodet en andel av nyhetsinnslagene fra utvalget (72 innslag totalt, 32 fra 2010 og 40 fra 2016). Jeg har deretter gjort en sammenligning av hver enkelt variabel brukt i analysen i kapittel 5, hvor jeg fant at samsvaret mellom kodingene varierer mellom 98% og 73 %²⁷. Jeg har i samråd med kontrollkoderen konkludert med at avvikene ikke har

²⁶ At programmet har et spesielt fokus på saker om dyr har også blitt påpekt i masteroppgaver hvor det gjøres innholdsanalyser av *Supernytt*. Her er også "dyr" lagt til som en egen innholdskategori (se Gjerver, 2017; Holann, 2013).

²⁷ Det ble funnet 98% samsvar for hovedkategorier, (innenriks, utenriks, norsk utenriks og annet), 87% for innholdskategorier, kodingen av stemmer/intervjuobjekter samsvarte helt for 87% av nyhetsinnslagene, og kodingen av hvorvidt sakene handler om barn stemte overens i 82% av tilfellene. Lavest samsvar (73%) var det i kodingen av underkategorier av innholdskategoriene. Disse er imidlertid

vesentlige konsekvenser for funnene og tendensene jeg beskriver i analysen. Jeg gir eksempler på noen av avvikene mellom koderne i fotnoter der det er relevant i kapittel 5.

4.3 Intervjuer med barn

Et sentralt mål i avhandlingen er som forklart å utforske barns erfaringer gjennom å analysere måtene de snakker om nyheter for barn og *Supernytt*. Hovedmaterialet for studien består av data fra to runder kvalitative semistrukturerte intervjuer (Gentikow, 2005) med barn i aldersgruppen åtte til tolv år. Jeg har med utgangspunkt i de diskursanalytiske perspektivene som preger prosjektet sett det som mer hensiktsmessig med en intens utforsking av meningsproduksjon gjennom intervjuer, enn for eksempel utvidede perioder med deltakende observasjon (Gray, 2003:17). Fokuset ligger i mindre grad på hvordan *Supernytt* og andre nyheter brukes og inngår i hverdagen til deltakerne, selv om denne dimensjonen ved medieerfaringer også berøres i deler av analysen i kapittel 6. For mitt formål ville det å tilbringe mye tid sammen med deltakerne ikke nødvendigvis være mer produktivt enn å intervju dem, fordi målet er å studere måtene barna *gir mening til* nyheter for barn generelt, og *Supernytt* spesielt. Slik er prosjektet beslektet med en lang tradisjon for resepsjonsforskning, hvor intervjuet har vært den foretrukne metoden. Kjernen for denne typen tilnærming til intervjuer er presist sammenfattet hos Schröder et al. (2003):

In a discursive realist approach to social research like ours, which has abandoned the notion of essential and permanent truth in social and cultural affairs, we do not see the interview as a device for digging out the core of the informants' experience, but rather as a catalyst for activating the palette of discursive repertoires available to informants, in connection with a specific media product. These discursive repertoires, which represent what we just called the 'landscape of meaning', are constantly changing as people negotiate their inherent ambivalences under different situational and social circumstances (Schröder et al., 2003:148).

Forskningsintervjuet kan altså ses som en katalysator for å aktivere kulturelle ressurser, eller fortolkningsrepertoarer, som er tilgjengelige for deltakerne når de gir mening til

ikke avgjørende for analysen, men blir i en del tilfeller brukt for å skildre sammensetningen av og vise til eksempler fra de ulike innholdskategoriene.

medietekster²⁸. Det som beskrives her er også i tråd synet på meningsskaping og snakk som sosial praksis, som må ses i kontekst (se kap. 3). Intervjuet ses ikke som å gi direkte tilgang til deltakeres erfaringer, men er et godt verktøy for å studere måtene kulturelle ressurser mobiliseres for å gi mening til medietekster i en bestemt setting. Intervjuene i dette prosjektet brukes altså som en måte å aktivere og deretter studere fortolkningsrepertoarer som barna har tilgang til når de fortolker og snakker om nyheter for barn og *Supernytt*.

Prosjektet generelt, og spesielt forskningsdesignet, gjennomføringen og analysene av intervjuene, kan best beskrives som en abduktiv prosess. En slik tilnærming kjennetegnes av en veksling ”between (previous) theory and empirical facts whereby both are successively reinterpreted in the light of each other” (Alvesson & Sköldbberg, 2009:4). I forskningsprosessen starter man med visse forskningsspørsmål og teoretiske perspektiver, mens man samtidig tilnærmer seg feltet med en åpenhet for andre måter å forstå ting (Sjöberg, 2010:9). I mitt tilfelle var utformingen av prosjektet i utgangspunktet forankret i perspektiver fra cultural studies-tradisjonen og resepsjonsforskning, og forskningsdesignet for intervjuene var spesielt inspirert av Buckingham (1993, 2000b) diskursive tilnærming til å analysere måtene barn snakker om medietekster. I løpet av første intervjurunde var det visse mønstre og tendenser i måtene barna snakket om nyheter for barn og *Supernytt*, som virket spesielt fremtredende og interessante. I denne fasen vendte jeg tilbake til forskningslitteraturen, og lette etter begreper som best kunne forklare tendensene som jeg fant i det empiriske materialet. Det var først i denne fasen at jeg så relevansen av begrepet fortolkningsrepertoarer (Potter & Wetherell, 1987) for analysen av intervjuene. Jeg studerte da intervjuene på nytt i lys av repertoarbegrepet, og besluttet å gjøre en oppfølgingsrunde for å utforske barnas repertoarbruk videre.

²⁸Schröder et al. (2003) bruker begrepene ”discursive repertoires”, ”communicative repertoires” og ”interpretative repertoires”, men ikke med henvisning til Potter og Wetherells (1987) ”interpretative repertoires” som jeg bruker i avhandlingen. Slik jeg fortolker måten disse begrepene brukes hos Schröder et al. (2003), henviser de til måtene meningsskaping skjer gjennom bruk av kulturelle koder og ressurser. Begrepsbruken kan ses som tett beslektet til forståelsen av meningsskaping som anlegges hos Potter og Wetherell (1987), men jeg oppfatter sistnevnte repertoarbegrep som å ha en noe mer avgrenset betydning.

4.3.1 Rekruttering og utvalg

Den første runden intervjuer ble gjennomført i løpet av våren og høsten 2015, og bestod av ti intervjuer med til sammen 14 barn fra ulike områder i Trondheim og Bergen. Det ble ikke stilt spesielle krav til at deltakerne skulle ha spesielt god kjennskap til, eller følge mye med på *Supernytt*. Til foreldre som spurte om barna deres var aktuelle for å delta, sa jeg at det var en fordel om barna visste hva *Supernytt er*, men at det ikke spilte noen rolle om de hadde mye erfaring med å se programmet. For å få et rikt og variert materiale, anså jeg det som en fordel om utvalget kunne inneholde både barn som hadde sett mye på programmet, og barn som hadde mindre erfaring, eller som kanskje ikke var tilhengere av å se nyheter for barn. Dette kan også være en risikabel strategi, fordi jeg kunne ha endt opp med informasjonsfattige intervjuer. I analyseprosessen i etterkant av intervjuene har jeg likevel opplevd variasjoner i deltakernes medievaner og erfaringer med *Supernytt* som en fordel, da også deltakerne uten mye erfaring med selve teksten kunne ha svært interessante refleksjoner rundt hensikten med og karakteristikkene ved nyheter for barn. Antall intervju ble avgjort delvis på grunnlag av anbefalinger i forskningslitteratur om kvalitative intervjuer²⁹, og delvis på grunn av at jeg i de siste intervjuene opplevde at det kom frem mindre og mindre ny eller oppsiktsvekkende informasjon³⁰. Jeg har på grunn av den diskursive tilnærmingen i prosjektet også vurdert det som viktigere å gjøre grundigere analyser av et fåtall intervjuer, fremfor å gjennomføre flere intervjuer.

En av de viktigste grunnene til at jeg har intervjuet barn for dette prosjektet, er at det kan være en inngangsport for å få tilgang til og studere noen utbredte antakelser og forestillinger om barn og barndom som sirkulerer i det norske samfunnet i dag. Gjennom å snakke med barn som er i målgruppen for *Supernytt*, kan man studere hvordan de ved hjelp av kunnskap og forestillinger fra samfunnet de lever i gir mening til nyheter for barn som fenomen. Ulike barn kan imidlertid tenkes å ha tilgang til ulike kulturelle

²⁹ Gentikow (2005:77) anbefaler minst 10 informanter, og Kvale og Brinkmann (2009:113) anslår at det er vanlig med 15 +/- 10 intervjuer i kvalitative studier.

³⁰ Dette kan beskrives som at man når en metningstilstand (Gentikow, 2005:62), eller som en "law of diminishing returns" (på et punkt vil det å legge til informanter gi mindre og mindre ny kunnskap) (Kvale & Brinkmann, 2009:113).

ressurser, på grunn av blant annet ulike livserfaringer og tilhørighet i ulike sosiale miljø. Samtidig kan også mange barn i Norge tenkes å omgis av del utbredte kulturelle forestillinger og tenkemåter, blant annet gjennom deltakelse i et offentlig skolesystem³¹. Mitt mål har ikke vært å gjøre en komparativ studie av barn fra ulike samfunnsklasser, men samtidig kan sosial bakgrunn være viktig for barns tilgang til symbolske kulturelle ressurser. Av den grunn har jeg etterstrebet et heterogent utvalg. Rekrutteringen av deltakere for intervjuene skjedde hovedsakelig gjennom at tre ulike personer fra mitt nettverk informerte om studien til bekjente med barn i alderen åtte til tolv år. Jeg delte ut to ulike informasjonsskriv om studien (et for barn og et for foresatte) til disse kontaktpersonene, og foreldrene til potensielle deltakere kontaktet enten dem eller meg direkte. Personene som bistod i rekrutteringen av deltakere hadde noe ulike utdanningsnivåer, bakgrunner og bosteder, noe jeg tenkte kunne bidra til et variert utvalg. De som rekrutterte fikk også beskjed om at jeg gjerne ønsket å snakke med barn med litt ulik bakgrunn, kjønn og alder. Jeg har likevel ikke vektlagt å oppnå et variert utvalg i den grad at noen har blitt ekskludert fra studien, og har hovedsakelig intervjuet dem som først har meldt seg frivillig til å delta. I første runde gjorde jeg intervjuer med; Jonathan (12 år), Marius og Adrian (12 og 11 år), Sigurd (10 år), Oda (12 år), Elias og Emma (begge 10 år), Caroline og Wilde (8 og 9 år), Alex (9 år), Liam og Kristoffer (10 og 8 år), Henrik (11 år) og Lisa (8 år)³². Lengden på intervjuene varierte mellom ca. 40 minutter og en time.

Deltakerne var bosatt i to ulike byer (tre deltakere var bosatt i Bergen, og de resterende elleve deltakerne i Trondheim), og deltakerne fra Trondheim var bosatt i forskjellige bydeler. Basert på bostedene til de ulike deltakerne, anslår jeg at de gikk på åtte ulike skoler. I forbindelse med den første runden intervjuer, fylte også en del av foreldrene til deltakerne ut et kort spørreskjema, hvor de ble spurt om blant annet eget utdanningsnivå, nyhetsvaner og synspunkt på at barn ser nyheter (for barn). Ti foreldre, hvorav åtte

³¹ I 2015 gikk ca. 96,5% av norske grunnskoleelever i offentlige skoler (Utdanningsforbundet, 2015).

³² Deltakerne har blitt anonymisert og gitt pseudonymer i avhandlingen. I en del tilfeller har jeg fått innspill fra barna om hva de ønsker å bli kalt. Jeg har i disse tilfellene sagt at forslagene deres vil vurderes, samtidig som jeg ikke har lovet å innfri ønskene deres. Noen har fått pseudonymene de har foreslått, mens i andre tilfeller har jeg av ulike grunner vurdert det som nødvendig å bruke et annet navn enn foreslått.

mødre og to fedre, besvarte spørreskjemaet. Sju av foreldrene krysset av for fullført utdanning ved universitet eller høyskole³³. Tre av foreldrene oppga videregående skole som høyeste fullførte utdanning. Basert på informasjon oppgitt av en del av foreldrene i spørreskjema, sammen med mitt inntrykk fra møtene med de ulike familiene, vil jeg si at utvalget er relativt dominert av barn fra middelklassefamilier. Det er også flere gutter enn jenter i utvalget, og ingen barn med minoritetsbakgrunn. Siden dette er en kvalitativ studie med et lavt antall deltakere, kan det være tilfeldig, men jeg har opplevd det som vanskeligere å rekruttere jenter enn gutter, og spesielt lett å rekruttere barn med høyt utdannede foreldre. Dette kan være forståelig med tanke på antatte bruksmønstre³⁴. Samtidig er et av funnene fra denne studien at mange av barna ser *Supernytt* i skolen (se kap. 6). Det vil si at det å se nyheter kan være en del av skolehverdagen til barn uavhengig av sosial bakgrunn og kjønn. Et mer heterogent utvalg kunne derfor ha bidratt til å styrke studien, ved å gi et rikere bilde av hvordan ulike barn fortolker og evaluerer nyheter for barn. For å få grep om noen utbredte forestillinger om barndom i samtiden, anser jeg dette utvalget som tilstrekkelig, samtidig som jeg ikke på grunnlag av dette utvalget og utformingen av denne studien kan gi en systematisk analyse av måtene barn med ulike forutsetninger og erfaringer bruker fortolkningsrepertoarer på ulike måter. Dette kunne vært et interessant mål for en oppfølgingsstudie, hvor man kunne ha tatt utgangspunkt i repertoarene funnet i denne studien.

En ny runde intervjuer ble utført i løpet av mai 2016 i Trondheim. Som nevnt tidligere ønsket jeg å gjøre oppfølgingsintervjuer for å utforske mønstrene fra de første intervjuene videre, denne gangen med utgangspunkt i repertoarbegrepet. Jeg gjennomførte seks intervjuer med åtte av de samme deltakerne som deltok i første runde. Hovedkriteriet for rekrutteringen denne gangen var å inkludere noen av de jeg etter første runde anså som nøkkelinformanter, som ga spesielt rike eller analytisk interessante svar og beskrivelser. Jeg rekrutterte av praktiske hensyn kun blant

³³ Tre av foreldrene oppga inntil fire år og fire oppga over fireårig utdanning ved høyskole eller universitet.

³⁴ Moe og Kleiven (2016) fremhever alder, kjønn og utdanning som variabler med stor betydning for nyhetskonsumenter. De finner blant annet tendenser til at menn er mer interessert i harde nyheter enn kvinner, samt at økt utdanning forsterker interessen for harde nyheter. Medietilsynets kartlegginger av barns nyhetsinteresse, viser imidlertid at flere jenter enn gutter oppgir å se *Supernytt* (Medietilsynet, 2018).

deltakerne i Trondheim. En av familiene, og dermed deltakere fra to av intervjuene fra første runde, hadde ikke mulighet til å delta i denne omgangen. Jeg gjorde oppfølgingsintervjuer med; Liam og Kristoffer (11 og 9 år), Alex (10 år), Henrik (11 år), Lisa (9 år), Caroline og Vilde (9 år gamle) og Sigurd (11 år). Lengden på disse intervjuene varierte mellom en til nesten to timer.

4.3.2 Maktrelasjoner og etiske hensyn

Gjennom kvalitative forskningsintervju produseres kunnskap gjennom et samspill mellom forsker og deltaker(e). Dette samspillet er samtidig preget av en asymmetrisk maktrelasjon. Forskeren bestemmer som regel tema, stiller spørsmålene, og har makt over fortolkning og formidling av deltakers ytringer (Kvale & Brinkmann, 2009). Når deltakerne er barn, kan det allerede asymmetriske maktforholdet være spesielt uttalt. Spørsmål som ofte tas opp i diskusjoner om barns deltakelse i forskning, er blant annet knyttet til maktforholdene mellom forskere og deltakere, mulighetene barn har til å bli hørt og uttrykke sine erfaringer og synspunkt gjennom ulike typer metoder, og konsekvensene av metodevalg, intervjusted og oppførselen til forskeren for dataene som produseres. En vektlegging av barn som aktive sosiale aktører har også medført et stort fokus på måtene man involverer barn i forskning. Tilnærminger hvor man forsker *på* i stedet for *med* barn, og behandler barn som forskningsobjekt, har vært gjenstand for kritikk, og behandling av barn som subjekter, deltakere, eller til og med medforskere, blir i mange tilfeller omtalt som foretrukne tilnærminger (Fraser, 2004; Woodhead & Faulkner, 2008). Diskusjonene i feltet har også bidratt til å forme min tilnærming. I dette prosjektet har jeg, som formuleringer hittil i avhandlingen viser, brukt begrepet *deltakere*. Jeg har tatt utgangspunkt i råd og retningslinjer om hvordan man gjennomfører kvalitativ forskning generelt, men har også tatt noen spesielle hensyn med tanke på at deltakerne er unge.

Etter de norske forskningsetiske retningslinjene, er man i involveringen av barn som forskningsdeltakere forpliktet til å respektere allmenne kriterier om blant annet respekt for menneskeverd og menneskers integritet, frihet og medbestemmelse, krav om å unngå skade og alvorlige belastninger, og krav om informert og fritt samtykke fra deltakere

(NESH, 2016)³⁵. Samtidig gjelder spesielle krav om beskyttelse når barn involveres i forskning. For dette prosjektet er det for eksempel nødvendig med informert samtykke fra deltakernes foreldre eller foresatte, siden deltakerne er under 15 år. Det fremheves samtidig som viktig at barn behandles som individuelle subjekt, og mindreårige som er fylt sju år, eller yngre barn som er i stand til å danne egne synspunkter om en sak, skal i tråd med barneloven informeres og få mulighet til å si sin mening. De forskningsetiske retningslinjene fremhever også at informert samtykke kan være mer komplisert når det barn deltar i forskning, fordi barn ofte er vant til å adlyde voksne autoriteter, og derfor kan ha vanskelig for å takke nei til å delta³⁶ (NESH, 2016:20).

I rekrutteringsprosessen har jeg benyttet det Alderson (2004) omtaler som en ”opt-in”- fremfor en ”opt-out”-tilnærming. Det vil si at deltakere aktivt måtte velge å delta i undersøkelsen, fremfor at de aktivt må takke nei, som kan være tilfelle blant annet hvis man rekrutterer hele skoleklasser. Mens denne typen rekrutteringstilnærming kan være tidkrevende, er den etisk og respekterer hensyn til at deltakelse i forskning skal være frivillig, mener Alderson. Selv om jeg har brukt en slik tilnærming, har intervjuene blitt avtalt via kontakt med foreldre, og ikke direkte med deltakerne selv. Dette er nødvendig på grunn av kravet om samtykke fra foresatte. Foreldrene til barna kan ha dermed tenkes å ha mye å si for beslutningen om å delta eller ikke. Jeg har gjort visse grep i rekrutteringsprosessen for å legge til rette for at deltakerne selv skal ha innflytelse over egen deltakelse. Jeg har bedt foreldrene om å gå gjennom informasjonsskrivet med barna før de takker ja til å være med, og har lagt vekt på å formidle at barna selv må samtykke til å delta. I tillegg har jeg selv informert om studien og gått gjennom informasjonsskrivet sammen med deltakerne før intervjuene, hvor blant annet krav om anonymitet og muligheten til å trekke seg fra studien har blitt spesielt fremhevet. Barna har selv skrevet under på en samtykkeerklæring, i tillegg til at en forelder har gitt samtykke.

³⁵ Prosjektet er meldt til personvernombudet for forskning, Norsk senter for forskningsdata (NSD).

³⁶ På den andre siden kan også voksne portvoktere potensielt hindre barns mulighet til å delta i forskning (Alderson, 2004).

Jeg har lagt vekt på å formidle hva prosjektet handler om på en så tydelig måte som mulig, og invitert deltakerne til å stille spørsmål. I forkant av rekrutteringsprosessen gikk jeg også gjennom informasjonsskrivet om undersøkelsen med en sju år gammel gutt som jeg kjente, for å kunne gjøres oppmerksom på vanskelige ord eller formuleringer i skrivet. Jeg gjennomførte i tillegg et pilotintervju med samme gutt, og spurte da underveis om hvordan han oppfattet spørsmålene. I introduksjonen til intervjuene har jeg også presisert for barna at det ikke finnes riktige svar på spørsmålene jeg stiller, men at jeg er ute etter å finne ut hva *de* tenker og syns. På slutten av intervjuene har jeg spurt barna om hvordan det var for dem å bli intervjuet. Alle har svart at de syns det var greit, og noen til og med gøy. I praksis har jeg likevel opplevd det som krevende å vurdere hvorvidt jeg har informert godt nok om studien til deltakerne og foreldrene, og om barna selv har fått tilstrekkelig mulighet til å selv avgjøre om de ønsker å delta. Jeg har for eksempel ikke full innsikt i måtene foreldre og foresatte kan ha vært avgjørende for å overbevise barn om å delta eller la være å delta. Det at barna sier at de selv ønsker å være med er heller ingen klar og uproblematisk bekreftelse på fritt og informert samtykke. Det er likevel lagt stor vekt på for å informere godt, og å sikre at deltakerne har en god opplevelse. Mitt hovedinntrykk er at deltakerne ikke har vært presset til å delta i stor grad, eller at de har vært misfornøyd med egen deltakelse. Inntrykket er snarere at de fleste setter pris på en slik anledning til å reflektere over sine erfaringer.

4.3.3 Intervjuer med et eller to barn

I dette prosjektet ble deltakerne intervjuet individuelt, eller sammen med en venn eller et søsken. Det å intervju barn individuelt eller parvis, og i hjemmet, gjør at denne studien skiller seg noe fra en del av de tidligere studiene om nyheter for barn diskutert i kapittel 2. I de fleste av disse er det brukt gruppeintervju/fokusgruppeintervju eller surveyundersøkelser, ofte utført i en skolesetting (Alon-Tirosh & Lemish, 2014; Buckingham, 2000b; Carter et al., 2009; Rönnberg, 2010).

Gruppeintervjuer ses i en del tilfeller som å foretrekke fremfor individuelle intervju, fordi man da kan studere meningsskapning som sosialt og kollektivt produsert, som sies

å bedre gjenspeile måtene kommunikasjon skjer i hverdagen (Buckingham, 2009b; Schröder et al., 2003). Det har likevel blitt påpekt at gruppeintervjuer uansett er en konstruert og ”unaturlig” situasjon, og at man også ved bruk av individuelle intervju kan synliggjøre meningsskaping som en kollektiv og sosial prosess. Som blant annet repertoarbegrepet synliggjør, bærer deltakere i individuelle intervju også med seg kulturelle koder og ressurser som de har opparbeidet seg gjennom medlemskap og deltakelse i en kultur og sosiale fellesskap, og disse ressursene vil prege og gjennomsyre måtene man snakker om medieerfaringer i intervjusituasjonen (Schröder et al., 2003:152). I tillegg kan intervjuet uansett om man intervjuer en eller flere personer sammen forstås og studeres som et sosialt møte hvor mening, identiteter og sosiale posisjoner forhandles. Mens gruppe- og fokusgruppeintervjuer åpner opp for å studere samspillet mellom deltakere, kan man ved bruken av individuelle intervju se på måtene forsker og deltaker posisjonerer hverandre og på måtene deltakere posisjonerer seg selv gjennom måtene de evaluerer, fortolker og beskriver ulike fenomener. Jeg bruker begrepet posisjonering i deler av analysene for å synliggjøre denne dimensjonen ved meningsskaping. Fokuset i avhandlingen ligger likevel i større grad på å analysere innholdet i repertoarene som barna bruker, og ideene og de sosiale normene som disse er knyttet til. Dermed virket intervjuet med en eller to deltakere sammen som en god løsning. Et ønske om å kunne stille oppfølgingsspørsmål og utforske forklaringene til de enkelte barna bidro også til at gruppeintervjuer ble valgt bort.

For intervjuer med barn har det samtidig blitt fremhevet at å bli intervjuet sammen med andre barn, eller en venn, kan bidra til å dempe maktubalansen mellom forsker og deltakere, og dermed gjøre intervjusituasjonen mer komfortabel. Intervjuet kan også bli mer informasjonsrikt, da barna kan spille videre på hverandres innspill i samtalen (Mayall, 2008). Sjöberg (2010) viser hvordan barn hun intervjuet i grupper hvisket sammen og delte hemmeligheter med hverandre, og på denne måten delte informasjon som kanskje ikke hadde kommet frem under andre omstendigheter. På den andre siden finnes det også eksempler på at gruppedynamikken kan legge andre typer føringer for hva som blir sagt. Utdrag fra forskningen til Tobin (2000) viser for eksempel hvordan det å si at man liker et annet tv-program enn de andre barna som deltar, kan resultere i

latterliggjøring og en marginal posisjon i gruppen. Å studere gruppedynamikken som oppstår i slike diskusjoner om medietekster er analytisk interessant, men kan også gjøres til gjenstand for etiske refleksjoner. Barna som deltar, og kanskje ender opp med å si noe upopulært i et gruppeintervju, er ikke anonym ovenfor de andre deltakerne i gruppen, som ofte er klassekamerater eller venner, og må fortsette å leve med konsekvensene av ytringene sine i hverdagen.

Jeg valgte å la det være opp til deltakerne selv om de ønsket å bli intervjuet alene eller sammen med en venn eller et søsken. Dette ga en fleksibilitet, og åpnet opp for at deltakerne selv kunne avgjøre hvilken intervjuform de var mest komfortabel med. For noen vil kanskje det å intervjues alene med en fremmed forsker være ubehagelig, men det kan også tenkes å gi en trygghet, i og med at ingen andre enn forskeren vil ha innsikt i hva en har sagt. Seks av barna i første runde valgte å bli intervjuet alene, mens fire ønsket å ha noen sammen med seg. I andre runde ble barna intervjuet på samme måte som sist, altså sammen med noen hvis det var det de gjorde sist, eller alene hvis det var det de gjorde i første runde. Mitt inntrykk etter gjennomføringen av intervjuene, er at både individuelle intervjuer og intervjuer med to barn sammen har både styrker og svakheter. I intervjuene jeg gjorde med to deltakere sammen var det ofte lettere å holde samtalen i gang, samtidig som de kunne være mer kaotiske og ufokuserte. Barna som ble intervjuet sammen fungerte til tider som støttespillere for hverandre i samtalen, men de kunne også avbryte og overkjøre (og i visse tilfeller latterliggjøre) hverandre. De individuelle intervjuene kunne til tider være krevende å få i gang, men når en god relasjon og atmosfære først var etablert, og spesielt i andre intervjurunde, kunne disse være veldig rike og interessante, blant annet fordi deltakerne da hadde større mulighet til å snakke uavbrutt.

4.3.4 Intervjuer i hjemmet

Jeg gjennomførte intervjuene i hjemmene til deltakerne, med ett unntak, hvor det ble gjort på arbeidsplassen til en forelder av praktiske hensyn. Skolen er en mye brukt setting i forskning med barn og unge deltakere, og å gjøre intervjuer på en skole kan være praktisk og effektivt. Jeg forventet også at noen av barna kunne ha erfaringer med

å se *Supernytt* i skolesammenheng. Jeg valgte likevel å gjøre intervjuer hjemme hos deltakerne, mye på grunn av mine egne tidligere erfaringer med å intervju ungdomsskoleelever i en skolesetting³⁷. Jeg opplevde det i disse intervjuene som til tider vanskelig å få samtalene til å flyte, og omgivelsene opplevdes for meg som litt ”kalde” og formelle. For samme prosjekt ble et av intervjuene gjort hjemme hos en deltaker, og jeg opplevde det som lettere å få frem rike beskrivelser i dette intervjuet. Dette kan selvfølgelig være tilfeldig og skyldes relasjonene mellom forsker og enkeltdeltakere, eller en rekke andre faktorer. Men også i forskningslitteraturen finnes det oppfordringer til refleksivitet rundt skolen som intervjusted. Skolen kan ses som en kontekst hvor voksnes autoritet over barn er spesielt sterk (Robinson & Kellett, 2004). Å intervju i skolen kan dermed bidra til å øke en allerede asymmetrisk maktrelasjon mellom forsker og unge deltakere. Enkelte fremhever også at skolesettingen kan bidra til at deltakere føler en forpliktelse til å gi *riktige* svar (Punch, 2002). I lys av disse perspektivene tenkte jeg at sammenhengen mellom skolen som en offentlig og opplærende institusjon, og nyhetssjangerens tette kobling til ideer om demokrati, opplysning og kunnskap ville kunne ha en innflytelse over typene svar barna ga.

Mine erfaringer med å intervju barn hjemme for dette prosjektet var i stor grad positive, og jeg opplevde det som lett å oppnå en avslappet og god stemning som er velegnet for å produsere rike data. Det er ikke dermed sagt at å gjøre intervjuene i skolen ikke hadde gitt gode resultater. I den første intervjurunden fortalte de fleste av barna at erfaringene deres med *Supernytt* var nettopp fra en skolekontekst. For oppfølgingsintervjuene valgte jeg likevel å beholde hjemmet som setting. Dette var for det første fordi jeg opplevde at det fungerte godt i første intervjurunde. For det andre ønsket jeg å utnytte at dette ville være en *kjent* situasjon for barna når jeg vendte tilbake for et andre intervju. I alle tilfellene ble intervjuene gjennomført på akkurat samme sted som sist – i samme sofa eller ved samme kjøkkenbord. Jeg opplevde det i disse intervjuene som mye lettere å komme i gang og holde på flyten i samtalene. Det kan henge sammen med at deltakerne

³⁷ Disse intervjuene ble gjennomført for et prosjekt ledet av professor Barbara Gentikow. Resultatene fra prosjektet er rapportert i boken ”Nye fjernsynserfaringer: teknologi, bruksteknikker, hverdagsliv” (Gentikow, 2010).

da hadde erfaringer med hva et forskningsintervju innebærer, og at de hadde blitt intervjuet om samme tema med samme forsker og på samme sted en gang før.

Jeg har i ettertid tenkt at valg av sted ikke er avgjørende for om intervjuene blir vellykket eller ikke. Jeg så også i mine intervjuer en tendens til at barna i en del tilfeller ga det som kan fortolkes som *riktige* svar. Jeg fikk ofte, som vi skal se i analysekapitlene, en fornemmelse av at visse synspunkter på nyheter ble fremhevet, og andre ble holdt tilbake. Dette kan skyldes flere faktorer: Det kan handle om at barna blir intervjuet av en voksen forsker, som tilhører og representerer en kunnskapsinstitusjon. Det kan også gjenspeile de kulturelle verdiene og normene som er knyttet til blant annet nyheter som sjanger. Selv om jeg i planleggingen av intervjuene forsøkte å tenke ut måter å skape en intervjuform som kunne minimere maktubalanse og tendenser til å gi pliktoppfyllende eller *riktige* svar, har jeg utover i prosjektperioden sett disse mønstrene i måtene barna snakket som mer og mer analytisk interessante, og de har hatt innflytelse over de teoretiske begrepene jeg har valgt å bruke. Det er mulig, og sannsynlig, at barna ville ha snakket annerledes om *Supernytt* og nyheter for barn i en annen kontekst. Dette betyr ikke at det de sier i forskningsintervjuet er mindre *ekte*. Men det innebærer at barns ytringer i et intervju også må forstås i lys av den sosiale konteksten de fremsettes innenfor (Connolly, 2008). Måtene barna svarer i møte med en voksen forsker kan bidra til innsikt i barns forståelse av sin egen sosiale posisjon, og deres oppfatninger av forventningene og kravene fra (voksen)samfunnet.

4.3.5 Visuelle metoder og oppbygging av intervjuene

I intervjuene har jeg brukt flere visuelle metoder (eller hjelpemidler) som tegning, fremvisning av nyhetsklipp på nettbrett, og bruk av stillbilder. Bruken av både visuelle metoder og metoder hvor man gjennomfører ulike typer *aktiviteter* (som tegning, barneledede omvisninger, fotografi etc.), blir i en del tilfeller omtalt som ”barnesentrerte” eller som ”participatory methods”. Innenfor childhood studies har det blitt lagt spesielt stor vekt på bruken av slike metoder som supplement eller alternativ til mer tradisjonelle metoder som intervju og deltakende observasjon (se f.eks. Clark, 2005; Punch, 2002). Argumentene for hva slike visuelle og aktivitetsbaserte metoder

tilbyr og muliggjør i forskningen varierer. Bruken av slike metoder kan ganske enkelt bidra til å gjøre deltakelse i forskning mer engasjerende og gøy (Punch, 2002). Men bruk av slike metoder er også knyttet til mer kompliserte spørsmål om synliggjøringen av barns ”stemmer” i forskning, maktbalansen mellom forsker og barn, og anerkjennelsen av barn som kompetente aktører³⁸. Slike perspektiver på metodevalg og barns deltakelse i forskning er gjenstand for store diskusjoner, som jeg ikke kan gå i detalj på her (se bl.a. Buckingham, 2009b; Gallacher & Gallagher, 2008; Hammersley, 2016; Spyrou, 2011). Kort sagt har det blitt advart mot å tro at bruken av visse metoder automatisk vil minske forskerens makt og gi barn større innflytelse over forskningsprosessen. Diskusjonene preges også av epistemologiske diskusjoner av ”barns stemmer” som individuell eiendom, og spesielt tanken om at disse kan komme mer direkte til uttrykk gjennom visse, og spesielt visuelle, metoder. Det har også blitt påpekt at man også i bruken av visuelle metoder (som tegninger, videoer, eller lego-modeller som representerer deltakeres identiteter) er helt avhengig av deltakernes verbale forklaringer av hva de visuelle representasjonene skal formidle (Buckingham, 2009b).

I dette prosjektet er visuelle metoder brukt som hjelpemidler, og jeg opererer ikke med antakelser om at de kan gi bedre data eller mer direkte tilgang til barnas erfaringer. De er brukt som hjelpemidler for å gjøre det lettere å reflektere rundt et tema og artikulere erfaringer. Stillbilder og video av *Supernytt* ble brukt for å vekke minner og som visuelle holdepunkter for å snakke om nyheter for barn og andre typer medietekster. I den første intervjurunden hadde jeg med tegnesaker, og oppfordret deltakerne til å bruke disse dersom de ville tegne for å forklare noe. Jeg har ikke analysert tegningene i seg selv i etterkant, men var opptatt av å få barna til å snakke og forklare hva de tegnet underveis. Tegning fungerte i noen tilfeller som bare noe å holde på med mens man snakket, men ble også brukt som et hjelpemiddel i ulike typer forklaringer. Tegninger ble blant annet

³⁸ Clark (2005) fremhever for eksempel en kombinasjon av flere metoder (”the mosaic approach”) som ikke kun spiller på verbal kompetanse, som en måte å spille på barns styrker fremfor voksnes. Metodedesignet er her knyttet til et syn på barn som kompetente aktører og eksperter i eget liv, og søker å gi inkludere barns ”stemmer” i forskning, så vel som å gi barn en større innflytelse i forskningsprosessen.

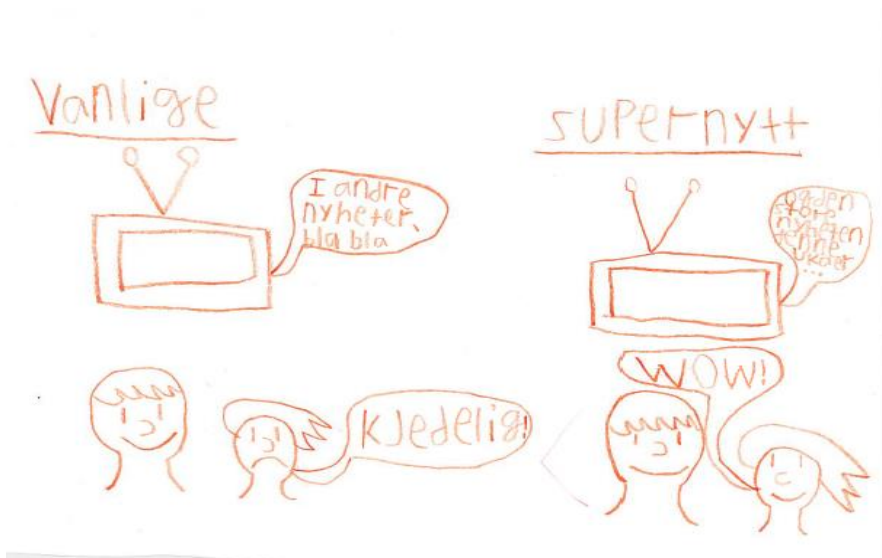
brukt for å forklare hvordan man ser på *Supernytt* i skolen, og for å illustrere hva konkrete nyhetssaker handler om. Vilde laget en tegning som inneholdt spørsmålet ”er du anonym?”, som åpnet opp for å snakke mer om forskningsetiske prinsipper og begreper jeg hadde introdusert før intervjuet startet (se figur 2). Liam brukte tegning som hjelpemiddel for å forklare hvordan ”medieeffekt” kan fungere (se figur 3), og for å illustrere forskjeller og likheter mellom *Supernytt* og ”vanlige” nyheter (se figur 4). For sistnevnte forklarte Liam at tegningen viser et barn og en voksen som ser på nyheter. Når de ser på vanlige nyheter sier barnet ”kjedelig” forklarte Liam, “[...] og den voksne like det”. Liam forklarte videre at den voksne og barnet ser på *Supernytt*: ”Og den store nyheten denne uka er...’ også blir barnet bare: ‘wow, *det* er ordentlig tv for meg!’, og voksne synes det e bra *og*. Spør mamma, hu komt sikkert til å syns at *Aftenposten Junior* og sånt e bra fordi at...ehm...det e bra for barn å se *ordentlig* tv på tv’n da”. I dette tilfellet dannet tegningen et utgangspunkt for en forklaring av hvorfor nyheter for barn er bra for barn, som slik jeg fortolker det er preget av implisitte kulturelle dikotomier knyttet til mediebruk og vel anvendt tid, som jeg går nærmere inn på i analysene i kapittel 6.

Figur 2 "Er du anonym?" Tegnet av Vilde (9år).

Figur 3 Illustrasjon av "medieffekt", tegnet av Liam (10 år). Ifølge Liam ser vi en person som hører en sang på tv, og deretter går rundt og synger på sangen hele tiden, til stor irritasjon for den andre personen i tegningen.

Figur 4 Sammenligning av *Supernytt* og "vanlige" nyheter. Tegnet av Liam (10 år). I snakkeboblene i tegningen står det 1) "I andre nyheter, bla bla" 2) "kjedelig" 3) "og den store nyheten denne uka er..." og 4) "wow!".

4.3.6 De to intervjurundene

I første intervjurunde brukte jeg først en del tid på å forsøke å få innsikt i hverdagen til deltakerne, og ba dem om å fortelle om hva de gjorde dagen før intervjuet, mens jeg stilte oppfølgingsspørsmål om de ulike aktivitetene en da kommer inn på³⁹. Spesielt ble det fokusert på medievaner og nyhetskonsum i familien, og på hva barna bruker å gjøre/ liker å gjøre med tanke på mediebruk. Jeg spurte blant annet rundt hva deltakerne liker å holde på med, og brukte tid på å utforske positive og negative sider ved ulike typer mediebruk, som dataspilling og tv-titting.

I andre del av intervjuet stilte jeg spørsmål rundt nyheter generelt og nyheter for barn, med et spesielt fokus på *Supernytt*. Jeg la vekt på å stille åpne spørsmål, for å oppfordre barna til å gi beskrivelser, evalueringer og forklaringer om tematikken. Jeg ba blant annet deltakerne om å forklare hva *Supernytt* er, og stilte spørsmål rundt hva de synes

³⁹ Denne delen av intervjuet ble utformet etter inspirasjon fra blant annet Andenæs (1991) bruk av livsformintervju med 4-5 år gamle barn.

om at det finnes egne nyheter for barn og hva de tenker er grunnen til at slike nyheter finnes. Jeg stilte spørsmål om hva som er bra og ikke bra med nyheter og *Supernytt*, og om forskjeller og likheter mellom ”vanlige” tv-nyhetsprogram som *Dagsrevyen* og *TV2 Nyhetene*, og *Supernytt*. Jeg viste saker fra programmet ved behov⁴⁰, men viste ikke frem like saker eller sendinger til alle i denne omgangen. Om det ble vist klipp, var det fra en nylig sendt sending, og det varierte derfor hva man så på. Målet med disse intervjuene var ikke å få tolkninger av spesifikke nyhetssaker. Interessen lå her på et annet nivå; jeg var interessert i måtene barna snakket om nyhetssjangeren generelt, og fenomenet nyheter for barn, med et spesielt fokus på programmet *Supernytt*.

Jeg hadde i tillegg med stillbilder som representerte *Supernytt*, *Dagsrevyen* og *TV2 Nyhetene*. Målet med bildene var at de skulle være visuelle hjelpemidler for å snakke om og sammenligne ulike typer nyhetsprogram – i dette tilfellet forskjeller og likheter mellom tv-nyheter for barn og for voksne. Min erfaring var at stillbilder på papir fungerte bedre enn å vise videoklipp, til tross for at temaet var et tv-program, og man kanskje ville tro at det å vise deler av selve teksten slik den opprinnelig formidles ville være nyttig. Jeg erfarte at det å ha noe fysisk liggende på bordet, som ikke forandrer seg, slik video gjør, la til rette for å reflektere og tenke seg om når vi diskuterte forskjeller og likheter mellom nyhetsprogrammene. Jeg opplevde hos flere at det bidro til at man fikk en større ro og mulighet til å dvele ved temaet⁴¹. Bilder kan man studere flere ganger mens man snakker, det er kanskje lettere å finne flere aspekt å kommentere, og man kan snakke mens man studerer bildene. Jeg opplevde fremvisningen av tv-nyhetssaker på nettbrett som mindre produktivt, kanskje fordi man ”avbryter” teksten om man begynner å snakke midt i et klipp. Samtidig gir bildene mindre informasjon – man får ikke vite like mye, og får kanskje ikke like mye stoff å kommentere som hvis

⁴⁰ Jeg brukte et nettbrett og viste deler av en nylig sendt *Supernytt*-sending dersom det var lenge siden deltakeren hadde sett programmet eller hvis samtalen var vanskelig å holde i gang, men ikke hvis samtalen fløt godt og deltakeren nylig hadde sett på *Supernytt*.

⁴¹ På dette punktet er jeg delvis enig med David Gauntlett (2007), som har fremhevet bruken av visuelle eller kreative metoder (som legobygging) som en måte å gi forskningsdeltakere tid til å reflektere, noe man ofte ikke får samme mulighet til i vanlige intervju. Min tilnærming skiller seg derimot fra Gauntletts, fordi de visuelle metodene ikke i seg selv antas å gi *bedre* empiri, i tillegg til at jeg legger lite vekt på selve produktene av de visuelle metodene i analysene. De er her brukt som hjelpemidler i produksjonen av verbale ytringer.

man ser en hel nyhetssak og deretter diskuterer den. Men for å sammenligne programmer som barna viste seg å være kjent med, fungerte stillbilder godt.

I andre intervjurunde lå fokuset mer på nyheter i hele intervjuet, og mindre tid ble satt av til andre tema. Intervjuene var likevel også her fleksible, og deltakerne introduserte i mange tilfeller temaer som ikke var en del av intervjuguiden i utgangspunktet. I denne runden ville jeg fokusere mer på hvordan barna snakket om konkrete sendinger og nyhetsinnslag. Lenker til to sendinger (fra 19. og 26. april 2016) av *Supernytt* ble sendt ut via epost til foreldrene til deltakerne i forkant av intervjuene, med en oppfordring om å se programmene en eller to dager før intervjuene skulle gjennomføres. Jeg ba også om at deltakerne sendte meg et par setninger via e-post eller SMS⁴² om hva de syns om sendingene, hvis de selv syns det var greit å gjøre det⁴³. Dette fungerte blant annet som en forsikring om at alle jeg intervjuet hadde sett sendingene nylig da jeg kom, og at de hadde tenkt litt over og formulert noe om hva de hadde sett. Slik ble det ikke nødvendig å sette av mye tid til å se på programmet i selve intervjuet, selv om jeg i enkelte tilfeller likevel viste sendingene eller enkeltsaker ved behov. Meldingene jeg fikk tilsendt ga meg også noe å ta opp i intervjuene. Jeg skrev inn uttalelsene til deltakerne i individualiserte intervjuguider, og tok i tillegg med enkelte sitat fra forrige intervjurunde, for å spørre mer rundt visse tema som ble tatt opp i første intervju.

Oppfølgingsintervjuene bestod av tre ulike bolker. Jeg begynte med en oppvarmingsamtale hvor jeg spurte deltakerne om hva de hadde gjort siden sist jeg var der, og om det hadde skjedd noe nytt i livene deres siden sist vi møttes. Jeg spurte i denne delen av intervjuet også om deltakerne hadde sett nyheter, og *Supernytt*, i det siste. Resten av intervjuet bestod av to ulike sorteringsøvelser med bilder og kort med stikkord på. Disse øktene var utformet basert på en gjennomlesning og tentativ analyse av de første intervjuene med barna. Ut fra disse intervjuene satt jeg opp visse ord som ble hyppig brukt i intervjuene, og som kunne indikere bruken av bestemte repertoar.

⁴² Etter inspirasjon fra Tingstad (2007).

⁴³ Jeg fikk melding fra alle bortsett fra en deltaker, og det var foreldrene som sendte en oppsummering av barnas perspektiv på deres vegne (selv om jeg opprinnelig tenkte og la opp til at barna kunne gjøre det selv).

Jeg laget kort med stikkord som ble mye brukt av barna i første intervjurunde, som *lærerikt*, *viktig*, *skummelt/ekkelig*, *gøy* og *kjedelig*. De ble brukt i kombinasjon med to ulike sett stillbilder⁴⁴: Det første settet inkluderte bilder av ulike tv-programmer, aviser, tv-kanaler og apper. Jeg tok med et utvalg på ca. seks bilder tilpasset hvert intervju, basert på medietekster barna hadde nevnt at de bruker eller liker, slik at bildene skulle representere noe de kunne relatere seg til og si noe om. I alle tilfellene bestod sammensetningen av bilder av en blanding av ”seriøse” faktatekster og underholdning, og mellom tekster rettet mot barn og tekster hovedsakelig assosiert med voksne publikum. Eksempler inkluderte blant annet *Dagsrevyen*, *Adresseavisa*, *Aftenposten Junior*, *Supernytt*, *Jenter*, *Friends*, *Netflix*, *Instagram*, *Minecraft* og *Svampebob*. Målet var å få frem refleksjoner rundt hva som er viktig/mindre viktig å bruke tiden sin på, hva som er kjedelig, hva som er gøy og så videre, fordi disse dimensjonene preget datamaterialet fra første intervjurunde. Bildene og kategoriene skulle til sammen legges opp til at barna snakket rundt de ulike tekstene.

Figur 5 Kortsorteringøvelse, bilder og stikkord.

⁴⁴ I tillegg hadde jeg med bilder av ulike politikere i nyhetene, som ble brukt som hjelpemidler i diskusjoner om politikk.

Det andre settet bilder var likt for alle barna, og bestod av stillbilder fra *Supernytt*-sendingene barna hadde sett. Det ble brukt mer tid på denne delen av intervjuet. Vi gikk da gjennom alle sakene, med bildene som hjelpemidler for å huske hva sakene handlet om, og kategoriene som hjelpemidler for å beskrive sakene. I tillegg ble barna oppfordret til å bruke egne ord, og jeg hadde med blanke kort for at deltakerne selv kunne skrive opp flere ord som de synes passet til sakene. Kategoriene var ment som hjelpemidler for å få i gang samtaler om de ulike sakene. Jeg stilte underveis spørsmål om hva deltakerne synes om de ulike innslagene, om hva som var bra/ikke bra med innslagene og sendingene i sin helhet, og hva de selv ville ha gjort hvis de bestemte.

Kortene og bildene ga også noe fysisk å holde på med, og fungerte dermed som mellomliggende objekter som bidro til en god arbeidsstemning. Jeg opplevde det som at bruken av kort og bilder bidro til et godt fokus på temaet og en uformell tone i intervjuet. Barna virket avslappet og interessert når de holdt på med bilder og kort, og det virket som en del synes det var ganske gøy⁴⁵. Det å ha noe fysisk å holde på med, om det er bilder, kort eller tegnesaker, virket også som det åpnet opp for større fysisk bevegelsesmulighet i intervjuene. Fysiske objekter å bruke i samtalen kan bidra til at en blir litt mer frigjort fra å sitte rett opp og ned, snakke og holde øyekontakt, og kanskje legger det økte fysiske handlingsrommet også til rette for at en kan slappe mer av og reflektere rundt temaet.

4.4 Analyseprosessen

Jeg har allerede tidligere i avhandlingen skrevet om viktige analytiske veivalg for studien. Perspektivene og tilnærmingene som benyttes i prosjektet innebærer at analysen ikke er en adskilt fase som kan beskrives for seg selv, men henger nøye sammen med studien forøvrig. Derfor er også denne delen av kapitlet, hvor jeg forklarer mer om fremgangsmåten for analysene, relativt kort.

⁴⁵ I et tilfelle ble det en utfordring at det kanskje var litt *for gøy* å holde på med dette. Det å sortere kort og bilder ble en lek, og snakkingen kom i andre rekke, noe som, selv om dette også var interessant i seg selv, krevde en aktiv involvering fra min side. Jeg måtte stille spørsmål hele tiden om hva sorteringene betydde, og flere ganger fokusere samtalen inn mot temaet igjen.

I analyseprosessen for prosjektet har jeg som sagt kombinert to ulike typer tekstanalyser og intervjuer med barn. Jeg har for det første gjort en kvantitativ innholdsanalyse, som er basert på kategorier og perspektiver fra allerede eksisterende forskning. Hensikten med denne analysen er å kartlegge blant annet hvilke temaer som vies oppmerksomhet i *Supernytt*. For det andre har jeg gjort intervjuer med barn, som er gjennomført med en åpen tilnærming. Intervjuene har ikke vært gjennomført på grunnlag av funn fra tekstanalyser, men har hatt som formål å studere hvordan barna gir mening til nyheter for barn generelt, og *Supernytt* spesielt. For det tredje, har jeg med utgangspunkt i intervjuene, gjort kvalitative tekstanalyser av utvalgte nyhetsinnslag og -sendinger. Med unntak av en analyse av *Supernytts* henvendelsesform i kapittel 5, kan de kvalitative tekstanalysene i avhandlingen karakteriseres som leserlede, fordi de er forankret i og informert av barnas lesninger av teksten. Hovedfokuset i avhandlingen ligger på å utforske barnas erfaringer og tekstanalyser beriker bildet, ved å gi innblikk i hvordan *Supernytt* er utformet. Fremgangsmåten for den kvantitative innholdsanalysen er allerede beskrevet i begynnelsen av kapittelet, og nedenfor vil jeg hovedsakelig fokusere på analysen av barns bruk av fortolkningsrepertoarer, og bruken av kvalitative, leserlede tekstanalyser.

4.4.1 Repertoaranalyse

For å gjennomføre en repertoaranalyse, ble først lydopptakene fra alle intervjuene fulltranskribert. I omformingen av lydopptak til verbale representasjoner av samtale, gjøres det mange valg som har innvirkning på den videre analyseprosessen. Jeg har forsøkt å representere samtale så ordrett som mulig i transkripsjonene⁴⁶, og har analysert intervjuene som samtaler hvor både jeg selv og deltakerne ses som avgjørende for dataene som produseres (Wetherell & Potter, 1992)⁴⁷. Jeg har gjort

⁴⁶ Dette innebærer at jeg har transkribert på dialekt. Jeg har også etter mye overveielse besluttet å representere sitatene brukt i avhandlingen så ordrett som mulig (på dialekt), fordi jeg i arbeidet med intervjuutdragene har opplevd at dette gir et mer presist og rikt bilde av måtene samtale foregikk, og hvordan barna uttrykte seg.

⁴⁷ Transkriberingskonvensjoner brukt i avhandlingen:

I = intervjuer

[...] = utelatt parti

transkriberingsarbeidet selv, fordi jeg har sett på det som en verdifull del av analysearbeidet (Gentikow, 2005; Kvale & Brinkmann, 2009). Gjennom transkriberingen får man grundig innsikt i alle intervjuene, noe som danner et godt grunnlag for å begynne å skille ut temaer og repertoar allerede i denne fasen. Som nevnt tidligere gjorde jeg etter første intervjurunde en innledende analyse, som ble videreutviklet gjennom designet og utførelsen av oppfølgingsintervjuene. Etter oppfølgingsintervjuene var gjennomført og transkribert, ble repertoaranalysen videreutviklet gjennom gjentatte nærlesninger av intervjuene fra begge runder. I denne fasen ble transkripsjonene fargekodet, og jeg opprettet filer hvor jeg sorterte utdrag etter repertoarer og temaer.

Når man gjør en repertoaranalyse er søken etter *variasjon* i måtene deltakerne snakker om og evaluerer fenomener viktig. Som Wetherell og Potter (1992) understreker, er denne analyseformen samtidig vanskelig å beskrive som en konkret metode med faste fremgangsmåter, men kan ses mer som et håndverk eller ferdighet som opparbeides over tid. Repertoaranalysen veiledes av kulturell kunnskap som man besitter som medlem av kulturen man utforsker, og er i tillegg en syklisk prosess. Man starter med å skille ut temaer, og vender så tilbake til de originale transkripsjonene etter hvert som forståelsen for disse temaene utvikler seg. Som allerede forklart bestod en av de tidlige stadiene av analyseprosessen av å skille ut stikkord som preget de første intervjuene, og disse ble brukt i neste intervjurunde. Analysen ble altså påbegynt allerede her, og ble videreutviklet i flere omganger etter dette. Analyseprosessen bestod videre, som Hermes (1995:27) beskriver det, av å gå frem og tilbake gjennom intervjutekstene og organisere dem etter ulike kriterier til man sitter igjen med en struktur som gir mening. Jeg satt til slutt igjen med noen få fortolkningsrepertoarer som fremstod som spesielt dominerende i intervjuene. Disse repertoarene ble utviklet over lang tid, gjennom mange

[xxxx] = utelatt ord/formulering som det ikke har vært mulig å tyde

// = overlappende uttalelser

... = nøling/stillhet

Ord som er fremhevet/vektlagt gjennom intonasjon, er markert med kursiv.

gjennomskrivninger av analysekapitlene, og gjennom veksling mellom lesing av materialet og teoretiske perspektiver.

Avhandlingen er strukturert etter barnas repertoarbruk. Jeg introduserer først repertoarene i kapittel 6, og gir en mer detaljert analyse av bruken av de to mest fremtredende repertoarene i kapittel 7 og 8. I disse kapitlene utvikles repertoaranalysen videre, gjennom å skille ut viktige byggeklosser, eller elementer, som repertoarene består av. Disse kapitlene er todelt, og etter å ha fokusert på barnas repertoarbruk og lesninger av *Supernytt*, vendes fokus mot kvalitative tekstanalyser av utvalgte nyhetssaker fra programmet.

4.4.2 Leserledede tekstanalyser

Hovedhensikten med de ulike formene for tekstanalyse som benyttes i avhandlingen er å gi svar på hvilke forestillinger om barn og barndom som ligger ”nedfelt” i teksten (Halдар, 1998), og hvordan man gjennom utformingen av nyhetene posisjonerer barn som seere. Gjennom måtene *Supernytt* er utformet, formidles bestemte ideer om hvilke roller barn spiller (og bør spille) i samfunnet. For å analysere slike aspekter ved teksten, er et av begrepene jeg har brukt som inspirasjonskilde *implisitt leser* (Chatman, 1980; Iser, 1974). Dette begrepet betegner leserrollene som tilbys gjennom blant annet tekstens henvendelsesform. Man kan også snakke om tekstens *implisitte forfatter* (Booth, 1961; Chatman, 1980), som er en betegnelse for bildet lesere kan danne seg av tekstens forfatter/produsent, eller normene og verdiene som representeres gjennom virkemidlene brukt i teksten (Hausken, 2008).

Jeg har også hentet inspirasjon fra Buckingham (2000b) analyser av britiske og amerikanske nyhetsprogrammer for barn. Her brukes ikke begrepet implisitt leser/forfatter, men analysene berører likevel lignende aspekter ved tekstene. Buckingham diskuterer blant annet hvordan ulike måter å henvende seg til publikum inviterer til ulike typer roller, eller posisjoner, som nyhetsseere. Enkelte nyhetsprogrammer for barn posisjonerer slik han ser det seerne som *elever* som trenger enkle forklaringer av hendelser som ellers ville ha vært uforståelige. Et annet av

programmene henvender seg til publikum på en måte som i større grad oppfordrer seerne til å innta en posisjon som *skeptiker*, blant annet gjennom en fremheving av ulike perspektiver og sider av en sak, inkluderingen av intervjuobjekter som uttrykker sterke meninger, og oppfordringer til seerne om å gjøre opp sin egen mening (Buckingham, 2000b:48).

Disse perspektivene har betydning for alle tekstanalysene i avhandlingen. Innholdsanalysen gir blant annet innblikk i hvilke type temaer som prioriteres i programmet. Gjennom temaene som belyses, tilbys barn visse leseroller, og de posisjoneres på en bestemt måte gjennom at de får signaler om hvilke type temaer og samfunnsproblemer som er relevant og passende for dem å ha innsikt i. Går vi ned et nivå og studerer sendinger og nyhetsinnslag, ligger det implisitt i de tekstlige strategiene som brukes antakelser om publikum. Gjennom måtene sakene formidles inviteres seerne inn på bestemte måter.

Barnas lesninger i intervjuene har vært viktige for å få grep om måtene *Supernytt* inviterer inn barn som nyhetsseere. Som vi skal se i de neste kapitlene, har deltakerne gitt fortolkninger av hvorfor programmet er utformet som det er, både på program- og innslagsnivå. Til en viss grad er alle tekstanalysene i avhandlingen leserledede. For selv om den kvantitative innholdsanalysen har vært utformet på grunnlag av begreper fra tidligere forskning, har jeg skrevet den endelige analysen etter at alle intervjuene var gjennomført. Derfor har min analyse vært informert av barnas perspektiver, noe som kan ha hatt konsekvenser for hva jeg har vektlagt i formidlingen av funnene. Funn fra innholdsanalysen presenteres i neste kapittel, sammen med en analyse av programmets henvendelsesform. Denne analysen er basert på en sending som barna har sett, og deres lesninger er derfor implisitt med også her. Analysene som jeg omtaler som leserledede, er imidlertid mer direkte relatert til barnas fortolkninger.

Etter at jeg hadde skilt ut de mest fremtredende repertoarene brukt av barna, vendte jeg oppmerksomheten mot måtene barna fortolket konkrete nyhetssaker som de hadde sett i forbindelse med oppfølgingsintervjuene. Jeg studerte måtene disse nyhetssakene ble

kommentert av barna, og analyserte deretter utformingen av disse sakene i seg selv. Jeg gjorde da kvalitative tekstanalyser som kan beskrives som leserledet, fordi de er utformet med utgangspunkt i barnas repertoarbruk og lesninger av *Supernytt*. Gjennom å analysere de samme sakene som barna hadde sett og snakket om i intervjuene, ble det mulig å relatere mine analyser av teksten til barnas lesninger. Analysene er likevel ikke utelukkende basert på barnas kommentarer. Jeg har også benyttet perspektiver fra teori og forskningslitteratur. Men jeg har tatt med sentrale poeng som preger barnas fortolkninger når jeg har studert teksten, og har forsøkt å belyse egenskaper ved teksten som kan invitere til slike fortolkninger. I tillegg til analyser av nyhetsinnslag som barna har sett, trekkes det i kapittel 7 og 8 frem enkelte eksempler fra *Supernytt* som de ikke har sett, men som er interessante for kapitlenes tematikk. Disse nyhetsinnslagene er sendt etter at intervjustudien var avsluttet, og analysene gir dermed et mer oppdatert innblikk i programmets egenskaper. De bidrar til å berike bildet og vise variasjoner i teksten, samtidig som de viser at programmet preges av vedvarende trekk.

4.5 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg sett på sentrale metodologiske perspektiver som studien er forankret i, og jeg har forklart og reflektert over metodiske valg og fremgangsmåter. Kapitlet har vært strukturert på en måte som reflekterer både forskningsprosessen og strukturen av avhandlingen. Neste kapittel er det første analysekapitlet i avhandlingen. Her analyserer jeg *Supernytt* som nyhetsprogram gjennom den kvantitative innholdsanalysen og en kvalitativ analyse av programmets henvendelsesform. Deretter er kapittel 6 basert på intervjuene med barna, og kapittel 7 og 8 kombinerer analyser av barnas repertoarbruk med leserlede kvalitative tekstanalyser.

5. *Supernytt* som nyhetsprogram

Nyhetsjournalistikk kan, som forklart i kapittel 2, forstås som en praksis for å lage og spre viktig informasjon som er av interesse for befolkningen (Schudson, 2003). Når det gjelder *Supernytt*, er nyhetene fremstilt for den delen av befolkningen som består av *barn*. Dette kapitlet har som formål å vise hvordan nyhetssjangeren bearbeides og tilpasses for å treffe dette publikummet. Innsikt i dette er en forutsetning for besvarelsen av forskningsspørsmålene for avhandlingen, hvor et sentralt mål er å gi innsikt i forestillingene om barn og barndom som preger utformingen av nyheter for barn. Dette er igjen viktig for å forstå hvordan barn posisjoneres som publikum gjennom slike nyhetstilbud. Med analysene i dette kapitlet begynner arbeidet med å besvare disse spørsmålene, i tillegg til at det gir et innblikk i hva nyheter for barn *er*, for lesere som er ukjent med sjangeren. Gjennom analyser av *Supernytt*, gis det en innføring i sentrale karakteristikk ved programmet, som det er nyttig å ha et inntrykk av før jeg vender fokus mot barnas erfaringer og repertoarbruk i de neste kapitlene. Jeg starter med en kvalitativ analyse av henvendelsesform og stilistiske virkemidler i en utvalgt sending fra april 2016, som barna som deltok i oppfølgingsintervjuene også har sett og kommentert. Deretter viser jeg, ved hjelp av den kvantitative innholdsanalysen, interessante aspekter ved programmets emneprofil, i tillegg til at jeg diskuterer hvem som får komme til orde og uttale seg i programmet.

5.1. Henvendelsesform

Et gjennomgående trekk som fremkommer av min analyse av *Supernytt*, er at programmet tydelig følger visse etablerte konvensjoner fra nyhetssjangeren, samtidig som det på en rekke måter signaliseres at dette er et annerledes nyhetsprogram – et ment for barn. Ved å analysere de ulike måtene nyhetssjangeren tilpasses og konstrueres for å treffe et barnepublikum, kan man oppnå innsikt i forestillingene om barn og barndom som er implisitt til stede i programmet.

Et av de mest åpenbare særpregene gjelder lengden på programmet, for i motsetning til NRKs hovednyhetssending *Dagsrevyen*, som varer i 45 minutter, varer *Supernytt* som

regel i ca. åtte minutter. Programmet er vanligvis inndelt i seks til åtte nyhetsinnslag, og er sammensatt av korte og enkle notiser og lengre nyhetsinnslag⁴⁸. De aller fleste av innslagene varer i underkant av to minutter, og nesten ingen saker er mer enn tre minutter lange⁴⁹. En analyse av utformingen av introduksjonen av sendingene kan illustrere flere spesielle karakteristikk ved *Supernytt* som nyhetsprogram. Her tar jeg utgangspunkt i en bestemt sending, fra 19. april 2016, og måtene *Supernytt* introduseres holdes opp mot utformingen av *Dagsrevyen* i samme tidsperiode⁵⁰. I likhet med andre nyhetsprogrammer, innledes *Supernytt* med en vignett, før sendingen introduseres av en studiovert (eller programleder). I denne innledningssekvensen formidles det, som i andre nyhetsprogrammer, at programmet skal handle om verdens tilstand akkurat nå (Waldahl et al., 2009). Vi ser først den runde *Supernytt*-logoen mot en svart bakgrunn. Logoen er i oransje og hvit, og ser ut som en stilistisk forenkling av en jordklode. Logoens runde form omformes til en større sirkel, som kan ses som en representasjon av en kameralinse, som viser bilder av mennesker, steder og hendelser. Gjennom den runde linsen ser vi blant annet en jente som hopper på en trampoline, barn som løper gjennom en skolekorridor, og barn som sykler. Gjennom disse bildene signaliseres det at dette programmet handler om *barn*. Vignetten avsluttes med at *Supernytt*-logoen vises igjen, sammen med ordet *Supernytt* i svart skrift.

På mange måter minner *Supernytts* vignett sterkt om vignetten for *Dagsrevyen*. I begge programmene brukes en sirkel som rammer inn bilder av ulike steder og mennesker, og i begge vignettene brukes det samme klippet av barn som løper gjennom en skolekorridor. Men bortsett fra dette felles klippet bruker *Dagsrevyen* bilder som i mindre grad er fokusert på barn. Her får vi se bilder av blant annet Stortinget, travel trafikk, raserte bygninger og soldater i kamp. Det er også en markant forskjell i fargebruken i de to vignettene. Mens *Dagsrevyen* preges av et ”kaldt” og noe mørkere fargebilde, preges vignetten til *Supernytt* av et større fargespekter. Over bildene veksles

⁴⁸ Programmet er likevel ikke alltid oppbygd på denne måten. I enkelte tilfeller sendes såkalte spesialsendinger, som kan ha en annerledes sammensetning enn de vanlige sendingene.

⁴⁹ Se vedlegg 2, figur 11 for en oversikt over lengden på nyhetsinnslagene i *Supernytt* i 2016.

⁵⁰ I etterkant av den analyserte perioden har *Supernytt* endret studioloalokaler, i tillegg til at man kan se noen stilendringer. Prosjektleder Frank Sivertsen har blant annet kommentert at redaksjonen har begynt å etterstrebe en stil som kan beskrives som ”youtube-aktig” (se Gjerver, 2017:75).

det hurtig mellom ulike fargefilter i blant annet blått, turkis, grønt, og oransje. Som Davies (2007) påpeker i sin sammenligning av barnenyhetsprogrammer fra ulike land, bruker disse som regel virkemidler og en estetikk som er utbredt i barneprogrammer generelt, som fargerik grafikk, hurtig klipping og redigeringseffekter, musikkbruk og fargerike logoer. For *Supernytts* vignett fra denne perioden er bruken av farger et av de mest iøynefallende elementene som bidrar til å signalisere at dette er et program ment for barn.

Etter vignetten får vi se korte klipp fra sakene i dagens program skal handle om, mens vi hører programlederens stemme. Kvinnestemmen fremhever i sendingen 19. april 2016 to saker i introduksjonen av sendingen. Hun forklarer at ”Nå har det kommet nye regler mot mobbing. Skoler som ikke gjør nok for å hindre dette, kan få bøter”, mens vi ser bilder av daværende kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen som hilser på en gruppe barn. Deretter introduseres neste hovedsak. Over bilder av sauer i et fjøs sier programlederen; ”Bli med og møt en *litt* uvanlig sau”. Gjennom denne introduksjonen får vi altså vite at sendingen skal handle om et samfunnsproblem med svært stor relevans for barn – mobbing – og en sak om et dyr med uvanlige egenskaper. Utvalget av disse to sakene kan også bidra til å signalisere at programmet handler om både alvorlige, og ikke så alvorlige temaer. Etter denne introduksjonen klippes det til bilder av programlederen i studio. Programlederen⁵¹, en ung voksen kvinne, står i et åpent rom fremfor en stor skjerm. I motsetning til i *Dagsrevyen*, hvor studioet er innredet med store skrivebord, er det ingen møblering i rommet i *Supernytt*, og programlederen holder stikkordskort i hendene. Hun hilser publikum velkommen gjennom formuleringen ”Hei alle sammen”, før hun introduserer første sak. I motsetning til *Dagsrevyens* ofte ganske formelt kledde programledere, er kvinnen i *Supernytt* uformelt kledd i jeans, joggesko, t-skjorte og en lys rosa jakke. Både måten programlederen kler seg og henvender seg til publikum bidrar til en mindre formell, og mer ”ungdommelig” tone i programmet⁵².

⁵¹ Det har blitt gjort flere skifter av programledere i løpet av årene programmet har gått, og antall programledere har variert mellom en og tre til ulike tider. I flere perioder har det vært vanlig å veksle mellom en mannlig og en kvinnelig programleder i ulike sendinger.

⁵² Tidligere prosjektleder Live Kaldestad har i forbindelse med Holanns (2013:69) masteroppgave om *Supernytt* kommentert at programlederne skal være en ”storesøster/storebror-figur”.

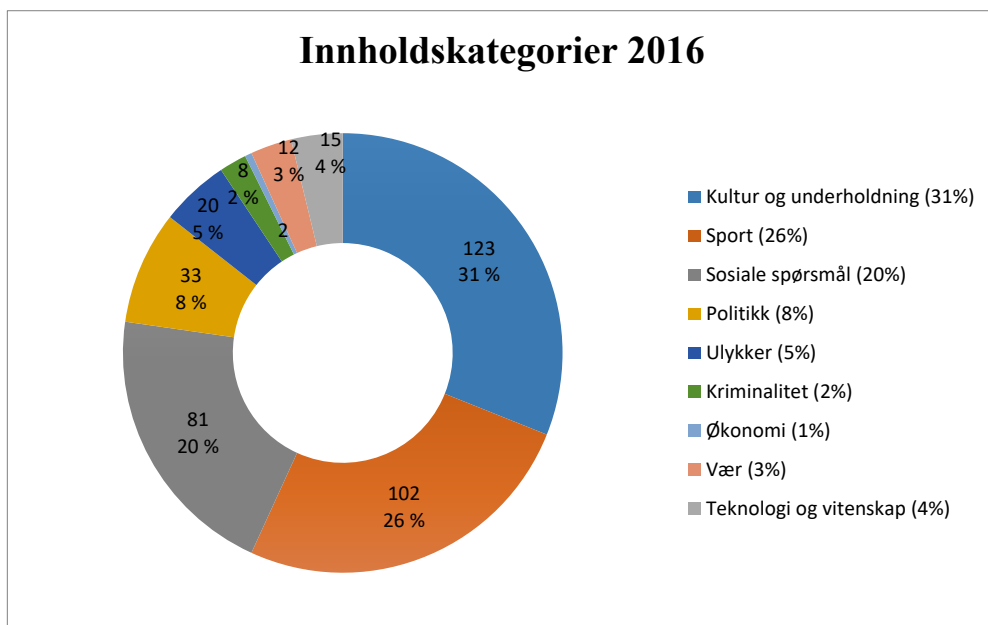
Dette har *Supernytt* til felles med flere andre nyhetsprogram for barn. Bruken av unge programledere og uformelle henvendelsesmåter er blant trekkene som går igjen flere ulike studiers beskrivelser av slike programmer (Buckingham, 2000b; Davies, 2007; Matthews, 2010; Nikken & Walma van der Molen, 2007; Rönnberg, 2010)⁵³. Matthews (2010:74) viser i sin studie at henvendelsesformen til programleiderne i *Newsround* er knyttet til en intensjon om å signalisere en blanding av troverdighet, autoritet og moro, noe som også kan være en dekkende beskrivelse for stilen og henvendelsesformen i *Supernytt*. Som vi har sett er det flere likhetstrekk mellom introduksjonssekvensene i *Supernytt* og *Dagsrevyen*. Etablerte konvensjoner fra nyhetssjangeren som konnoterer seriøsitet og autoritet, blandes samtidig med elementer som kan konnotere moro, eller ”ungdommelighet”, som bruk av farger, grafikk, programlederens alder, klær og henvendelsesmåter. Dette bidrar til å gi inntrykk av en implisitt forfatter som er uformell og ”ung”, men ikke useriøs. Tilsvarende gis det inntrykk av en implisitt leser som er interessert i et lettere og mer ”leket” nyhetsprogram. På denne måten signaliseres det at programmet er ment for et yngre publikum. Nedenfor vendes fokus mot den kvantitative innholdsanalysen av *Supernytt*, hvor vi skal se at programmet også har en særpreget emneprofil som bidrar til å signalisere at dette er et nyhetsprogram for barn.

5.2 *Supernytts* emneprofil

Resultatene fra innholdsanalysene av utvalgte perioder fra 2016 og 2010 viser noen tydelige tendenser i hvilke temaer som ofte blir tatt opp i *Supernytt*. Jeg vil fokusere mest på utvalget fra 2016 i analysen, men vil også trekke frem funn fra analysen av utvalget fra 2010 for å vise at visse tendenser gjelder flere perioder i programmets historie. I likhet med det man har sett i studier av norske tv-nyheter tidligere (Waldahl et al., 2009), er andelen innenriksnyheter større enn andelen utenriksnyheter i *Supernytt*,

⁵³ Disse studiene fokuserer på programmer fra USA, Storbritannia, Frankrike, Sverige, Tyskland, Nederland og Israel. Mens en fargerik, ”upbeat”, og ungdommelig stil går igjen i beskrivelsene av mange av programmene som omtales, pekes det også på forskjeller. Davies (2007:172) fremhever forskjeller mellom programmet fra Israel og programmene fra de europeiske landene inkludert i hennes studie. Hun beskriver henvendelsesmåten i førstnevnte som ”mature and fatherly”, og resten som ”young and upbeat”. Rönnberg (2010:334) viser tydelige forskjeller i bruk av programleder og henvendelsesform mellom svenske *Barnjournalen* på 70-tallet, og *Lilla Aktuellt* på 2000-tallet.

selv om fordelingen mellom kategoriene er relativt jevn målt i antall innslag (48% innenriks mot 44 % utenriks). Samtidig er en stor andel av utenrikssakene korte innslag, mens en større andel av innenriksstoffet er lengre innslag (se figur 12 i vedlegg 2 for en oversikt). Når fordelingen av nyhetsinnslagene sorteres etter innholdskategorier, ser man tydeligere at *Supernytt* er et litt annerledes nyhetsprogram. Figur 6 viser sammensetningen av temaer i utvalget fra 2016.

Figur 6 Innholdskategorier 2016, oppgitt i antall nyhetsinnslag og prosent, N=396

Kultur og underholdning er i *Supernytt* den klart største kategorien, med 31 % av innslagene, etterfulgt av sport (26%) og sosiale spørsmål (20 %) ⁵⁴. Noe av det mest interessante ved denne oversikten, er måten sakene fordeler seg etter kategorier assosiert med såkalte myke og harde nyheter. Moe og Kleiven (2016:44) opererer for eksempel med en inndeling mellom ”harde”, ”mellomharde” og ”myke” nyheter, og definerer

⁵⁴ Holann (2013) og Gjerver (2017) har også gjort innholdsanalyser av *Supernytt*. Disse viser noen lignende tendenser som min analyse, men er samtidig ikke direkte sammenlignbar med min studie, blant annet på grunn av bruk av andre kategorier og utvalg. Holann fant i sin analyse 30 % innslag om sosiale spørsmål, 18% saker om skole, 16% underholdning/kultur, 13% politikk, og nesten ingen saker om kriminalitet og økonomi. Gjerver fant blant annet at de mest fremtredende kategoriene var sport og fritid, kultur og dyr. Hun fant en noe mindre andel saker om politikk sammenlignet med Holann (ca 7%), og relativt lite stoff om krig, kriminalitet og ulykker.

harde nyheter som nyheter om politikk, økonomi og samfunnsliv, mellomharde nyheter som nyheter om hendelser som nylig har skjedd (ulykker, katastrofer og lignende), og myke nyheter som nyheter om sport, underholdning, kjendisstoff og forbrukerstoff. For *Supernytt*s del er det kategoriene som ofte vil inneholde myke nyheter som dominerer, mens kategoriene assosiert med de harde og mellomharde nyhetene er mindre fremtredende. Den tredje største kategorien for utvalget fra 2016, sosiale spørsmål, kan inneholde både myke og harde nyheter.

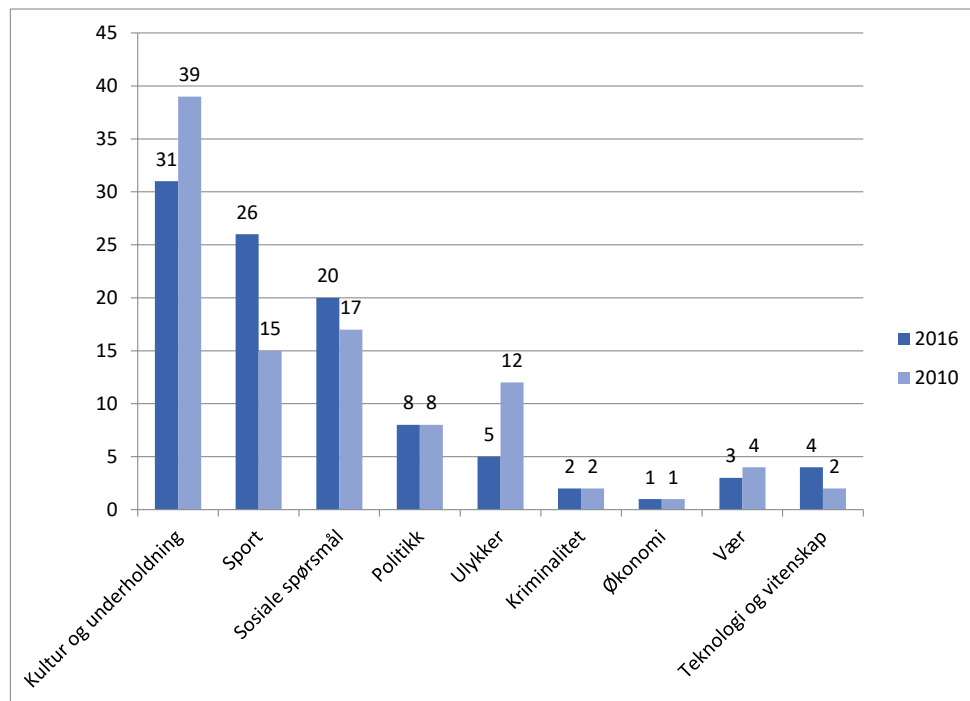
For å sammenligne *Supernytt* med nyheter for voksne, kan man se på funn fra en innholdsanalyse av NRK *Dagsrevyen* og *Kveldsnytt* i 2007 gjennomført av Waldahl et al. (2009:101). De fant at nyhetssendingene bestod av 22 % politikk 4 % økonomi, 22 % sosiale spørsmål, 10 % kriminalitet, 7 % ulykker, 9% feature (kultur og underholdning) og 26 % sport⁵⁵. Andelen saker om sport, sosiale spørsmål og ulykker i *Supernytt* ligger altså ganske nært det som har blitt registrert for andre nyhetsprogrammer i NRK. For enkelte kategorier ser man derimot store forskjeller. I *Supernytt* er det registrert kun 2% innhold om kriminalitet, og 1% økonominyheter. Politikk, som er et høyt prioritert tema i mange nyhetsmedier (Kvalheim & Sjøvaag, 2016; Waldahl et al., 2009), er lite fremtredende i *Supernytt*, med bare 8% av sakene. Sammenlignet med funnene fra Waldahl et al., kan det se ut som at prioriteringen av politikk vs. kultur og underholdning er snudd på hodet i barnenyhetene⁵⁶.

Disse funnene er vel å merke basert på en telling av antall saker. En måling av basert på andel sendetid kunne ha gitt et litt annet bilde, da relativt mange av sakene om kultur,

⁵⁵ Waldahl et al. (2009) har også studert innholdskategorier basert på andel sendetid, noe som resulterer i en litt annen fordeling: Politikk 24%, økonomi 6%, sosiale spørsmål 31%, kriminalitet 10 %, ulykker 3%, feature 10% og sport 16%.

⁵⁶ I nyere studier har NRKs nyhetsproduksjon på nett vært gjenstand for omfattende analyser (Elgesem et al., 2010; Sjøvaag et al., 2015). Sjøvaag et al. (2015) fant en relativt stabil innholdsprofil for forsiden nrk.no i årene 2009 og 2013. Her var, som i *Supernytt*, kultur den mest dominerende kategorien (23% i 2009 og 25% i 2013), etterfulgt av kriminalitet (19% og 12%), politikk (18% og 17%), sport (14% for begge årene), sosiale spørsmål (13% og 12%), ulykker (8% og 10%), og vær, økonomi og teknologi og vitenskap utgjorde de minst dominerende kategoriene. Sammenlignet med også denne delen av NRKs nyhetsproduksjon, fremstår altså *Supernytt*s emneprofil fra 2016 som annerledes på enkelte punkt, med vesentlig mindre fokus på spesielt politikk og kriminalitet, og med en enda større andel nyheter om kultur, underholdning og sport.

underholdning og sport er korte saker som varer i under et minutt. For kategorien sosiale spørsmål er en større andel av sakene lengre innslag (se figur 13 i vedlegg 2 for en oversikt). Selv om man tar høyde for dette, er tendensene ganske tydelige, og peker mot at prioriteringene av temaer kan være annerledes i nyheter for barn enn i nyhetsprogrammer for voksne. De overordnede tendensene jeg har skildret gjelder også for utvalget fra 2010, som man kan se i sammenligningen av emneprofilen for *Supernytt* i 2016 og 2010 i figur 7.

Figur 7 Innholdskategorier, 2016 og 2010, oppgitt i prosent. Basert på 256 nyhetsinnslag fra 2010 og 396 nyhetsinnslag fra 2016.

For begge årene preges programmet av et stort fokus på kultur og underholdning, sport og sosiale spørsmål. I 2010 var andelen saker om kultur og underholdning større, og andelen sportsnyheter var betydelig mindre, sammenlignet med 2016. Andelen nyheter om sosiale spørsmål er også noe høyere i 2016. En av de mest markante forskjellene mellom utvalgene, er at det i for 2010 er registrert en langt større andel nyheter om ulykker sammenlignet med i 2016. Sakene om ulykker i 2010 handlet blant annet om store saker som preget nyhetsbilder i denne perioden, som jordskjelv i Haiti,

vulkanutbrudd på Island og oljeutslipp i Mexicogulfen. Prosentandelen saker om politikk, kriminalitet og økonomi er likt for utvalgene fra begge år.

Lignende tendenser som jeg har beskrevet ovenfor, er også påpekt i studier om barnenyhetsprogrammer i andre land. Wayne et al. (2010:88) beskriver som nevnt tidligere *Newsround* som et nyhetsprogram med en unik profil, med et stor fokus på myke nyheter som sport, underholdning og livsstil. De fant også en svært lav andel britisk politikk (1,3 %) og terror (0,7 %). Det påpekes også at fokuset på kriminalitet er lavt i *Newsround*, med 9,3 % av innslagene, som likevel er langt høyere enn det jeg har funnet for kategorien kriminalitet i min studie (2%). Rönnerberg (2010:229) fremhever også at *Lilla Aktuellt* har en annerledes emneprofil sammenlignet med nyhetsprogrammer for voksne, med få nyheter om kriminalitet og ulykker (9%), økonomi og arbeidsmarked (7%) og krig og konflikter (1,5%). Rönnerberg finner at andelen nyheter om politikk samlet ikke skiller seg vesentlig fra andre svenske tv-nyhetsprogrammer (11%), men påpeker samtidig at barnenyhetene sjelden tematiserer innenrikspolitikk (3%). Funnene fra disse studiene er ikke direkte sammenlignbare med mine funn, på grunn av noe ulik bruk av kategorier. Det kan likevel se ut til at nyhetsprogrammer for barn i flere ulike land kan ha noen fellestrekk. De synes henvendt til et publikum som antas å være orientert mot de mykere nyhetene og mindre opptatt av temaer som politikk og økonomi. Det marginale fokuset på blant annet kriminalitet gir i tillegg inntrykk av et implisitt barnepublikum som ikke har godt av, eller behov for, mye innsikt i nyheter om forbrytelser og vold. Basert på disse trekkene, kan man si at den implisitte leseren i teksten er relativt underholdningsorientert og sårbar for informasjon som kan være skremmende (eller som kan gi inspirasjon til dårlig oppførsel). Gjennom det store fokuset på sosiale spørsmål, gis det samtidig inntrykk av en seer som er orientert mot viktige samfunnsproblemer. For å gi en mer nyansert innsikt i hva slags temaer og spørsmål som tas opp i *Supernytt*, skal jeg kort kommentere underkategorier og nevne noen eksempler fra utvalget fra 2016.

5.2.1 Kultur, underholdning og sport

Innenfor kategorien *kultur og underholdning*, er den største underkategorien *dyr* (32%). Dyr er en kategori som er lagt til for denne undersøkelsen, men er også inkludert i enkelte andre studier av nyhetsprogrammer for barn (Gjerver, 2017; Holann, 2013; Rönnerberg, 2010). Det kan virke som at dette er et tema som anses som spesielt appellerende eller relevant for barn. Barnenyhetenes fokus på dyr påpekes også av Matthews (2010), og kommenteres kort i en etnografisk undersøkelse gjennomført av Livingstone og Sefton Green (2016:292), hvor en 13 år gammel gutt beskriver *Newsround* som å være ”all about penguins”. For *Supernytt*s del er det ganske oppsiktsvekkende at utvalget fra 2016 inneholder flere nyhetsinnslag om dyr (39) enn om politikk (33). Kategorien kan inkludere både underholdende og merkverdige saker, som ”Dyrebryllup i Peru” (17.02.16) og ”Pinnsvinrestaurant i Tokyo” (12.04.16), men kan også inneholde innslag om mer alvorlige tema, som ”Tigerbestanden går opp i verden” (12.04.16). Mange av sakene i kategorien er korte notiser.

Etter dyr, er populærkultur (27%) den største underkategorien for kultur og underholdning, etterfulgt av kuriosa (11%)⁵⁷. Sakene innenfor kultur og underholdning er i stor grad preget av mykere saker, men noen av sakene omhandler også mer alvorlige samfunnsproblemer, som barns nyhetsvaner på nett og markering av kvinnedagen⁵⁸. Innenfor kategorien *sport* finner man nyheter om blant annet sportsresultater og idrettsutøvere, men også saker om barn involvert i idrett eller andre typer fysisk aktivitet (12%).

5.2.2 Kriminalitet, ulykker, krig og terror

Produsentene av *Supernytt* har blant annet uttalt at programmet skal kunne bidra til å dempe frykt gjennom å forklare vanskelige og potensielt skremmende saker på en god måte. Som Ødegaard (2013) påpeker, balanserer produsentene mellom hensyn til skjerming, beskyttelse og opplysning. Med tanke på dette, er det spesielt interessant å

⁵⁷ Kultur og underholdning inkluderer også kongestoff (3 %), tidsspesifikke saker (10%), media (6%) og annet (6%).

⁵⁸ Disse eksemplene er inkludert i underkategoriene *media* og *tidsspesifikke saker*.

se hvor mye oppmerksomhet som vies til kategoriene *kriminalitet* og *ulykker*, samt *krig, terror og politisk vold*, som er en underkategori for politikk. Som funn fra begge årene viser, er kriminalitet et tema som vies spesielt lite oppmerksomhet. I utvalget fra 2016 er det registrert kun åtte saker om kriminalitet. En av disse handler om arrestasjonen av en narkobaron i Mexico, og de resterende sju sakene handler alle om rettssaken mellom Anders Behring Breivik⁵⁹ og den norske staten, om Breiviks soningsforhold i fengsel. Kriminalitet er et tema som preger mange nyhetstilbyderes innhold i mye større grad enn det gjør i *Supernytt*, og en rekke nyhetssaker om kriminalitet som dekkes i nyhetsbildet vil dermed nødvendigvis være utelatt fra programmet. *Ulykker* vies noe mer oppmerksomhet og utgjør 5% og 20 saker i utvalget fra 2016. Inkludert i denne kategorien er blant annet saker om branner, trafikkulykker og naturkatastrofer. For underkategorien *krig, terror og politisk vold* har jeg registrert tolv saker (37% av sakene om politikk). Disse omhandler blant annet krigen i Syria, forklarende saker om terroren utført av Behring Breivik 22. juli 2011 (sendt i forbindelse med deknningen av rettssaken nevnt ovenfor) og en masseskyting i en nattklubb i Orlando i juni 2016.

Felles for mange av eksemplene innenfor alle tre kategoriene, er at de omhandler saker som har preget nyhetsbildet i stor grad. Innslag om slike temaer har ofte en spesiell utforming i *Supernytt*. Det gis gjerne forklaringer av hendelser og saksforhold, men innslagene kan ofte ha et tydelig terapeutisk eller betryggende formål. Saker om krig, terror og politisk vold vil ikke nødvendigvis handle om å gi detaljert kunnskap og forståelse om de politiske dimensjonene og bakgrunnen for terrorhandlinger og krig, men kan dreie seg like mye om å formidle til barn at de ikke trenger å være bekymret og redde. En av sakene om skytingen i Orlando, nevnt ovenfor, handler for eksempel om elever som lærer teknikker for å håndtere frykt for terror (13.06.16). I kapittel 7 analyserer jeg nyhetsinnslag om ulykker, og viser eksempler på måten vanskelige og potensielt skremmende saker håndteres i *Supernytt*.

⁵⁹ Breivik er gjerningsmannen for terrorangrepene i Norge den 22. juli 2011.

5.2.3 Økonomi, politikk og sosiale spørsmål

Til slutt vil jeg si litt om deknningen av saker innenfor kategorier som ofte kan inneholde såkalte harde nyheter; *økonomi, politikk og sosiale spørsmål*. Økonomi er det minst fremtredende temaet for utvalget fra 2016, med kun to registrerte innslag: en nyhetssak som forklarer hva det vil si at det er oljekrise, og en sak om elever som lærer om privatøkonomi i skolen⁶⁰. Dekningen av politikk er noe høyere, med 33 saker og 8% av utvalget fra 2016. Som allerede nevnt omhandler tolv av disse innslag om krig, terror og politisk vold. Den nest største underkategorien er innenrikspolitikk, som utgjør 24% og åtte saker. Innenfor denne kategorien finner man saker om blant annet politiske tiltak mot mobbing, barns rettigheter til fritidsaktiviteter, politiske forslag som åpner for jakt på kongeørnjakt og om plasseringen av godteri i butikker. Når innenrikspolitiske spørsmål tematiseres, handler det altså ofte om spørsmål som kan anses som spesielt relevant eller interessant for barn, som mobbing, skolepolitikk og dyr.

Når det gjelder deknningen av internasjonal politikk ligger størst fokus i dette utvalget på amerikansk politikk, noe som kan ses i lys av den da pågående presidentvalgkampen i USA. Sakene inkluderer oppdatering om det amerikanske presidentvalget, Barack Obamas siste tale som president, og et britisk forslag om innreiseforbud for Donald Trump. De resterende sakene innenfor kategorien tar for seg avgangen til statsministeren av Ukraina, barnarbeid verden rundt og en episode med bråk i det britiske parlamentet. Det kan i tillegg nevnes at politikk-kategorien også inkluderer saker som er av mer underholdende karakter, som en sak om statsminister Erna Solberg som hilser på en robot og president Barack Obama som danser med *Star Wars*-figurer. Disse sakene kunne også ha vært kategorisert annerledes, men er her inkludert som politikk⁶¹. Til slutt er annet-kategorien for de politiske sakene interessant, fordi den inkluderer flere eksempler på *barns* politiske aktiviteter. De fem sakene i denne kategorien inkluderer

⁶⁰ Denne saken kunne også ha vært kategorisert under sosiale spørsmål.

⁶¹ Ulike fortolkninger av hva som inngår i kategorien politikk var en av grunnene til avvik for innholdskategoriene i reliabilitetstesten omtalt i kapittel 4. Jeg har i kodeprosessen vært opptatt av å kunne studere hvordan politikk og politikeres handlinger dekkes i programmet, og har derfor inkludert saker som kanskje ikke ville ha blitt definert som å tilhøre politikkkategorien av andre kodere. For eksempel ble saken ”Erna Solberg hilser på robot” kategorisert som politikk av meg, men ikke av kontrollkoder.

innslag om barn som demonstrerer mot barnearbeid, asfaltproduksjon og skolenedleggelse.

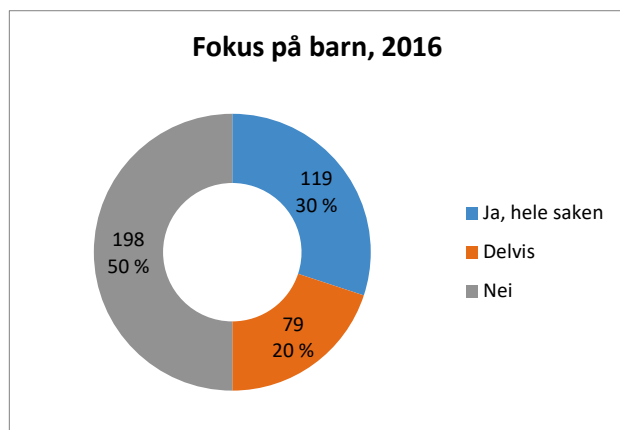
Politiske spørsmål er oppsummert ikke det som preger *Supernytt*-dekningen i størst grad. Politikk har en sentral plass i mange nyhetsmedier, og informasjon om politikk kan ses som helt avgjørende for samfunnsborgeres mulighet til å ta informerte beslutninger i valgsammenheng. Posisjonen dette temaet har i *Supernytt* kan ses som å reflektere at barn har en annen status som politiske aktører sammenlignet med voksne. I tillegg beskriver Holann (2013:59) og Ødegaard (2013:74), basert på analyser av intervjuer med produsentene, at nedtoningen av politikk kan skyldes en oppfatning av at det er et krevende tema å formidle på en måte som er korrekt og samtidig forståelig for målgruppen. Her trekkes det også frem at spesielt saker om politisk konflikt, uenighet og politisk spill unngås, og at nyheter om politikk som ses som å angå barn direkte (som skolepolitikk) anses som viktigere å inkludere i dekningen. Som en av redaksjonsmedlemmene i Ødegaards studie fremhever, dekkes likevel store politiske begivenheter, som fremleggingen av statsbudsjettet. Spesielt i perioder før valg, kan man også se et økt fokus på politikk i programmet, som ikke blir synliggjort i min analyse. Ved stortingsvalget i 2013 hadde *Supernytt* egne valgsider på nett, hvor de blant annet kort presenterte de ulike politiske partiene og forklarte hva demokrati og valg er. I forbindelse med stortingsvalget i 2017 ble også politikk et litt mer fremtredende tema i sendingene. I denne perioden ble det stilt spørsmål om politikk, partier og valg gjennom appen *svar-o-meter*, som også ble brukt for å avholde et eget *Supernytt*-valg for barn.

Langt mer fremtredende enn både økonomi og politikk, er kategorien *sosiale spørsmål*, som utgjør 20 % av innslagene (81 saker) av utvalget fra 2016. Den største underkategorien her er helse (25%) som inkluderer saker som tematiserer fysisk og psykisk helse og trivsel på ulike måter. Kategorien inneholder også flere saker om mobbing. Deretter er forbrukerspørsmål en stor underkategori, med innslag om for eksempel matvaner og forbrukspress. I dette utvalget handler for eksempel flere av innslagene om elevers opplevelser av press til å kjøpe dyre klær i forbindelse med

skoleball. Minoritetssaker utgjør 17% av kategorien, med saker om blant annet asylsøkere og flyktninger, religion og barns rettigheter. Kategorien utdanning og skole utgjør 16 % av sakene, og inkluderer saker om for eksempel svømmeopplæring, seksualundervisning, undervisning i koding og bruk av nettbrett i skolen. For mange av innslagene i *Supernytt*, og ikke minst når det gjelder saker om sosiale spørsmål, dekkes tema som kan ses som spesielt relevant for barns liv og hverdag, eller saker vinkles slik at det på ulike måter relateres til barn eller barns perspektiver. Som nevnt tidligere har en av variablene for denne undersøkelsen vært utformet for å finne ut hvor mange saker som handler om eller fokuserer på barn. Funnene for denne variabelen diskuteres nedenfor, i tillegg til at barns roller som kilder eller intervjuobjekter i programmet diskuteres.

5.3 Nyheter for, om og med barn

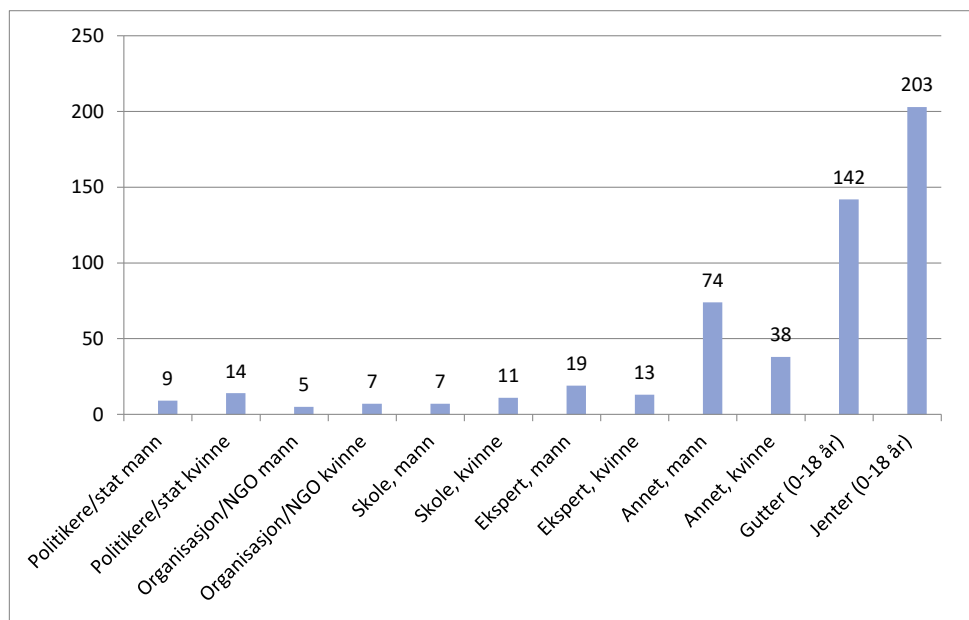
Variabelen som jeg i kodeboken har gitt tittelen *fokus på barn*, er som sagt lagt til for denne undersøkelsen, og hensikten med den er å synliggjøre i hvor stor grad nyhetsinnslagene i *Supernytt* handler om barn eller er vinklet mot hvordan et tema påvirker barn. Hvis barn intervjues i innslaget, eller det vises bilder av barn, regnes det også som barnefokus. Variabelen er relativt vidt definert, og har graderte svaralternativer (*ja*, *delvis* eller *nei*), og kan dermed tenkes å gi noe ulike resultater avhengig av koder. Det var likevel relativt høyt samsvar mellom min og kontrollkodens kategoriseringer for denne variabelen (82%), og de fleste av avvikene skyldtes ulike fortolkninger om en sak var helt eller delvis fokusert på barn. Som figur 8 viser, er halvparten av innslagene i utvalget fra 2016 kategorisert som saker som helt eller delvis fokuserer på barn:

Figur 8, Barnefokus i de analyserte nyhetsinnslagene fra 2016, oppgitt i antall innslag og prosent. N=396

Resultatene for utvalget fra 2010 viste et noe høyere barnefokus. Her ble 40% av sakene kategorisert som ”ja”, 17% ”delvis” og 43 % ”nei”. Forskjellene mellom utvalgene kan delvis henge sammen med økningen i saker om sport. I 2016 har *Supernytt* med mer korte saker om sportsresultater, for eksempel utfallet av fotballkamper, og disse sakene omhandler ofte kun voksne. Sport er den innholdskategorien som inneholder minst saker med barnefokus, mens saker om sosiale spørsmål i de aller fleste tilfeller er registrert som å fokusere helt eller delvis på barn. Se figur 14 i vedlegg 2 for en oversikt over sammenhengen mellom innholdskategorier og fokus på barn.

Supernytt er altså et nyhetsprogram som ikke bare er utformet for barn, men som også i relativt stor grad fokuserer på barn gjennom måtene saker er vinklet, gjennom bildene som brukes, og ikke minst gjennom hvem som kommer til orde i programmet. Figur 9 viser en oversikt over registrerte kilder i *Supernytt*, altså hvem som uttaler seg i nyhetsinnslagene.

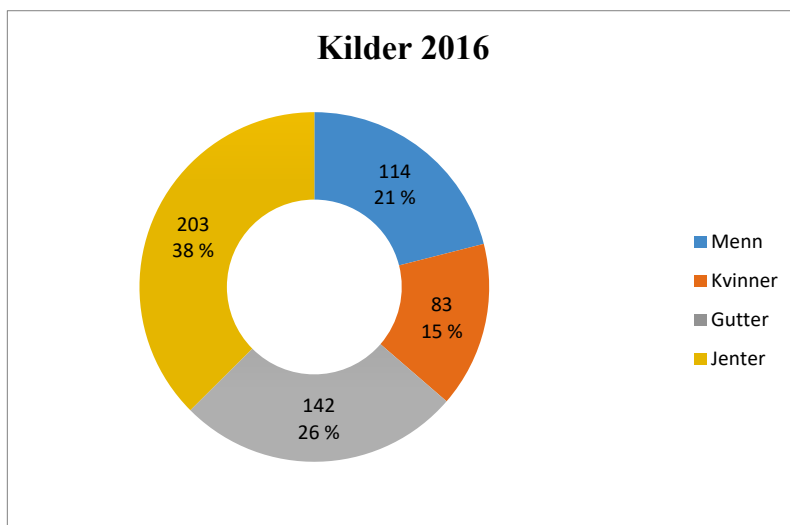

Figur 9 Kilder/stemmer i *Supernytt*, 2016, oppgitt i antall registrerte kilder. N=542

I mange nyhetsmedier kommer såkalte elitekilder, som organisasjoner og politikere mye til orde, mens barns stemmer og perspektiver ofte er fraværende i nyhetsbildet (Dahlstrøm et al., 2015; Kvalheim & Sjøvaag, 2016). Figuren over viser at denne tendensen er snudd på hodet i *Supernytt*. Her er det ikke eksperter og politikere som blir intervjuet hyppigst, men barn og ungdommer (se også Gjerver, 2017; Holann, 2013). Flere av kategoriene som opprinnelig stod i kodeboken er i denne figuren slått sammen, fordi svært få tilfeller ble funnet for flere kategorier. Jeg har for eksempel slått sammen representanter for både medie- økonomi- og forskningssektoren i samlekategorien *eksperter*. De som er tyngst representert (registrert som antall kilder, taletid er ikke målt) er jenter, gutter og voksne innenfor ”annet”-kategoriene, som blant annet inkluderer idrettsutøvere, kjendiser, trenere, foreldre og ansatte i dyreparker.

Funnene for denne variabelen samsvarer med tendenser skildret i andre studier. Wayne et al. (2010:94) kommenterer at *Newsround* skilte seg vesentlig fra de andre nyhetsprogrammene de studerte, da de viet lite taletid til politikere (0,6%) og mye til

vanlige mennesker⁶² (70%). Mens Wayne et al. ikke har synliggjort barn som en egen gruppe i sin studie, påpeker også flere undersøkelser at barn og unge mennesker kommer mye til orde i barnenyhetsprogrammer (Davies, 2007; Matthews, 2010; Rönnerberg, 2010). Figur 10 illustrerer i hvor stor grad voksne menn og kvinner kommer til orde sammenlignet med jenter og gutter (0-18 år) i *Supernytt*.

Figur 10 Kilder 2016, inndelt i voksne kvinner/menn og gutter/jenter (0-18 år). Oppgitt i antall registrerte kilder og prosent. N= 542

Barn og ungdommer utgjør hele 64 % av stemmene i innslagene. For utvalget fra 2010 fant jeg også at barn og unge dominerte, med 31 % jenter, 32% gutter, 23% menn og 14% kvinner. For begge årene kommer altså menn til orde oftere enn kvinner, spesielt når det gjelder annet-kategorien (se figur 9). I 2016 er jenter representert i betydelig større grad enn gutter i *Supernytt*, mens det for utvalget fra 2010 er registrert nesten nøyaktig like mange gutter og jenter. Resultatene fra denne analysen viser altså at barn er fremtredende kilder i *Supernytt*. Det må samtidig påpekes at flere barn ofte intervjues sammen i *Supernytt*-saker. De fleste barn som uttaler seg er registrert, selv om de ikke sier veldig mye, med unntak av enkelte tilfeller hvor en person sier bare noen få ord og

⁶² Wayne et al. (2010) bruker kategorien "ordinary people/public".

ikke introduseres med navn i saken⁶³. Det å kode antall kilder kan gi andre utfall enn dersom man for eksempel hadde kodet taletid. Analysen viser likevel at det legges stor vekt på å la barn uttale seg i programmet. Dette stemmer godt overens med uttalte målsetninger i NRK Super om å ”gi barn en stemme”⁶⁴, samt uttalelser fra *Supernytt*-redaksjonen i Ødegaards (2013:62) studie, hvor det blant annet fremheves at det legges vekt på å intervju barn for å vise at de er *viktige*.

Analysene i dette kapitlet er kun basert på tv-programmet *Supernytt*, og berører ikke redaksjonens tilstedeværelse i sosiale medier. Det bør derfor påpekes at *Supernytt* de siste årene i større og større grad har tatt i bruk sosiale medier (Instagram, Snapchat, YouTube), både som en plattform for å formidle nyheter, og som en arena for å innhente ytringer fra og kommunisere med publikum. Selv om sosiale medier i liten grad tematiseres i avhandlingen, vises det likevel i noen av analysene i senere kapitler at barns ytringer i kommentarfelt og sosiale medier også kan spille en vesentlig rolle for utformingen av nyhetssaker.

5.4 Oppsummering

Basert på analysene i dette kapitlet vil jeg si at *Supernytt* tydelig fremstår som et nyhetsprogram. Programmet lar seg analysere ved hjelp av kodeskjema utviklet for andre typer nyheter, og det benyttes utbredte konvensjoner fra nyhetssjangeren, som en innledende vignett og oppdelingen av sendingene i flere nyhetsinnslag, som ofte introduseres av en studiovert. Samtidig er det flere karakteristikk ved programmet som signaliserer at nyhetene her er produsert og bearbeidet for barn. Det brukes en

⁶³ Avvikene i kontrollkodingen for denne variabelen skyldtes hovedsakelig ulike fortolkninger av hvor grensene går for hvem som bør kodes som stemmer eller ikke. De fleste avvik skyldtes at mennesker som bare sa noen få ord var kodet i et tilfelle og ikke i et annet. Et par av avvikene skyldtes ulike kriterier for hvem som kodes som forskere/tilhørende universitetssektoren eller som vanlige menn/kvinner. Kontrollkoderen hadde ikke inkludert for eksempel psykologer og ernæringsfysiologer som uttaler seg, mens jeg har inkludert fagpersoner i det som nå er en sammenslått ekspertkategori, for å i større grad skille eksperter fra ”vanlige” mennesker som uttaler seg i nyhetene.

⁶⁴ Ifølge programredaktør Hildri Gulliksen (i en presentasjon for Kringkastingsrådet i 2015), har barnekanalen NRK Super mål om å skape en verden hvor barn vokser og er viktige, gi barn en stemme, inspirere til sosialt ansvar, speile barns virkelighet, gi verktøy for mestring, gi kunnskap, og gi familier gode fellesopplevelser (NRK, 15.10.2015)

henvendelsesform og stilistiske virkemidler som signaliserer at programmet er ment for et ungt publikum, og programmet har en spesiell emneprofil som tyder på at nyhetsbildet som representeres i programmet er konstruert for å treffe barn. Programmet preges av en relativt lav andel harde nyheter, en stor andel kultur, underholdning og sport, men også en stor andel saker om sosiale spørsmål. Ikke minst fokuseres det i stor grad på barn i nyhetsinnslagene, og barn og ungdommer dominerer som kilder.

Dette kapittelet har hatt et tekstanalytisk fokus, og *Supernytt* har blitt studert ved hjelp av kategorier utarbeidet av forskere. Disse analysene gir imidlertid ikke noen svar på hvordan medlemmer av målgruppen vil lese programmet. Spørsmålet om hvordan barn gir mening til nyheter generelt og nyheter for barn spesielt, gjenstår. I neste kapittel vendes fokus mot barns erfaringer med og fortolkninger av programmet. I deler av analysene i dette kapittelet tar jeg i bruk de sentrale begrepene diskutert i kapittel 3 (posisjonering og fortolkningsrepertoar), og viser hvordan måtene barna snakker om blant annet nyheter, er del av en navigering i et komplekst kulturelt landskap. Hensikten med dette første analysekapittelet om barns erfaringer, er å gi et innblikk i logikken, verdiene og normene som er sentrale i barnas meningsskapning, så vel som å introdusere de mest fremtredende fortolkningsrepertoarene skilt ut i analyseprosessen. Denne introduksjonen danner så grunnlaget for å gå mer i dybden på barnas repertoarbruk i de to siste analysekapitlene.

6. Barns nyhetserfaringer og bruk av fortolkningsrepertoarer

I dette kapitlet vendes fokuset mot måtene deltakerne snakket om mediebruk, nyheter og nyheter for barn i intervjuene. Som understreket hittil i avhandlingen, ses barnas uttalelser som å vitne om mer enn deres individuelle perspektiver på bestemte medietekster, de forteller noe om hva kulturen deres forteller dem om dem selv (Davies & Machin, 2000:181). Det barna sier om *Supernytt* kan si mye om både hvordan de oppfatter sin rolle i samfunnet, om hvordan teksten posisjonerer dem som seere, i tillegg til at det kan reflektere aspekter ved selve intervjukonteksten.

Jeg skal legge vekt på å analysere barnas posisjoneringer og bruk av fortolkningsrepertoarer i dette kapitlet. Men siden intervjuene også har handlet om barnas mediehverdag og erfaringer med *Supernytt* og andre nyheter, skal jeg berike bildet ved å gi et innblikk i barnas skildringer av egne medievaner. Kapitlet begynner med et fokus på mediebruk, og gir basert på barnas forklaringer en analyse av hvordan nyheter og nyheter for barn inngår i hverdagen deres. Deretter vendes oppmerksomheten mot hvordan man snakker om medietekster i en intervjusituasjon. Her dreier det seg om måtene de intervjuede barna inntar ulike posisjoner og bruker kulturelle ressurser når de svarer på spørsmål og fortolker medietekster i intervjuene. Det deltakerne sier i intervjuene, ses ikke som en nøytral refleksjon av indre tilstander, holdninger og oppfatninger, men som mer komplekse uttrykk for identitetsarbeid og forhandlinger med kulturelle normer, verdier og forestillinger. I siste del av kapitlet presenterer jeg fremtredende fortolkningsrepertoar som barna brukte i intervjuene. Et av hovedpoengene i kapitlet er at man kan se bestemte mønster i måtene barna i undersøkelsen gir mening til nyheter og nyheter for barn, som henger sammen med oppfatninger av nyhetenes egenskaper og samfunnsverdi, i samspill med forestillinger om barn og barndom.

6.1 Nyhetsvaner og erfaringer med *Supernytt*

Mitt fokus i denne avhandlingen ligger som forklart ikke først og fremst på å oppnå innsikt i hvordan og i hvor stor grad barn konsumerer nyheter. Samtidig er det for avhandlingens samlede mål verdifullt med en forståelse av hvordan barn er som nyhetspublikum. Med det teoretiske rammeverket jeg bruker i avhandlingen, kan ikke det barn sier om medievanene sine i et intervju eller spørreundersøkelser ses som å gi en uproblematisk eller direkte innsikt i hva de faktisk gjør i hverdagen. Samtidig er det å snakke med mennesker avgjørende for innsikt i mediebruksmønstre og erfaringer. Gjennom de kommende analysene av barnas nyhetsvaner, får vi innsikt i barns egne versjoner av det som skjer i hverdagen. Selv om disse versjonene kan tenkes å være upresise, selektive, eller preget av barnas forestillinger om hva forskeren ønsker å høre om deres nyhetsvaner, kan de likefullt berike bildet som gis av andre undersøkelser og statistikk.

Funn fra flere undersøkelser peker mot at mange barn, både i Norge og i andre land, følger med på eller får med seg ting fra nyhetsbildet (Kazaj & Van Bauwel, 2017; Livingstone et al., 2014; Medietilsynet, 2018; Sundin, 2004). Medietilsynets kartlegginger av norske barns nyhetsvaner viser at en stor andel oppgir å se eller lese nyheter daglig eller ukentlig⁶⁵. Internett og sosiale medier har ifølge disse kartleggingene blitt de mest sentrale arenaene for barns nyhetskonsument (Medietilsynet, 2016, 2018). I undersøkelsen for 2018 har i tillegg barn mellom 9-12 år blitt spurt om hvor ofte de ser *Supernytt*. En tredjedel av de spurte barna oppgir å se *Supernytt* daglig, og en tredjedel oppgir å se programmet hver uke (Medietilsynet, 2018)⁶⁶. Som vi skal se, stemmer funnene fra mine intervjuer relativt godt overens med bildet som gis av disse undersøkelsene, i tillegg til at de bidrar med et innblikk i barnas egne refleksjoner om hvordan de er, eller ideelt sett bør være, som nyhetspublikum. Oppvarmingsøkten for første intervjurunde bestod, som forklart i kapittel 4, av at jeg ba deltakerne fortelle

⁶⁵ I Medietilsynets kartlegging fra 2016 oppgir 37 % av 9-16-åringene at de ser/leser nyheter på nett til daglig, og 29% en eller flere ganger i uken. 27% oppgir å se nyheter på tv hver dag, og 34% svarer at de ser en eller flere ganger i uken (Medietilsynet, 2016). I undersøkelsen for 2018 oppgir 48% av 9-18-åringene at de ser nyheter på sosiale medier hver dag (Medietilsynet, 2018).

⁶⁶ Flere jenter (37 %) enn gutter (27%) sier at de ser programmet hver dag.

meg om hva de gjorde dagen før intervjuet⁶⁷, steg for steg, fra de stod opp og frem til kvelden, med et spesielt fokus på bruk av medier. Dette har også vært en inngangsport for å stille spørsmål rundt nyhetsvanene deres og foreldrenes nyhetsvaner, både når det gjelder nyheter generelt, og *Supernytt* spesielt.

6.1.1 Supernytt i skolen

Felles for de aller fleste deltakerne var at de fortalte at de har mest erfaring med *Supernytt* fra skolen. Som vi skal se i den følgende analysen har dette betydning for deres forhold til programmet på flere måter. Videre fortalte de først og fremst om erfaringer med selve tv-programmet, fremfor innhold publisert på nettsidene og i sosiale medier⁶⁸. I lys av disse funnene har jeg valgt å la hovedfokuset ligge på denne delen av *Supernytts* tekstproduksjon. Det innebærer blant annet at jeg har bedt barna se og kommentere to tv-sendinger i oppfølgingsintervjuene, og dette medfører at de leserledede tekstanalysene i de neste kapitlene er av nyhetsinnslag fra tv-programmet.

Det var få av deltakerne som ga inntrykk av at de følger mye med på *Supernytt* hjemme, selv om noen fortalte at de så det noen ganger, for eksempel når det ”kom på” etter noe annet de så på tv. Adrian (11 år) fortalte for eksempel at han brukte å se *Supernytt* hjemme mye før, men siden de ser det nesten hver dag på skolen, faller hensikten med det bort. Mange fortalte om å ha sett *Supernytt* i spisepausen på skolen⁶⁹, mens praksisen for hvordan programmet blir vist i ulike klasser ser ut til å variere: Noen fortalte at de hadde flere smartboard i rommet og kunne velge mellom to forskjellige ting å se på, mens noen bare hadde *Supernytt* som alternativ når det ble vist noe i spisetiden. Jeg spurte også rundt hva som skjer når man ser *Supernytt* på skolen: Snakker man for

⁶⁷ I enkelte tilfeller, hvis intervjuet ble gjennomført sent på dagen eller etter en helg, ble det tatt utgangspunkt i dagen for intervjuet og supplert med spørsmål om hva man vanligvis gjør i løpet av en dag.

⁶⁸ At barna ser ”tv-programmet” betyr ikke her nødvendigvis at de har sett programmet via lineær tv. I mange tilfeller vil barna ha sett programmet ved hjelp av internett-streaming. *Supernytt*-sendingene blir som regel lagt ut på NRKs nettsider rundt kl. 10 hver dag, noe som gjør dagens sending tilgjengelig før spisetiden i skolene.

⁶⁹ I norsk sammenheng er det en utbredt praksis at skolebarn spiser matpakke i klasserommet. Mange steder er det også vanlig at det leses eller settes på tv, film o.l. mens barna spiser.

eksempel om sakene etterpå med andre elever og læreren? På dette punktet varierte barnas beskrivelser. Et utdrag fra intervjuet⁷⁰ med Elias og Emma kan illustrere spennet i svarene:

I: Også sir læreren nokke? Etterpå for eksempel?

Emma (10 år): Ja, vi bruke som regel å ta opp sakan.

I: Mhm?

Emma: Og..få hør litt sånn kordan andre har oppfatta det og...hvis vi har glemt nå, så ser vi på det, og...ja snakke litt om hvis vi ikke fikk det med oss så kan læreren forklar litt eller – ja.

Elias (10 år): Te oss sir hu bare hysj.

Emma var en av få som fortalte om at en ofte snakket med læreren om sakene etter å ha sett dem, mens det var vanligere at barna fortalte om at de bare så programmet og så gikk til friminutt, uten at det ble gjort noe mer ut av det. Flere fortalte at de av og til snakket om sakene med læreren eller med hverandre etterpå, mens flere også la vekt på at de måtte sitte *stille* og se på, og at man helst ikke skulle si noe mens man så på programmet.

Det barna fortalte om hvor *ofte* de ser *Supernytt* på skolen varierte også i stor grad, mellom bare en sjelden gang, til omtrent hver dag. Emma fortalte at det i hennes klasse ble vist *Supernytt* nesten hver dag i matpausen, mens Elias fortalte at de så det noe sjeldnere i hans klasse. Adrian (11 år) og Marius (12 år) sa også at de så programmet nesten daglig i deres klasse, eller i det minste ”veldig ofte”. Andre, som Alex, (9 år), fortalte i første runde at han bare hadde sett *Supernytt* én gang i spisepausen. I andre runde, litt over et halvt år senere, fortalte han at de noen ganger hadde sett *Supernytt* med en vikar hver fredag, og at det ikke ble vist noe særlig nå lenger.

Alex (10 år): Nei, vi gjorde det *før* da, men no bruke vi å se på yndlingsmusikk, alle sanga.

[...]

I: Mhm, ja. Men *før* sa du, så så dokke det av og til i maten?

⁷⁰ Transkriberingskonvensjoner brukt i avhandlingen:

I = intervjuer

[...] = utelatt parti

[xxxx] = utelatt ord/formulering som det ikke har vært mulig å tyde

// = overlappende uttalelser

... = nøling/stillhet

Ord som er fremhevet/vektlagt gjennom intonasjon, er markert med kursiv.

A: Ja. Det var bare på fredaga.

I: På fredaga?

A: Men hu...kontaktlæreren våres, da så vi på Donald, men når vikaren var der, så så vi på *Supernytt*.

Flere av deltakerne sa som Alex gjør her, at de hadde sett mye *Supernytt* på skolen før, men at det var litt sjeldnere nå. Noen fortalte dette i første intervjurunde, mens ganske mange av deltakerne jeg hadde oppfølgingsintervju med fortalte at de så sjeldnere på *Supernytt* enn før i det andre intervjuet. Henrik fortalte for eksempel allerede i første intervju at de så *Supernytt* nesten hver dag før, men at det hadde vært litt sjeldnere i de siste ukene. I oppfølgingsintervjuet fortalte han igjen at det var sjeldnere enn før:

I: Har du sett *Supernytt* i det siste da?

Henrik (11 år): Ehm...sånn igjen...vi ser det jo på skolen... Men det som egentlig e litt dumt, det e at vi har begynt å se mindre på det.

I: Ok, mindre enn før?

H: Mindre enn før, ja.

I: Mindre enn sist ej var her trur du?

H: Jah.

I: Ja? Korfor – ka e det som har skjedd?

H: Vi begynne å se på andre ting på skolen, og...æ syns egentlig *Supernytt* var veldig greit, fordi...da vet æ ka som skjer...og det e egentlig veldig veldig fint.

I: Ja, men no e det – ka slags andre ting e det dokke ser da?

H: ...det e egentlig sånn *Alle sammen sammen*, sånn program som e sånn humorprogram.

I: Ok

H: Æ syns jo det e morsomt iblant, men æ syns egentlig *Supernytt* e mer interessant.

I: Ja. Eh, kor ofte så dokke det før, trur du?

H: Hver dag, bortsett fra på fredaga.

[...]

I: Og no da? Kor ofte ser dokke det no?

H: Nei, sånn *Supernytt*, da e det bare sånn...sett på *Supernytt* når det e bare sånn virkelig *viktige* saker, som for eksempel sånn Ebola og sånn.

Det var ingen klar alderssammenheng på dette punktet, for barn som var både ni år, elleve år og tolv år ga lignende beskrivelser av å ha sett mer på programmet i spisetiden tidligere, eller å ha sett programmet i bare en periode på skolen. Inntrykket jeg sitter igjen med basert på barnas forklaringer, er at det virker som det kan være en god del variasjon både i om man ser programmet regelmessig, hvor ofte man ser det, om lærerne snakker om det man ser med elevene, altså om programmet blir aktivt brukt som pedagogisk verktøy i skolen eller ikke, og om barna får mulighet til å reflektere og dele erfaringer i forbindelse med at de ser programmet. Alex forklaringer om vikaren som

viste *Supernytt* hver fredag, gir inntrykk av at hvorvidt man ser nyheter på skolen eller ikke, kan være avhengig av læreres individuelle valg og preferanser.

Selv om deltakerne ga inntrykk av å først og fremst ha erfaringer med tv-programmet *Supernytt*, fortalte noen også at de av og til går inn på nettsidene til *Supernytt* for å lese noe. Emma fortalte for eksempel at hun hadde fulgt oppfordringer i programmet om å finne ut mer på nettsidene:

Emma (10 år): Ehm, æ har læst på sida demmers, det e sånn ting som æ tenke e litt morsomt og...tinger dem ikke har hadd nokka om på – vist nå filma om eller sånn – og dem bare – ”gå inn på nettsidene”, bare for å...for å

Elias (10 år): se mer

Emma: Ja, se mer om den saken eller for å se Justin Bieber sin nye hårfarge! (latter) Ja, det var for ikke så lenge siden.

Flere fortalte også om at de av og til går inn på nettsidene til *Supernytt* i skolesammenheng. Det var likevel svært få av deltakerne som fortalte om at de oppsøker nettsidene og leser artikler der regelmessig. Det var også få i dette utvalget som fortalte om erfaringer med *Supernytt* på de sosiale mediene Snapchat og Instagram, selv om *Supernytt* har mange følgere på disse plattformene⁷¹. Caroline (9 år) fortalte i oppfølgingsintervjuet at hun følger *Supernytt* på Instagram, men at hun også følger mange andre tv-program hun har et forhold til, og til sammen følger nesten 100 brukere. Med den mengden poster det vil medføre i ”feeden” til Caroline, er det ikke sikkert at hun leser alle sakene som *Supernytt* legger ut, med mindre hun aktivt går inn for å gjøre det.

De ulike deltakerne fortalte også om ulike regler i hjemmet for bruk av sosiale medier. En del av deltakerne fortalte at de bruker sosiale medier, inkludert noen av de yngste i utvalget, mens andre fortalte om at foreldrene hadde aldersgrenser for bruk av sosiale medier. Enkelte fortalte om at reglene kunne variere avhengig av *hvilke* sosiale medier det er snakk om. Lisa (9 år) sa for eksempel at hun får lov til å bruke Snapchat til å kommunisere med familie, men ikke venner, på grunn av risiko for mobbing, i tillegg til at hun må vente til hun blir eldre med å bruke Instagram. Foreldres regulering av

⁷¹ Instagram-brukeren @nrksupernytt har per februar 2018 ca. 90 600 følgere.

mediebruk er ofte basert på ønsker om å begrense risiko, for eksempel for mobbing, men som Livingstone (2009) presiserer, er det tett sammenheng mellom risiko og mulighet. Regulering og aldersgrenser kan parallelt med at barna skjermes fra risikoene assosiert med bruken av sosiale medier, også medføre et tap av tilgang til informasjon og mulighet for deltakelse, gjennom at ikke alle som er i *Supernytts* målgruppe har tilgang til å oppsøke og kommentere innholdet som legges ut på sosiale medier. Samtidig er det ikke gitt at barna hadde utnyttet disse mulighetene om man hadde hatt tilgang til sosiale medier. Flere av deltakerne fortalte at de bruker sosiale medier, men at de ikke følger med på *Supernytts* innhold der. Det var i tillegg få av barna som fortalte at de bruker å kommentere nyheter på nett⁷². Dette var ikke et sentralt tema for den første intervjurunden, men jeg stilte mer direkte spørsmål om kommentering og diskusjoner om nyhetsinnhold i oppfølgingsintervjuene. Blant forklaringene deltakerne ga for at de ikke bruker å kommentere, var at de ikke visste om mulighetene for å gjøre det, at de ikke er *typen* til å si meningen sin til mange mennesker, og at diskusjoner på nett kan medføre uønskede og ubehagelige reaksjoner fra andre.

Selv om man finner eksempler på at barna har erfaringer med *Supernytt* på hjemmebane og på ulike plattformer, ser det altså ut som at erfaringene med *Supernytt* er tett knyttet til tv-programmet, og til en skolekontekst. Nyhetssjangerens allerede tette kobling til skolen og utdanningsfæren har blitt fremhevet av Buckingham (2000b), som forklarer at i motsetning til populærkultur er nyheter ofte definert som noe en blir oppfordret til å følge med på om man vil være informert om verden, og dermed lykkes i utdanningsløpet, noe man ser eksempler på i form av tiltak som *Avis i Skolen*, og fremvisningen av *Supernytt* i skoletiden, som deltakerne forteller om (selv om mange også forteller om mer populærkulturelle innslag i spisepausen). Denne legitimeringen av å se nyheter kan imidlertid virke mot sin hensikt, mener Buckingham (2000b), hvis nyheter dermed blir sett som bare en form for pedagogisk plikt. En slik fornemmelse av

⁷² Dette er kanskje ikke så overraskende, sett i lys av resultater fra andre studier. I en spørreundersøkelse med 239 norske 6. klassinger, fant Magnesen (2016:65) at 68,2% svarte nei på spørsmål om de noen gang har sagt sin mening om en nyhetssak ved å skrive kommentar. Medietilsynets undersøkelse om barn og medier fra 2016 fant at barn og unge oppgir at de sjelden skriver kommentarer på nett og nettforum (Medietilsynet, 2016:27).

pedagogisk plikt er noe av det som kommer frem i intervjuene, noe som blir diskutert senere i avhandlingen. Det er imidlertid viktig å være klar over at deltakernes erfaringer med nyhetssjangeren ikke er begrenset til nyheter for *barn*, som *Supernytt* og *Aftenposten Junior*.

6.1.2 Barns erfaringer med andre nyhetsmedier

Det er få av barna som skildret at de regelmessig og aktivt følger med på ”vanlige” nyheter eller ”voksennyheter”, men i intervjuene kom det frem flere eksempler på at barna selv oppsøker nyheter på ulike plattformer. For eksempel fortalte Oda (12 år) at hun noen ganger går inn på ulike nettaviser. Alex (9 år) sa at han bruker å lese om været, sporten og tv-programmet i *Adresseavisen* (som familien abonnerer på), ofte ser *TV2 Nyhetene* når de står på om kvelden, i tillegg til at han leser fotballnyheter på *VG Live*. Henrik (11 år) fortalte at han noen ganger selv setter på tv-nyheter eller går inn på VGs nettavis for å følge med på hva som skjer. Eksempler på at barna får med seg nyheter mer indirekte, uten at de selv aktivt oppsøker dem, er det enda flere av. Barna fortalte for eksempel om at de leser avisoverskrifter i butikken, det kommer på nyheter på radioen i bilen, man leser litt over skulderen til en forelder som leser nyheter på nettbrett, foreldre snakker om nyheter ved middagsbordet og nyheter står på mens man er på besøk hos venner eller, som flere nevner, besteforeldre. Blant andre foreldre og besteforeldres nyhetsvaner kan altså bidra til at barna får med seg deler av nyhetsbildet⁷³.

Inntrykket av at barna ser, leser eller hører en del nyheter forsterkes også av at de alle nevner eksempler på nyheter som har vært i nyhetsbildet i både tiden rett før intervjuene, men også lenger tilbake i tid. Barna nevner ulike typer nyheter, om for eksempel popstjernen Justin Bieber, valgkampen i USA og Donald Trump, en innsamlingsaksjon for regnskogen og ulike eksempler på sportsnyheter. Men den typen nyheter som dominerer de konkrete eksemplene barna har gitt i løpet av intervjuene er nyheter om vold, kriser og katastrofer, som for eksempel terrorangrep i Frankrike og IS, terroren 11. september 2001 i USA, terroren 22. juli 2011 her i Norge, krigen i Syria og

⁷³ Dette er også påpekt i andre undersøkelser (Cantor & Nathanson, 1996; Sjøberg, 2015:49).

flyktningkrise, konflikten mellom Russland og Ukraina, skoleskytinger i USA, drapet på Sigrid Schjetne i 2012, Ebola-utbruddet i Vest-Afrika, og ulykker som eksplosjonen i Japan i 2011 og ulike eksempler på jordskjelv.

Intervjumaterialet støtter på denne måten opp om funn fra andre undersøkelser, som tilsier at barn får med seg deler av nyhetsbildet. Barna i denne undersøkelsen gir verken inntrykk av å være fullt så distanserte og uinteresserte som noen av ungdommene i Buckingham (2000b) studie ga inntrykk av, eller å være de nyhetshungrige og aktive nyhetsseere eller -lesere som enkelte studier av barn og unges forhold til nyheter kan tegne et bilde av (se kap. 2). Det er en del variasjoner i hvor interesserte og engasjerte nyhetskonsumenter deltakerne fremstiller seg som, men de fleste gir inntrykk av å være noe interessert, og får med seg deler av nyhetsbildet, samtidig som nyhetssjangeren ikke omtales som det de er mest opptatt av og interessert i. Noen fortalte i tillegg at de oppsøker nyheter som ikke er spesielt tiltenkt deres aldersgruppe, men som Oda sa om sin oppsøking av nyheter på nett: ”Det e ikke så ofte da! Men det skjer.” Andre, som Alex, fortalte om hyppigere oppsøking av nyheter på nett, men beskrev nyhetskonsumet sitt som mest fokusert på nyheter om sport og fotball. Intervjuene gir altså et inntrykk av at nyheter i større eller mindre grad er tilstede i deltakernes hverdag, enten de oppsøker dem selv eller ikke, og enkelte saker ser også ut til å gjøre større inntrykk enn andre. Et par av deltakerne vendte for eksempel tilbake til de samme nyhetssakene flere ganger og i begge intervjuene. Henrik tok opp en voldtektssak i nærmiljøet og Ebola-epidemien i Vest-Afrika, og i intervjuene med Liam og Kristoffer kom saken om drapet på Sigrid Schetne opp i begge intervjuene.

Dette bringer meg til et sentralt aspekt når man snakker om barns omgang med nyheter. Som vi så i kapittel 2 anses barn ofte som en spesielt sårbar gruppe, og en del nyhetsinnhold kan ses som skremmende og dermed upassende eller skadelig for barn. Barna i undersøkelsen befinner seg i aldersgruppen som ofte beskrives som ”mellombarn” (Hake, 2006), og er i en alder hvor de kan forventes å bli stadig mer orienterte mot verden rundt dem, samtidig som de fortsatt har status som barn, som behøver beskyttelse og kanskje skjerming fra enkelte typer inntrykk og informasjon.

Dette kommer til uttrykk i intervjuene med barna, blant annet når de snakker om hvorvidt de får lov til å se nyheter eller ikke. Det kommer også til uttrykk gjennom svarene som noen av foreldrene har gitt i spørreskjemaet brukt i undersøkelsen.

6.1.3 Barn og foreldres perspektiver på regler og skjerming

I forbindelse med den første intervjurunden, ba jeg som sagt foreldrene til deltakerne om å fylle ut et kort spørreskjema. Blant spørsmålene foreldrene fikk var ”Syns du at barnet ditt bør få med seg nyheter?” og ”Syns du at barnet ditt bør skjermes for noen typer nyheter?” På disse spørsmålene ble foreldrene først bedt om å krysse av for ”ja”, ”nei”, eller ”vet ikke”, for deretter å begrunne svarene og forklare hvilke typer nyheter barn eventuelt bør skjermes for. Samtlige av de som fylte ut spørreskjemaet besvarte disse spørsmålene, og ga begrunnelser for svarene sine. Denne delen av studien har en begrenset forklaringsverdi. Den er basert på svar fra få informanter⁷⁴ og fungerer dermed ikke som en survey, og den utgjør heller ikke en fullverdig kvalitativ studie, fordi den ikke har produsert rike beskrivelser av hvordan foreldrene forholder seg til spørsmål om barns omgang med nyheter. Samtidig er svarene fra foreldrene et interessant supplement til det barna sier, blant annet fordi svarene synliggjør ideer om barn og barndom som også er funnet i andre studier. Gjennom spørsmålene nevnt ovenfor blir foreldrene bedt om å gjøre evalueringer og ta stilling hvorvidt det er passende at barn ser nyheter, og man kan se det som at også de tar i bruk kulturelle forståelsesmåter og repertoarer når de formulerer begrunnelsene av svarene sine. De fleste av foreldrene svarte ja både på spørsmålet om barn bør se nyheter og om de bør skjermes⁷⁵, og formuleringene deres peker mot en sameksistens av flere ideer og avveininger vedrørende barns innsikt i nyhetsbildet. Uttalelsene til foreldrene spiller både på ideer om at det også for barn er viktig å ha innblikk i hva som skjer i verden, og oppfatninger om at spesielt mindre barn er sårbare og kan ta skade eller bli redde av de voldelige og dramatiske delene av nyhetsbildet. En av foreldrene som svarte ja på begge spørsmålene ga for eksempel følgende begrunnelse på hvorfor barn bør få med seg nyheter: ”Fordi de er en del av

⁷⁴ Åtte mødre og to fedre fylte ut spørreskjemaet.

⁷⁵ På spørsmålet ”Syns du at barnet ditt bør få med seg nyheter?” svarte åtte av foreldrene ja og to nei. På spørsmålet ”Syns du at barnet ditt bør skjermes for noen typer nyheter?” svarte sju ja og tre nei.

samfunnet og verden og bør eksponeres for det. Men vi forteller ofte nyhetene selv, hvis tv- eller radiobilder blir for voldsomt.” Som begrunnelse for hvorfor barn bør skjermes for nyheter svarte forelderen: ”De minste bør skjermes mot nyheter om overgrep mot barn, de trenger ikke vite at sånt finnes ennå. Hvis de likevel får nyss om slikt, er det viktig at vi er der og kan forklare og la dem spørre.” Flere trekker som denne forelderen frem at barn som medlemmer av samfunnet bør ha innsikt i hva som skjer. Enkelte trakk frem at nyheter er viktig for bygging av verdier, og for å ”få litt perspektiv på eget liv”. På den andre siden inneholder mange av svarene, som vi ser et eksempel på over, nyanseringer og motforestillinger som går ut på at enkelte *temaer* kan være skremmende, upassende eller unødvendig for barn å vite om. I eksemplene på hva barn bør skjermes for nevnes spesielt *visuelle* representasjoner av blant annet vold, krig og barn som lider. I likhet med forelderen sitert over, trekker mange frem at det er viktig å forklare og snakke med barna om det de ser på nyhetene.

Foreldrenes svar preges av noen tendenser som også Gisela Eckert (2001) fant i samtaler med svenske foreldre om barns mediebruk. Hun fant på den ene siden argument om at barn skal beskyttes fra ubehagelig kunnskap og bilder, og på den andre siden at det er foreldres oppgave å introdusere barn for også de negative sidene ved livet. Flere undersøkelser viser lignende avveininger mellom hensyn om å informere og beskytte hos produsenter av barnenyhetsprogram (Strohmaier, 2007; Ødegaard, 2013). Noen av foreldrene i Eckerts studie understreket også i likhet med flere av foreldrene i min undersøkelse at barn ikke burde se *alt* på nyhetene, og at voksne bør se nyhetene sammen med barna og forklare. Foreldrene i min undersøkelse fikk i tillegg flere spørsmål om nyheter for barn, og ble blant annet bedt om å forklare hvordan disse skiller seg fra ”vanlige” nyheter. De ble også bedt om å skrive ting de synes er *bra* og *mindre bra* med *Supernytt*⁷⁶. Besvarelsene av disse spørsmålene fokuserer i stor grad på at

⁷⁶ Nyheter for barn ble tematisert gjennom tre ulike spørsmål: ”I hvor stor grad synes du at det er nødvendig at det lages egne nyheter for barn på omtrent samme alder som ditt barn?” (spørsmål 11). De fleste krysset her av for ”svært nødvendig” (fem) eller ”nokså nødvendig” (fire), mens en forelder svarte ”usikker”. Foreldrene ble deretter spurt om de kjente til *Aftenposten Junior* og *Supernytt*, og ble bedt om å beskrive ”På hvilken måte synes du at nyhetene i *Aftenposten Junior/Supernytt* skiller seg fra ”vanlige” nyheter” (12a og b). Til slutt ble foreldrene oppfordret til å: ”Skriv noen ting du synes er *bra* ved *Supernytt*” (13a) og ”Skriv noen ting du synes er *mindre bra* ved *Supernytt*” (13b).

nyheter for barn og *Supernytt* er mer *forståelige* for barn, og at innholdet og bildene i slike nyheter bærer preg av å være tilpasset barn. Svært få av foreldrene besvarte spørsmålet om hva som er *mindre bra*⁷⁷ ved *Supernytt*, mens de fleste skrev noe positivt. Eksempler på beskrivelser av positive aspekter ved programmet er: ”*Supernytt* er nyheter jeg ikke trenger å være redd for at barna skal se. Kan oppfordre dem til å følge med uten at det blir for skummelt.”, ”At noen andre kompetente personer har tatt vurderinger ang. hva som er passende nyheter for aldersgruppen”, og ”Husker at jeg synes 22. juli-sendingene deres var kjempebra. Jeg var så takknemlig denne gangen at jeg sendte de en epost om det!”. Disse besvarelsene kan leses som uttrykk for tillit til og takknemlighet for nyhetstilbudet, og oppfatninger av *Supernytt* som et mindre skremmende og dermed passende nyhetsalternativ for barn.

I min undersøkelse var det også variasjoner i det *barna* fortalte om foreldres grensesetting når det gjelder barnas nyhetskonsument. Her finner jeg også lignende mønster som Eckert (2001), som også intervjuet barn, og fant variasjoner (som ikke var klart aldersrelaterte) i barns uttalelser om hvorvidt de får se nyheter eller ikke. Basert på barnas uttalelser i min undersøkelse virker det som at regler og praksiser kan variere fra familie til familie, i tillegg til at det ikke alltid ser ut til å være helt klare, uttalte og entydige regler om hvorvidt barna får eller bør se ”voksennyheter” eller ikke. Noen, som Elias og Emma (10 år), fortalte at foreldrene ikke har på tv-nyheter mens barna er våkne, mens andre, som Sigurd (10 år) og Adrian (11 år) sa at tv-nyhetene av og til står på hjemme. Noen, som Caroline (8 år) og Vilde (9 år) sa at de har lov til å se nyheter, og Alex (9 år) fortalte at han har lov til å se på *TV2 Nyhetene* så lenge foreldrene også er tilstede, men at nyhetene blir skrudd av dersom foreldrene for eksempel går for å legge lillesøsteren hans. Barna ga sjeldent inntrykk av at de er *helt* skjermet fra ”voksennyhetene”, og reglene og praksisen for hvorvidt de får se nyheter eller ikke kan se ut til å være kontekstavhengig. Adrian fortalte for eksempel at tv-nyheter av og til står på hjemme og hos besteforeldre, og på spørsmål om foreldrene synes det er greit at

⁷⁷ Kommentarene om hva som er *mindre bra* ved *Supernytt* var: ”Foreldre kunne blitt bedre informert om at dette tilbudet finnes” og ”Kan bli litt overfladisk/enkelt av og til”.

han ser nyheter svarte han at ”Nei, eg tror’kje at de hadde synes at det var greit at jeg så med på hver eneste...men det e liksom greit at jeg hadde sett en – bare plutselig en dag”.

Henriks uttalelser om temaet kan gi inntrykk av at foreldre ikke alltid er helt konsekvente og tydelige når det gjelder håndteringen av grensene for barnas innsyn i nyhetsbildet. Han fortalte på den ene siden om at foreldrene har en formening om at han og lillesøsteren må bli informert om nyheter, og at de også har tatt initiativ til å snakke med dem om en voldtektssak i nærmiljøet for en tid tilbake. ”Mamma sa en gang at barn må itj tru at verden e en drømmeverden på en måte” fortalte Henrik. På spørsmål om han får lov til å se (vanlige) nyheter svarte han på et tidspunkt i intervjuet ”Jada... Når æ e hos bestefar, så e det det eneste æ får lov til å se på.” I andre deler av intervjuet fortalte Henrik likevel eksempler på at foreldrene forsøker å skjerme barna fra visse ting. Han sa for eksempel at han ikke får lov til å lese over skulderen til moren mens hun leser nyheter på nettbrett fordi ”Kanskje det kan innehold nokka æ – nokka æ kan reager på – sånn masse sånn rare greier”. Han fortalte også om en episode ved middagsbordet som han oppfattet som et forsøk på skjerming:

Henrik (11 år): I dag, så nevna mamma...nei pappa nevna til mamma: har du sett på VG, eller...Så dem drive å sjekke avisa sånn på nettavisa mange ganga.

I: Ja. Huska du ka det var – ka var det dei snakka om da, når det var ”har du sett på VG”?

H: Neii...dem...æ trur dem ikke...æ trur dem ikke villa at vi skulle vit det, fordi, hu bare sånn: Nei. Også fortsatte det ikke no mer av det.

Selv om foreldrene i dette tilfellet ser ut til å fremheve at barna deres skal informeres om hendelser fra nyhetsbildet, virker det altså som at dette kan praktiseres ulikt i ulike sammenhenger. Henrik forteller om både beskyttende tiltak fra foreldrene i form av at de for eksempel avbryter samtaler om nyheter, og en holdning om at nyheter er bra og at barn bør være informert, både fra foreldrene og hos bestefaren. Slik Henrik forklarer det, forholder han seg til forestillinger om at nyheter er, avhengig av kontekst, både passende og upassende for ham.

I enkelte tilfeller kan regler for nyhetskonsument og annen mediebruk være en kilde til frustrasjon og uenighet mellom barn og foreldre. Alex hadde i ulike deler av intervjuene ulike uttalelser om regler for konsum av ”voksennyheter”. På et tidspunkt fortalte han

at han ser en del på nyhetene på TV2, og at han tror foreldrene syns at det er greit at han ser på. Senere forklarte han imidlertid at dette ikke er helt uproblematisk:

Alex (9 år): Eller, dem syns egentlig ikke det...

I: Trur ikkje du det?

[...]

A: For mamma har sagt at æ ikke bør se det alein.

I: Okei? Ja? Ka det...

A: Fordi ofte..så skal dem gå på badet når det e nyheter..for [navn på søsken] da.

I: Mhm...

A: Og da får æ ikke se det – det e dumt.

Alex uttrykker her misnøye med foreldrenes begrensning av hans nyhetskonsument, og forteller at det er ”fordi dem *trur* det kan vær farlig”, mens han selv ikke ser det som problematisk å se nyhetene alene. Alex posisjonerer seg her som en moden og kompetent nyhetsseer, og uttrykker opposisjon mot voksnes regulering av hans tilgang til nyheter.

Mange av deltakerne ga et bilde av at skjerming og regulering av medievaner er noe som er (uttalt eller ikke) et tema i familiene, mens måten barna forholder seg til dette varierer, både mellom de ulike barna, men også innenfor enkelte barns forklaringer. Alex fremstilte seg selv som uenig og avvisende til foreldrenes reguleringsforsøk, både når det gjelder tilgangen til nyheter, og til regulering av mediebruk generelt. Han uttrykte for eksempel frustrasjon over at moren av og til sletter spill på mobiltelefonen hans, og i oppfølgingsintervjuet fortalte han at han syns det er urettferdig at han ikke får ha Instagram, siden de fleste av klassekameratene hans bruker det. Liam hadde ofte en litt annen tilnærming i sine intervju. Når det gjelder generelle regler i hjemmet om skjermbruk beskrev han at det som positivt at barna har slike regler, og at skjermaktivitet bør begrenses. Når det gjelder tilgangen til nyheter, varierte Liams uttalelser. Noen ganger, spesielt i oppfølgingsintervjuet, da han var blitt elleve år, snakket Liam først og fremst om at nyheter kunne være upassende for *ynge* barn, mens noen ganger fremstilte han det som at noen nyheter også kan være upassende for ham selv. I første intervju fortalte han om en form for selvregulering i møte med nyheter:

Liam (10 år): Det som e e at æ like når gang å læs nyheter, det e liksom.. eh..når gang så går æ inn på VG – eller, æ pleie ikke å gå inn på VG – mamma pleie å gjør det, også ser æ bare en artikkel som ser kjempeinteressant ut, også går den bort plutselig.

I: Ja. Kor sitte mora di da, når at det...og ser på VG

L: Nei, hu står ofte ved kjøkkenbordet, nei ved kjøkkenbenken her og..ehhh, holde på med ipaden, så tenkt æ [xxxx] ÅH! Ka var det? Også går det bare vekk.

I: Også ser du litt sånn

L: Ja, liksom: ka var den artikkelen?

I: Mhm

L: Siden at mye av det e interessant.

I: Får du med dej nokke av det da? Får du sett ka det handla om og sånn?

L: Eh, nån gang.

I: [xxxx] av og til?

L: Ja.. så leng det liksom ikke e nokka æ ikke bør se på da.

I: Ja, korsen veit du det da, om det e nokke du bør se på eller ikkje?

L: Nei, du..nån gang så dømme æ ved artikkelen, og bildet – bildeteksten.

I: Mhm, okei. Så ka – ka slags bilde e det du ikkje bør få med dej da, tenke du?

L: Liksom hvis det e..sånn..*ekle* bilda.

Liam inntar en posisjon hvor han ser foreldrenes grenser for hans mediebruk som fornuftig og nødvendig, mens Alex inntar en mer opposisjonell stans og avviser reglenes relevans og nødvendighet. Dette kan være uttrykk både for at Alex opplever at han ikke trenger disse beskyttende tiltakene, i tillegg til at det kan tolkes som en måte å innta en rolle som et autonomt individ, som mer robust, kompetent, og kanskje voksen og maskulin, enn det foreldrenes (og voksensamfunnets) posisjonering av ham som et barn som må beskyttes og reguleres legger opp til. Liams måte å snakke på kan også ses som en måte å signalisere modenhet eller kompetanse, men på en annen måte: Han får vist at han er interessert i nyheter, og samtidig at han er klar over grensene for hva som er upassende og passende for barn. Han inntar en rolle som refleksiv, kompetent og moden, selv om han samtidig anerkjenner at han er et barn og dermed ikke skal ha tilgang til alle typer informasjon. Noe av det interessante ved måtene Liam og Alex uttaler seg om foreldrenes skjerming og grensesetting, og implisitt ideen om egen og ”barns” sårbarhet, er at de begge forholder seg til de samme kulturelle ideene om barn som sårbare og med behov for regulering fra voksne, men samtidig viser ulike måter å fortolke og forholde seg til disse i intervjusituasjonen. De *posisjonerer* seg på ulike måter.

6.2 Posisjoneringer i intervjusituasjonen

Analysene i denne avhandlingen bygger som forklart på en diskursiv tilnærming, hvor det forutsettes at det som skjer i et intervju er mye mer kompleks enn at holdninger og erfaringer formidles og ganske enkelt gjøres tilgjengelige for forskeren. Språk behandles

ikke her som et transparent medium som direkte reflekterer virkeligheten og folks opplevelse av den (Wetherell, 2001b). Som i arbeidet til blant andre Buckingham (2000b) og Tobin (2000), ses måtene barn og unge snakker om medieinnhold og -erfaringer som *handlinger*, hvor en aktivt konstruerer identitet og forhandler ens forhold til andre. Begrepet *posisjonering* fra diskursteoretikerne Davis og Harré ([1990] 2001:48) definert som "the discursive process whereby selves are located in conversations as observably and subjectively coherent participants in jointly produced story lines", er nyttig for å illustrerer dette. Som eksemplene om Alex og Liam viser, inntar informanter posisjoner i intervjuene, hvor de gjør krav på eller konstruerer en viss identitet, og forhandler relasjonen til intervjueren og eventuelle andre deltakere, i tillegg til at de kanskje forholder seg til et tenkt publikum for forskningen. Ingunn Hagen og Thomas Wold (2009) fremhever også at man posisjonerer seg i forhold til utbredte *mediediskurser*, og bruker begrepet *mediefortellinger*⁷⁸ ("accounts of the media") i en forklaring av måtene informanter forholder seg til sosiale forventninger når de forteller om mediebruk:

Når foreldra fortalde om familiens mediebruk, verka det som om dei kjende seg forplikta på bestemte verdiar og ideal. Ikkje berre om korleis dei sjølve meiner dei burde vera, men òg om korleis dei trur andre (inkludert intervjuaren) meiner dei burde vera. Slik vil dei haldningane dei har til mediebruk og regulering vera med på å skapa eller framstilla identiteten deira som familie eller foreldre. I slike framstillingar knyter informantane seg til diskursar eller det som forfattarane ovanfor omtaler som allmenne førestellingar ("public scripts") om media (Hagen & Wold, 2009:135).

Her fokuseres det på foreldres mediefortellinger, men dette perspektivet kan også brukes når man studerer *barns* fortellinger om eget og andres mediebruk. Et av hovedinntrykkene mine etter å ha gjennomført intervjuene, har vært at mange av barna har nettopp forholdt seg til slike sosiale forventninger, og at de posisjonerer seg i forhold til både utbredte mediediskurser og ikke minst barndomsdiskurser⁷⁹.

Flere av deltakerne posisjonerte seg for eksempel som pliktoppfyllende *Supernytt*-seere, noe som kan gjenspeile en bevissthet om nyhetssjangerens samfunnsverdi. I enkelte

⁷⁸ Begrepet "accounts of the media" er hentet fra Hoover et al. (2004).

⁷⁹ Begrepet diskurs kan her forstås som "en bestemt måte at tale om og forstå verden (eller et udsnit af verden) på" (Jørgensen & Phillips, 1999:9).

tilfeller fikk jeg inntrykk av at positive aspekt ved å se nyheter ble fremhevet, mens mer negative aspekt, som at nyheter kan være kjedelige, var noe enkelte deltakere unngikk å ta opp. Irene Costera Meijer (2007) har påpekt et avvik mellom bildet som gis av unges nyhetskonsumenter fra på den ene siden seertall og på den andre siden forskningsresultater basert på selvrapporing. Kanskje kan verdiene og idealene man forholder seg til når man svarer på spørreundersøkelser og blir intervjuet bidra til å forklare at man ikke alltid får helt troverdige bilder av folks mediebruksmønster. Et utdrag fra et av intervjuene mine kan fortolkes som et eksempel på at deltakere kan føle seg forpliktet til å fremstå som mer ivrige nyhetskonsumenter enn de i praksis er. I første intervju med Caroline og Vilde forklarte jentene at de av og til ser *Supernytt* på skolen, med en av lærerne sine. De antydte at dette vanligvis skjedde ca. en gang i uken. Da jeg senere i intervjuet spurte dem om hvor ofte de tror de ser *Supernytt* svarte jentene på følgende måte:

Caroline (8 år): Eh...hvis æ sir av iPad-tida mi: en halvtime.

I: En halvtime?

Vilde (9 år): En halvtime te mæ og.

I: Med *Supernytt*?

C: Ja. En halvtime med *Supernytt*..og en halvtime med//

I:// Kor lang tid? Sånn, kor mange ganga i uka ser dokke det for eksempel?

C: En halvtime, hver dag.

I: Hver dag?

R: En dag

C: *Supernytt* e bra og lærerikt for dem som like å lær.

R: Æ e litt mer sånn *Hotel 13* – Netflix-type.

Uttalelsene om at en ser på et 8 minutter langt nyhetsprogram en halvtime hver dag, kan nok tolkes som en overdrivelse av faktiske forhold, selv om det selvfølgelig kan være veldig vanskelig å tidfeste hvor lenge man holder på med en aktivitet hver dag. Det er også en mulighet for at jentene i tillegg til å se programmet brukte tid på å lese saker på *Supernytt*s nettside eller lignende. Samtidig fikk jeg motstridende signaler, blant annet gjennom at Vilde trakk seg litt unna den opprinnelige uttalelsen om at hun ser på i en halvtime, ved å først si ”en dag” etter at Caroline sa ”hver dag”, og deretter distansere seg enda mer ved å fremheve seg selv mer som en ”*Hotel 13* – Netflix-type”, etter at Caroline holder på sitt standpunkt og roser programmet igjen, i møte med en litt forvirret og skeptisk intervjuer. Inntrykket av at tidsbruken på *Supernytt* var betydelig overdrevet i dette intervjuet ble forsterket da Caroline uoppfordret og leende kom med følgende uttalelse tidlig i oppfølgingsintervjuet:

Caroline (9 år): Mm, og det...forrige gang du intervjuet oss, så kom æ en halvtime før til Vilde, så så vi på *Supernytt hele* halvtimen, for å være forberedt (latter), for vi hadd jo ikke sett nånting egentlig!

I: Nei? Hadde ikkje dokke sett det før?

Vilde (9 år): M-m

C: Vi hadd sett det før, men

R: På skolen

Jentene ser altså ut til å ha overdrevet nyhetskonsumet sitt i dette tilfellet, og har i prosessen posisjonert seg som pliktoppfyllende nyhetsseere. Ved å fortelle om hvordan de forberedte seg til det første intervjuet, posisjonerer jentene seg på en annen måte, og gir et annet inntrykk av forholdet de har til nyheter. For å forstå måtene barna har snakket i intervjuene, er det antakeligvis viktig å være bevisst på at det er en voksen forsker som stiller spørsmål om barnas perspektiver på nyheter. Det er mulig at deltakerne hadde snakket annerledes om nyheter i en annen kontekst, for eksempel med venner og utenfor en forskningssetting. De fleste av barna sa, som Caroline og Vilde, mye positivt om å se *Supernytt*. Jeg fikk ofte høre at programmet er lærerikt, viktig og at de er flinke til å forklare. Samtidig inntok flere av deltakere motstridende posisjoner til programmet i intervjuene, og uttrykte noen ganger, som jeg diskuterer senere i avhandlingen, en viss ambivalens om eget forhold til *Supernytt*. Noen av deltakerne posisjonerte seg også som mer kritiske til *Supernytt* enn andre. Alex og Oda stilte seg mest avvisende til programmet, og i prosessen tok de i bruk utbredte barndomsdiskurser knyttet til sårbarhet og modenhet.

Alex hevdet på et tidspunkt en preferanse for de ”skumlere” voksennyhetene. I et parti av intervjuet hvor vi snakket om ”kjedelige” ting på TV, spurte jeg ved hjelp av bilder Alex om hva som er kjedeligst av *Supernytt*, *Dagsrevyen* og *TV2 Nyhetene*:

Alex (9 år): Det e *Supernytt*

I: *Supernytt* e kjedeligere enn *TV2 Nyhetene*

A: Ja, for der e det mer skumler – æ like når det e skummelt. [henviser til bilde av *TV2 Nyhetene*]

[...]

I: E det nokken ting som e bra med det da? *Supernytt*?

A: At det ikke e så skumle ting for dem som ikke like at det e skummelt.

[...]

I: E det mange barn trur du, som syns at det blir skummelt?

A: Nei...hvertfall ikke så mang gutta.

- I: Trur ikkje du det?
 A: Nei
 I: Nei
 A: Mere jenta.
 I: E det fleire jente som syns det e skummelt?
 A: Æ trur det.
 I: Ja – korfor trur du det e sånn da?
 A: Æ veit ikke, æ bare trur det.

Her tar Alex avstand fra *Supernytt* og hevder at det er et kjedeligere nyhetsprogram enn *TV2 Nyhetene* på grunnlag av at det ikke har like mye skummelt innhold. Når jeg i utdraget introduserer *barn* som en gruppe som kan bli skremt, ved å spørre om det er mange barn som kan syns at nyhetene er skumle, henviser Alex i stedet til *kjønn* som en forklaringsfaktor, og trekker dermed veksler på kjønnsdiskurser som tilsier at jenter er mer sensitive og lettskremte enn gutter. I andre tidspunkt i intervjuet var vi imidlertid også inne på at *små* barn kan bli skremt, og på et annet tidspunkt fremhevet Alex at om man blir skremt eller ikke er avhengig av hvilken *type* person man er, og spiller da på ideer om individualitet og personlighetsforskjeller. Jeg fortolker det Alex gjør, både i utdraget over, og i andre parti i dette intervjuet og i oppfølgingsintervjuet, som en posisjonering av seg selv som robust og tøff, blant annet ved å trekke veksler på forestillinger om maskulinitet. Han avviser flere ganger at nyhetene kan være skumle for ham, og distanserer seg dermed fra posisjonen som sårbart barn med behov for beskyttelse.

En av de eldste deltakerne, Oda (12 år), stilte seg også avvisende til *Supernytt*, men på et litt annet grunnlag. I likhet med Jonathan (12 år) foreslo hun at hun har blitt for *gammel* for programmet⁸⁰. Oda fortalte om at man i hennes klasse noen ganger hadde prøvd å se *Supernytt*, men at det ble mye negative kommentarer, og at man derfor sluttet. I utdraget under beskriver hun erfaringer med å se *Supernytt* i klassen:

- Oda (12 år): Mmm...æ huske at det var *veldig* mye kommentara.
 I: Mhm? Ka slags kommentara?
 O: Fra folk, sånn dem sa *under* sånn mer sånn: ”Åååj, for en overraskelse!”
 I: Men da – dei *meinte* det ikkje at det var en overraskelse? Da var det litt sånn...

⁸⁰ Det er likevel ikke sånn at alle de eldste deltakerne presenterte det på samme måte. 11 år gamle Adrian og 12 år gamle Marius stilte seg svært positive til *Supernytt*, og sa at det var passende for barn opp til 14-årsalderen.

O: Nei, mer sånn "ÅJ! FOR en overraskelse"
 I: Ja, så – var det mange som ikkje likte det så godt da?
 O: Ja...
 I: Mhm
 O: Æ trur muligens vi var litt for stor til det.
 I: Mhm. Ka e det som skjer da? Tror du det e sånn – at man blir for gammel for det?
 O: Ja.
 I: Ja. Og ka tid skjer det? Og ka e det som forandra seg da, tenke du?
 O: ...Æ trur du skjønne meir, så du treng ikke dem forklaringan... [...] Så da kan du [xxxx] se på andre nyheter og sånn..som du ikke satt og så på før.
 I: Mhm... Ja..ja. Så det var sånn i heile klassen? Det var mye sånne kommentara? På en måte: ditte e unødvendig og..
 O: Ja.
 I: litt sånne ironiske
 O: Æ var egentlig enig da..så..
 I: Ja. E det nokke du syns e *bra* med *Supernytt*?
 O: ...Lett å forstå, det huska æ at æ syns når æ *begynt* å se det. For da var det sånn at æ ikke kunne se på vanlige nyheter, for æ skjønne ikke. Så..lett å forstå..også da var det også saka som æ brydd mæ om.

Oda beskriver det som fremstår som en kollektiv distansering og avvising av programmet i klassen hennes. De sarkastiske kommentarene hun forteller om kan tyde på at flere i klassen har posisjonert seg som mer avanserte og kompetente seere enn det programmet tiltaler en som. Det kan i tillegg ses som en motstandshandling ovenfor læreren, eller andre, som har tatt initiativ til å sette på programmet, og en måte å utøve en viss form for makt i skolekonteksten. I motsetning til Alex, som bruker forestillinger om sårbarhet og det skumle i sin avvising av *Supernytt*, vektlegger Oda modenhet i form av *forståelse*. Hun sier at man etter hvert forstår nok til å følge vanlige nyheter, og at forklaringene som *Supernytt* gir blir overflødige. Det kan tolkes som at Oda bruker en forestilling om utvikling og stadig økende modenhet, noe man er vant til fra skolen, og, som blant andre representanter for den nye barndomssosiologien har påpekt, har vært svært sentral i moderne, vestlige forståelser av barn og barndom (James et al., 1998).

Man har i flere undersøkelser sett at en del barn distanserer seg fra nyhetsprogram for barn. Spesielt tydelig kommer dette frem i Rönnerbergs undersøkelse, hvor for eksempel en av informantene avskriver det svenske nyhetsprogrammet for barn, *Lilla Aktuellt*, som "för bebisar" (Rönnerberg, 2010:283). Dette kan gjenspeile kvaliteter ved programmene i seg selv, og at barna i disse tilfellene føler at de har "vokst fra" disse

programmene og har behov for en annen type innhold og formidling. Men program som *Lilla Aktuellt* og *Supernytt* er i tillegg program som er *definert* for et klart alderssegment, og de tilhører (i mange tilfeller) barnekanaler, som assosieres med visse aldersgrupper. Så barn kan, kanskje spesielt i gruppeintervju, men også i intervjusituasjoner hvor man er alene med en forsker, ha gode grunner til å distansere seg fra barneprogrammene og dermed innta posisjoner som modne og kompetente seere. Det kan være en aktiv diskursiv strategi å avskrive programmene som mer passende for yngre barn, og dette trenger ikke å bare skyldes selve innholdet og formen til programmene.

Dette kan utgjøre et problem for disse programmene i å nå de eldre barna i målgruppen sin, men det kan også være en "feilkilde" for forskere, kanskje spesielt når man bruker gruppeintervjuet som metode, fordi det da kan tenkes å være gode grunner for barna å fremheve negative aspekt og erfaringer, og legge mer skjul på eventuelle positive perspektiver på programmet. På den andre siden kan det være grunner til at barna i mine intervjuer fremhevet de positive aspektene, fordi de primært kommuniserer med en voksen, og et tenkt publikum som de kanskje også ser for seg består av voksne. Dermed kan det også oppfattes som passende å posisjonere seg som flinke barn og nyhetsfølgere. Likevel så også jeg, hos blant andre Oda, denne tendensen til distansering hos enkelte av informantene, mens andre stilte seg svært positive. Det er heller ikke en enhetlig sammenheng mellom metoden som er brukt og holdningene deltakerne gir uttrykk for. Hos Alon-Tirosh og Lemish (2014) ble for eksempel gruppeintervjuer brukt, uten at forfatterne forteller om de samme negative reaksjonene rapportert hos Buckingham (2000b) og Rönnerberg (2010). Bakgrunnen for posisjonene som barna inntar kan være komplekse og sammensatte, og en og samme informant kan til og med innta ulike og motstridende posisjoner i løpet av et intervju.

6.2.1 Kulturelle dikotomier: å være digital eller sosial

Selv om Oda og Alex i utdragene over stilte seg avvisende til *Supernytt* som nyhetsprogram, avviste de ikke verdien av nyheter *generelt*. De viste i likhet med de fleste av deltakerne en bevissthet om nyhetene som en viktig sjanger. Måtene barna snakket om både nyheter og andre typer medietekster- og aktiviteter reflekterer

kulturelle dikotomier og smakshierarkier. Erfaringene mine fra intervjuene med barna stemmer i stor grad overens med det Hagen og Wold (2009) beskriver fra sine undersøkelser hvor norske foreldre ble intervjuet om barns medievaner:

Det var mange uttalte premisser (antakingar) som låg til grunn for posisjoneringa til informantane våre. Det gjaldt først og fremst foreldra, men også barna. Mange av desse føresetnadane var normative, og gir derfor innblikk i verdiar som foreldra og familiane prøver å innretta livet etter: Barna skulle vere aktive, heller enn å berre sitja passive framfor TV- og dataskjermar. [...] Viss muleg skulle dei vera ute i frisk luft, heller enn å bruka det meste av tida si inne med ulike medieteknologiar. Ein rekna med at TV-sjåing var passivt og bortkasta tid, særleg om innhaldet var underhandande. TV-sjåing generelt og underhandande sjangrar og seriar ligg typisk lågt i hierarkiet som folk vurderer ulike aktivitetar og kulturelle uttrykk etter (jf. Hagen 2000). Til samanlikning blei informasjon og nyttig bruk (av PC) vurdert som meir verdifullt enn å spela og bli underholden. Dei kulturelle dikotomiane og smakshierarkia ovanfor blei ofte tekne for gitt og ikkje reflekterte over, og dei er ein del av diskursane folk trekker vekslar på når dei som foreldre skal gjera greie for medievanane til barna (Hagen & Wold, 2009:145).

Flere av verdiene og idealene som beskrives her finnes også i forklaringene til barna. Caroline og Vilde snakker for eksempel om negative sider ved å se på tv i utdraget under:

I: Ja. Men skal vi gå tilbake til ka som e bra og dårlig med tv da? No har vi sagt litt om ka som e bra, sant?

Caroline (8 år): Mhm

Vilde (9 år): Dårlig? Man får firkantede øya.

I: Gjør man det?

V: Nei

I: Fortell mej litt om det med å få firkanta øye. Ka e det man snakka om da?

C: Det e...du blir liksom *avhengig* av det.

V: Ja. Du ser liksom *alt* for mye skjerm.

C: Og da vil du liksom ikke ut. Og da e det jo litt kjedelig, hvis du bare skal sitt inne og se på iPad!

V: iPad, iPad, iPad.

Caroline baserer her deler av forklaringen sin på en kulturell dikotomi som tilsier at det å være ute er mer verdifullt enn å være inne og se tv eller skjerm. Hun er en av flere deltakere som behandler verdien av å være aktiv og ute i frisk luft som et selvfølgeliggjort premiss. Å tilbringe tid på skjermaktiviteter – spesielt på underholdende sjangre og spilling – ble også omtalt som unyttige aktiviteter, som foreldre ofte forsøker å begrense. I utdraget over nevner Vilde myten om at man kan få firkantede øyne av å se tv, noe hun ikke var alene om. Flere av informantene snakket om negative effekter av å bruke medier. Enkelte brukte metaforer for avhengighet eller

avvik i beskrivelsene av mediebruk, som ”skjermgal”, ”gal etter telefonen”, ”antisosial” og ”hjernedød tv-slave”, eller forklarte som Vilde og Caroline gjør over, at man kan bli avhengig av ”for mye skjerm”. Avhengighet og fortrengheten av mer oppbyggelige uteaktiviteter er også tema hos Liam og Kristoffer i utdraget under, hvor vi snakket om at de har regler i hjemmet om at de får bruke kun én time på skjermaktiviteter hver dag:

I: Ja, ka syns dokke om det da?
 Kristoffer (8 år): Nei, ja det e heilt – det går fint
 Liam (10 år): Ganske bra
 I: Ja, så en time e nok syns dokke?
 K: Ja, men så kan vi bare gå ut og leik eller no sånt
 I: E det..ka som e *bra* med å ha en sånn regel da?
 L: Siden at hvis du har – hvis du har for mye tid, så blir du liksom hekta på det, da e det det eneste du gjør..eh, å holde på med skjerm, holde på med skjerm, holde på med skjerm. Når [xxxx] tenke på at du kan gå ut og ha det moro eller – det finnes andre måta å more sæ på og enn å sitt foran en skjerm hele tida.
 I: Mhm...e det nokke som *ikkje* e bra med å sitte foran en skjerm?
 L: Eh, jo det e det at du blir *antisosial*.
 I: Antisosial, ja.
 L: Ja [xxxx]
 I: Kan du fortelle litt om ka du meina med det?
 L: Eh, det e liksom sånn at...ehm.. du e meir *digital* enn *sosial* hvis du skjønne...eh..du liksom..du e så opptatt av telefonen og sånn at du glemme at det e andre folk rundt dæ og at du kan snakk med dem og sånt.

Her bruker Liam i tillegg til å tematisere avhengighet, en velkjent dikotomi hvor det å være sosial ses som motsetning til å bruke tid på medieteknologier, gjennom beskrivelsen av at man kan bli ”antisosial” og ”mer digital enn sosial” hvis man bruker for mye tid på skjerm. Barna stilte seg ikke nødvendigvis konsekvent negative til skjermbruk og underholdning, men forestillingene om de negative aspektene ved mediebruk utgjør noen av ressursene de tok i bruk i forklaringene sine. Mange hadde også mye positivt å si om for eksempel tv-titting og spilling, og et av argumentene som brukes av flere er knyttet til at slike aktiviteter er *gøy*. Under gjengis to parti fra første intervju med Caroline og Vilde, som belyser ambivalente og til tider motstridende perspektiver på skjermbruk:

I: [...] No har vi snakka litt om skjerm. Og kan dokke fortelle mej litt om ka det e - skjerm – ka dokke meina når dokke sir det?
 Vilde (9 år): Æ elske skjerm...
 Caroline (8 år): Skjerm e sånn tv og ting som man kan gjør ting på. Og det e egentlig litt dumt, for man blir jo avhengig, også e det litt bra også, så det e litt sånn..
 I: Ja. Men korsen blir man avhengig da? Ka e det som skjer da?

- C: Du ser for my på film og sånn, da blir du liksom avhengig, og da vil du liksom se på det og da begynne du å vil ha mer hele tida, og da gjør du ikke noe annet da liksom.
- I: Mhm. Har dokke blitt avhengig nokken gang, eller?
- V: Ja.
- C: Ja.
- V: Hu har hvertfall blitt det mange ganga.
- C: Ja, men æ slutta. Hallo, æ har itj sett på iPad i heile dag!
- V: Fordi du har vært til [navn].
- C: Og fordi æ har sett litt på iPad [xxxx]
- I: Kan du fortelle mej da, om korsen det e å være avhengig? Om ka som skjedde da?
- V: Det e kjempegøy
- I: E det gøy?
- C: Det e kjempedumt! For du gjør ikke no anna, du vil ikke gå bort til vennan dine, du vil bare se på iPad, du gjør ingenting enn å se på iPad, og da blir du vant til det. Og da begynne du å gjøre det hele tida. Men heldigvis klart æ å slutt på en eller anna måte. Nesten det samme som røyking.
- [...]
- I: Mhm. Men så e det nokken ting som e bra også, med skjerm, syns dokke?
- V: Ja
- C: Du finn ut nye ting, du kan ha det gøy hvis du kjede dæ.
- V: Skjermen e [xxxx]
- I: Mhm
- C: Så det e på en måte, det e en redning hvis du kjede dæ.

Det er flere interessante ting som foregår her. For det første forteller Caroline om at hun har vært iPad-avhengig, men distanserer seg så fra statusen som avhengig ved å fremstille det som et tilbakelagt stadium⁸¹. For det andre veksles det her mellom å se skjermbruk som risikofylt og negativt, og på den andre siden som gøy og informativt. Deltakerne inntar ulike posisjoner, og snakker om mediebruk på ulike måter, med ulike kriterier og uuttalte premisser under samtalene. Når de snakker om mediebruk og nyheter, bruker de kulturelle ressurser for å gi mening til fenomenene. De trekker som vi har sett veksler på kulturelle dikotomier og verdier knyttet til smak og vel anvendt tid, i tillegg til utbredte diskurser knyttet til barn, barndom, alder og modenhet.

6.3 Barns bruk av fortolkningsrepertoarer

I prosessen med å analysere intervjuene, tredde visse mønster og tendenser etter hvert frem i analysematerialet. Det var visse måter å ramme inn, forklare og evaluere nyheter

⁸¹ Carolines fortelling om egen avhengighet minner sterkt om et eksempel tatt opp av Hagen og Wold, hvor en jente posisjonerer seg som en "tidligere TV-slave". Det reflekterer en videre diskurs i samfunnet om at å være tv-slave ikke er bra, men signaliserer også at livet utenfor hjemmet blir stadig viktigere når en blir eldre, mener forfatterne (Hagen & Wold, 2009:54).

og nyheter for barn som gikk igjen i intervjuene, som kan knyttes til ulike forestillinger om barn og barndom, og til oppfatninger av nyhetssjangerens samfunnsposisjon, verdi og kjennetegn. Som forklart har jeg analysert intervjuene ved hjelp av begrepet fortolkningsrepertoarer (Potter & Wetherell, 1987). Fortolkningsrepertoarer kan forstås som kulturelle byggeklosser, ressurser, eller diskurser, som man trekker veksler på når man evaluerer, beskriver, og fortolker ulike fenomener, som for eksempel medietekster. Når barna bruker ulike fortolkningsrepertoar, bruker de ulike tilbakevendende måter å karakterisere og vurdere handlinger, hendelser og fenomener. Gjennom å bruke ulike repertoar inntar de også ulike posisjoner. I denne delen av kapitlet introduserer jeg de sentrale repertoarene som preger intervjuene. Repertoarene etableres gjennom en innledende beskrivelse i dette kapitlet, og utforskes videre i de to neste, hvor repertoarene brytes ned i mindre bestanddeler gjennom en mer detaljert analyse. Repertoaranalysen kan bidra til å systematisere de inntrykkene av barnas fortolkninger og posisjoneringer som vi har fått hittil i kapitlet, ved å løfte frem og ”avsløre” de kulturelle forestillingene barna spiller på.

Mediediskurser krysses med barndomsdiskurser i barnas repertoarbruk, og vurderinger, idealer og verdier knyttet til ulike former for medieinnhold brukes i samspill med forestillinger om barn og barndom. Måtene deltakerne evaluerte og omtalte mediebruk generelt, og spesielt mediebruk for underholdningsformål, var ofte litt annerledes enn måtene de snakket om *nyheter*, selv om de ofte trakk veksler på de samme typene verdier og idealer. Når nyheter var tema, tredde ofte en litt annen logikk frem enn når temaet var tv-titting eller skjermbruk generelt. Det var ingen som snakket om at man kunne bli asosial eller avhengig av å se på nyheter, eller at å se nyheter er bortkastet tid.

For å introdusere barnas repertoarbruk om nyheter, kan vi se på måtene de beskriver forskjellene mellom ”vanlige” nyheter og nyheter for barn. Da barna ble bedt om å sammenligne bilder av *Dagsrevyen*, *TV2-nyhetene* og *Supernytt*, var det flere som fremhevet at programmene har en del likhetstrekk, samtidig som flere påpekte måter barnenyhetene skiller seg fra andre nyhetsprogrammer. Det var en del variasjoner i barnas forklaringer, men flere av barna fremhevet at nyheter for barn er *lærerike*, blant

annet fordi nyhetene forklares på en annen måte. I tillegg ble det fremhevet at innholdet er mer *barnevennlig*, i form av at det handler mer om barn, og preges av variasjon som inkluderer positive og underholdende nyheter. En tredje og helt sentral karakteristikk som mange påpekte er knyttet til håndteringen av potensielt skremmende nyheter. *Supernytt* er, som Alex formulerte det, mindre *skummelt* enn de vanlige nyhetene.

Stikkordene *lærerikt*, *skummelt*, og *barnevennlig* er talende for barnas bruk av ulike repertoarer. For det første skal jeg fremheve bruken av et *læringsrepertoar* og for det andre det jeg har kalt et *sårbarhetsrepertoar*. Disse to repertoarene er så fremtredende i analyse materialet at jeg har strukturert de neste to analysekapitlene etter dem. Samtidig er det flere dimensjoner som preger analyse materialet som er viktig for å forstå både barnas erfaringer og nyheter for barn som fenomen. En dimensjon som løper gjennom barnas bruk av de andre repertoarene, handler som antydnet ovenfor om underholdning, positivitet og harmoni. Blant annet ble barn i flere tilfeller skildret som spesielt opptatt av *morsomme* ting, og det ble fremhevet at nyheter for barn er mindre *seriøse* og mer *positive* sammenlignet med andre nyheter, nettopp fordi de er ment for barn. Fremfor å skille ut dette som et eget (eller flere) repertoar, har jeg funnet det mest hensiktsmessig å behandle dette aspektet som en dimensjon som spiller inn i de andre repertoarene. Dette er fordi denne dimensjonen er mindre dominerende enn de to andre, og dermed ikke utgjør nok materiale til at det vies et eget kapittel. Videre er en fordel med denne måten å strukturere analysen, at det åpner opp for en synliggjøring av måtene ulike repertoarer kombineres og flyter sammen i barnas meningsskaping. Under forklarer jeg noen sentrale egenskaper og kjennetegn ved læringsrepertoaret og sårbarhetsrepertoaret, før jeg viser hvordan barna trekker veksler på forestillinger om barn som en spesielt underholdningssentrert gruppe, og barndommen som en lystbetont og harmonisk livsfase.

6.3.1 Læringsrepertoaret

Læringsrepertoaret bygger på en kulturell kjennskap til nyhetssjangerens samfunnsbetydning, og dette reflekteres blant annet i måtene deltakerne svarte på spørsmål om hva nyheter *er* i intervjuene. Flere forklarte at det er snakk om *hendelser*

(”ting som skjer”), og vektla tidsdimensjonen og aktualitet (ting som har skjedd, *nye* ting). Sigurd påpekte at det ikke er hva som helst som får bli med på nyhetene, det er ofte er snakk om *spesielle* ting som har skjedd eller skal skje. Noen vektla også informasjonsfunksjonen til nyhetene, som Liam, som sa at nyhetene er ”informasjonsrike”, og Adrian, som forklarte at ”det må være informasjon om noe – ikkje bare si hva som skjer, men *hvorfor* det skjer, når det skjer, hva som skjer *i* det”. Alex fokuserte på nyhetene som en forutsetning for *handling*, og sa at ”det e bra, fordi da kan voksne få med seg hva som skjer”, om for eksempel krigen i Syria, og at de dermed kan ”gjøre no med det”. Som i perspektivene på journalistikk diskutert i kapittel 2, fremhever altså Alex innsikt i nyhetsbildet som en forutsetning for å finne løsninger på samfunnsproblemer. Flere fortalte at nyhetene kan handle om ulike ting, både negative og positive, og at det handler om ”verden”, spesifikke land, ”landet” eller Norge ble også nevnt av flere. Implisitt i forklaringene til barna ligger ofte ideen om at nyhetene handler om virkeligheten, som man for eksempel kan se Lisas forklaring av hva nyheter er: ”Nyheter, det e *ekte* ting som har skjedd. Og at dom sikkert har fått filma litt av det”⁸². Lisa understreket også i oppfølgingsintervjuet sitt at faktaprogrammer er spesielt viktige fordi de handler om ekte ting.

Barna brukte ofte ord som *viktig* og *lærerikt* når de snakket om nyheter og *Supernytt*, spesielt når de ble spurt om hva som er *bra* med nyheter. Som vi har sett blir også det å se nyheter omtalt på en annen måte enn mediebruk assosiert med underholdning. Det å se nyheter anses ofte som en mer *legitim* form for tv-titting, som man hos voksne seere har sett anses som en borgerplikt (Hagen, 1992, 2000)⁸³. Kunnskapen om at nyhetene er en viktig sjanger, kan for eksempel bidra til å forklare hvorfor Caroline og Vilde ga uttrykk for et høyt nyhetskonsument. De fleste av deltakerne i min studie viste en klar bevissthet om at nyhetssjangeren har en sentral rolle i samfunnet og anses som viktig. Slik samsvarer intervjufunnene med resultatene fra en surveyundersøkelse blant svenske

⁸² Barn har også gitt lignende beskrivelser av hva nyheter er i andre studier (se Carter et al., 2009; Magnesen, 2016; Rönnberg, 2010; Sundin, 2004).

⁸³ Samtidig antyder nyere undersøkelser at denne fornemmelsen av plikt kan være svekket de siste årene (Moe & Kleiven, 2016).

barn, gjennomført av Sundin (1999), hvor nyhetenes informasjonsbærende funksjon og demokratiske verdi preget svarene.

Et gjennomgående funn i analysen er at barna spiller på en kontrast mellom det *lærerike*, viktige og nyheter på den ene siden, og det som er *underholdende* og *gøy*, men angivelig ikke har noen læringsverdi på den andre siden. En lignende fremheving av verdien av læring er funnet i en rekke studier av foreldres perspektiver på barns mediebruk (Buckingham & Scanlon, 2003; Eckert, 2001; Livingstone, 2009). Barnas måter å snakke om nyheter og underholdning gjenspeiler også mer utbredte oppfatninger av verdien til ulike sjangre. Deltakerne opererer med et implisitt sjangerhierarki der nyhetene er høyt verdsatt og underholdning er mer negativt vurdert, på lignende måte som Hagen (1997, 2000) har vist i studier med voksne seere. Denne tendensen var tydelig tilstede i mange av intervjuene, og kom spesielt tydelig frem i første intervju med Caroline og Vilde. Jeg ga jentene i oppgave å se for seg at de var sjefer over NRK Super og måtte kutte i programtilbudet. Jeg spurte først Vilde om hva hun ville ha valgt å kutte fra tilbudet av *Hotel 13*, som hun hadde fortalt var et av sine favorittprogram, og *Supernytt*. Vilde svarte at hun ville ha kuttet *Hotel 13*. Caroline fulgte så opp med å si at også hun hadde kuttet *Hotel 13*, og gikk deretter inn på hva hun ville ha prioritert hvis hun måtte velge mellom sitt favorittprogram *Jenter*, og *Supernytt*:

Caroline (8 år): Hvis æ hadde valgt *Jenter* eller *Supernytt*, da hadde æ kutta ut *Jenter*, selv om det e egentlig mitt favorittprograhahaham (later som hun gråter).

I: Men korfor ville du [...] Men Caroline, kan du fortelle litt meir om korfor du kutta det vekk da?

C: Fordi – det her (peker på bilde av *Supernytt*) e mer lærerikt da – det der e bare *tull*.

Vilde (9 år): Man treng å *lær*. Man treng itj å lær av en serie som ser sånn her ut (blafring med tegneark)

I: Lære man ingenting av for eksempel *Jenter* og *Hotel 13* da?

C: Mh, n, n, nei.

[...]

I: Men. Så man ser ikkje på *Jenter* og *Hotel 13* for å lære da?

C: Nei.

I: Korfor ser dokke på det da, tenke du, ka e det som e

C: Ehm, fordi det e *gøy* for oss da, vi syns liksom det e artig.

Her fremhever Caroline og Vilde verdien av læring, og ofrer til og med favorittprogrammene sine til fordel for nyheter i det hypotetiske scenarioet.

Underholdningsprogrammene blir fremstilt som tappet for læringsverdi, mens nyhetene ses som lærerike og dermed for verdifulle til å kutte fra programtilbudet. Caroline og Vilde prioriterer i dette tilfellet plikt og læring fremfor underholdning. De tar et moralsk valg basert på kulturelle verdier og legitimitet fremfor å prioritere egne favoritter.

Jeg stilte dette spørsmålet etter inspirasjon fra en britisk undersøkelse utført av Davies og Machin (2001), hvor grupper av barn mellom 8 og 12 år ble bedt om å innta roller som programsjefer og kutte i programtilbudet til BBC. Barna vurderte i stor grad programmer basert på kriterier om at barn skal lære noe samfunnsnyttig eller beskyttes fra dårlige forbilder. Grunnene barna oppga for å kutte eller beholde programmer var dominert av sosialt ansvarlige og paternalistiske temaer, skriver forskerne, og tolker dette som et uttrykk for at barna, som voksne, trekker veksler på kulturelle representasjoner om tv og om barndom i seg selv, som sirkulerer i kulturen. Til tross for at undersøkelsene og kontekstene er ulike, er det altså noe av det samme som skjer når Caroline og Vilde velger ut program. De prioriterer det lærerike og ”verdifulle” over det underholdende og ”unyttige”, basert på kulturelle verdier. I likhet med Davies og Machin (2001:136), tror jeg ikke at dette nødvendigvis betyr at Caroline og Vilde bruker slike kriterier når de velger hvilke programmer de skal se på hjemme. Det interessante er at jentene oppfattet det som passende å bruke en slik sosialt ansvarlig terminologi i denne konteksten, og at de har en så tydelig bevissthet om diskursive betydninger knyttet til ulike typer medietekster.

6.3.2 Sårbarhetsrepertoaret

Når barna brukte læringsrepertoaret, ble nyhetenes læringsverdi fremhevet. En annen, og like dominerende dimensjon som ble fremhevet i intervjuene, kretser rundt et syn på barn som spesielt sårbare i møte med nyhetsinnhold, og perspektiver på nyhetene som potensielt skremmende og upassende for barn. Barna vekslet ofte mellom beskrivelser av at det er viktig å lære om og orientere seg i verden, og at enkelte ting er upassende og kanskje skadelig for barn. Disse to måtene å snakke om nyheter kom i mange tilfeller spesielt godt frem når barna ble bedt om å gjøre normative vurderinger av nyheter generelt, eller av *Supernytt*, men også når de blir bedt om å beskrive hva nyheter *er* og

hva som er likheter og forskjeller mellom ”vanlige” nyheter og *Supernytt*/nyheter for barn. I utdraget under ber jeg for eksempel Elias om å fortelle om positive og negative sider ved å se *Supernytt* i skolen, etter å først ha spurt Emma, som han ble intervjuet sammen med, om det samme.

I: Nei og du da Elias, ka du tenke om – når dokke brukte å se *Supernytt* på skolen da?

Elias (10 år): Ehm, om det var no dårlig med det?

I: Ja, var det – både bra og dårlig egentlig – ka som var bra med det, syns du?

E: Vi lære jo om ting da.

I: Mhm...og e det nokke som ikkje e så bra?

E: Eh...æ veit ikke om det var en sann...ebola eller no – var det?

I: Ja, for ei stund siden.

E: Ja? Folk blir jo redd da.

I: Ja, trur du at det var nokken i klassen din som blei redd?

E: Mhm

I: Og ka du syns om det da – når det var om...om det?

E: Det e jo litt skummelt, men det e jo viktig å vit.

Elias vektlegger her *læring* som et positivt aspekt ved å se *Supernytt*. Man kan se det som at han først bruker et læringsrepertoar for å ta stilling til positive og negative sider ved at barn ser *Supernytt* på skolen. Når han blir spurt om negative aspekt ved erfaringen trekker han frem *frykt* og at nyhetene kan være *skumle*, og benytter da et sårbarhetsrepertoar. Flere av deltakerne vekslet på denne måten mellom en forståelse av at det er viktig å vite mye av det som nyhetene formidler, og en syn på at nyhetene kan være skumle og skape frykt. Man ser altså at også barn veksler mellom ideer om at det er viktig at barn er informert og at noen ting er for skremmende og dermed upassende for barn, på lignende måte som man har sett hos foreldre og hos produsenter av nyhetsprogram for barn (Alon-Tirosh, 2017; Eckert, 2001; Strohmaier, 2007; Ødegaard, 2013). Det var mange uttalelser i intervjuene med barna om at nyheter kan være skremmende, skumle eller ekle, og dermed upassende for i alle fall yngre barn. Spesielt ”voksennyhetene” skildres av mange som upassende for barn på grunn av mengden og formidlingen av voldelige og krisepregede nyhetssaker.

Sårbarhet og de skumle nyhetene er også noe som preger barnas beskrivelser av hva som skiller nyheter for barn og *Supernytt* fra andre nyheter. Mens det ikke ble tatt opp av alle barna (Sigurd nevnte ikke dette aspektet i det hele tatt det første intervjuet), og

måten å forholde seg til dette aspektet varierte, tok de aller fleste opp *Supernytt*s håndtering av denne typen saker. Som vi har sett brukte Alex det at *Supernytt* er mindre skummelt enn andre nyheter som selve grunnlaget for å distansere seg fra programmet, mens for andre, som Adrian og Marius, ble dette fremstilt som svært positivt, som i utdraget under, hvor de svarer på hva de syns om at det finnes egne nyheter for barn:

Adrian (11 år): Det e veldig lurt, siden det e jo egentlig ikkje bra for barn, for barn å se på voksennyheter.

Marius (12 år): Nei

A: For der kan det jo liksom være folk som skyter også ser folk det – det e egentlig ikkje bra for barn å se på.

M: Nei

I: Kan du fortelle litt meir om korfor e ikkje det bra for barn?

A: Fordi de kan få sånne vonde drømmer og gå rundt og tenke på det.

I: Ja

M: Ja, og være bekymret.

Her gir Adrian og Marius uttrykk for en forståelse av barn som sårbare for voldelig medieinnhold. At barn opplever frykt, får mareritt og at opplevelsen skal sitte igjen hos dem i etterkant behandles som et selvfølgelig onde. Barnas bruk av sårbarhetsrepertoaret analyseres videre i neste kapittel, hvor jeg går nærmere inn på sentrale aspekter i måtene barna forholder seg til forestillinger om egen og andre barns sårbarhet, måtene de beskriver hva som utgjør *passende* nyheter for barn, og deres fortolkninger av strategiene som benyttes når *Supernytt* lager nyheter om blant annet kriser og ulykker.

6.3.3 Fortolkningsrepertoarer og forestillinger om barn og barndom

Hittil har jeg søkt å etablere et bilde av mønstrene som preger måtene barna snakker om mediebruk og nyheter. Måtene barna brukte fortolkningsrepertoarene jeg har beskrevet ovenfor varierte, og hos noen dominerte et repertoar mer enn hos andre. Sigurd (10 år) brukte for eksempel ikke sårbarhetsrepertoaret i det hele tatt i sitt første intervju, til tross for at han fikk lignende spørsmål som de andre, blant annet om hva som er bra og mindre bra ved å se på *Supernytt* og nyheter generelt. Han fokuserte på nyhetenes læringsverdi, og da de mer negative aspektene ved å se *Supernytt* i skolen ble tematisert, vektla han dimensjoner som at nyheter kan være kjedelige og vanskelige å forstå, fremfor å fremheve det skumle/ekle og barns sårbarhet. Først da han fikk direkte spørsmål fra meg

i oppfølgingsintervjuet om nyheter noen ganger kan være skumle og ekle, ble sårbarhetsdimensjonen tematisert. Hos andre deltakere, som Henrik, ble et sårbarhetsrepertoar benyttet mer uoppfordret, og preget måtene han ga mening til både nyheter og nyheter for barn i større grad enn hos Sigurd. Måtene repertoarene ble benyttet av de ulike barna varierte altså, men jeg finner eksempler på bruk av både sårbarhetsrepertoaret og læringsrepertoaret i de aller fleste av intervjuene.

En viktig dimensjon som preger barnas bruk av både læringsrepertoaret og sårbarhetsrepertoaret, er som nevnt knyttet til et syn på barndommen som en lystbetont, forpliktelsesfri, og harmonisk livsfase. Som vi allerede har sett spilte barna ofte på kontrastene mellom det lærerike og det morsomme eller underholdende. Samtidig som verdien av det lærerike over det underholdende ble fremhevet, skildret flere av deltakerne barn som spesielt underholdnings- og lystorienterte mennesker, som i utdraget under, hvor Lisa svarer på spørsmål om hvem som bruker å se på nyheter.

I: [...] ka du tenke om sånn...om det å se på nyheter. Kem e det som skal se på nyheter? Eller, kem e det som *bruka* å se på nyheter trur du?

Lisa (8 år): Sikkert mest voksne, egentlig. Fordi barn e sikkert ikke så begeistret for nyheter.

I: Nei?

L: Dem vil sikkert se morroprogram og sånn.

I: Mhm, trur du det?

L: Mmm

I: Ja. Så korfor trur du at barn ikkje e så begeistra for nyheter?

L: Mmm...fordi...dem vil sikkert ikke at dem skal vit andre ting i landet...og..fordi dem vil heller hør på morsomme ting i stedet for kjedelig.

I: Mhm, så det kan være litt kjedelig da, med nyheter?

L: Jaa...men...æ syns det e bare litt...bra å hør på nyheter æ.

Lisa forteller her om barn som en gruppe som er interessert i *morsomme* og ikke *kjedelige* ting, som nyhetene her blir beskrevet som. Samtidig tar Lisa selv avstand fra disse karakteristikkene for seg selv, når hun blir spurt om nyhetene kan være kjedelig, og fremhever i stedet at *hun* syns at nyheter er bra. Dette kan være et uttrykk for at Lisa føler seg forpliktet på visse verdier, som Hagen og Wold (2009) har formulert det. Hun formidler at barn kanskje ikke er de mest ivrige nyhetskonsumentene, men fremhever samtidig verdien av å se nyheter, og posisjonerer seg slik som en kompetent seer og plikttoppfyllende medborger.

At spesielt såkalte voksennyheter kan være uinteressant for barn ble også tematisert i oppfølgingsintervjuet med Liam og Kristoffer, under kortsorteringsøvelsen hvor de skulle bruke stikkord for å beskrive blant annet nyheter. Da jeg la frem bildene av ulike tv-program/kanaler og lignende, begynte Kristoffer å sortere disse. Han fant fram et bilde av *Dagsrevyen*, for så å gi det til meg.

Kristoffer (9 år): Ka e det her?

Liam (11 år): Det der e nyhetern. Det ser mamma på.

K: Det, det får *du* det

I (latter): Det får ej – korfor får ej den?

L: Vi kan *og* snakk om det, men...siden at det e jo ikke så veldig vanlig for eh, ehm, barn å syns at nyheter e så artig.

I: Nei? Korfor det da, trur du?

L: Fordi at dem, bare, snakk – det som e med dem som e...som snakke dem snakke liksom kjedelig ”Ja, i dag på nyhetene” (imiterer en treg og monoton Østlandsstemme). Dem vil som oftest ha om nå liksom - nån *artige ehm...* som gjør det. Det e derfor folk like *barne-tv*.

I: Ja? Ka som e spesielt med barne-tv da, korsen e det.

L: Det e det at dem...har med ting som *barn* kanskje synes, også kan begynn å *flir* av og...og da har dem...det e mer *sprettent* på en måte.

I likhet med Lisa, ser man her at Liam og Kristoffer spiller på bestemte forestillinger om barn som gruppe. I utdraget fremstilles *Dagsrevyen* og voksennyhetene som kjedelige for barn. Barn vil heller ha *artige* ting sier Liam og påpeker trekk ved barne-tv, som at det er preget av humor, og at det er ”sprettent”. I tråd med barnas fremstilling, har Hake (2006) beskrevet utviklingen av NRKs barneprogrammer i nyere tid som preget av en vridning mot ”edutainment”⁸⁴ og et ideal om en ”barnesentrert barndom”, hvor det er akseptert at barn kan se tv ”blott til lyst”, og ikke alltid (bare) for å lære noe (Hake, 2006:197). I utdraget kan de se ut til at Liam snakker om tv-programmer for barn generelt, og ikke nødvendigvis om *Supernytt* og nyheter for barn. Sett i lys av det store fokuset på saker om kultur og underholdning i programmet (se kap. 5), kan ytringene samtidig ses som en treffende beskrivelse av *Supernytt*. Liam var heller ikke alene om å fremheve at programmet har en myk profil og derfor er et barnevennlig

⁸⁴ Det er samtidig verdt å påpeke at også nyheter og journalistikk har blitt beskrevet som å ha blitt mer preget av hensyn til underholdning, noe begreper som *infotainment* og *tabloidisering* kan illustrere (Schudson, 2003).

nyhetsprogram. Ved siden av at programmet kan være underholdende og ha med morsomme nyheter, påpeker flere i tillegg at *Supernytt* i større grad enn andre nyhetsprogrammer *handler om barn*. Adrian og Marius sa for eksempel at programmet av og til handler om barn eller skoler som gjør ”spesielle ting”. Flere snakket om at programmet er variert, og Emma skildret det som positivt at ”[...] det e ikke *bare* triste saka og viktige ting – det e litt morsomme verdensrekorda og...ja, så det e ikke bare trist.” I kapittel 8 går jeg nærmere inn på barnas refleksjoner rundt hvilke type nyheter som er relevant for barn, og her skal vi se at visse tema også fremheves som spesielt *lite* interessante og engasjerende for målgruppen.

Måtene barna snakker i intervjuene, så vel som måten *Supernytt* er utformet på, kan ses i sammenheng med forestillinger om barn og barndom i senmoderne vestlige samfunn. Barna navigerte som vi har sett både i mediediskurser og ulike barndomsdiskurser i intervjuene. Tendensene i mitt analysemateriale har som tidligere fremhevet likhetstrekk med Eckerts (2001) studie om kulturelle betydninger⁸⁵ av barn og barndom. Hun intervjuet svenske barn og foreldre om tv-titting og lek, og fant at de tok i bruk flere syn på barn og barndom, noen ganger på overlappende og motstridende måter. Flere av disse synene på barn og barndom trer også frem i måtene barna snakker om medier og nyheter i dette prosjektet. Man ser forestillinger om en *pedagogisk* barndom hvor det fokuseres på barndommen som en fase for læring og nytte, gjennom barnas vektlegging av læring som et viktig aspekt ved det å se nyheter. Men som vi skal se i kapittel 8, kan også bruken av læringsrepertoaret ses som tett knyttet til videre samfunnsidealene om å være en orientert og informert medborger, noe som også kan reflektere tendenser skissert i kapittel 2, til at barn i dag i tiltakende grad omtales og anses som medborgere og deltakere i offentligheten. For det andre kan man i barnas uttalelser se spor av det Eckert omtaler som en *barnesentrert* barndom preget av glede og moro. Barn og voksne skildres her som ulike grupper med ulike interesser, og barns interesser beskrives som orientert mot det som er underholdende og lystbetont. Eckert omtaler også en forestilling om *idyllisk barndom*, som kretser rundt verdier som det harmoniske, tradisjonelle og trygge. Denne forestillingen preger ikke intervjuene i denne undersøkelsen på samme

⁸⁵ Eckert bruker formuleringen ”cultural meanings of children and childhood”.

måte som hos Eckert, men en lignende forståelse trer blant annet frem i barnas fremheving av at *Supernytt*, fordi det er ment for barn, ofte fokuserer på hyggelige eller positive nyheter. Enkelte av deltakerne fortolker som vi skal se i neste kapittel dette som en form for omsorg og beskyttelse av barn, og som en måte å unngå at nyhetene blir for tunge og skremmende for barnepublikummet.

6.4 Oppsummering

I dette kapitlet har vi sett at barna intervjuet for denne studien beskriver å først å fremst ha erfaringer med å se *Supernytt* på skolen, i tillegg til at de skildrer en hverdag hvor de i større eller mindre grad forholder seg til nyheter via ulike medier, og i ulike kontekster. Jeg har vist hvordan deltakerne navigerer i utbredte kulturelle forestillinger og verdier, og jeg har fremhevet et læringsrepertoar og et sårbarhetsrepertoar som spesielt dominerende for måtene de gir mening til og evaluerer nyheter og nyheter for barn i intervjuene. I tillegg er det vesentlig at deltakerne beskriver nyheter for barn som mer underholdende og positive enn andre nyheter, og setter dette i sammenheng med at de er produsert for nettopp barn. Mens jeg i dette kapitlet har søkt å etablere det overordnede mønsteret som preger barnas meningsskaping, skal jeg i de neste kapitlene gå mer i dybden på først sårbarhetsrepertoaret, og deretter læringsrepertoaret. Her skal jeg analysere sentrale aspekter som inngår i disse repertoarene, og vise hvordan barna navigerer i ideer om barns posisjoner og egenskaper som nyhetsseere. I neste kapittel går jeg nærmere inn sårbarhetsrepertoaret, og studerer måtene barna snakker om *Supernytt* og de potensielt skremmende eller opprørende nyhetene, i tillegg til at jeg analyserer programmets bruk av *betryggende strategier* i deknningen av slike nyheter.

7. Sårbarhetsrepertoaret - Skumle nyheter og sårbare barn

Caroline: Det e voksne og barn sine nyheter, e egentlig ikke så stor forskjell.

Intervjuer: E ikkje det?

C: Fordi vi lære jo på en måte det samme, bare dem lære om ting som ikke vi skal lær da.

Vilde: Krrrigs

I: Okei

C: Så derfor tror æ dem har laga *Supernytt*, for at liksom vi og skal få vit nån ting.

I: Ja, og ka e det som dokke ikkje skal lære, tenke du?

C: For eksempel at det//

V:// Man skal ikke *banne*. Som *helvete* og (Caroline gisper høyt) faen...

I: Lære du om sånt på *Supernytt*? Sånne ting man skal og ikkje skal gjøre?

V: Mhm

C: Ja.

I: Okei. Og ka e det man *ikkje* har lov til å vite om da – sånn herfra?

C: For eksempel at...for eksempel

V: Europas største krimbølge

C: At det begynne å vær krig i Norge – det treng du jo å vit når det først kjæm. Men ikke sånn at vi skal liksom gru oss og bli veldig redd for å gå ut.

V: Ja, og vi treng for eksempel ikke å vit at jorda skal *eksploder*.

I dette utdraget forteller Caroline og Vilde om likheter og forskjeller mellom nyheter for voksne og nyheter for barn. Etter ha påpekt likheter, vris oppmerksomheten mot at informasjonen man får er annerledes når målgruppen er barn. Blant jentenes eksempler på hva barn ikke skal vite, nevnes både informasjon som truer den gode oppførsel og vellykket sosialisering, som banning, i tillegg til informasjon om skyggesidene ved samfunnet man lever i, som kan skape frykt og true barns helse og velvære. De voksne ”lære om ting som vi ikke skal lær” sier Caroline, og fokuserer dermed på noe som ofte anses som en helt avgjørende forskjell mellom voksne og barn: De har (eller bør ideelt sett ha) tilgang til ulik informasjon. Som blant andre Lee (2001) påpeker, har reguleringen av barns tilgang til informasjon lange historiske røtter:

[...] control over the information and experiences available to children have long been a central feature of their human becoming. [...] the day-to-day details of the ‘preservation’ of children have, to a large extent, been about controlling children’s access to information. This concern with information control reaches back through history to eighteenth-century warnings about the dangers of ghost stories told by nurses to children [...] and forward to contemporary concerns about the suitability of television and internet content for children (Lee, 2001:87).

På den ene siden kan programmer som *Supernytt* ses som å motarbeide tendensene beskrevet av Lee, siden de har som mål å gjøre hendelser fra nyhetsbildet forståelige for barn. Samtidig tilpasses informasjonen som tilbys barn på andre måter. Som vi så i kapittel 1 er et av hensynene som ligger til grunn for utformingen av *Supernytt* at barn skal kunne se nyhetene innenfor trygge rammer. Gode forklaringer ses som å kunne bidra til å gjøre barn mindre redde. Et underliggende premiss er at *feil* formidling og en *ukontrollert* tilgang til informasjon om verdens tilstand og hendelser kan være skadelig, eller i alle fall ikke ideelt, for barn. Dette reflekteres også i programmets emneprofil, for som analysen i kapittel 5 viste, er det for eksempel svært lite fokus på saker om kriminalitet i programmet. Vildes kommentar om at man ikke får vite om ”Europas største kribølge” i *Supernytt*, er altså en ganske presis analyse. Videre er ikke nyhetene i *Supernytt* like skumle som andre nyheter, som flere av deltakerne fremhever. Dette er også gode observasjoner, for som vi skal se i dette kapittelet brukes det en rekke såkalte betryggende strategier i *Supernytt* når voldelige, dramatiske og krisepregede nyheter formidles.

På grunn av at ulike metoder kombineres i dette kapittelet, er det delt opp i to hovedbolker. I første del fortsetter jeg publikumsanalysen påbegynt i forrige kapittel. Jeg begynner med en mer detaljert analyse av måtene deltakerne bruker sårbarhetsrepertoaret. Her fokuseres det på hvordan deltakerne snakker om hva barn tåler og ikke tåler, og om hva som er passende og upassende informasjon for barn. I denne delen av kapittelet skal vi i tillegg se hvordan deltakerne reflekterer rundt måtene *Supernytt* er likt eller annerledes sammenlignet med andre typer nyheter når det gjelder de alvorlige og kanskje skremmende nyhetene. I andre del av kapittelet analyserer jeg tematikken videre gjennom tekstanalyser. Her tar jeg med meg barnas fortolkninger inn i en leserledet analyse av tekstlige strategier som blir brukt for å dempe eller unngå frykt hos barnepublikummet. I denne delen av kapittelet analyserer jeg først nyhetssaker som barna har sett og kommentert, før jeg til slutt trekker jeg frem et illustrerende eksempel, og ser på *Supernytts* håndtering av det som ble en av de største nyhetssakene i 2016: valgkampen i USA og valgseieren til Donald Trump 8. november 2016. Trump vant det amerikanske presidentvalget flere måneder etter at det siste intervjuet for dette

prosjektet ble gjennomført, og derfor er selve valgseieren ikke blant det barna har kommentert i intervjuene. Håndteringen av denne saken er likevel spesielt illustrerende for temaet for kapittelet, fordi Kringkastingrådet mottok klager i etterkant av *Supernytts* valgdekning, noe som medførte en diskusjon om hvorvidt programmet i dette tilfellet kan ha bidratt til barns frykt for en tredje verdenskrig. Diskusjonen i Kringkastingrådet er derfor også brukt som et eksempel på hvordan barns møter med de alvorlige og krisepregede nyhetene diskuteres i offentligheten.

DEL 1. BARNS PERSPEKTIVER

Som vi så i forrige kapittel bygger sårbarhetsrepertoaret på forestillinger om barn som spesielt sårbare mennesker. Som vi har sett fremhever enkelte av deltakerne at barn kan bli redde eller få mareritt av nyheter, og at enkelte typer nyheter derfor er upassende for barn. I denne delen av kapittelet utpeker jeg sentrale aspekter som inngår i forestillingene om sårbarhet som kommer til uttrykk når deltakerne snakker om barn og de skumle nyhetene. Hensikten her er med andre ord å åpne opp for en forståelse av de kulturelle byggsteinene som utgjør sårbarhetsrepertoaret. Jeg begynner med å analysere barnas refleksjoner rundt *grunnene* til at barn er spesielt utsatt i møte med skremmende nyhetsinnhold. Deretter skal vi se at det å oppleve frykt ikke nødvendigvis anses som utelukkende negativt, men også omtales som til dels nødvendig for *mestring* av blant annet nyheter om kriser og katastrofer. Gjennom bruken av sårbarhetsrepertoaret har deltakerne også reflektert rundt hva som utgjør *passende* nyheter for barn. Her får vi blant annet se at *balanse*, i form av nøktern formidling og innslag av *gode nyheter*, fremheves som viktig for at barn skal kunne forholde seg til nyhetsbildet på en forsvarlig måte.

7.1 Egen og andre barns sårbarhet

Deltakerne har litt ulike forklaringer på *hvorfor* skremmende nyheter kan være upassende for barn. Enkelte fokuserer på at en del ting er *unødvendige* for barn å vite

om – man har ikke behov for å vite om alt når man er barn. Andre fremhever at barn *tåler* mindre enn voksne, som Sigurd forklarte i oppfølgingsintervjuet:

Sigurd: [...] Eller voksne *tåle* jo på en måte også mer enn barn.

I: Trur du det? Ja...

S: Ikke sånn...fysisk, men...eller fysisk og psykisk – æ veit ikke helt forskjellen (ler litt). Barn *tåle* jo egentlig mer da, sånn...skade...

I: Ja, fysisk, kroppen?

S: Ja, men voksne, det e liksom sånn. Dem *tåle* mer, dem *vet* – liksom en 6-åring for eksempel. Ehm, det om Syria for eksempel. En voksen *vet* jo at det *har* vært mange sånne kriga, kanskje har opplevd en krig også...*vet* ka det dreie sæ om og sånt. Men et barn *vet* jo ikke – *vet* jo bare at...nokka stort slippes ned fra himmelen. Det sprengte. Du høre skudd og sånt – det kan jo være skummelt for et *barn*.

Her presenteres flere forklaringer som kan ses som å bygge på selvfølgeliggjort og utbredt kunnskap om hva det vil si å være barn⁸⁶. Barn som gruppe skildres som mer sårbare for en viss type informasjon. Flere snakker om at barn ikke kan *forstå* det samme som voksne kan, og Sigurds forklaring peker mot at dette er på grunn av barns relative mangel på livserfaring, sammenlignet med voksne. Alder blir trukket frem som en forklaringsfaktor for sårbarhet av mange, som Sigurd gjør ovenfor. Men i enkelte tilfeller kompliseres bildet, og *personlighet* blir brukt for å forklare at enkelte kan oppleve nyhetene som skumlere enn andre. Som vi så i kapittel 6 snakket for eksempel Alex om at hvorvidt man blir redd av å se nyhetene eller ikke kommer an på hvilken *type* man er, eller om man er gutt eller jente. Individuelle personlighetsforskjeller ble også brukt som en forklaringsfaktor av Henrik, da vi snakket om det å bli preget og bekymret av å se nyheter:

Henrik: Lillesøstra mi ser egentlig ikke ut til å *bry* sæ om nyheter og sånn. Hu syns nån gang at det e *interessant*, men hu *bryr* sæ aldri om det. Bare like å se på dem en gang, og...ferdig.

I: Ja...du trur ikkje at ho går og tenke på det etterpå?

H: Nei, det gjør æ.

I: Det gjør du ja...ja...mhm. Ka, korfor tror du at det e sånn...korfor e dokke forskjellig der?

H: Kanskje fordi æ e eldre, og æ tenke mye mer på det...fordi...[navn] e jo en sånn som kanskje...tenke litt mere på *andre* ting. Æ tenke jo egentlig ikke på så my...det meste æ tenke på e spill...skolen...ehm...og nyhetern. Det e dem tingern æ tenke *mest* på.

⁸⁶ Som forklart tidligere er min måte å diskutere spørsmål om sårbarhet ikke ment som en fornektelse av at unge barn virkelig kan være spesielt utsatt for å oppleve frykt i møte med nyheter. Målet med denne avhandlingen er imidlertid ikke å avgjøre hvorvidt det som sies er sant eller ikke, men å studere hvordan barna gir mening til erfaringer ved hjelp av kunnskap og perspektiver de har tilgang til i den kulturelle konteksten de befinner seg i.

I dette utdraget forklarer Henrik at han tenker mer på nyheter enn lillesøsteren, som er tre år yngre. Slik Henrik omtaler det her, kan det se ut som at han nettopp fordi han er *eldre*, kan bli mer preget i møte med nyhetene enn lillesøsteren. Han antyder samtidig at forskjellen kan skyldes at han og søsteren er ulike, og at søsteren er mer opptatt av andre ting enn nyheter. Henrik var en dem som snakket om sine *egne* opplevelser av å bekymre seg om saker og hendelser fra nyhetsbildet. Det var imidlertid vanligere at *yngre* barn enn deltakerne selv ble fremstilt som spesielt sårbare

Noe av det interessante ved flere av deltakernes måter å snakke om barn som sårbare, er at de noen ganger snakker med en viss distansering – det virker ikke alltid som de inkluderer seg *selv* i gruppen ”barn” i disse beskrivelsene. I tilfeller hvor jeg spurte deltakerne direkte om de selv opplever nyhetene som skumle eller ekle, ble det ofte gitt mer modererte beskrivelser enn hvis deltakerne uttalte seg mer generelt om (andre) barn. ”Det har ikkje vært sånn ordentlig skummelt” fortalte for eksempel Adrian om egne erfaringer med voksennyhetene, ”vært litt sånn ubehagelig liksom.” Dette har man også sett i andre undersøkelser⁸⁷. Buckingham (2000a:133) har påpekt at mens voksne har en tendens til å overføre sårbarhet til barn, har barn en tilsvarende tendens til å skyve sårbarheten over på antatt svakere grupper, som spesielt små barn i dette materialet. Buckingham betrakter dette som en del av en større ”narrative of the self”, hvor barn konstruerer en positiv identitet ved å distansere seg fra tidligere umodenhet. Hvor mye disse uttalelsene forteller oss om måtene barna faktisk opplever voldelige og krisepregede nyheter, er vanskelig å fastslå. Det er heller ikke alltid at deltakerne avskriver at de *selv* kan bli redde av nyhetene. Materialet inneholder også flere eksempler på at (også de eldste) barna forteller at de selv har syntes at saker i nyhetsbildet har vært ubehagelige, eller at de har blitt redd og bekymret.

⁸⁷ Denne tendensen til å beskrive andre som mer sårbare eller påvirkelige i møte med mediene, omtales ofte som *tredjepersonseffekten* (*third-person effect*) (Davison, 1983; Schweisberger et al., 2014).

7.1.1 Frykt og mestring

Det var samtidig ikke alle som fremstilte det å bli skremt som utelukkende *negativt*, og flere av deltakerne fortalte at det er viktig for barn å være orientert om alvorlige hendelser og tema. Henrik ga et spesielt nyansert bilde, og vekslet mellom positive og negative sider ved å se nyheter om for eksempel ulike kriser rundt omkring i verden. På spørsmål om hva som er dumt med å bli skremt fortalte han:

Henrik: Det som e *dumt*, det e no at...du tørs mindre...du...du syns verden...du...altså du miste den *glade* sida av verden. Så for eksempel: I sta så var det jo *sol* ute. Så det skal vi si e dæ da, før...før du ser på nyhetern. Og etterpå så blir det sånn regnvær som det e no. Sånn...du miste all følelsen...Du trur at jorda e bare et trist sted. Der bare masse kriminalitet og forræderi og sånt skjer.

Her kan det se ut som at Henrik beskriver et negativt verdensbilde som en mulig konsekvens for *alle* nyhetsseere, ikke bare barn. Denne uttalelsen kan minne om Gerbner og Gross (1976) argumenter om at tv-konsum kan kultivere overdrevne antakelser om graden av risiko og farer i samfunnet. På den andre siden fremhevet Henrik flere ganger at det å være orientert om kriser, vold og dramatiske hendelser er viktig for å være forberedt og mestre livet:

I: [...] Når du tenke på *andre* barn da... Syns du at dei skal se like mye nyheter som dej?
 Henrik: Æ villa egentlig ha anbefalt det – ja – fordi...barnan må hold sæ informert, fordi...dem må jo få vit at.. selv om du bor i Norge, og at du e trygg og at det ikke e så my farlig som skjer her i Norge som det gjør i utlandet...så må du forstå at...det *kan* skje i Norge også.
 I: Mhm, *ka* som kan skje i Norge, for eksempel, tenke du?
 H: Terroristgruppe...som prøve å ta over... man vet aldri. Plutselig begynne alle fra Norge å flykt, også vet itj barnan *ka* som foregår. Og hvis barnan ikke vet *ka* som foregår, da blir dem jo *enda* mer skremt.

Henrik beskriver det altså som nødvendig, også for barn, å vite hva som foregår i samfunnet. Han fokuserte flere ganger i intervjuene på nyhetene som en inngangsport for å vær *forberedt*, og fremhevet at barn ikke bør ”tro at verden e perfekt”, etter inspirasjon fra foreldrene sine. Henrik fremhever på slutten av utdraget at hvis barn ikke vet hva som foregår, kan de bli *enda* mer skremt, noe som stemmer godt overens med poeng fremmet av både *Supernytt*-redaksjonen og flere forskere (Raundalen & Schultz, 2011; Seiter, 2007), som mener at fraværet av tilstrekkelig informasjon kan forverre

redselen hos barn. I et annet parti av intervjuet fortalte Henrik om positive aspekter ved å oppleve frykt og utrygghet – det kan medføre innsikt, erfaring og mestring:

Henrik: Det e egentlig nokka bra med å vær skremt og føl sæ utrygg, spesielt etterpå. Fordi, for eksempel neste gang det skjer, så e det jo ikke like skummelt. Fordi, du forstår jo – æ har gått gjennom det her før...og det e ikke så alvorlig, fordi, det e ikke så særlig stor sjanse for at det skjer her i Norge, men det *kan* skje.

Samtidig var Henrik en av flere deltakere som skildret det som positivt at nyheter for barn fremstår som mindre skumle. Som vi så i kapittel 6, er dette et trekk ved nyheter for barn og *Supernytt* som mange av barna (og foreldrene deres) fremhevet. Samtidig er det viktig å påpeke at ikke alle utelukket muligheten for at også nyheter for barn kan inneholde saker som oppleves som ubehagelige og kan skape frykt. Liam fortalte at det også i nyheter for barn noen ganger er med ”unødvendige” ting som barn ikke trenger å vite om. Henrik mente å ha observert at noen i klassen hans hadde reagert på en sak om konflikten mellom Russland og Ukraina, og som vi så i forrige kapittel, nevnte Elias muligheten for at man blir *redd* som en potensielt negativ side ved å se *Supernytt* på skolen, med henvisning til dekningen av ebolaepidemien i Vest-Afrika.

Likevel er det svært mange av deltakerne som trakk frem en barnevennlig håndtering av voldelige og krisepregede nyheter som sentrale kjennetegn ved nyheter for barn. De fleste fremhevet dette som positivt, mens andre stilte seg litt mer kritisk til det. For eksempel fremstilte Alex dette som grunnen til at han foretrekker voksennyhetene. Han får ikke vite nok på *Supernytt*, hevdet han, og kritiserte i oppfølgingsintervjuet programmet for å ikke dekke en sak om en stor skogbrann i Canada raskt nok, i tillegg til at han forklarte at han gjerne ville *se* mer om eksplosjoner og branner enn det man får på *Supernytt*. Henrik fortalte at hvilket nyhetsprogram han foretrekker varierer, men fremhevet flere ganger at det er bra at *Supernytt* har en spesiell formidling:

Henrik: Æ syns, en ting æ syns med *Supernytt* – *Supernytt* e litt sånn – dem passe på å ikke skrem barnan for my. Fordi på voksennyhetern så sir dem det bare *rett ut* ka som har skjedd. Men på *Supernytt* så e dem litt mer forsiktig for at barnan ikke skal bli *veldig* skremt. For eksempel, men, nån gang så kan dem kanskje si: men det går bra, det e itj truende for Norge. Men...Mens voksennyhetern e mer sånn, ja: *det* har skjedd, *det* har skjedd – ferdig.

Han forklarte i tillegg at han var glad for denne formidlingen på grunn av egne erfaringer med frykt og bekymring i møte med nyhetene:

Henrik: [...] æ e glad for at nyhetern ikke e sånn...*det* kan stor sjanse for å skje, for da...da blir æ til den der ”enn hvis”-personen igjen.

[...]

I: Igjen, blir du den igjen, sa du – har du vært det før?

H: Ja, før var æ sånn: Enn hvis *det* skjedd, enn hvis *det* skjedd. Det var sånn en, fordi æ var bekymra, spesielt når derre Ebola kom. Da vart æ veldig bekymra: Da vart æ sånn: enn hvis, enn hvis, enn hvis.

I: Ja. Enn hvis ka da? Ka du tenkte på da, ka som kunne skje?

H: At det spredd sæ over hele verden. Det var æ veldig skremt for. *Spesielt* når det var en som vart smitta og tatt tilbake til Norge.

Her fremheves det som positivt at det er en tilpasset formidling i nyheter for barn, som har til hensikt å unngå at barn blir veldig bekymret, som vi ser Henrik beskriver erfaringer med her. Likevel er han blant flere som fortalte at det er både viktig og interessant å få informasjon om de voldelige og krisepregede nyhetene. Henrik trakk i oppfølgingsintervjuet sitt gjentatte ganger frem eksempler på krisepregede nyhetssaker, og fremhevet på et tidspunkt at det er nettopp denne typen nyheter som interesserer han *mest*: ”kanskje..mest æ interessere mæ i når det gjelde nyheter, så e det kanskje om IS. For eksempel ehm...sånn nyheta som påvirke nesten hele verden.” Saker om IS ble også omtalt av Henrik som noe av det mest skremmende, og faren for at IS skal komme til Norge er noe flere deltakere nevner i intervjuene. At noe er skremmende, utelukker altså ikke at man kan oppleve det som interessant og ønsker informasjon om det – kanskje tvert imot.

Flere av deltakerne omtaler til tider nyheter om skremmende saker som upassende for barn, mens de i andre parti fremhever at slike nyheter er både interessante, spennende og viktige å vite om. Alon-Tiosh og Lemish (2014) fant at barna i deres undersøkelse mente at nyheter for barn bør unngå de mest skremmende sakene, eller unngå å beskrive detaljer og vise voldelige bilder, som flere av barna i min undersøkelse beskriver som en avgjørende karakteristikkk ved *Supernytt*. Men der Alon-Tirosh og Lemish behandler dette som et uttrykk for hva barna ønsker seg og har behov for, og bruker det som et innspill til produsenter av nyheter for barn, mener jeg at det også er nødvendig å se på

måten man i slike uttalelser tar i bruk utbredte forestillinger om barn som spesielt sårbare. I tillegg til at det kan være et uttrykk for at deltakerne selv *opplever* enkelte nyheter som skremmende, bruker de i fortolkningen av teksten et kulturelt repertoar om barn som en sårbar gruppe.

Deltakerne balanserer i mange tilfeller mellom perspektiver på at det er viktig og lærerikt å vite om også de negative nyhetene, og perspektiver på at det til en viss grad er nødvendig å skjerme barn, enten gjennom utelatelse, eller gjennom en spesiell type formidling. I beskrivelsene skisseres det et bilde av at barn som sårbare ovenfor visse medieinntrykk – det er grenser for hva et barn skal vite om og se: for mye informasjon og for sterke inntrykk kan være skadelig for barn. På denne måten opererer barna blant annet med en utbredt kulturell forestilling som også i stor grad preger offentlige diskusjoner og forskning om barn og medier. Samtidig posisjonerer mange seg som mer robuste, og uttrykker interesse og fascinasjon for potensielt skumle eller opprørende nyheter, i tillegg til at innsikt i sosiale realiteter av flere fremheves som viktig, lærerikt, og en nødvendig del av det å vokse opp.

7.2 Passende nyheter for barn

Flere av barna hadde, som nevnt tidligere, tydelige formeninger og observasjoner om hva som skiller nyheter for barn og *Supernytt* fra de vanlige nyhetene. Et utdrag fra det første intervjuet med Liam kan illustrere dette. Liam trekker her frem tre aspekter som skiller nyheter for barn fra nyheter for voksne; at nyheter for barn er lettere å forstå, at nyhetene blir gjort interessant for barn, og til slutt at nyhetene er gjort mer *passende* for barn, noe jeg ba ham om å utdype videre.

Liam: Eh, det e liksom det at...dem forklare ikke nyhetern på en vanskelig måte, og at sånn barn kan forstå det, og også at dem har mer interessante nyheter, og mer passende for barn.

I: Mer passende ja. Ka skal man gjør...ka e det som gjør nyhetene mer passende for barn?

L: Eh, liksom når gang så e det nyheter...eh, når gang så e det nyheter som barn ikke bør hør om, også e det liksom fæle nyheter om...ja, som det der terrorangrepan i Frankrike. Og det e, men...dem liksom...dem fortelle ofte om det hvis det e nødvendig asså, men...dem gjør det på en måte, på en måte som...eh, barna kan se på og, hvis liksom ikke mang beskrivelsa og sånn.

Emmas beskrivelse av hva *Supernytt* er har likhetstrekk med Liams, og vektlegger også håndteringen av de krisepregede nyhetene:

Elias: *Supernytt*, det e sånn...nyhet-ting. Nyheter...der dem sir nyheter for barn liksom.

I: Mhm

Emma: Æ villa sagt det æ og – at det e nyheter for barn, og dem på en måte sir ikke dem *verste* sakan på en måte. Ting som i alle fall mange kommer til å bli redd for. Og sånn, men dem sir mesteparten av tingern som e viktig å få med sæ, som hvis...det...ja... Ja, hvis vi ikke hadde fått med oss det der ebola, så hadde...om ebola, så hadd det blitt liksom...ja – det e viktig å få med sæ da.

Liam og Emma påpeker her at *Supernytt*, i likhet med mange andre nyhetsprogram for barn, har en spesiell tilnærming til formidlingen av krisepregede nyhetssaker som skal være mer *passende* for barn. En del saker blir som resultat av dette utelatt, som Emma påpeker, mens for eksempel begge sakene som nevnes i sitatene ovenfor, om ebolautbruddet i 2014 og terrorangrepene i Paris, som Liam henviser til, har vært tema i *Supernytt*.

Flere av deltakerne fokuserte på den *visuelle* formidlingen av vold, som Jonathan, som sa at *Supernytt* ”filmer mindre som e voldelig”, og Adrian som sa ”de viser liksom ikkje voldelige klipp”. Liam fokuserte også på bildenes spesielle posisjon da han ble spurt om hvorvidt det er forskjell på å lese, høre eller se noe på nyhetene: ”Æ trur når du *høre* om det, så e det verst, eller kanskje *ser* det da. Slik som det var *bilda* av Auschwitz og sånn – det kunne æ itj sett på, de ku...det e itj passende for barn. Barn *skal* itj se på det.” Det visuelle aspektet er også noe som fremheves som spesielt problematisk både i foreldrenes svar på spørreskjemaet i min undersøkelse, og i andre studier med voksne informanter. Det finnes en oppfatning av at enkelte typer bilder i nyhetssaker kan være spesielt ødeleggende for barn og unge (Eckert, 2001; Vettenranta, 2005:35).

I tillegg til det visuelle aspektet er også *mengden* av informasjon, og detaljnivået i formidlingen, noe som trekkes frem. Liam fokuserer i utdraget nevnt tidligere at de ”fæle” nyhetene som formidles i *Supernytt* inneholder mindre *beskrivelser*. Han utbroderte dette senere i intervjuet med henvisning til dekningen av drapet på Sigrid Schetne i *Supernytt* i 2012:

Liam: Æ huske et par år sia var det en kidnapping i Norge – det var ei tenåringsjente som het Sigrid. Æ syns det var *veldig* fælt og skummelt, men...ehm..på samme måte vil æ hør mer om det og sånt da, også så æ bare på *Supernytt* og, det var faktisk ganske mye om det da – ikke så mye sånn at barn hadde blitt *redd* eller no sånt, men så mye at dem liksom ble informert om ka som faktisk foregår med ho jenta.

I: Mhm, så tenke du at det *bør* man høre om?

L: Eh..ja..eller, så lenge det ikke e så mye da, av det, så kan liksom gjør barnan redd eller paranoid.

I: Ja, mhm, så det e nokken ting som e heilt unødvendig, men nokken ting som kanskje e litt..

L: Ja, liksom..det kunna vært *unødvendig* å fått hørt *veldig* my om sånne ting da, men så leng du får bare bli oppdatert på at det faktisk foregår nokka med en person som hete det og...det e det som foregår. Ikke for mye, men ikke for lite heller. Så syns æ det e ganske bra.

Man skal ikke ha for mye informasjon, sier Liam, men akkurat nok til at man vet hva som ”faktisk foregår”. Deltakerne hadde i tillegg til det som er tatt opp her, flere observasjoner om *Supernytts* formidlingsstrategier av krisepregede og potensielt skremmende saker. Nedenfor tar jeg utgangspunkt i oppfølgingsintervjuene, hvor alle deltakerne så de samme to *Supernytt*-sendingene og kommenterte innslagene.

7.2.1 Barnas fortolkninger av nyheter om kriser og ulykker

For å få en nærmere analyse av barnas fortolkning av konkrete innslag i *Supernytt*, ble alle som deltok i oppfølgingsrunden bedt om å se to sendinger av *Supernytt* i forkant av intervjuene. Jeg sendte lenker til sendingene fra 19. og 26. april 2016 til barnas foreldre noen dager før intervjuene, og ba i tillegg om å få tilsendt en kort melding om barnas inntrykk av sendingene. I noen tilfeller så vi deler av sendingene på nytt i selve intervjuene, men som forklart i kapittel 4 brukte jeg hovedsakelig stillbilder fra disse sendingene og kort med stikkord, som verktøy for å snakke om de ulike nyhetssakene med barna. Sendingene som barna ble bedt om å se var valgt ut blant annet på grunn av at de er ganske typiske eksempler på hvordan programmet legges opp. De inneholder ikke eksempler på de aller mest alvorlige og potensielt skremmende sakene, men sak nr. 3, ”Kraftige jordskjelv” fra 19. april, og sak nr. 1, ”Fortsatt farlig i Tsjernobyl” kan karakteriseres som nyheter om kriser og ulykker. Førstnevnte sak handlet kort fortalt om nylige jordskjelv i Japan og Ecuador, og inneholdt informasjon om skadeomfanget og om hva som gjøres for å hjelpe de rammede. Det ble vist bilder av ødelagte bygninger, men ikke av skadde mennesker. Denne saken inneholdt også en animasjon som forklarte

hvorfor jordskjelv oppstår, og programlederen understreket til slutt at slike jordskjelv ikke er vanlige i Norge. I saken om Tsjernobyl-eksplosjonen ble det fortalt om hva som skjedde og konsekvensene av eksplosjonen i 1986. Det ble blant annet fortalt at mange ble syke, men at de fleste overlevde. En ekspert forklarte at situasjonen var i ferd med å bedre seg i området, og at det blant annet har begynt å vokse trær igjen, og at dyr har kommet tilbake til området, men at det fortsatt ikke er trygt for mennesker å flytte tilbake. Under vises en oversikt over alle sakene i sendingene.

19. april 2016:

1. "Nye tiltak mot mobbing" (regjeringen vil bøtelegge skoler som ikke følger opp mobbesaker)
2. "Snill-kampanje" (reportasje om skole hvor elevene har en kampanje med positive tiltak for å avverge mobbing)
3. "Kraftige jordskjelv" (forklarende sak om nylige jordskjelv i Japan og Ecuador)
4. "Tror Nefertiti sin grav er gjemt i Luxor" (om nytt arkeologisk funn)
5. "Riise sier unnskyld" (om fotballspilleren Jon Arne Riises uheldige sinneutbrudd under en fotballkamp)
6. "Brann på ungdomsskole i Smøla" (ungdomsskole skadet av brann)
7. "Småen er en triksesau" (gladsak om en sau som kan gjøre triks)
8. "Motorcross i Mexico" (kort avsluttende sak med bilder fra et motocrossløp)

26. april 2016:

1. "Fortsatt farlig i Tsjernobyl" (30 år siden eksplosjonen i atomkraftverket i Tsjernobyl i 1986. Saken handler om selve ulykken, konsekvensene, og hva som skjer i området nå)
2. "Potetplanter i plast under snø" (om konsekvenser av uventet snøvær)
3. "Lager middag av restemat" (om bærekraftig ressursbruk, med tips om hvordan man kan bruke opp matrester)
4. "Løp London Marathon i verdensrommet" (astronaut setter oppsiktsvekkende verdensrekord)
5. "Studenter sover i seng omgitt av hai" (par overnatter i spesiallaget rom under vann i akvarium)
6. "Fornorsking av Amerikansk fotball" (idrettslag som spiller fornorsket versjon av amerikansk fotball)
7. "Cholitas har besteget enda en topp" (kort avsluttende sak om fjellklatrende chilenske damer)

I oppfølgingsintervjuene ble det brukt kort med stikkordene *lærerikt*, *viktig*, *kjedelig*, *skummelt/ekkelig*, *gøy*, *kult* og *romantisk* som hjelpemidler i en gjennomgang av alle sakene i sendingene, i tillegg til at deltakerne ble oppfordret til å skrive opp egne ord på blanke kort for å beskrive sakene, eller bare fortelle hva de synes om dem. Kortet med stikkordene skummelt/ekkelig var ikke blant de hyppigste brukte av barna, men det ble likevel brukt i en del tilfeller. Caroline omtalte for eksempel sak nr. 4, "Tror Nefertiti sin grav er gjemt i Luxor" som litt skummel eller ekkel og sa at den fikk henne til å

tenke på døde mennesker og sin avdøde oldemor. Blant andre Sigurd var en av flere som brukte kortet på sak nr. 5 fra sendingen 26. april, ”Studenter sover i seng omgitt av hai”, og begrunnet dette med at det hadde vært skummelt dersom en hadde opplevd å overnatte blant haier selv. Disse eksemplene illustrerer at ord som skummelt og ekkelt kan brukes på flere måter, og ikke nødvendigvis blir assosiert med saker man blir *redd* eller bekymret av. Det er derfor en vanskelig oppgave å studere barns forhold til det *skumle, ekle, fæle* osv. i nyhetene. Men en fordel i intervjuene er at man får et innblikk i kompleksiteten i barnas erfaringer og måter å gi mening til ulike nyheter.

Sakene om jordskjelvene og Tsjernobyl-ulykken ble beskrevet på ulike måter av barna, og det var ikke en veldig sterk tendens til at de ble beskrevet som skummel eller ekkel. Flere brukte ord som spennende, interessant, lærerikt og til og med kult om disse sakene. Caroline og Vilde fortalte for eksempel ivrig om begge innslagene, og ga inntrykk av at de var blant sakene de synes var mest interessante fra sendingene. De kunne gjengi flere detaljer fra begge sakene uten å se dem på nytt, ved hjelp av stillbilder fra sendingene. Om jordskjelvsaken brukte de både ord som *dumt*, men også *gøy, artig* og *kult*. Om Tsjernobyl-saken sa de at den er *viktig, lærerik*, men på spørsmål om noen av sakene i sendingen er skumle eller ekle, ble denne saken utpekt som en av få som kan passe til den beskrivelsen. Jentene sa likevel at de ikke blir *redd* av å se saken. Flere utpekte disse sakene som blant både de viktigste og mest spennende i sendingene. Sigurd sa for eksempel om jordskjelvsaken:

Sigurd: Men for mæ så var det jo kult – eller ikke sånn, *sånn* kult da..sånn at det liksom: KULT! Mange folk har dødd, masse hus har rasa ned: KULT! Liksom ikke sånn kult, men liksom sånn...kult å få liksom *vit* at..sånn ting da.

[...]

I: Mhm. E det andre ord enn kult som passa til den?

S: Mmm...det kan jo vær skummelt eller ekkelt. Hvis du liksom bor i nærheten og at det en eller anna gang, av en eller anna rar grunn ser på norske nyheter når du bor i nærheten av Japan (litt leende). At det kan liksom være skummelt, å vit at: Åj, vi bor på en plate, det kan kom et jordskjelv, husan våres kan ras og mange folk kan bli alvorlig skada.

I: Ja, men ka med barn som ser *Supernytt* her i Norge da, trur du det kan være skummelt eller ekkelt for dei?

S: Eh..æ trukke det kan vær så veldig – eller, jo, det kan jo det hvis du for eksempel har en slektning i Japan da, for eksempel. Eller no sånt. Men...dem forklarte jo at..vår..vi hadde en sånn, det var en sånn plate, men den var uti Stillehavet, så det vakke no sånn særlig stor fare, det vakke sånn at husan våres kunna ras eller sånn, men det kunne liksom rist litt i bakken av det.

Sigurd uttrykker her en interesse for saken, men skildrer den ikke som spesielt skummel, og fokuserer på at dette er noe som har skjedd langt *borte*, og at risikoen for at slike jordskjelv forekommer i Norge, og dermed kan ramme *en selv*, er liten. Her observerer Sigurd noe som er viktig ved denne saken: Den inneholder, som jeg skal analysere nærmere i tekstanalysen, flere betryggende strategier, blant annet som Sigurd tar i bruk her, informasjon om hvor det er stor risiko for at jordskjelv oppstår, og at Norge ikke er spesielt utsatt for dette. Sigurd identifiserer denne informasjonen og bruker den for å begrunne hvorfor han tror at en slik sak ikke vil være veldig skummel eller ekkel for *norske* barn.

Det var imidlertid ikke alle som fremhevet de betryggende aspektene ved saken. Lisa var en av de få som hadde en litt mer negativt betont beskrivelse. Hun forklarte at hun synes saken var kjedelig: ”Fordi æ fikk ikke vit no særlig mer at..dem mått rydd opp og..eh, det var litt bare sånn at æ fikk vit bare bittelitt.” Hun beskrev i tillegg saken som *litt* skummel/ekkel ved hjelp av kortet, og på spørsmål om hvorfor svarte hun: ”[...] det e jo ting som rase og du kan få det i hodet og *dø*.” Lisa fokuserte altså i motsetning til Sigurd ikke på den betryggende informasjonen i saken, men på konsekvensene av jordskjelvet og død. Om det betyr at hun ikke har oppfattet det betryggende budskapet i saken, er vanskelig å si noe om på grunnlag av dette, men man kan se at ulike deltakere vektlegger ulike aspekter når de fortolker og evaluerer sakene.

7.2.2 Gode nyheter som ”paraply over sola”

Både Sigurd og enkelte av de andre deltakerne identifiserte flere betryggende formidlingsgrep brukt i sendingene. Det var spesielt de eldre deltakerne som ordla seg mest presist om slike grep. Flere berørte at *vinklingene* i sakene gjerne blir litt annerledes i nyheter for barn enn i andre nyheter. Ved spørsmål om noen av nyhetene i *Supernytt*-sendingene kunne ha vært i andre nyheter, forklarte Liam at han mente å ha hørt om jordskjelvet i andre nyheter før. Han gikk så inn på formidlingsforskjeller i ulike nyheter: ”[...] spørs hvilken *sak* du har da. Hvis det e om den..om det jordskjelvet, trur æ dem fortell det annerledes, men hvis det liksom e om John Arne Riise, så vise dem jo

klippet, og liksom det han sa i det intervjuet etterpå.” Liam trekker altså frem krisenyteten i motsetning til en sportssak, som eksempel på en sak som blir formidlet forskjellig. Jeg ba ham deretter å forklare hva som ville vært annerledes i formidlingen av jordskjelvsaken i andre nyheter:

Liam: Ja, dem hadde kanskje brukt et mindre klipp.

I: Okei – ka som hadde vært forskjellen da, tenke du, mindre..

L: Nei, dem snakke om døden, på dem folkan da liksom.

Her fortolker Liam det som at man i nyhetsproduksjonen for barn tar spesielle hensyn og vektlegger bestemte aspekter ved virkeligheten for å gjøre nyhetene passende for barn. På voksennyhetene snakker de om ofrene for jordskjelvet, sier han, mens man ikke vinkler saken på samme måte i *Supernytt*. De forteller krisenytetene annerledes, mens en mindre skremmende sak, som sportsnyheten om Jon Arne Riise, kan formidles på en lignende måte som i andre nyheter.

Henrik brukte en værmetafor når han fortolket formidlingen av tunge og alvorlige saker i *Supernytt*-sendingene. I en av Henriks uttalelser sitert tidligere i kapittelet skildrer han hvordan nyhetene kan medføre at man opplever det som at jorda bare er et trist sted. Han understreket poenget sitt ved å forklare at følelsen man kan få av å se nyheter er som regnvær. Før man ser nyheter er det sol, og etter man har sett nyheter blir det regn. I utdraget under bruker han denne metaforen videre, for å forklare hvordan man i sendingen fra 19. april veksler mellom alvorlige og mindre alvorlige saker. Før dette partiet i intervjuet beskrev han blant annet saken ”Småen er en triksesau” (som handler om en sau som kan gjøre triks som en hund) som *unødvendig* og *kjedelig*, og sa at saken om Jon Arne Riise var med for å ”fylle opp på en måte. Bare for å få litt mer *tid* inni episoden.” Samtidig som Henrik hadde svært kritiske beskrivelser av spesielt saken om sauene Småen, satte han bruken av denne saken i sammenheng med forsøk på å gjøre barn *glad*:

Henrik: Nei, æ syns den var kjedelig, fordi – for det første så *e* det jo ikke en nyhet. (I: nei)

Det handle jo bare om en *sau* som oppføre sæ som en *hund*.

I: Ja. Ville det ha vært en sånn nyhet på voksennyhetene – tror du?

H: Det tvile æ 190% på.

I: Okei. Korfor tror du at den e på barnenyhetene da?

H: Fordi den e litt sånn happy..den e sånn – handle ikke om nokka sånn seriøst, det bare handle om en *sau*, som kan sitt, ligg, rull også gi labb og sånn.

I: Ja. Men e det mer sånne, sånne unødvendige⁸⁸ ting på barnenyhetene da, trur du, eller, ka du tenke om det?

H: Jaa...æ trur det e mer sånn unødvendig på barne-tv, fordi...på grunn av at du vil jo bare gjør barnan litt mer *glad*, altså du prøve å holde den paraplyen over sola.

I: Mmh, og derfor har man disse her? (henviser til bilder av nyhetssaker)

H (peker på bilder av de ulike nyhetssakene): For eksempel – den her – da begynne jo...kanskje...da begynne kanskje regnet å kjæm, når du kjæm til *det* også begynne det å regn igjen, også kjæm derre sauene – og *da* begynne det jo...herre paraplyen å kom igjen.

[...]

H (litt senere, om motorcrossaken på slutten): Den der e for å liksom finish det off, med...en *stor* paraply.

Henrik omtaler det her som at underholdende eller myke saker kan være en måte å holde en ”paraply over sola”, for å holde regnet borte. Selv om saken om sauene ikke beskrives som en *nyhet* i ordets rette forstand, forklarer Henrik her at den er inkludert for barnas skyld. Selv om det er litt vanskelig å se i selve sitatet, går også Henrik mot slutten av utdraget gjennom sendingen og peker på vekslingen mellom tunge og lettere saker, ved hjelp av metaforen han allerede har etablert tidligere i intervjuet. ”da begynne kanskje regnet å kjæm” sier han for eksempel og peker på en av de ”tyngre” sakene i sendingen, og utpeker saken med sauene, og til slutt motorcross-saken som saker hvor ”paraplyen” blir tatt frem for å gjøre barneseerne glade. Senere argumenterte han også for å *beholde* nyheten om sauene, til tross for at han selv fremmet en negativ holdning til den:

I: Hvis du var sjef da, og skulle velge vekk nokken saka her, ka ville du ha kutta vekk?
(Henrik peker på et bilde) Den med fotballspilleren?

Henrik: Men sauene villa vært egentlig greit å behold.

I: Okei

H: Grunnen til det, det e fordi...det e jo sånn paraplyen. Paraplyen over sola. Fordi du må jo gjør barnan [xxxx], hvis ikke så e det bare sånn seriøse gjennom hele greia. Og da begynne jo...da har itj barna *lyst* å se, fordi...det e jo bare sånn...viktige saka, altså det blir nesten samme som voksennyheter da. Så æ villa beholdt for eksempel sauene og motorcrossen. Men motorcrossen villa æ kanskje ha putta mellom herran to.

I: Ja, okei, mellom dei to mobbesakene?

Selv om Henrik stilte seg kritisk til denne saken, fremheves den her som passende å ha med i sendingen av hensyn til *barna*. Disse refleksjonene kan relateres til det Costera

⁸⁸ Jeg bruker her ordet *unødvendig* som respons på at Henrik, rett før dette utdraget, brukte dette ordet om saken om sauene Småen.

Meijer (2007) omtaler som et popularitetsparadoks som preger unge menneskers forhold til nyheter. Når nyhetene presenteres på en seriøs og grundig måte, oppfattes de som verdifulle og troverdige, men kan samtidig anses som for kjedelige til å bruke tid på. Når nyheter blir formidlet på en mer appellerende, tilgjengelig eller underholdende måte, får de ofte høyere seertall, men kan samtidig miste status som ”ordentlige” nyheter. Som vi så over, avviser Henrik at saken om sauene kan kalles en nyhet, samtidig som han gir uttrykk for at det er passende at nyheter er mindre seriøse når målgruppen er barn. På den ene siden kan man se det som at Henrik trekker veksler på kulturelle forestillinger om barn som en underholdningsorientert gruppe, og barndommen som en idyllisk fase preget av lek og moro. Han fremstiller det som at underholdende nyheter er noe som kan gjøre det forlokkende for barn å se nyheter, og at barn vil miste interessen dersom nyhetene blir for seriøse. På den andre siden kan man se kommentarene som knyttet til et syn på barn som sårbare mennesker med behov for beskyttelse og omsorg. Dette kommer spesielt godt frem senere i intervjuet, når Henrik snakker om bruken av de myke eller morsomme sakene som et beskyttende tiltak for barn. I utdraget under svarer han på om ikke voksne også trenger slike paraply saker:

Henrik: Egentlig ikke – fordi, voksnan lage sine egne. Liksom, dem forstår jo at – det e bare nyheta – det foregår ikke i Norge, så ro ned.

I: Okei, tror du at voksne klare det sjøl?

H: Ja.

I: Mhm, men barn klare ikkje det?

H: Te barn så e det litt meir vanskelig å lag paraplya. Fordi...fordi barn vet jo ikke så my, liksom...dem vet ikke like my som voksnan gjør.

[...]

H: Mhm, også e det jo sånn da – at det, det e jo vanskelig for barn å forstå tinga – at det her e itj så dramatisk som du trur. Liksom, dem treng nokka for å...gjør opp for det.

I: Ja, ja. Og hjelpe det da, med dei..litt gladere sakene trur du?

H: Æ trur det e derfor dem har med litt sånn unødvendige ting. For å...for å, vel, ta bort det dramatiske.

Her fremhever Henrik forskjeller mellom barn og voksne, og understreker barns mangel på kunnskap, og at det er vanskeligere for barn å forstå og sette ting i perspektiv i møte med nyhetssaker, som en forklaring på hvorfor de trenger de lettere sakene. Det Henrik beskriver her har også blitt kommentert av forskere på feltet. I en studie av dekingen av *Operation Iraqi Freedom* i tyske og nederlandske barnenyheter har Nikken og Walma van der Molen (2007) studert ulike former for ”consolation strategies”, eller

betryggende strategier, i formidlingen av kriser og katastrofer. En av strategiene de kommenterer er en *sandwich-formel*, som henviser til en veksling mellom tungt og lett stoff i programmene. Hensikten med sandwich-formelen er ifølge Nikken og Walma van der Molen (2007) en idé om at lettere og noen ganger morsomme nyheter vil dempe tyngden av den negative informasjonen som man får i de voldelige nyhetsinnslagene. Som vi kan se i utdraget ovenfor, har Henriks forklaring av hvorfor denne strategien benyttes, sterke likhetstrekk med forskernes forklaring: De lettere nyhetene er til for å ”ta bort det dramatiske” som Henrik formulerte det, og vekslingen mellom myke og tyngre nyheter fortolkes dermed både av forskerne og av Henrik som et beskyttende tiltak som benyttes i nyheter for barn, for å gjøre nyhetene mer egnet og forsvarlig for målgruppen.

DEL 2. TEKSTANALYSER

Etter analysen av måtene barna fortolker *Supernytts* håndtering av potensielt skremmende nyheter, vendes nå fokus mot teksten. Barnas fortolkninger gir innrykk av at programmet er utarbeidet med tanke på et sårbart barnepublikum som behøver omsorg og beskyttelse. Barnas beskrivelser er på denne måten i tråd med uttalelser fra programprodusentene, som blant annet har understreket at de har som mål å lage nyheter som kan dempe frykt hos barn (se kap. 1). Som vi har sett forteller barna om mindre bruk av bilder av vold og lidelse, mindre detaljerte beskrivelser av skremmende eller voldelige hendelser, og veksling mellom tunge og lette nyheter som eksempler på hva som gjør *Supernytt* mindre skummelt enn mange andre nyhetsprogrammer. For å gi økt innsikt i disse kvalitetene ved programmet, tar jeg i denne delen av kapittelet med meg disse observasjonene inn i en leserledet analyse av betryggende strategier i *Supernytt*. I denne analysen ser jeg etter måter nyhetsdekningen tilpasses barnepublikumet slik at nyhetene kan fremstå som mindre voldsomme, skremmende eller opprørende enn det man kan forvente fra andre typer nyheter.

7.3 Betyggende strategier i *Supernytt*

Utgangspunktet for tekstanalysene i denne delen av kapittelet, er barnas lesninger av *Supernytt*. Som vi har sett eksempler på ovenfor, er det samtidig likhetstrekk mellom barnas beskrivelser av de tekstlige strategiene som brukes i *Supernytt*, og funn fra studier om barnenyhetsprogrammer i andre land. Nikken og Walma van der Molen (2007) har som sagt gjort en komparativ studie av håndteringen av *Operation Iraqi Freedom* i tyske og nederlandske barnenyheter i 2003. De baserer seg på en lignende studie gjort av Walma van der Molen og de Vries (2003), som omhandlet det de kaller ”consolation strategies”, altså betryggende eller trøstende strategier, i forbindelse med nederlandske barnenyheters dekning av terrorhandlingene i USA 11. september 2001. Mange av strategiene som fremheves i disse studiene, er også brukt i de norske nyhetene for barn. Jeg henviser derfor til noen av begrepene og inndelingene fra disse studiene, samtidig som analysen ikke har som mål å gi en oversikt over *alle* betryggende strategier brukt i programmet. Målet er heller å berike og supplere bildet som barna gir gjennom sine lesninger av *Supernytt*, ved å vise til eksempler på noen av de tekstlige virkemidlene som brukes for å gjøre programmet passende for barn.

Betryggende strategier kan studeres på tre nivå: For det første på makro- eller programnivå, hvor man ser på hvordan et program tilnærmer seg behandlingen av kriser, katastrofer, vold og kriminalitet på et mer overordnet nivå. For det andre ser jeg på strategier brukt på innslagsnivå, altså på hvordan man formidler slike saker i enkeltinnslag. For det tredje finner man strategier på et mer underordnet nivå innenfor hvert innslag, på mikronivå, altså innenfor de ulike sekvensene i hvert innslag, og i bruken av kameravinkler, regi og effekter (Nikken & Walma van der Molen, 2007). Jeg går her først gjennom strategier som blir brukt på makronivå i programmet, og ser deretter på eksempler på strategier på de to lavere nivåene gjennom analyser av enkeltinnslag. Jeg analyserer først de krisepregede sakene fra intervjuene, som vi allerede har sett barnas perspektiv på, og tar til slutt i kapittelet opp dekningen av Donald Trumps valgseier som et illustrerende eksempel for bruken av betryggende strategier i barnenyheter, og utfordringer knyttet til dette.

7.3.1 Betyggende strategier på programnivå

For å studere betyggende strategier på programnivå, har jeg gjort en kvalitativ analyse av oppbyggingen av sendingene fra 19. og 26. april 2016, som barna så før oppfølgingsintervjuene. I tillegg danner funnene fra den kvantitative innholdsanalysen beskrevet i kapittel 5 et utgangspunkt for å studere tekstlige strategier på programnivå. Som vi så kan *Supernytt* beskrives som et nyhetsprogram med en utpreget myk profil, med kultur og underholdning og sport som de største kategoriene. Som Emma påpekte (se kap. 6), er det tydelig at *Supernytt* ikke bare handler om triste ting. De typene nyhetssaker som barna beskriver som skumle eller potensielt upassende for barn vil, slik jeg har kodet dem, som regel tilhøre kategoriene kriminalitet, ulykker og til slutt krig, terror og politisk vold (en underkategori for politikk-kategorien). Sakene ”Kraftige jordskjelv” og ”Fortsatt farlig i Tsjernobyl”, nevnt tidligere, er eksempler på saker som kategoriseres som ulykker. Denne kategorien utgjør som sagt 5% av utvalget fra 2016, mens saker kategorisert som kriminalitet har en enda mindre fremtredende plass i utvalget jeg har analysert, med kun 2 % av sakene. Disse tre kategoriene er altså relativt lite dominerende, men ikke fraværende, i programmet (se kap. 5).

Utelatelse er en av strategiene Nikken og Walma van der Molen (2007) fant på programnivå i sin studie. Den svært lave andelen saker om spesielt kriminalitet, bekrefter at dette er tilfelle også i *Supernytt*, noe flere av barna også påpekte i intervjuene. Saker om kriminalitet ser her ut til å kun bli dekket i spesielle tilfeller, som når en hendelse preger hele nyhetsbildet i stor grad, som i tilfellet med Anders Behring Breiviks rettssak i 2016 (se kap. 5). At man ikke inkluderer mye nyhetsstoff om blant annet kriminalitet, kan ses som del av en betyggende strategi, og et uttrykk for et syn på at *for* mye tungt stoff om blant annet vold, kriser og kriminalitet, ses som uheldig for barn.

I tillegg til utelatelse kan man tilføye bruken av *spesialsendinger* som en betyggende strategi. Dekningen av Behring Breiviks rettssak ble blant annet dekket gjennom en slik spesialsending, hvor man i stedet for å bygge opp sendingen av ulike tema og saker, holder seg til ett tema og dekker det gjennom ulike typer innslag og vinklinger.

Spesialsendinger har flere ganger blitt benyttet av *Supernytt*, blant annet i forbindelse med terrorangrepene i regjeringskvartalet og på Utøya i 2011⁸⁹, og etter at Donald Trump vant valget i USA høsten 2016, som vi skal se nærmere på senere i kapittelet.

En tredje strategi på programnivå er, som Henrik påpekte i sitt intervju, vekslingen mellom "tunge" og "lettere" saker i nyhetssendingene. Dette var en av strategiene identifisert av Nikken og Walma van der Molen (2007), som av dem omtales som en sandwich-formel. Sendingene fra 19. og 26. april 2016 preges, i tråd med Henriks observasjoner, av en slik veksling mellom tungt og lett innhold. Som vi allerede har sett, observerte Henrik denne strategien i *Supernytt*-sendingene han så for intervjuene, og hans forklaring av hvorfor denne strategien benyttes, har store likhetstrekk med forskernes forklaring: de lettere nyhetene er til for å "ta bort det dramatiske", som Henrik formulerte det.

Blant de mest alvorlige sakene fra sendingen 19. april er sak nr. 3 om jordskjelvene i Ecuador og Japan, og nr. 6 om brannen på en ungdomsskole, mens Tsjernobyl-saken kan ses som den mest alvorlige saken i sendingen 26. april. Begge disse sakene er avløst og omgitt av "lettere" saker. Begge sendingene inneholder en positivt vinklet sak om barn som henholdsvis har en "snill-kampanje" for å avverge mobbing, og deltar på kokkekurs for å lære om bærekraftig ressursbruk og utnytting av matrester. De inneholder også saker om sport, i tillegg til underholdende og oppsiktsvekkende saker, som "Småen er en triksesau" (om en sau med merkelig egenskaper), "Løp London Maraton i verdensrommet" (om en astronaut som satt verdensrekord for raskeste maratonløp i verdensrommet) og "Cholitas har besteget enda en topp" (om chilenske damer som bestiger fjelltopper). Disse sendingene har altså, i likhet med programmet generelt, en relativt lett profil, til tross for innslag av tyngre og mer alvorlige saker. For å belyse bruken av sandwich-formelen i programmet er også uttalelser fra medlemmer av *Supernytt*-redaksjonen rapportert hos Ødegaard (2013) interessante:

Vi har litt sånn: tung, lett, lett. Det skal være en god mix i hver eneste sending og det påvirker jo også hvilke saker vi velger og det diskuterer vi også. Og noen ganger så tenker

⁸⁹ Som nevnt i kapittel 6 ga en av foreldrene til deltakerne uttrykk for stor taknemlighet for akkurat denne spesialsendingen.

jeg; nei nå synes jeg det ble for lett. Vi kan godt ha mer tyngde inn. Vi vet jo at barna tåler det, så lenge vi gjør det skikkelig og grundig og velgjennomarbeidet, men vi har ikke noen tanke om at vi skal gi ungene en sukkerpille på slutten for at de skal få en premie for at de har gidde å følge med, for det gjør de allikevel. De vil ha det! Men det er godt å ha noen ”hvilenyheter”. Noe som er gøy eller opplevelse, eller noe som er overraskende (Ødegaard, 2013:57).

Her ser vi hvordan en av redaksjonsmedlemmene reflekterer rundt vekslingen mellom tungt og lett stoff, på en måte som minner om Nikken og Walma van der Molen (2007) beskrivelser av sandwich-formelen. Denne balansegangen mellom det tunge og lette fremstilles imidlertid ikke *kun* som en betryggende strategi. Vekslingen og bruk av ”hvilenyheter” fremstår i utdraget i like stor grad som en teknikk for å holde på oppmerksomheten og interessen til seerne. Som Henrik fremhevet, kan innslag av lettere nyheter være en måte å unngå at nyhetene blir for ”seriøse” for barna. Bruken av lettere og mer underholdningspreget nyhetsstoff er heller ikke et ukjent fenomen når det gjelder andre nyhetsprogram. Waldahl et al. (2009:108) forklarer for eksempel at nyheter om kultur og kunst ”ofte brukes som overgang fra nyhetene til resten av kveldsprogrammet og dets mer underholdende elementer”. I innholdsanalysen av *Supernytt* ser jeg også at sendingene som regel avsluttes med en sak om kultur og underholdning og sport (eller i noen tilfeller vær), samtidig som disse temaene dominerer programmet i større grad enn det man har registrert om for eksempel *Dagsrevyen* (se kap. 5). Basert på analysene så langt, kan vi si at den store andelen myke eller ”lette” nyheter både kan skyldes ønsker om å holde på interessen til barnepublikummet, samtidig som det kan leses som en form for omsorg og en betryggende strategi. Når vi nå går ned på innslags- og mikronivå, skal vi se eksempler på strategier som kan ses som å ha et betryggende formål i måten selve sakene er utformet. Jeg begynner med analyser av sakene ”Kraftige jordskjelv” (19.04.16) og ”Fortsatt farlig i Tsjernobyl” (26.04.16).

7.3.2 Betryggende strategier på innslags- og mikronivå

Innslagene jeg skal analysere her handler om flere ulike hendelser, men alle dreier seg om ulykker og kriser. Som et bakteppe, skal jeg gi et kort innblikk i måten denne typen hendelser kan dekkes i *Dagsrevyen*. Jordskjelvene som inntraff i Ecuador og Japan i denne perioden, ble dekket gjennom flere innslag i NRKs hovednyhetssending, deriblant

gjennom innslaget ”Leter fortsatt etter overlevende etter jordskjelvet i Ecuador” 19. april 2016. Programlederen introduserer innslaget med å fortelle at det nå er 64 timer siden jordskjelvet rammet Ecuador, og at mannskap fortsatt leter etter overlevende. Områdene som er verst rammet ”ligger fullstendig i ruiner” forteller hun, før det klippes til reportasjen. Over bilder av raserte bygninger, gravemaskiner og arbeidende hjelpemannskap, hører vi en reporter fortelle: ”Dette er det som er igjen av den pittoreske feriebyen Pedernales. Og inni denne haugen av murstein, er det kanskje mennesker.” Vi ser bilder av hjelpemannskap som bærer bort noe som kan tenkes å være et offer for jordskjelvet, mens reporteren fortsetter: ”413 døde er til nå gravd fram, og den søtlige lukta forteller at det nok er flere. De leter dag og natt, og rundt står pårørende med et siste svinnende håp. Det ser for voldsomt ut – de kan ikke ha overlevd dette”. Gjennom bildebruken og beskrivelsene i innslaget, vektlegges skadeomfanget og lidelsene som jordskjelvet har forårsaket. Som vi skal se i den kommende analysen, preges begynnelsen av denne reportasjen av en fremstilling som står i sterk kontrast til måtene denne og lignende hendelser fremstilles i *Supernytt*.

I *Supernytts* sak om jordskjelvene i Ecuador og Japan fra 19. april 2016 åpner programlederen med å spørre: ”Hva er det som gjør at det begynner å riste i bakken akkurat på de to stedene der?”. Deretter får vi se bilder av et skur som rister og ødelagte bygg og gater. Vi får også opplyst at mange mennesker er døde eller skadde, og deretter forteller utenriksminister Børge Brende om skadeomfanget og hva som gjøres for å hjelpe til i de rammede områdene. Som Liam observerte (og anbefalte) får man her opplysninger om hva som har skjedd, men man går ikke detaljert inn for å beskrive skadeomfanget. I motsetning til i utdraget fra *Dagsrevyen* gjengitt ovenfor, får vi ikke skildringer av hvordan hjelpemannskap søker etter overlevende, eller detaljerte redegjørelser om hvordan det ser ut og lukter i ruinene. Som Liam fremhevet får man vite akkurat nok til å få et inntrykk av hva som har skjedd, men ikke mer.

Etter opplysningene om hva som har skjedd gis, klippes det til et kart hvor det merkes av hvor jordskjelvene har rammet. Reporteren forteller at selv om landene ligger langt fra hverandre, har de noe til felles: De ligger begge like ved store sprekker i

jordoverflaten. Stiplede linjer over kartet illustrerer slike sprekker, og det gis en visuelt forankret forklaring på hvordan jordoverflaten er oppbygd, og hvordan jordskjelv oppstår. Etter animasjonen forklarer en reporter at man i Ecuador og Japan er vant til jordskjelv, men ikke så kraftige som i det siste. Helt til slutt avslutter programlederen ved å si at ”Ja, her i Norge så ligger vi ikke på slike plater som beveger seg, så du trenger ikke å være redd for dette her”. Her gis det først en pedagogisk forklaring av fenomenet ved hjelp av animasjon, som igjen fungerer som et utgangspunkt for en betryggende beskjed fra programlederen om at dette er noe som er en trussel andre steder, men ikke her i Norge. Barnepublikummet får altså en betryggende beskjed om at dette er noe som akkurat de ikke trenger å være redde for. Som vi har sett ble denne informasjonen tatt opp av enkelte av deltakerne i intervjuene også. I tråd med barnas beskrivelser, vises det i denne saken i tillegg ingen bilder av skadde mennesker, mennesker som blir reddet fra ruiner eller fortvilte og gråtende pårørende, som man kan se i *Dagsrevyens* dekning av hendelsene, selv om deler av saken viser ødelagte bygninger. Den visuelle informasjonen, i likhet med den verbale, gir bare et begrenset innblikk i omfanget av krisen.

Saken ”Fortsatt farlig i Tsjernobyl” er det første innslaget i sendingen fra 26. april 2016. Programlederen introduserer saken ved å fortelle at ”i dag er det nøyaktig 30 år siden en stor eksplosjon ved atomkraftverket i Tsjernobyl i det som nå er Ukraina”. I bakgrunnen ser vi et kart som markerer hvor eksplosjonen skjedde. Programlederen forklarer videre hva som skjedde under ulykken: de som jobbet ved anlegget mistet kontrollen, det ble alt for varmt, og til slutt eksploderte det. Fortsatt er det ikke mulig å bo i området, forklares det, før det klippes til en reportasje, hvor vi ser bilder av øde landskap og forlatte bygninger. Over bildene høres en kvinnestemme, som vi senere får vite tilhører en ansatt i Statens strålevern. Hun forklarer at bygningene i området står tomme, fordi folk ble evakuert derfra (det vil si tvunget til å flytte, presiseres det). Etter disse opplysningene fremheves noen positive aspekter, og vi får blant annet vite at det vokser trær og finnes dyr i området igjen. En reporter forteller imidlertid at et stort område fortsatt er sperret av, og at folk ikke får lov til å bo der. I denne delen av saken blir i det

også vist en kartanimasjon som viser hvor ulykken hadde skjedd, ved at en stor rød/lilla sirkel markerer området som er stengt av for beboelse etter eksplosjonen.

Etter dette får vi se kvinnen som representerer Statens strålevern. Hun fungerer som en ekspert i denne saken og forklarer mer om hva som skjedde på denne dagen i Tsjernobyl, hvordan situasjonen er der i dag, og hvorfor stråling er skadelig for kroppen. Hun opplyser også om at mange barn ble syke etter ulykken. Det veksles mellom at reporteren og eksperten forteller om konsekvensene av ulykken, og mot slutten av innslaget forklares det at nyere kraftverk er utformet på en tryggere måte enn tidligere, så sjansen for at dette skal skje nå er *mye* mindre. I innslaget legger man ikke skjul på at mennesker døde og ble syke som følge av ulykken, men det trekkes også frem at mange overlevde, men måtte ta medisiner.

I denne saken kan man se at formidlingen av ulykken legger vekt på forklare hva som har skjedd på en nøktern og pedagogisk måte, ved hjelp av *animasjon* og en *ekspert*. Man forteller om konsekvensene av ulykken, men med en fremheving av mer positive opplysninger innimellom, som at mange har overlevd. Dette er spesielt tydelig mot slutten av innslaget, hvor publikum får klar beskjed om at faren for at dette skal skje er mye mindre nå enn før. Dekningen av denne saken i *Dagsrevyen* samme dag inneholder også positive elementer, som at det går i riktig retning i områdene i Norge som har vært rammet av ulykken. Samtidig betones alvoret i mye større grad, noe man blant annet kan se i et intervju med direktøren for Statens strålevern i denne sendingen, hvor han blant annet forklarer at: ”Og nå er det jo utfordringene i Japan, som vi ser etter Fukushima-ulykken, og 100 000 borgere evakuert på femte året etter den ulykken. Så dette er alvor, og vi kan altså ikke utelukke fremtidige ulykker”. Mens det i *Supernytt* understrekes at risikoen for tilsvarende ulykker er langt mindre i dag, vektlegges det altså her at det fortsatt finnes en risiko for at lignende situasjoner kan oppstå.

Oppsummert gir både sakene om jordskjelvene og om eksplosjonen forklaringer av hva som har skjedd, men de toner samtidig ned dramatikken sammenlignet med en del dekning av kriser og katastrofer i andre nyhetsmedier. Man får ikke mye visuell

illustrasjon av skadeomfang og mennesker som lider, men blir fortalt at mennesker er rammet. Begge sakene vektlegger betryggende beskjeder, som at det jobbes med å hjelpe de rammede, og at mange har overlevd. Til slutt får man i begge sakene betryggende beskjeder om at sannsynligheten for at dette skal ramme henholdsvis *her* i Norge eller *nå* er liten.

Analysen av disse sakene gir bare et begrenset innblikk i alle strategiene som brukes i formidlingen av potensielt skremmende saker i programmet. Verdt å nevne er at programleiderne i saker om for eksempel terrorangrep, ofte gir oppfordringen ”snakk med en voksen du stoler på” avslutningsvis, og i noen tilfeller gis også kontaktopplysninger til en krisetelefon for barn og unge. I forbindelse med flere terrorangrep har representanter fra PST gitt betryggende beskjeder om at sannsynligheten for å bli rammet av terror er liten⁹⁰. Slik Henrik fremstilte det, kan opplysninger som dette bidra til å hjelpe ham å unngå å bli en ”enn-hvis-enn-hvis”-person igjen. I enkelte tilfeller har det også blitt laget egne saker om hvordan man håndterer frykt, blant annet når det skjer terror. Et nyhetsinnslag fra *Supernytt*-sendingen 20. desember 2016 (”Røde og grønne tanker”) handler for eksempel om hvordan følelser fungerer, med tips fra en psykolog om hvordan man kan håndtere følelser og tenke ”grønne” (positive/gode) tanker eller fokusere på andre ting når man er redd.

Som forklart i kapittel 1, har programprodusentene uttalt at de i utviklingen av *Supernytt* rådførte seg med psykologer, og i bruken av de betryggende strategiene analysert her, kommer innflytelsen fra psykologifeltet tydelig frem. Gjennom bruken av disse strategiene gis det et bilde av et implisitt publikum som er sårbart for visse typer informasjon og inntrykk, og som derfor har behov for en form for skjerming og hjelp til å bearbeide informasjonen de får tilgang til. Nyhetene har en tydelig terapeutisk dimensjon, i og med at de gir begrenset innsikt i visuelle inntrykk og informasjon om

⁹⁰ Flere av strategiene jeg har fremhevet her, som bruk av eksperter, utelatelse av voldelige eller skremmende bilder, betryggende beskjeder fra programleder, og at det gis informasjon om grunner til at seerne ikke trenger å være redd, omtales også som betryggende strategier av Nikken og van der Molen (2007).

skadeomfang og lidelse, og gjennom en vektlegging av opplysninger barna kan bruke som ressurser til å dempe frykt.

Bruken av disse strategiene kan kobles til diskusjonene i forskningen om nyheter for barn gjennomgått i kapittel 2. På den ene siden har vi sett at forskere fremhever en slik spesialtilpasning av nyhetene til barn som nødvendig, på bakgrunn av innsikt i barns fryktreaksjoner i møte med nyheter. På den andre siden kan også bruken av slike strategier problematiseres ut fra argumenter om at barn er samfunnsborgere, og derfor bør tilbys innsikt i hva som skjer i verden. Enkelte forskere er som vi har sett kritisk til at vanskelige ideologiske spørsmål nedtones eller unngås i nyhetsprogrammer for barn. Disse spørsmålene er aktuelle for innslagene analysert her. For sakene gir begrenset innsikt i kompleksiteten og de politiske dimensjonene ved hendelsene som dekkes. Gjennom dekningen kan man få inntrykk av et samfunn hvor alle gjør så godt de kan for å hjelpe hverandre og løse viktige problemer, mens man av andre nyhetsprogrammer kan få et ganske annet inntrykk. Hvorvidt dette er den beste måten å formidle informasjon om denne typen saker til barn er et vanskelig spørsmål, og svaret avhenger av hvordan man ser på barns egenskaper og roller som deltakere i samfunnet.

I denne avhandlingen er ikke målet å gi svar på disse spørsmålene, men å åpne opp for en forståelse av hvordan barn blir posisjonert som nyhetsseere gjennom *Supernytt*. Måtene nyheter om kriser og ulykker formidles i innslagene analysert her, representerer slik jeg ser det en forhandling mellom syn på barn som sårbare mennesker under utvikling, og som deltakere og medborgere med rett til innsikt i nyhetsbildet. Strategiene kan ses som en måte å innfri og balansere de ulike kravene som stilles til programproduksjonen gjennom barnekonvensjonen og NRK-plakaten (se kap. 1). Slik disse innslagene er utformet, legges det opp til at barn skal være orienterte og kunnskapsrike, samtidig som en terapeutisk dimensjon trer tydelig frem. Barns posisjon som nyhetsseere blir preget av tiltak for å fremme emosjonell stabilitet, aller tydeligst i siste eksempel ("Røde og grønne tanker") hvor de blir direkte oppfordret til og opplært i en form for selvregulering og mestring i møte med vanskelige følelser. For å bruke

Henriks metafor omtalt tidligere i kapittelet, trenes barn her opp i å ”lage sine egne paraplyer”.

En dikotomisk forståelse av det sårbare barnet på den ene siden, og det kompetente medborgerbarnet på den andre siden, kan legge skjul på at flere forståelser forenes i produksjonen av nyheter for barn. For samtidig som bruken av betryggende strategier innebærer et syn på barn som sårbare, skjer det i samspill med et syn på barn som deltakere med rett til og behov for innsikt i det som skjer i verden. Parallelt med et syn på barn som sårbare, finner vi også et ideal om at barn, med hjelp og tilrettelegging, kan være robuste nok til å fungere som informerte medborgere. Gjennom bestemte tekstlige strategier gjøres det en innsats for å forme barn som er kompetente og rustet til å ha innsikt i nyhetsbildet.

Oppsummert er et sentralt trekk ved *Supernytt*, sett både fra publikumssiden og fra tekstanalyser, at det er utformet for å gi en form for omsorg, betryggelse og beskyttelse, samtidig som det representerer en måte å tilby barn en viss innsikt i også de potensielt skremmende nyhetene. I enkelte tilfeller har det imidlertid blitt reist tvil om programmet lykkes i å dempe frykt gjennom formidlingen av denne typen saker. Avslutningsvis i kapittelet gir jeg en analyse av et eksempel som illustrerer dette.

7.4 Donald Trump blir president

Dagen etter det ble klart at Donald Trump, overraskende og sjokkerende for mange, ville bli USAs neste president, reflekterte flere medieoppslag en bekymring for hvordan *barn* ville forholde seg til denne nyheten. En rekke aktører, som *Aftenposten*, TV2, NRK, UNICEF og Senter for Krisepsykologi hadde oppslag og innspill om hvordan man kan snakke med barn om at Trump vant valget. ”Hvordan forklare barna at Donald Trump vant USA-valget, og hva skjer nå?” (Langset, 2016) var en av overskriftene i *Aftenposten*, hvor eksperter ga råd om hvordan man skulle gå frem for å forklare valgseieren og dempe frykt og bekymring hos barna.

Barn ga også selv uttrykk for bekymring i *Supernytts* kommentarfelt. I en av *Supernytts* saker på Instagram, hvor de rapporterte om at Trump vant valget, var kommentarfeltet preget av spesielt én bekymring, fra noen formulert som en påstand, fra andre som et spørsmål: Betyr dette at vi står ovenfor en tredje verdenskrig? På Instagram-kontoene til det danske barnenyhetsprogrammet *Ultranytt* og svenske *Lilla Aktuellt*, var også faren for en tredje verdenskrig noe som ble tatt opp av flere barn, og kommentarfeltene var preget av uttrykk for både sinne og frykt. Trumps valgseier er ikke en ”vanlig” krisenhet – det er ikke her snakk om dødsfall, terror eller naturkatastrofer, men det er en nyhetssak som ser ut til å ha vekt frykt hos både voksne og barn.

Dagen etter det amerikanske valget (09.11.16) hadde *Supernytt* en spesialsending som utelukkende handlet om valget. Sendingen bestod, i tillegg til introduksjonen og en værmelding, av fire innslag: 1) ”Valgresultatet i USA er klart”, 2) ”Gabe og familien følger valget i USA”, 3) ”Norsk familie om Trump-siger”, og 4) ”Hva skal Trump gjøre som president?” I det første innslaget ble det blant annet opplyst om at Trump hadde vunnet valget, og det ble vist klipp fra delene av Trumps takketale, hvor han hadde en mer forsonende tone enn i valgkampen. Det andre innslaget var en reportasje fra USA, hvor det ble fokusert på en tolv år gammel gutt og familien hans, som var tilhengere av Hillary Clinton. Reportasjen fulgte gutten til stemmelokalene hvor han var med moren som skulle stemme, og vi fikk følge familien gjennom kvelden, hvor de blant annet fulgte med på valgdekningen på tv. I det tredje innslaget ble blikket vendt mot Norge, i en reportasje hjemme hos et par gutter som også var Trump-motstandere. Reportasjen fokuserte på deres reaksjoner og refleksjoner rundt valgresultatene. Det siste innslaget er en sak som innledes med at nå som det er klart at Trump blir president, er det mange som lurer på hva han kommer til å *gjøre*. Bekymringer fra barn fra kommentarfelt ble tatt opp, og en ekspert (en journalist) forklarte og forsøkte å avkrefte en økt fare for krig når Trump blir president.

Det er flere aspekter jeg vil fremheve ved denne sendingen. I mange tilfeller kan man som sagt se eksempler på bruk av den såkalte sandwich-formelen i *Supernytt*, som altså beskriver at man veksler mellom tunge og lette nyheter. Det er imidlertid ikke alltid at

denne strategien brukes, eller brukes like tydelig. I spesialsendingen om Donald Trump handlet for eksempel alle sakene om valgseieren, behandlet fra ulike vinkler og med ulikt fokus. Her finner vi ingen morsom avslutningssak om dyr for eksempel, selv om noen av sakene har et litt lettere fokus og det brukes en del humoristiske virkemidler i innslagene. I denne sendingen veksles det mellom tungt og lett fokus *innenfor* innslagene.

Det brukes i denne sendingen flere strategier som kan ses som betryggende, men det benyttes også virkemidler som kan understreke alvor. Flere ganger i denne sendingen brukes det for eksempel musikk (som er lagt til i redigeringsprosessen) på en ganske fremtredende måte, spesielt i innslag to og tre, hvor det fokuseres på utvalgte barns reaksjoner og tanker rundt valget. I innslaget om Gabe brukes musikk på flere tidspunkt, og på ulike måter: For eksempel spilles en type musikk som konnoterer spenning når vi følger Gabe og moren på vei til valglokalene for å stemme, og når de senere følger valgdekningen på tv hjemme. Det spilles musikk som kan ha konnotere harmoni og inspirasjon når det fortelles om Gabes forhold til daværende president Barack Obama. Slik forsterkes et budskap om at Gabe og familien er kritisk til Trump, men positivt innstilt til Obama. Spenningsmusikken nevnt ovenfor bidrar til å signalisere at valget innebærer dramatik for familien. Overordnet sett, bidrar musikkbruken i innslaget til et inntrykk av at noe står på spill for dem, og at de ønsker å unngå et utfall hvor Trump blir president.

I innslag tre brukes musikk på en nærmest humoristisk måte. Her brukes sangen ”For the Love of Money”, av *The O’Jays*, som også er kjent fra Donald Trumps tidligere realityserie *The Apprentice* – innslaget bruker altså en intertekstuell referanse til en annen tekst. Om målgruppen kjenner igjen referansen, eller hvor bevisst referansen er fra programskaperne, er derimot uvisst. Musikkbruken kan ses som en måte å gjøre innholdet lettere å få med seg, og som en strategi for å dempe alvoret av det som tematiseres. Andre virkemidler brukt i sendingen kan også ha lignende effekter. I både innslag to og tre brukes på ulike tidspunkt en rask avspilling av video, for eksempel når kameraet beveger seg mot inngangsdøren til huset til guttene i innslag tre, eller når Gabe

og broren går opp for å pusse tenner og gjøre seg klar til å legge seg i innslag to. I dette innslaget legges det på en ”spolelyd” når denne teknikken brukes. Disse formidlingsgrepe bidrar til å gi innslagene et mer underholdende uttrykk, og kan leses både som betryggende strategier som demper Alvoret i sendingen, og som måter å tiltale og engasjere publikum.

I sendingen ser man også en tydeligere bruk av betryggende strategier, spesielt innslag fire: ”Hva skal Trump gjøre som president?”. I denne saken brukes blant annet et fokus på seerreaksjoner, som også er en av strategiene nevnt av Nikken og Walma van der Molen (2007). I dette tilfellet blir bekymringer og spørsmål som ble tatt opp i kommentarfeltene til *Supernytt* brukt i tv-sendingen. Innslaget innledes med informasjon om at mange lurer på hva som vil skje nå når Trump blir president. Deretter får vi se noen kommentarer og spørsmål fra publikum: ”Hvis han blir president skal han starte 3. Verdenskrig?” ”Kommer Trump til å gå med krig mot Norge dersom han blir president?” og til slutt påstanden: ”Hvis Trump vinner blir det garantert 3. Verdenskrig”. Så klippes det til en ekspertforklaring, i dette tilfellet fra Jan Espen Kruse, som presenteres som NRK-journalist og USA-ekspert, som sier ”Det er noen som snakker om det, men det er ikke sant”. Han gir deretter en forklaring på hvorfor det ikke er sant, ved å understreke at Trump ikke kommer til å styre alene, og at det ikke er den store faren for krig som enkelte påstår og er redde for. Forskjellen på måten man oppfører seg under en valgkamp og som sittende president ble også vektlagt. På slutten av innslaget fremhever eksperten hvor godt det blir for spesielt vinneren av valget å slappe av og sove, fordi det har vært en veldig slitsom valgkamp. I dette innslaget brukes altså noen av bekymringene og påstandene fra *Supernytts* kommentarfelt som en inngangsport til å tematisere og avkrefte at det er økt fare for krig med Trump som president. Gjennom ekspertens forklaringer vektlegges flere typer opplysninger som kan virke betryggende, og mot slutten av innslaget vendes fokus mot mer positive aspekter. Gjennom vektleggingen av at vinneren av valget antakeligvis er veldig glad og sliten, fremstilles Trump som menneskelig og mindre ”truende”, enn for eksempel i innslaget hvor Gabe og familien følger med på valget i spenning.

7.4.1 Valgdekningen i sosiale medier

Valgresultatene ble også dekket på Instagram. Først ble det lagt ut en sak om at Trump hadde vunnet valget, med tittelen: ”Trump blir president i USA”, som endte opp med å få over 400 kommentarer, blant annet preget av bekymringene nevnt i tv-innslaget ovenfor. Den neste saken på Instagram hadde tittelen ”Trenger Trump et kjæledyr?”, hvor Trumps ansikt, innrammet i en oransje sirkel omringet av stiliserte bilder av ulike dyr utgjorde billedsaken. Teksten forklarer at det er vanlig at den amerikanske presidenten har dyr, og spør leserne om hvilket dyr de syns bør flytte inn i presidentboligen sammen med Trump og familien. Innslaget av en mindre alvorlig sak om dyr kan ses som et forsøk på å avlede og dempe bekymringene til publikum, om for eksempel faren for en tredje verdenskrig, ved å flytte fokus til noe mer uskyldig og morsomt. Det kan ses som et god strategi for å dempe frykt, men kan også kritiseres for å være nedlatende ovenfor barnas bekymringer og behov for informasjon, og for å være en måte å slippe å ta mer tak i de vanskelige spørsmålene som saken innebærer. Som vi har sett tidligere i kapittelet, påpeker enkelte av barna intervjuet for denne studien at hyggelige nyheter om dyr brukes nettopp for å dempe dramatikken som preger andre nyheter, slik det gjøres i dette tilfellet. Det at noen barn viser en så sterk bevissthet om bruken av denne typen strategier, innebærer spørsmål om hvor effektive de er i praksis. Vil barn la seg betrygge, selv om de er klar over virkemidlene som tas i bruk for å betrygge dem?

I kommentarfeltet under spesielt førstnevnte sak på Instagram, hvor det ble fortalt at Trump vant valget, ble det gitt en rekke betryggende beskjeder fra redaksjonen. I dette kommentarfeltet var det flere kommentarer som lignet de som ble tatt opp i tv-innslaget, og redaksjonen svarte også på mange av disse kommentarene direkte i kommentarfeltet. Noen ganger henvendte redaksjonen seg til hele feltet, og noen ganger henvendte de seg direkte til enkeltbrukere som hadde spørsmål eller uttrykte bekymring. Det som preget beskjedene fra redaksjonen var i tråd med det eksperten forklarte i tv-innslaget, og gikk ut på at Trump ikke kommer til å bestemme alene, og at valgresultatene ikke medfører en økt sannsynlighet for verdenskrig. I et svar gikk de så langt som å si at ”tredje verdenskrig kommer ikke” som svar til en bruker. I et par tilfeller henvendte de seg også

til enkeltbrukere og korrigerte innspillene deres ved å si ”husk at det dere sier her kan skremme andre”. Betrygging og et risikofokus preger svært mange av kommentarene redaksjonen postet under denne saken.

Et spørsmål som blir aktuelt med håndteringen av denne saken, er hvor langt man skal gå for å betrygge barn. Enkelte av opplysningene som gis i tv-innslaget og i kommentarfeltene, som at en president ikke bestemmer alene, og at en valgkamp preges av en spesiell retorikk, kan være gode opplysninger som kan tenkes å bidra til å dempe frykt. Men man *vet* ikke med sikkerhet at Trumps stilling som president ikke vil føre til krig. Dersom prioriteringer av barns rett til informasjon skal veie tyngst, kan denne typen betryggende beskjeder ses som problematisk. Man kan også spørre om hvor betryggende slike meldinger er, dersom barn ser motstridende fremstillinger i andre medier og i hverdagen om at verden er et farligere sted med Trump som president. Dette blir spesielt aktuelt fordi Trump fortsatt har blitt omtalt som farlig og inkompetent i ulike medier etter valget. Et viktig spørsmål er derfor om barns tillit til *Supernytt* (og til informasjon fra andre voksne) kan svekkes dersom de gis betryggende beskjeder og løfter som det ikke er grunnlag for å gi.

7.4.2 Diskusjon i Kringkastingsrådet

Til tross for at mange av aspektene ved dekningen av valgseieren tydelig kan ses som strategier for å *dempe* frykt, mottok NRK klager om *Supernytts* behandling av valgseieren, som ble tatt opp i Kringkastingsrådet 24. november 2016. Blant det som ble diskutert var at foreldre hadde opplevd at barna var redde for nettopp at det skulle bli krig med Trump som president, og at NRK Super her har introdusert et budskap som ikke er bra for barn. Flere av rådsmedlemmene fortalte om opplevelser med sine egne barn og andre de kjenner, selv om det ikke kom helt klart frem om de mente at frykten for krig stammet fra erfaringer med å se akkurat *Supernytt* eller ikke. Men flere oppfordret til selvrefleksjon, om hvorvidt man her hadde formidlet noe som var til skade for barn.

Både kringkastingssjef Tor Gjermund Eriksen og prosjektleder Frank Sivertsen svarte på kritikken ved å understreke at NRK Super ikke har påstått at det er en fare for verdenskrig om Trump blir president. Eriksen sa blant annet:

Men i den grad at det ordet ble nevnt i NRK Super, så ble det sagt den morgenen at selvsagt er det ikke farlig for deg, og det blir ingen verdenskrig, men dette var jo en greie som ikke hadde med NRK Super å gjøre, men som levde litt der ute.[...] *Supernytt* har jo som ambisjon å kommunisere på en forståelig måte med barna, gjøre de i stand til å...ja, oppfatte nyhetene og reflektere over nyhetene innenfor trygge rammer. Så er det ikke sånn at de klarer å holde kontroll over de inntrykkene barna får i en sånn stor global nyhet, men NRK Super, dere må virkelig ikke tro at NRK Super formidler frykt på den måten altså (NRK, 24.11.2016).

Sivertsen forklarte også at de hadde laget et innslag før valgresultatene var klare, som blant annet tok opp dette spørsmålet om faren for krig, og avkrefte denne faren, slik jeg også har vist at de gjorde i analysen over. Sivertsen sammenlignet deretter erfaringene med denne saken med erfaringer fra deknningen av såkalte *killer clowns*. ”Vi lagde mye om at man ikke må være redd for killer clowns på *Supernytt* – barna gikk likevel hjem og var redd for killer clowns”(NRK, 24.11.2016).

Det som formidles her er altså at betryggende strategier og beskjeder ikke alltid er en garanti for at barn ikke blir redde – det er ikke sikkert at de alltid *virker* helt i tråd med intensjonene. Et budskap fortolkes ikke likt av alle, og ikke alltid i tråd med avsenderens intensjon. Samtidig kan man også påpeke at deknningen også til tider bygde opp under spenning og dramatikk knyttet til valget, så deknningen var ikke *bare* preget av betryggende strategier. I tillegg er det, som Sivertsen også fremhevet, ikke slik at *Supernytt* nødvendigvis eller sannsynligvis er den eneste kilden til barns informasjon om det amerikanske valget. Sivertsen nevner VG som en stor konkurrent, og som mine intervjufunn også viser, er det en rekke mediekilder og kontekster som kan være kilde til barnas forestillinger om en nyhetssak, selv når de ikke aktivt oppsøker nyheter på egen hånd. Når mediedekningen har vært så massiv som tilfellet var for det amerikanske presidentvalget, i et så stort mangfold av kanaler, er det stor sannsynlighet for at mange barn har fått med seg saker om temaet også fra andre kilder enn *Supernytt*.

Men saken representerer også et interessant og vanskelig dilemma for barnenyhetene. *Supernytt* tar her opp en bekymring som de har sett i lang tid i kommentarfeltene sine. Og der har de, som forklart, gjentatte ganger betrygget og forsøkt å avkrefte faren for

krig. På den ene siden representerer disse kommentarfeltene en arena hvor barn kan komme med sine bekymringer og diskutere dem med andre barn, og også få svar på spørsmålene sine fra redaksjonen. Det kan fungere som ytterligere en mulighet for å dempe frykt gjennom betrygging og forklaring, og redaksjonen gjør her en innsats for å åpne for barns perspektiver og kommunisere med publikummet sitt. Dersom man skal prioritere barns deltakelsesrettigheter, er det dessuten i tråd med barns rett til å ytre seg at man legger til rette for barns deltakelse i offentligheten. Samtidig representerer kommentarfeltene en arena hvor påstander og bekymring om krig kan *spres* og gjøres tilgjengelig for andre barn. Det er ikke helt sikkert at alle som leser andres kommentarer om krigstrusselen leser og tar med seg redaksjonens betryggende beskjeder. Også her er fortolkning, oppmerksomhet og hvem som leser hvilke deler av kommentarfeltene vesentlige moment. Kommentarfeltene kan altså fungere som både et sted hvor man får svar på spørsmål og bli betrygget, men også som et sted hvor man blir *introdusert* for potensielt skremmende informasjon.

Bekymringene som ble tatt opp i kommentarfeltene ble også med inn i hovedprogrammet, hvor de betryggende beskjedene også ble gitt, og frykten for krig ble forsøkt dempet. Dette kan på den ene siden ses som et helt nødvendig tiltak, i lys av at man har observert at dette er noe mange barn er redde og bekymret for, og som de har vært redde for i mange måneder. Man kan se på det som uansvarlig å *la være* å ta det opp når det ble klart at Trump ville vinne valget. Samtidig kommuniserer *Supernytt* sine budskap til en stor mengde barn i ulike aldre, og man vet ikke sikkert om alle disse barna før de så dette programmet var klar over at det eksisterte påstander om at Trumps seier ville medføre krig. Dermed kan programmet bidra til å introdusere denne påstanden og dermed kanskje også frykten, til tross for at de går inn for å avkrefte faren. Det er ikke nødvendigvis gitt at alle barna som ser på vil *tro* på det når de formidler at det ikke er en stor fare for krig, eller at det er betryggelsen som gjør størst inntrykk på dem.

7.4 Oppsummering

Analysene i dette kapittelet har vist at *Supernytt* benytter en rekke betryggende strategier i formidlingen av alvorlige og kanskje skremmende nyhetssaker. Diskusjonen om

dekningen av det amerikanske presidentvalget illustrerer også at hensynet til å beskytte og betrygge barn ikke bare er noe som preger barnas forklaringer og *Supernytt* som program, men også publikumsreaksjoner og diskusjoner i Kringkastingsrådet. Hensynet til å betrygge barn er ikke bare basert på redaksjonens antakelser om barn, men er noe som preger forventninger og krav til programtilbudet fra samfunnet forøvrig.

Dette kapittelet har tatt utgangspunkt i barnas bruk av sårbarhetsrepertoaret, og vi har sett hvordan deltakerne snakker om erfaringer med ubehagelige eller skremmende nyheter, og hvordan de snakket om hva som anses som passende nyheter for barn. I neste kapittel danner barnas bruk av *læringsrepertoaret* utgangspunktet, og fokus ligger da på nyhetenes samfunnsverdi, og barns posisjoner som *medborgere*.

8. Læringsrepertoaret – plikt, læring og medborgerskap

Henrik: Det ville egentlig vært litt fornuftig å spare opp litt tid for å se på nyheter også. (I: mhm?) Fordi...nyheter *e* jo lærerikt, og det *e viktig*, fordi du må – hvis du leve livet uten å vit ka som foregår uti verden der...da kan det faktisk bli problemer når plutselig nokka dukke opp. Så æ ville anbefalt, ja, å bruk litt tid på nyheter. Gjør ferdig det du skal gjør..fordi nyheter *e* ikke nåkka du *må* gjør, sånn, gjør dæ ferdig med det du *ska* gjør, så kan du bruk tida di på for eksempel et spill eller nyheter.

I dette utdraget reflekterer Henrik rundt fornuftig tidsbruk og verdien av å se nyheter. Disse uttalelsene kom i forbindelse med at vi snakket om hvor vanskelig det kan være å bruke tiden sin fornuftig og prioritere lekser. Men hvordan er det med nyheter da, lurte jeg på, er *det* noe man må prioritere? Henriks refleksjoner er talende, fordi det å følge med på nyhetsbildet ikke fremholdes som noe en *må* gjøre, samtidig som det vises en tydelig bevissthet om verdien av å være orientert mot verden utenfor sin egen privatsfære. Som vi så i kapittel 6 viser barnas bruk av det jeg har kalt læringsrepertoaret en klar bevissthet om nyhetssjangerens antatte samfunnsverdi. Flere av barna snakker om nyheter som en måte å vite hva som skjer i verden, å lære om hvordan andre mennesker har det, om samfunnsnormer, og som vi så i forrige kapittel, som en måte å mestre og være orientert om usikkerhet og risiko i verden.

Læringsrepertoaret har fått navnet sitt på grunn av at *læring* og *lærerikt* er ord som brukes hyppig når barna snakker om hvorfor nyheter er viktig. Men gjennom bruken av dette repertoaret tematiseres ikke bare det å lære. Når barna snakker om de lærerike nyhetene, berører de også sentrale spørsmål om hvilke posisjoner barn har som deltakere i samfunnet. Analysene i dette kapitlet, hvor jeg går mer detaljert inn i barnas bruk av læringsrepertoaret, gir dermed et innblikk i barnas perspektiver på hva det vil si å være barn, nyhetsseer og medborger. Som vi skal se, viser barnas refleksjoner rundt disse temaene at de befinner seg i en kulturell kontekst hvor de forventes og tillates å være aktive deltakere i samfunnet, samtidig som denne deltakerstatusen er preget av tvetydighet og har sine grenser. I barnas meningsskaping tematiseres altså sentrale

spørsmål om barns medborgerstatus, som også er fremtredende i mye av forskningen diskutert i kapittel 2.

I likhet med forrige kapittel, er dette kapittelet delt inn i to hovedbolker. Jeg begynner med å analysere barnas repertoarbruk, og skifter deretter til en tekstanalytisk tilnærming. Analysen av barnas perspektiver åpner opp for en forståelse av både hvordan de opplever sin posisjon i samfunnet mer overordnet, og hvordan de opplever at de posisjoneres som nyhetsseere og samfunnsmedlemmer gjennom *Supernytt*. I tekstanalysene belyser jeg tematikken videre gjennom et fokus på hvordan programmet inviterer barn til å orientere seg mot den offentlige sfæren, og hvilke idealer og forståelser av barns roller i samfunnet som formidles i programmet. Som i forrige kapittel, handler det også her om hvilken type informasjon barna får tilgang til, hva slags innhold som velges ut som relevant for dem, og måtene dette innholdet vinkles og formidles. Egenskaper ved teksten gjenspeiler forestillinger om hvilke typer samfunnsproblemer og temaer som er forståelige, relevante og interessante for barn å orientere seg mot og eventuelt engasjere seg i.

DEL 1. BARNAS PERSPEKTIVER

I denne delen av kapittelet diskuterer jeg aspekter som er fremtredende i barnas bruk av læringsrepertoaret. Viktige stikkord for barnas refleksjoner rundt deres posisjoner som nyhetsseere og medborgere er *ambivalens*, *anerkjennelse* og *avmakt*. Som vi skal se fremheves det som verdifullt og viktig at også barn har tilgang til og følger med på nyheter. Samtidig trer det frem en forståelse av at barn er mindre forpliktet til å være oppdatert, sammenlignet med voksne. Idealene om en informert barneborger spiller sammen med en forestilling om barndommen som fri for voksenlivets plikter. Barnas beskrivelser antyder altså et ambivalent forhold til nyhetene. Denne ambivalensen har som vi skal se sterke likhetstrekk med voksnes erfaringer med nyheter, samtidig som den også må forstås i lys av barns posisjon i samfunnet.

8.1 Nyhetenes læringsverdi

Som forklart i kapittel 6, viste barna som deltok i denne undersøkelsen en klar bevissthet om nyhetenes verdi, og ord som ble mye brukt for å beskrive *Supernytt* var blant annet *lærerikt* og *viktig*, nyhetenes kobling til den *virkelige* verden ble fremhevet, i tillegg til at flere påpekte nyhetenes rolle i å holde en *informert* om hva som skjer i verden. Deling av informasjon om hva som skjer har blitt beskrevet som en måte å fremme trygghet, fellesskap og gi grunnlag for beslutninger i hverdagen. Nyheter kan fungere som et møtepunkt som gir mulighet for å engasjere seg i samfunnet og skape forbindelser med andre mennesker (Swart et al., 2016). Barna i denne undersøkelsen oppgir i tråd med dette flere grunner til at det å følge med på nyheter og være informert er verdifullt. Som vi så i forrige kapittel, skildret blant andre Henrik nyheter om kriser og katastrofer som en kilde til viktig informasjon som gjør en *forberedt* og bedre i stand til å mestre livet. Når Alex skildret sitt forhold til nyheter, vektla han til tider mer hverdagslige og praktiske hensyn – værmeldingen i avisen hjelper ham med å ta beslutninger om hvordan han skal kle seg for dagen. Nyheter spiller slik han fremstilte det i tillegg en viktig rolle for å holde ham oppdatert og dyrke en interesse for sport. Andre deltakere påpekte at man ved hjelp av nyheter kan få tilgang til informasjon om hva som skjer i verden, uten å reise rundt og oppsøke informasjonen selv. Nyhetene kan vise en ”hvordan andre har det”, forklarte Adrian, og fremhevet på denne måten et syn på norske barn som privilegerte⁹¹. Kunnskap om tilstander i andre deler av verden er viktig, fordi man på grunnlag av denne typen informasjon kan man gjøre noe for å hjelpe andre, for eksempel ved å samle inn penger, fortalte han og Marius. Emma vektla at informasjon om hvordan andre har det, om for eksempel at ”ikke alle har bøker” er viktig i seg selv. Som også en av foreldrene kommenterte i spørreskjemaet, kan nyheter bidra til at barn kan sette eget liv i perspektiv.

Enkelte av deltakerne, som Marius og Jonathan, fremstilte det som viktigere at *voksne* ser nyheter enn at barn gjør det. Marius kommenterte på et tidspunkt for eksempel at det

⁹¹ I en internasjonal undersøkelse hvor barn ble intervjuet om hva det vil si å være en samfunnsborger, skilte norske barn seg ut ved at de, i likhet med noen av barna i min undersøkelse, fremhevet at de var heldige sammenlignet med barn i andre land (Bjerke, 2010).

er ”mer frivillig” for barn å se på nyheter (for barn). Men i likhet med det man har sett hos voksne nyhetsseere (Hagen, 1997), finnes det også i intervjuene med barna mange uttalelser (også fra Marius) om at det er viktig å være informert, og vite ”hva som skjer”. Oda fremhevet at det også er viktig for barn fra en viss alder fordi: ”man kan ikke lev i sin egen lille verden..(I: nei) *Det* kan man gjør fram til man begynne på skolen, også når man begynne på skolen så...”. Odas kommentar understreker verdien av å være opptatt av noe mer enn ”sin egen lille verden”, og fremmer slik et ideal om å være orientert mot den offentlige sfæren.

Som vist i kapittel 6, er et gjennomgående funn i analysen av intervjumaterialet at barna spiller på en kontrast mellom *det lærerike* og det som er gøy og underholdende, men som man antar ikke har noen læringsverdi. Nyhetene fremheves som mer verdifulle og viktige enn for eksempel underholdningsserier. Samtidig har jeg påpekt at barna også viser tegn til et mer ambivalent forhold til det å se nyheter. En del av uttalelsene fra intervjuene peker mot en forståelse av barndommen som en forpliktelsesfri og lystbetont periode, og en forestilling om at barn ikke er spesielt interessert i nyheter, men heller ønsker underholdning og humor. Slike standpunkt virker imidlertid noe vanskelig å forsvare, og som vi så distanserte for eksempel Lisa seg fra en posisjon som underholdningssentrert barn, ved å fremheve at hun *selv* ser verdien av å se nyheter. På lignende måte dukket ordet *kjedelig* noen ganger opp i intervjuene når barna snakket om nyheter. Måten denne dimensjonen av erfaringer med nyhetssjangeren ble håndtert av barna, peker mot sterke sosiale normer knyttet til forestillinger om plikt og medborgerskap.

8.1.1 ”Kjedelig på en lærerik måte”

Flere steder i begge intervjurundene kom det innimellom uttalelser om at nyheter og *Supernytt* kan være *kjedelige*. Det virket imidlertid ikke som dette var lett å ta opp for en del av deltakerne, og i mange tilfeller ble det nevnt i en bisetning, eller for å beskrive hva *andre* barn, for eksempel i klassen ens, syns. Det var mange som beskrev spesielt ”voksennyhetene” som kjedelige, uforståelige, bare interessante for voksne, eller for ”seriøse”. Men i en del tilfeller ble også *Supernytt* og kjedelig nevnt i samme åndedrag,

som i utdraget under, hvor Liam og Kristoffer skulle beskrive *Supernytt* ved hjelp av kortene med stikkord:

- Liam: *Supernytt* e jo lærerikt, og nyheteren
 Kristoffer: Oog viktig
 I: Og viktig. Mhm, e det andre ting som *Supernytt* e?
 K: Eh, nei, ikke egentlig.
 L: *Supernytt* e...kjedelig (uklart, mumler og ler) neida.
 I: Kjedelig.
 K: Neheheida
 I: Nei, men (latter)
 L: Neinei, det, men nå, *nå* syns kanskje det e kjedelig.

Til tross for at jeg hadde forsøkt å åpne opp for både positive og negative beskrivelser av programmet, virket det som at Liam, i likhet med en del andre deltakere, hadde en oppfatning av at de ikke burde snakke om opplevelsen av nyheter som kjedelige, i alle fall når det kom til *Supernytt*. Det er ulike måter å tolke dette på. Liam fremhevet mange positive sider ved programmet, og var kanskje her opptatt av at jeg ikke skulle få feil inntrykk, fordi det ikke stemmer at han syns at *Supernytt* er kjedelig. Men det kan også reflektere verdiene knyttet til informasjon og læring, som kan bidra til en opplevelse av at det ikke er greit å ikke like nyheter, og i alle fall ikke si det til en voksen forsker. I første intervju med Caroline og Vilde var denne tendensen enda mer uttalt. De beskrev *Supernytt* som lærerikt og bra en rekke ganger. Etter et parti analysert i kapittel 6, hvor jentene hadde prioritert bort underholdningsseriene sine til fordel for nyhetene, stilte jeg spørsmål om *Supernytt* er gøy:

- I: Ja, *Supernytt* da, e det gøy?
 Caroline: Ja
 Vilde: Det e mer liksom lærerikt
 C: Lærerikt
 V: Kjedelig på en lærerik måte

Da Vilde her introduserte ordet kjedelig, bekreftet det en mistanke jeg hadde om at jentenes forhold til *Supernytt* ikke var så ensidig positivt som de til tider fremstilte det som. Det var flere tegn på dette i måten de snakket om programmet. For eksempel så jeg forskjeller i måtene de snakket om *Supernytt* og måtene de snakket om program som de selv omtalte som sine favoritter. Flyten i samtalen gikk lettere i de partiene hvor de fortalte om seriene de følger med på, om Instagram-bruk, og bruk av "skjerm" generelt. De fortalte for eksempel uoppfordret om detaljer i plottet for *Hotel 13*, på en lignende

måte som Buckingham har sett hos barn som snakker om såpeoperaer (Buckingham, 1993). Når *Supernytt* og nyheter var tema, var samtalen litt vanskeligere å holde i gang, som også andre forskere har erfart når det gjelder å snakke med barn og unge om nyheter, politikk og offentlig deltakelse (Buckingham, 2000b; Livingstone, 2009). Buckingham (2000b) beskriver for eksempel et markant toneskifte i sine intervjuer når samtaletemaet ble skiftet fra favorittprogram på tv, til nyheter. En av flere mulige forklaringer på dette er at det kan være mer prestasjon og plikt knyttet til temaet, på grunn av den høye statusen til nyhetene, og at nyheter er knyttet til det offentlige og offisielle, mens favorittprogram har større tilhørighet til privatsfæren og fritid.

Det å unngå å tematisere kjedsomheten, eller overføre negativt ladde eller sosialt uakseptable erfaringer til andre, minner om måtene enkelte overfører risikoen for å bli skremt til andre barn, som vi så i forrige kapittel. Dette kan være en måte å posisjonere seg som en mer kompetent seer, og i tråd med det man oppfatter som forskerens eller samfunnets forventninger. Som blant andre Korsvold (2016:186) har påpekt, ses barn i dag fortsatt som sårbare på den ene siden, og på den andre siden som kompetente, lærevillige og kunnskapssøkende. Å avvise nyheter som kjedelige kan være i spenning med idealet om den pedagogiske barndommen, og en posisjon som et plikttoppfyllende *lærende subjekt*, men også med idealer om verdien av å være orientert mot den offentlige sfæren utenfor ”sin egen lille verden” som Oda formulerte det.

Selv om det var vanskelig å få grep om barnas erfaringer med de kjedelige nyhetene, utpekte enkelte av informantene egenskaper ved nyhetenes form og innhold som gjør at de kanskje ikke alltid er like tilfredsstillende å se på, som Caroline i utdraget under:

Caroline: Det e liksom, litt forskjellige ting det handle om dem episodan, som for eksempel, *Hotel 13* for eksempel, der e det litt sånn: Den samme tingen hele tiden bare at det kommer videre på det. (I: Ja) Men det e det – på *Supernytt* så e det no nytt hele tida, og det e ikke *alle* tingern i *Supernytt* som...æ syns e like bra som...

I: Nei?

C: Æ like mer å...om det som skjer i andre land og sånn krig og [xxxx] og sånn...det like æ mer å hør om enn...andre ting.

Her peker Caroline på at i motsetning til mange fiksjonsserier, kommer man ikke *videre* i nyhetene, men blir stadig presentert for nye saker, og alle disse er ikke like interessante

for alle. Hagen (1992) har vist lignende tendenser hos voksne seere som gir uttrykk for et ambivalent forhold til det å se *Dagsrevyen*. I likhet med barna beskriver deltakerne i Hagens studie en følelse av plikt til å være informert, samtidig som de uttrykker frustrasjon over at det å se nyhetene ikke alltid oppleves som tilfredsstillende. Dette kan blant annet handle om at sendingene inneholder lite av interesse eller relevans, som Caroline også fremhever. I en nyere studie av unge voksne *sjeldenkonsumenter* av nyheter, viser også Helgerud (2017) at nyhetsredaksjoners valg av form og innhold kan være blant årsakene til enkeltes manglende interesse for nyheter, i tillegg til at mer positive faktorer, som prioritering av nære relasjoner og karriere kan bidra til lavt nyhetskonsum. Hagen (1992) påpeker at et ambivalent forhold til nyheter også kan handle om at man føler at man burde reagere når man ser saker om krig og lidelse, men ofte ikke gjør det, fordi det å se elendighet på nyhetene har blitt en rutineaktivitet. De unge voksne i Helgeruds (2017) studie trekker frem overveldende følelser av medlidenhet i møte med nyheter om lidelse som en av grunnene til at de lar være å følge med på nyheter. I utdraget over gir Caroline uttrykk for en sterk interesse for nyheter om krig, men som vi har sett i forrige kapittel, ligger det i barnas refleksjoner klare tegn på at også de kan oppleve slike nyheter som opprørende.

Ambivalensen som preger måtene barna snakker om nyheter, kan altså ha mye til felles med voksnes opplevelser av nyheter, med en fornemmelse av plikt og et ønske om å være informert på den ene siden, og opplevelser av kjedsomhet, frustrasjon og ubehag på den andre siden. Samtidig som Caroline i utdraget over forklarte grunner til at det kan være lite givende å se visse typer nyheter, tilføyde hun like etter at: ”Men...ellers så syns æ det egentlig e ganske bra, fordi da – det e jo på en måte nyheter for *barn*”. Caroline presiserer altså at selv om hun ikke ser på programmet ofte, og kanskje ikke er like interessert i alt som formidles der, syns hun likevel at det er bra at et slikt tilbud eksisterer. En slik verdsetting av nyhetene til tross for at det ikke er det man *liker* best å se på, ble tydeligst uttrykt av Liam, som i utdragene under svarer på spørsmål om *Supernytt* er gøy. Han svarte først bekreftende, men nyanserte deretter svaret:

Liam: ”Eller...gøy og gøy, men liksom – æ trur...Det ikke gøy, siden at nyheter e egentlig ikke gøy da, voksne syns itj at nyheter e gøy heller. Men...det e *bra*, og det e *interessant*, også e det også *lærerikt* på en måte.”

Liam hadde flere uttalelser som lignet på denne, og på et tidspunkt sa han om *Aftenposten Junior* at:

Liam: [...] eller – like og like da...voksn...æ syns...det e kanskje ikke akkurat *like*, men mer...mer syns at det e en god idé.

I: Okei, ja.

L: Syns at det e en god influens over barnan da.

I: Ja – for det e *bra* for barna?

L: Mhm, det e det.

Hagen (1992:281) beskriver at tv-nyheter fungerer som et møtepunkt mellom de private og offentlige sfærene, og er basert på et premiss om at nyheter skal gi seere tilgang til informasjon som de trenger for å oppfylle rollene sine som samfunnsborgere. Seerne hun intervjuet for sin studie så ut til å ha internalisert disse idealene, men erfarte ambivalente følelser knyttet til spenninger mellom rollene deres som privatpersoner og samfunnsborgere. Det barna i min undersøkelse skildrer minner om dette, da de både gir uttrykk for at nyhetene er viktige og verdifulle, men samtidig at de kan være kjedelige. Liams uttalelser gjør spenningen mellom det pliktbetonte offentlige og det lystbetonte og private tydelig, ved å forklare at nyhetenes funksjon ikke er å være *gøy*, og at man ikke nødvendigvis trenger å *like* nyhetene. Det handler mer om at det er en *god idé* å ha dem. Det ser altså ut til å være en form for internalisert borgerplikt knyttet til også barns forhold til nyheter, selv om det kanskje ikke nødvendigvis medfører at de opplever en forpliktelse til å sette på *Supernytt* selv de dagene de ikke har sett det på skolen. Som Costera Meijer (2007) har vist, medfører ikke nødvendigvis synet på nyheter som viktige og samfunnsnyttige at man selv faktisk følger nyheter. Hun beskriver at unge uttrykker et syn på nyheter som noe som bør være tilgjengelig i samfunnet, selv om de ikke er særlig interesserte i det daglige, noe som også kan se ut som å være en dekkende beskrivelse for en del av barna i denne studien.

Statusen som barn kan likevel bidra til at opplevelsen av plikt til å følge med på nyheter er mindre uttalt enn hos en del voksne. Selv om mange av barna fremhevet at barn også må vite hva som skjer, var det som vi har sett også flere som antydte at det er mindre viktig at barn følger nyhetsbildet enn at voksne gjør det. Enkelte forklarte som nevnt at det er mer frivillig for barn å se på nyheter. En rekke undersøkelser (som i de fleste

tilfeller omhandler voksne og eldre ungdommer) viser at konsum av spesielt harde nyheter øker med alder (se f.eks. Moe & Kleiven, 2016). Det er flere faktorer som kan bidra til å forklare denne tendensen. En av dem kan være at forventningene til at man følger med på nyheter er lavere for unge mennesker, og kanskje spesielt for barn. Som vi har sett mener en del forskere at barn er aktivt ekskludert fra den offentlige sfæren, og mangler politiske rettigheter og en politisk identitet (Kulynych, 2001). En slik ekskludering, sammen med forestillinger om sårbare barn og barndommen som en idyllisk og forpliktelsesfri fase, kan bidra til at barn i mindre grad forventes å følge og være interessert i nyheter. Samtidig viser analyse materialet i denne undersøkelsen at en posisjon hvor man avviser interesse for nyheter er vanskelig å innta og forsvare for barna. Dette kan delvis henge sammen med konteksten for ytringene deres, for som jeg har vært inne på tidligere kan barnas fremheving av at det er positivt å se nyheter henge sammen med at de blir intervjuet av en voksen forsker. Man kan tolke det som at barna har svart det de tror forskeren ønsker å høre. Men det kan også tolkes som et uttrykk for at også barn opplever en form for plikt til å orientere seg mot den offentlige sfæren. Enkelte av uttalelsene til barna peker også mot at de gjennom nyheter for barn opplever at de blir behandlet som medborgere. Liams beskrivelser er talende på dette punktet:

Liam: [...] Først når æ hørt om *Aftenposten Junior* og *Supernytt* tenkt æ: Å, det e jo kjempebra, for at da kan *barn* og faktisk ha et slags nyheter da – kan skryt av å så kunne si til foreldran sine: ”Ikke nå pappa – jeg leser avisa!”

Her skildrer Liam, litt spøkende, et scenario hvor han gjennom å lese en avis for barn får en slags makt i møte med faren. Gjennom fremveksten av egne nyheter for barn har han fått tilgang til en type tekst som er høyt vurdert og har legitimitet i voksensamfunnet. Sammen med at man trekker veksler på offentlige diskurser om nyhetenes verdi og forholder seg til forestillinger om voksnes forventninger, kan barnas ros av programmet henge sammen med en erfaring av at de gjennom nyhetstilbud for barn tildeles en rolle som de ikke har hatt tidligere i offentligheten. De inkluderes i en kulturell praksis som de vet er viktig, og barn får i utstrekning av dette også en status som viktige. Nyheter for barn kan på denne måten ses som en anerkjennelse av at også barn er medborgere. Men samtidig som barna skildrer en følelse av inkludering, er det uttalelser i

analyse materialet som tyder på at de opplever denne medborgerstatusen som annerledes enn voksnes.

8.1.2 Nyhetenes opplærende og oppdragende funksjon

Måtene barna beskriver sine roller som nyhetskonsumenter er varierte. Nyhetene gjør en orientert om risiko, det kan gi inspirasjon og ideer til ting man kan gjøre, for eksempel på skolen, det kan gi empati med andre mennesker og overblikk over hvordan mennesker har det i andre land. De kan bidra til å gjøre en til en orientert medborger i et globalt fellesskap. På den ene siden kan man si at barnas forhold til nyheter kan ha mye til felles med voksnes. Samtidig peker enkelte av barna på en del forskjeller, som Henrik i utdraget under:

Henrik: Voksne ser jo kanskje på nyheter fordi – akkurat som æ gjør – dem vil vær *informert*. Mens *barn* kanskje ser på det fordi...dem...vil finne ut mer. Sånn kordan nyheter og sånn funke. Fordi æ huske når æ var liten så satt æ og stilt mange spørsmål når det gjaldt nyheter, til mamma og pappa.

Henrik skildrer at han som yngre stilte mange spørsmål til foreldrene for å finne ut hvordan nyhetene *fungerer*. Kanskje sikter Henrik her til at barn må bygge opp en sjangerkompetanse og finne ut hva nyheter *er*, og at barns nyhetskonsumenter ikke nødvendigvis handler om å være informert på samme måte som voksne. Barn må først gjennom en prosess for å forstå hva hensikten og funksjonen til nyhetene er, de må lære å avkode nyhetssendinger og gi mening til det de ser. Samtidig skildrer Henrik her *egne* nyhetsvaner som i tråd med voksnes, og fremstiller sin rolle som barneseer som et tilbakelagt stadium.

Mange av barna bruker ordene *læring* og *lærerikt* mye når de snakker om nyheter for barn. En av Liams uttalelser gjengitt tidligere, hvor han beskriver nyheter for barn som ”en god influens over barnen”, antyder også at nyheter for barn har en oppdragende og opplærende funksjon. Flere av barna gir beskrivelser som antyder noe av det samme. Da Caroline skulle forklare hvorfor hun brukte stikkordskortet *viktig* for å beskrive *Supernytt*, forklarte hun blant annet at: ”Det e viktig å vit hvordan man skal oppføre sæ,

om mobbing og sånn”. Alex beskrev at *Supernytt* er mer lærerikt enn *TV2 Nyhetene*, og forklarte hva det vil si at nyhetene er lærerike:

Alex: Dem sir ka som *ikke* bør *gjør*, sånn som hvis det har vært en brann sir du ka dem *ikke* bør *gjør*. *Det* e lærerikt.

I: Mhm...ja. Og det *gjør* dei ikkje på *TV2 Nyhetene*? Nei...korfor det?

A: Vet ikke

I: Nei

A: Fordi dem trur voksne *veit* det.

Nyheter for barn handler slik Alex fremstiller det delvis om å lære barn ting som man antar at voksne allerede vet. Denne forklaringen antyder at disse nyhetene handler om at publikum skal lære, på en annen måte enn for voksne nyhetskonsumenter. Deltakernes bruk av ordene lærerikt og læring kan samtidig være fremtredende fordi de er så tett knyttet til barnas hverdagsliv, og derfor er lett tilgjengelige begrep for å gi mening til erfaringer. I enkelte tilfeller omtales også voksnes nyhetskonsum på lignende måter, som da Caroline (se kap. 7) forklarte at det ikke er så stor forskjell på voksne og barns nyheter, bortsett fra at ”vi lære jo på en måte det samme, bare dem lære om ting som vi ikke skal lær da”. Her omtales også voksnes rolle som nyhetskonsumenter som preget av læring. Vilde omtalte på et tidspunkt det å se *Supernytt* som en måte for *læreren* hennes å lære noe, i dette tilfellet om krig i andre land. Samtidig påpekte hun og Caroline i dette partiet av intervjuet noen avgjørende forskjeller mellom barn og voksne når det gjelder muligheten for *handling*:

Vilde: Også lære læreren av det.

I: Lære læreren av det? Kan du fortelle litt meir om ka det e læreren lære av det?

Caroline: Ehm,

V: Han lære hva som e...skal til for at det blir et godt land å bo i.

I: Mhm?

C: Mhm, så dem kan jo kanskje *gjør* no med det. Men det kan jo ikke vi!

I: Kan ikkje dokke?

C: Nei.

I: Fortell litt meir om det, ka du tenke på da?

C: Æ ehm

V: [navn lærer] bestemme jo liksom i klassen våres, så vi kan ikke gjøre noe med det. Vi kan bare rekke opp handa og si meninga våres.

C: Så det e jo litt dumt da.

I: Men korfor e det da sånn at barn skal se på sånne//

C:// Det e jo fordi at vi kan jo for eksempel si at vi ikke vil ha det sånn.

I: Ja

C: Og at vi syns det e *dumt*.

Voksne kan altså også se nyheter for å lære. Men slik jentene beskriver det her har barn begrensede muligheter til å handle basert på det de lærer, sammenlignet med voksne. De skildrer at deres mulighet for å delta og utgjøre en forskjell begrenses til at de kan si meningen sin. Man kan innvende at voksne også har svært begrensede muligheter til å utgjøre en forskjell for mange av hendelsene og problemene som nyhetene tar opp, men barns mulighet til handling må sies å være enda mer innskrenket. Som vi har sett kan nyheter for barn medføre en følelse av inkludering og anerkjennelse, og opplevelsen av at barn også er viktige medlemmer av samfunnet. Jentenes uttalelser over kan tyde på at de opplever at de kan delta til en viss grad, ved å gi uttrykk for sine meninger, men samtidig uttrykker de, i likhet med flere andre deltakere, en viss grad av avmakt.

Denne avmakten blir spesielt tydelig når barna snakker om nyheter om *politikk*. Politikk anses vanligvis som et svært viktig tema for nyhetsmediene. Informasjon om hva politikere gjør er avgjørende for at samfunnsborgere skal kunne ta informerte valg og delta i debatter om hvordan samfunnsproblemer bør løses og ressurser fordeles. Men det er også et av temaene hvor barns begrensede status som samfunnsborgere blir spesielt tydelig, først og fremst gjennom at de ikke har rett til å delta ved valg. Måtene barna snakker om politikk i nyhetene er dermed også spesielt godt egnet for å diskutere spørsmål om hvilken rolle muligheter for handling og opplevelsen av relevans kan spille for måten man forholder seg til nyheter.

8.1.3 Politikk som voksnes domene

Som vi har sett tidligere skildrer barna spesielt tre forskjeller mellom nyheter for barn og andre nyheter. Nyheter for barn er mindre skumle, de er lettere å forstå, og de er mer interessante og passende for barn, noe som kan handle om både formidlingsmåte og innhold. Når det gjelder innhold og barnevennlige temaer forklarer flere av barna at barn og voksne kan ha ulike interesser. Da jeg spurte Liam om hvordan nyheter for barn skulle ha vært hvis han skulle bestemme, svarte han først at det skulle vært mye av det samme som *Supernytt* gjør, før han litt spøkende la til:

Liam: Og...også sånn nyheter sånn at voksne kan få en smak av sin egen medisin egentlig
– neida.

I: Jo, ka du meina med det?

L: Det e sånn nyheter som *bare* e interessant for *barn* – sånn som det e på voksen-tv, bare motsatt.

I: Ja, du syns at det – e det en del nyheter på voksennyhetene som bare e interessant for voksne?

L: Ja. Mye. Politikk og sånn.

[...]

I: Så meir sånne saka som *barn* – e interessant for barn?

L: Som bare barn e interessert i ja.

I: Ja, og det e for eksempel?

L: Eeéh...ja, my prat om liksom sånn dataspill og sånn da. Og tv-seria og sånn.

Når Liam beskriver hvilke typer nyheter som er interessante for barn, snakker han om barn og voksne som adskilte grupper med ulike interesser. Han skildrer politikk som uinteressant for barn, i tillegg til at han fremhever bestemte temaer, som dataspill og tv-serier, som gjerne assosieres mer med underholdning enn opplysning, som eksempler på det barn er spesielt interessert i. Som analysene tidligere i avhandlingen har vist, er *Supernytt* også preget av slike oppfatninger om hva barn opplever som relevant, forståelig og appellerende, blant annet i form av at sendingene inneholder en stor andel underholdningsnyheter, og relativt få saker om politikk, økonomi og kriminalitet. Oppfatningen av at politikk er et lite relevant tema for barn er noe man har sett i flere studier om barns perspektiver på nyheter (Alon-Tirosh & Lemish, 2014; Buckingham, 2000b; Carter et al., 2009). I min studie så jeg lite av de kyniske og negative posisjoneringene som Buckingham (2000b) så hos barn i sin undersøkelse. Deltakerne inntok ofte en mer positiv innstilling til nyheter, samtidig som politikk også her skilte seg ut som et tema som i mange tilfeller ble avvist som uforståelig, kjedelig eller irrelevant.

Da barna forklarte hva nyheter er i første intervjurunde, var ikke politikk et fremtredende tema. Eksempler om at nyheter kan handle om valg, presidenter og statsministere forekom, men politikk dominerte ikke eksemplene som barna tok opp. I første runde var jeg opptatt av å få et bilde av hva som ligger i nyhetsbegrepet for barna, og unngikk derfor å styre dem mot temaet politikk. Oppfølgingsintervjuene var mer fokuserte rundt spørsmål som fremsto som relevante etter første intervjurunde, og i disse intervjuene stilte jeg mer direkte spørsmål om politikk. Jeg hadde blant annet med bilder av ulike

politikere, og stilte spørsmål om hva barna syns om nyheter om politikk og politikere i deler av intervjuet, i tillegg til at en av sakene barna så, handlet om et politisk tiltak.

Politikk var til tider et utfordrende tema å snakke om, spesielt med de yngre barna, noe som kan henge sammen med forståelsen av både begrepet og konseptet politikk. Enkelte av barna så ut til å ha en forståelse av hva politikk er, samtidig som de virket usikre på selve ordet ”politikk” eller ”politiker”. Caroline snakket på et tidspunkt om at mennesker fra Norge bidrar i krig andre steder i verden, og hun var, slik jeg forsto det, inne på et grunnleggende premiss for NATO, uten at hun formulerte det slik selv. Hun sa blant annet at: ”En eller annen som hjelpe oss når vi har krig for eksempel, da må jo vi hjelpe dem.” I første intervjuet sitt forklarte hun også at nyheter kan handle om endringer i loven. Hun eksemplifiserte det med at det kunne komme en ny ”godterilov” som gjør det ulovlig å spise godteri, og da må folk få vite om det. Jeg oppfattet det som at Caroline hadde en grunnleggende forståelse av politiske prosesser og prinsipper, men da jeg spurte henne og Vilde om hva de tenker når de hører ordet ”politikk”, utbrøt hun leende ”Politikk! Æ veit ikke ka det e engang!”. Dette gjør det noe metodisk utfordrende å snakke om politikk med spesielt yngre barn, og det krever blant annet refleksivitet omkring ordlegging av spørsmål.

Politikk som tema kan fremstå som komplisert og irrelevant for barn av flere grunner. Buckingham (2000b) fremhever at alder og modenhet, og evnen til å ”desentrere” spiller inn på forståelsen og måtene man snakker om politikk. Men det handler også ifølge ham om tilgang til forståelig informasjon om temaet, og om at man som barn på mange måter er ekskludert fra den politiske sfæren gjennom manglende mulighet til å påvirke politiske prosesser, som valg. Flere av barna i min undersøkelse fortalte om grunner til at man ikke er interessert i politikk, og berørte flere av dimensjonene som Buckingham vektlegger. Sigurd hevdet (i sitt første intervju) at politikk er litt vanskelig å forstå for barn: ”Nei, mest fordi vi e barn på 10 år, og vi skjønne ikke så my av politikk enda.” I oppfølgingsintervjuet snakket vi om hvilke typer saker som kan være interessante for barn, og Sigurd fremhevet her både relevans og ikke minst muligheten til å forstå hva sakene dreier seg om, som avgjørende:

Sigurd: [...] Hvis det e liksom en lang ting om...[...], æ vet ikke helt æ, men en lang ting om nokka barn ikke har nokka med, eller ikke vet ka e. For eksempel...at det har blitt en ny statsminister når man ikke vet ka en statsminister e, så e det sånn...en nyhetssending om kem som har blitt statsminister og ka dem kjæm te å gjør og sånn, også vet du ikke nokka om ka som egentlig skjer.

Her tematiserer Sigurd hvor viktig det er at man har tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å forstå saker, for at de skal oppleves som interessante. Det å sette saker i sammenheng og forklare nyhetene på en forståelig måte, skildres også som en av hovedhensiktene med nyheter for barn, som vi så i kapittel 1. Sigurd kommenterte også på et tidspunkt at i *Supernytt* sier man for eksempel ”dem som bestemme” i stedet for ”politikere”, og peker dermed på en av måtene programmet forsøker å gjøre informasjon forståelig for målgruppen.

Mange av barnas uttalelser om politikk understreker imidlertid at det er mer enn forståelse som preger deres erfaringer med dette temaet. Den sosiale posisjonen som barn spiller en viktig rolle, men andre dimensjoner, som kjønn, kan også spille inn. Da jeg viste Caroline og Vilde bilder av politikere, kommenterte de at slike nyhetssaker er kjedelige, og Vildes forklaring om hvorfor peker mot både en kjønns- og aldersdimensjon:

Vilde: Det e liksom mer for..voksne...mann...mannemenneska.

I: Voksne mannemenneska faktisk?

V: Ja

I: Ja, korfor det?

V: Fordi mannemenneska like bedre nyheter enn damemenneska.

Vildes kommentarer stemmer godt overens med det man har sett i bruksundersøkelser om nyhetskonsument. Moe og Kleiven (2016:vii) fant at interessen for å følge harde nyheter øker med alder, og faktorene som har størst betydning etter dette er kjønn, etterfulgt av utdanning. Man kunne forvente at tradisjonelle kjønnsforskjeller har blitt redusert på grunn av så mange unge kvinner nå tar høyere utdanning, men kjønn viser seg altså å fortsatt være en viktig variabel. Basert på undersøkelser i Canada, beskriver Thomas og Young (2006) at kvinner fortsatt ser ut til å være mindre interessert i politikk, og at de i mindre grad deltar ved valg sammenlignet med menn. De mener at den

politiske sosialiseringen fortsatt kan gi inntrykk av at politikk er et område for gutter og menn. Forskerne konkluderer med at det å få kunnskaper om og bli eksponert for politikk i barndommen vil være en avgjørende faktor for unge kvinners politiske engasjement (Rönnerberg, 2010; Thomas & Young, 2006). Dekningen av politikk i nyheter for barn kan etter dette resonneret spille en utjevne rolle og oppmuntre jenter til en økt interesse for temaet.

Det var imidlertid ikke bare jentene som antydte at politikk er et lite appellerende tema for dem. Sigurd, Henrik og Liam, som alle var elleve år i andre intervjurunde, hadde nyanserte forklaringer som alle peker i samme retning og er i tråd med Buckingham (2000b) poeng om at barn er ekskludert fra den politiske sfæren. Allerede i første intervju utpekte som vi så Liam politikk som mindre interessant for barn, og forklarte at: ”Det e akkurat som at bila blir interessant når du – bila blir fin eller no sånt når du har lov til å kjøp dem, hehe”. Å være uinteressert i politikk skildres altså som en del av det å være barn. Dette poenget ble understreket i oppfølgingsintervjuet:

Liam: ”Liksom – æ syns ikke politikk liksom e det *mest* interessante temaet. Eh...og æ trur voksne syns det e *mer* interessant enn...nesten alle barnan.

I: Ja? Korfor?

L: Mmm...det e fordi, liksom, da – dem *har* nokka med det å *gjør*. Dem kan jo *stem* og dem kan jo...*bidra* til det.

I: Ja, men har politikk ingenting med barn å *gjøre*?

L: Det har *mindre* med barn å *gjør*, siden at *barn* kan jo ikke *stem* på forskjellige partia, og dem...det – barn leve på en måte ikke i et...demokrati på en måte.

I: Å!? Det var veldig interessant sagt – barn leve ikkje i et demokrati, på en måte.

L: Nei, dem e mindre...dem e mindre på en måte...eh.. Det høres litt frekt ut, men dem har på en måte mindre *verdi* til samfunnet. Dem...dem *treng* itj å *stem*.

I: Dei *treng* ikkje å *stemme*...Det var veldig interessant. Korfor...?

L: Det dem på en måte, det dem synes om politikken, ehm...hvis dem liksom synes at det ene partiet digge, også..blir dem sur.. Men...*dem* kan jo ikke *gjør* no med *det*. Siden at dem har ikke *lov* te å *stem*.

I: Mmhm. Så syns du at det..vise at dei har mindre verdi?

L: Jaa..på en måte. Dem har...ja. Siden at.. Æ trur det e mest det, ja. Og det e kanskje derfor, siden at *barn* ikke e så veldig *involvert* i det, at dem syns det ikke e så veldig artig. Æ syns liksom ikke..sånn..hvis dem hadde en hel episode om en *hobby* æ ikke *hadd*, da hadde æ ikke syntes det var spesielt artig. Men hadde dem hadd en hobby – hadd dem hadd en hel episode om en hobby som æ like da, for eksempel fotball

Kristoffer: For eksempel fotball, ja.

I: Mmhm

L: Da hadda – da hadde æ *sedd* på den.

Liam viser her ganske avanserte refleksjoner om både barns forhold til politikk og barns strukturelle posisjon i samfunnet. Barn ”lever ikke i et demokrati, på en måte”, sier Liam, og argumenterer i tråd med Buckingham (2000b) og Kulynych (2001) at på enkelte måter er barn ekskludert fra offentligheten, spesielt på grunn av mangelen på stemmerett. Opplevelsen av at man ikke kan bidra, være involvert og påvirke politiske prosesser medfører at politikk fremstår som lite relevant og ikke verdt å engasjere seg i foreløpig. Liam kommenterer også at barn har mindre *verdi* til samfunnet, de *trenger* ikke å stemme. Dette kan ses i lys av forståelser av barn som under utvikling, som ”becomings”, som først anses som bidragsyttere til samfunnet når de blir eldre. Det kan også tolkes som et uttrykk for at Liam opplever at barn ikke har en politisk identitet – barns politiske meninger anses ikke som relevante – og barn *trenger* dermed ikke å stemme.

Både Liam, Sigurd og Henrik hadde lignende observasjoner om begrensede muligheter til å delta og påvirke, spesielt når det gjelder politiske prosesser. Men selv om de påpeker en maktskjevhet mellom voksne og barn, innebærer ikke det at de argumenterer for utvidede rettigheter for barn. Da jeg spurte Liam om barn bør ha stemmerett, var han relativt skeptisk, og kommenterte at man kan risikere at barn misbruker muligheten. Han forklarte blant annet at enkelte ville kunne stemme på Donald Trump for moro skyld. Da jeg spurte Sigurd om barn på hans alder burde få stemme ved Stortingsvalg svarte han:

Sigurd: [...] både nei og ja – æ synes ikke barn burda liksom..*bestem* sånn..for eksempel, la oss si det med lekse da, og du ikke like lekse – så stemme du på dem, bare på grunn av lekse. Men det e liksom sånn, det ikke den eneste, det e – for barn tenke liksom ikke så veldig my på *konsekvensan*. Dem tenke mer på ka *dem* vil og sånn. Men..både ja også, for æ syns kanskje det burda vært et sånt *barnevalg*, der barnan liksom kunna fådd stemt på det *dem* ment burda..og korfor.

I:Ja, ja...korsen skulle det ha vært da?

S: Nei, da var det liksom sånn...æ så for mæ at barnan skreiv det dem stemt på. (I: ja) Kanskje sånn barn over 10. Rundt der. Eh, skriv det dem stemt på..det dem synes, også skreiv dem korfor. [...]. Da kan dem liksom læs..nån av dem, sånn at andre liksom: Jaaa (tankefullt)...ikke sant, barnevalget var litt før voksenalget, sånn at barn kunna gi mange idea te voksne.

Både Liam og Sigurd bruker forståelser av barn som mindre kompetente til å ha det samme ansvaret som voksne har, de bruker lignende argumenter som de man har sett blitt brukt mot inkluderingen av barn i offentligheten tidligere, om potensielt uheldige konsekvenser, og barns begrensede kapasiteter (se kap. 2.1.1). I utdraget over er det interessant at Sigurd skildrer barn som mindre fokuserte på videre konsekvenser av et valg, samtidig som han selv virker bevisst på slike konsekvenser. Parallelt med en forestilling om at barn ikke er klare for ansvaret som fullt samfunnsborgerskap innebærer, ser man i Sigurds uttalelser også en forestilling om barn som deltakere og medborgere. Over foreslår han et eget barnevalg, slik at voksne kan få innspill og ideer fra barn før de selv tar sine valg. I dette scenarioet får ikke barn fullverdig stemmerett, men inkluderes i den demokratiske praksisen på en annen måte, gjennom at perspektivene deres inkluderes i valgprosessen. Barn har her status som politiske aktører, uten at dette er den samme statusen som voksne samfunnsborgere har. Posisjonen som Sigurd skisserer kan ses som et kompromiss mellom ulike syn på barn. Et syn på barn som annerledes og med andre kompetanser enn voksne, forenes med et syn på barn som aktører med en viss grad av autonomi og rett til å bli hørt i samfunnet. I et annet parti av intervjuet forklarte Sigurd på lignende måte at selv om barn ikke kan stemme, betyr ikke det at ikke voksne kan stemme *for* dem. Den endelige makten til å ta beslutninger ligger altså fortsatt hos de voksne. For Sigurds forslag om inkluderingen av barn i demokratiske prosesser, er synliggjøringen og inkluderingen av barns perspektiver viktigere enn stemmerett. Til en viss grad er hans beskrivelser i tråd med ideene til blant andre Young (1997), som fremhever inkluderingen av ulike sosiale gruppers perspektiver i den offentlige samtalen som avgjørende for å oppnå rettferdighet.

Året etter intervjuet med Sigurd, ble en form for barnevalg avholdt i Norge. I forbindelse med stortingsvalget i 2017 arrangerte Redd Barna en egen nettbasert avstemming ment for barn, for å synliggjøre ”hvordan valgresultatet ville sett ut om barna fikk bestemme” (ReddBarna, 2017). *Supernytt* arrangerte også *Supernytt-valg*. I løpet av valgkamperperioden stilte redaksjonen spørsmål til publikum via en app, hvor svarene dannet grunnlag for å synliggjøre barns meninger. Sigurds forslag kan altså ses i

sammenheng med diskursive strømninger i samfunnet hvor ideer om viktigheten av synliggjøring og inkluderingen av også barn i offentligheten blir mer fremtredende. Men parallelt med dette, ser man altså også en forestilling om at politikk er et mindre relevant, eller for komplisert, tema for barn. Hvis barns perspektiver på politiske spørsmål skal inkluderes i den offentlige samtalen, er det en forutsetning at de har tilgang til *informasjon* om disse spørsmålene. For dersom man skal være med og si meningen sin, bør ideelt sett denne meningen være basert på en viss kunnskap om temaet man uttaler seg om. Da kan, som jeg diskuterer nærmere i neste del av kapittelet, oppfatninger av politikk som et lite relevant eller for komplisert tema for barn utgjøre en utfordring.

Deltakerne var imidlertid ikke helt avvisende til nyheter om politikk. Uttalelsene til deltakerne som jeg diskuterte temaet mest med, Sigurd, Henrik og Liam, var varierte og vekslet mellom ulike perspektiver og innfallsvinkler. Til tider avviste de politikk som irrelevant og kjedelig, mens de andre ganger viste tydelig engasjement og kunnskap om temaet. Henrik forklarte for eksempel både at han syns at politikk er ”veldig viktig”, men svarte ”egentlig ikke” da jeg rett etterpå spurte om han er interessert i politikk. På spørsmål om hva han syns om nyheter om politikk svarte han at han syns det er noen ganger *litt* morsomt og andre ganger *litt kjipt*, og forklarte deretter:

Henrik: For det første så - korfor skal vi ha informasjon om det – når vi ikke kan *stem*?
Liksom – det gir ikke *mening*. [...] *Men*: For eksempel som vi gjør på *skolen*, [...] da syns æ det *motsatte* av det æ *nettopp* sa. Liksom...fordi – da fikk vi vit om Arbeiderpartiet, og sånn, og...da holdt vi, hadd vi våres *egen* avstemming – og *det* var veldig morsomt. Skull stem kem som skull vinn her i Trondheim. Og selvfølgelig så...så stappa Arbeiderpartiet absolutt alle nedi støvlan.

Henrik formidler altså her, som Liam, en oppfatning av politikk som kjedelig og irrelevant, fordi han selv ikke er i en posisjon hvor han har noen makt eller innflytelse. Han forteller deretter om et eksempel hvor han *får* en mulighet til å påvirke, og at dette bidrar til at temaet *blir* interessant, noe jeg også så i form av at Henrik virket engasjert da han snakket om det, og blant annet fremhevet partipolitiske preferanser. Selv om barn er delvis ekskludert fra den politiske sfæren gjennom manglende stemmerett, betyr ikke det dermed at politikk er et tema som bør unngås i nyheter for barn. Som Henriks eksempel illustrerer finnes det måter (skolearrangementer eller egne barnevalg) å

involvere barn og dermed gjøre temaet mer engasjerende, selv om involveringen han skildrer sannsynligvis ikke vil ha reelle politiske konsekvenser. Videre fremheves *relevans* av flere som avgjørende for at politikk skal kunne være interessant, som hos Sigurd i utdraget under:

Sigurd: [...] For eksempel flyktninghjelpen. Det syns æ e mer interessant enn for eksempel...at vi må bygg færre hus.

[...] I: Ja, ka var det...e det en sak som du har sett?

S: Æ trur det.

I: Ja, ka var det det handla om da?

S: Nei at, at...æ trur det var nokka sånn: Vi bygd for mange hus, vi bygd liksom hus, uten å vit om når, en eller anna villa bo i dem.

I: Ja, skjønna, ja. Så ka e det som e forskjellen der da? Korfor tror du at det med flyktingane e meir interessant?

S: For at det liksom...*stamme* fra ting da. For eksempel krigen i Syria trur æ det var, Syria ja. Ehm...der e det jo mange som liksom tenke sånn, og da e det liksom...det e mange som *vet* om det da. Mange som...det e liksom stor...ka hete det da? Stor interesse rundt det. At mange bryr sæ og sånn.

I: Heilt sant, ja.ja.

S: Enn liksom...hus da, som æ ikke engang, skal *kjøp* mæ enda. Det e liksom sånn...da – det e egentlig ganske avhengig av *alder*.

I: Ja? Korsen da?

S: For eksempel det om husan: En gutt på...seks år har jo ikke nokka bruk, eller nokka *særlig* bruk for å vit sånt da.

Enkelte typer saker, som boligutbygging, kan oppleves som irrelevant for livsfasen man befinner seg i, mens saker om krig og flyktningpolitikk skildres som av mer allmenn interesse, også for barn. Etter partiet gjengitt ovenfor, viste jeg frem bilder av ulike politikere til Sigurd og spurte mer rundt politikkenes relevans for barn, hvor Sigurd forklarte:

Sigurd: Det spørs, det e liksom...Når nye som har valgt, for eksempel...æ huske ikke hvilket parti det var da, men det var når sånn bilda...vi skulle ha en time lenger på skolen, og ikke no leksa...Da var det – *det* kan jo vær viktig for barn som *gjør* leksa å vit, men ikke nokka særlig viktig for...voksne igjen.

Sigurd fremstiller det altså som at enkelte politiske saker *er* relevante og viktige for barn å vite om, og henviser slik jeg tolker det, til et politisk forslag om å innføre heldagsskole⁹². For denne typen sak er relevansen for barn åpenbar. Saker om

⁹² *Supernytt* har i flere tilfeller dekket spørsmål om heldagsskole, blant annet i en spesialsending 26.02.2015.

boligpolitikk som Sigurd beskriver ovenfor trenger ikke å ses som helt irrelevante for barn, men dersom program som *Supernytt* dekker denne typen tema, bør man antakeligvis legge større vekt på å påpeke hvordan denne typen politikk kan være relevant også for barn. Sigurds observasjoner kan relateres til en av Buckingham (2000b) oppfordringer – at det må jobbes for å vise forbindelsen mellom mikro- og makronivået, mellom politikeres handlinger og barns liv og hverdager, for å legge til rette for barn og unges forståelse og engasjement for politikk.

Oppsummert kan man si at politikk er et av temaene som synliggjør utfordringer knyttet til barns posisjon som nyhetsseere. Barn har en annen medborgerrolle og andre muligheter for handling sammenlignet med voksne, i tillegg til at de har andre forutsetninger for å forstå visse saker. På den ene siden er informasjon om politikk i både vid og snever forstand viktig dersom det er et mål at barn i større grad skal delta i offentligheten og inkluderes som medborgere. Samtidig vil ikke økt fokus og informasjon om politiske spørsmål i nyhetstilbud som *Supernytt* alene forandre barns strukturelle samfunnsposisjon. Et spørsmål blir derfor om for mye fokus på politikk, og dekning som ikke evner å forklare og vise relevansen politiske spørsmål har for barns liv, vil kunne bidra til en forsterkning av følelsen av avmakt. Senere i kapittelet studeres blant annet posisjonen politikk har i *Supernytt*. Først analyserer jeg barnas kommentarer om tre ulike saker fra sendingene de ble vist i forbindelse med oppfølgingsintervjuene.

8.2 Nyheter for barneborgere: Ambivalent avmakt

Hittil i kapittelet har vi sett på noen av barnas refleksjoner rundt nyhetenes funksjoner og barns roller som nyhetsseere. Vi har blant annet sett at barna gir uttrykk for at nyheter er viktige og lærerike, men at de også kan være kjedelige og lite engasjerende, noe som blant annet kan ses i lys av barns mangel på innflytelse i samfunnet. For å knytte temaene drøftet så langt til konkrete eksempler fra teksten, vendes nå fokus mot barnas kommentarer om tre nyhetsinnslag som de så i forbindelse med oppfølgingsintervjuene. Alle disse sakene omhandler samfunnsproblemer og mulige felles løsninger. Bare en av dem kan sies å handle om politikk i snever forstand, mens alle sakene har en politisk dimensjon, og er relevante for å forstå posisjoneringen av barn som medborgere i

Supernytt. Barnas fortolkninger av sakene presenteres i denne delen av kapittelet, mens det gjøres tekstanalyser av de samme sakene i neste del av kapittelet. Først analyserer jeg to saker fra 19. april 2016 som begge handler om mobbeproblematikk, og deretter en sak om hvordan man kan unngå unødvendig kasting av mat fra sendingen 26. april 2016.

8.2.1 Viktige, uengasjerende nyheter

Det første innslaget i sendingen 19. april, ”nye tiltak mot mobbing”, er et kort innslag som fokuserer på den politiske dimensjonen ved mobbeproblematikken, og introduserer et nytt forslag fra regjeringen om å innføre bøter for skoler som ikke følger opp mobbesaker raskt nok. Saken inneholdt blant annet opptak av at daværende kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen besøker en skole og presenterer forslaget. Denne saken var ikke blant de sakene i sendingene som barna hadde mest å si om. Det virket ikke som den engasjerte i veldig stor grad, selv om det var variasjoner i måtene saken ble kommentert. Da jeg spurte Vilde og Caroline om hva mannen i denne saken (kunnskapsministeren) snakket om svarte Vilde:

Vilde: Han laga en *mobberegul*.
I: En mobberegul?
V: Ja.
I: Ka den mobberegelen var da?
V: Vet ikke.
I: Nei
V: Følte ikke *med* i episoden da.
I: Nei, gjorde ikkje du? (ler litt)
V: Æ lagg rundt og rulla mæ på gølv. (ler høyt)

Dette utdraget tolkes på flere måter. Spesielt Vildes uttalelse om at hun ikke fulgte med på programmet og lå og rullet på gulvet kan ses som en slags harselering og motstand mot å følge spillereglene for forskningsintervjuet. Måten hun svarer på spørsmålene kan ses om en måte å nekte å innta en posisjon som en pliktoppfylgende nyhetsseer eller informant, men det kan også gjenspeile erfaringer med selve teksten. Vildes uoppmerksomme øyeblikk er ikke nødvendigvis et uttrykk for at hun opplevde denne saken som uengasjerende eller kjedelig, men hun beskrev i tillegg senere saken som *dust*, noe som forsterker dette inntrykket. Spesielt de yngste barna som deltok i

oppfølgingsintervjuene uttrykte lite begeistring for denne saken. Alex utpekte den som sendingens kjedeligste sak, og Lisa⁹³ nølte og hadde litt vansker med å forklare hva saken handlet om, men oppsummerte ved hjelp av en tegning at den handler om at det ikke er lov til å mobbe. Da Lisa fikk spørsmål om hvilke saker hun ville ha kuttet fra sendingen dersom hun bestemte pekte hun ut denne saken med begrunnelsen ”Fordi æ fikk ikke...*hør* så my kordan dem skull slutt å mobb”. Dette kan tolkes som at hun har hatt en opplevelse av å ikke få tilstrekkelig forklaring og informasjon, eller eventuelt at vinklingen av saken med det politiske fokuset ikke gir mening eller oppleves som relevant for henne.

Parallelt med at saken ble negativt vurdert, ble den også av flere beskrevet mer positivt, og da barna brukte stikkordskort for å karakterisere innslaget kom dette godt frem. Ord som ble hyppig brukt var *kjedelig*, *lærerikt* og *viktig*. Da jeg ba Alex om å beskrive saken ved hjelp av kortene klasket han uten nøling kortet med *kjedelig* ned på bildet av saken, men supplerte så med stikkordet *viktig*:

I: Ja, så fortell litt meir om det da, korfor e det viktig?

Alex: Fordi da finn barna ut at dem ikke *ska* mobb. Og da kanskje vi får mobbefrie skola over hele landet. (I: mmhm?) Og det blir *bra*.

I: Det e bra, ja.

A: For da slipp folk å bli mobba.

I: Ja, mhm. Men så e det kjedelig...

A: Ja.

I: Ja. Så kor - korfor e det *kjedelig*?

A: Fordi æ syns ikke det e så interessant.

I: Nei? Ka e det på en måte som gjør det *uinteressant*?

A: Ka som gjør det *uinteressant*? (I: mhm) Det e no at det...æ syns ikke det e så viktig egentlig...(I: nei?) Men samtidig så *e* det viktig da. (I: ja) For dem som mobbe.

I: Ja, for dei som mobba?

A: Ja.

I: Ok...*Det* e interessant.

A: Ja.

I: Mmhm. Så - e det dei som mobba som bør se det her da?

A: Ja.

I: Og ikkje resten?

A: Nei.

I: Nei, okei. Ja...

A: Eller, dem bør jo se det da, så dem og ikke skal *begynn* å mobb.

⁹³ Da vi skulle snakke om denne saken, fikk jeg inntrykk av at det var en sak Lisa ikke husket godt. Hun hadde sett sendingene dagen før intervjuet. Derfor så vi saken om igjen, men det var likevel fortsatt litt vanskelig for Lisa å forklare hva saken handlet om.

I: Ja. Mhm. Men korfor e ikkje det interessant for *dej* da?

A: For-di, æ syns ikke det e ordentlige nyheter (svakt leende).

Dette utdraget kan illustrere lignende ambivalente opplevelser som det barna skildrer angående erfaringer med politikk. En og samme sak kan oppleves og beskrives som viktig og verdifull, men også som uengasjerende og kjedelig. I dette tilfellet antyder Alex at saken ikke er så relevant for ham, men for dem som mobber, selv om han også argumenterer for at det kan ha en preventiv effekt å se slike saker, slik at ikke man skal *begynne* å mobbe. Henrik uttrykte i likhet med Alex ikke utelukkende begeistring for saken, og beskrev en slags oppgitthet over temaet mobbing, knyttet til opplevelsen av at fokuset på temaet medfører lite endring:

Henrik: Ja...når - en *nyhet*, så e det jo spesielt nokka som - nokka som vil *gjør* nokka med....Norge og sånn - for eksempel derre mobbinga - det har blitt snakka *så* my om det, men vi har fortsatt nesten *ingen* endring med det.

I: Mhm - men syns du at man bør ha nyheter om det da?

H: Ja, men ikke så ofte som det held på akkurat no, fordi...æ...har hørt *veldig* my om mobbing i det siste, og...æ *begynne* å forstå det, ja.

En del av tilbakemeldingene på denne saken er altså av en relativt negativ karakter, og saken ser ikke ut til å være veldig godt mottatt. Samtidig fremheves den, og temaet mobbing, av flere som viktig. Temaet mobbing i seg selv virker også, ikke overraskende, lett å relatere til eget liv og hverdag, og flere deltakere brukte denne saken som anledning til å snakke om egne erfaringer med mobbing, eller å reflektere over temaet generelt. Enkelte av de eldre deltakerne trakk frem selve det politiske tiltaket da de ble spurt om hva saken handlet om. Liam var en av de få som da hadde perspektiver på om bøtelegging av skoler vil kunne medføre mindre mobbing:

Liam: Det var sånn at - dem...dem mått finne en måte å stopp mobbing på - så hvis nån ødela for én på skolen, så ødela dem for alle på skolen, på en måte - skolen fikk *bøter*.

I: Ja! Kem som har bestemt det?

L: Det var litt han der fyren (kunnskapsministeren), på en måte. Han var ganske for det i alle fall, at det skull vær konsekvensa for mobberan.

I: Mhm, så skolen får bot?

L: Ja, æ trur liksom, vanligvis med mobbera så syns dem - så syns dem det e artig og tøff, men hvis dem faktisk *ødelegge* for skolen, da syn - liksom ødelegg sjansen for at dem får nye...ting på - nye leikeapparat til skolegården - da trur æ ikke at dem syns dem e like kul no lenger.

I: Okei - og du trur at det kan *virke* da?

L: Ja. Æ trur, æ syns det e en god idé i hvert fall.

Liam har altså både fått med seg hva det politiske tiltaket dreier seg om, og argumenterte for at det kan ha en positiv virkning. Slike refleksjoner var likevel uvanlig i deltakernes kommentering av saken. Det kan henge sammen med lengden og formidlingen av saken, som jeg ser nærmere på i tekstanalysen av dette innslaget senere i kapittelet.

8.2.2 Konstruktive nyhetssaker

Den neste saken i sendingen, ”snill-kampanje”, følger opp temaet mobbing, men har en ”positiv” vri. Det fokuseres på en skole som har iverksatt en kampanje for å motvirke mobbing. Det er det motsatte av en antimobbekampanje, opplyses det, for her handler det om å fokusere på hva man *kan* gjøre for å bedre trivsel og skolemiljøet, fremfor å fokusere på hva man *ikke* bør gjøre. Elever fra skolen forteller blant annet om forslag de har gitt for å bidra til å sikre at alle har det bra, som å smile til noen en ikke kjenner eller bli kjent med noen.

Denne saken var heller ikke blant de mest kommenterte sakene. Sakene diskutert i kapittel 6 om jordskjelv og Tsjernobyl-ulykken, samt en sak om et par som overnattet i et akvarium omgitt av haier og en mann som løp maraton i verdensrommet ble til sammenligning mer kommentert. Deltakerne uttrykte ikke et veldig stort engasjement i møte med denne saken, og kommentarene vektla litt ulike dimensjoner ved innslaget. En av deltakernes fortolkning illustrerer også at ulike lesere kan avkode tekster på svært ulike måter. De fleste av deltakerne beskrev at saken handlet om tiltak som skulle forhindre mobbing, mens det var et tilfelle hvor en deltaker ga en helt annen mening til innslaget. I gjennomgangen av hva de ulike sakene handlet om, fortalte Alex at ”snill-kampanje” handler om *klemming*:

Alex: Da leve du lenger, sa dem. (I: okei) Men det trur æ ikke på.

I: Du trur ikkje på det?

A: Nehei (leende).

I: Så du trur at

A: At man kan lev lenger for no *så* lett.

I: Nei? Hm (litt latter). Korfor trur ikkje du på det?

A: Fordi det høres ganske rart ut, at du leve lenger når du gir nån en *klem*.

Slik jeg tolker det, forteller Alex her at menneskene i innslaget påstår at man lever lenger av å gi noen en klem. Dette innslaget inneholder imidlertid ikke bilder av mennesker som klemmer hverandre, og klemming er heller ikke omtalt verbalt. Alex leser altså dette innslaget på en helt annen måte enn jeg gjør. I dette intervjuet så vi også sakene om igjen, og jeg spurte Alex om hva han synes om saken etter ha å sett den på nytt: ”Klemminga e itj så interessant” forklarte Alex da, og beholdt altså fokuset på klemming. Måten Alex fortolker denne nyhetssaken er en god illustrasjon på at mening oppstår i samspill mellom tekst og leser. Ikke bare har Alex produsert mening basert på visuelle og verbale tegn – han har også skrevet *inn* noe i teksten selv som ikke ”var der” i utgangspunktet (Schröder et al., 2003:11). I etterkant av intervjuet, i prosessen med å studere andre *Supernytt*-sendinger, kom jeg over en lignende sak om en anti-mobbekampanje på en annen skole, hvor en elev forteller at forskning viser at det å få klemmer kan bidra til at man lever lenger. En av flere mulige forklaringer på måten Alex fortolket saken, er at han har sett en lignende nyhetssak, eller har hørt om temaet i skolen eller hjemme, og deretter har tatt med disse erfaringene inn i fortolkningen av saken. Det er også mulig at Alex opplevde innslaget som lite engasjerende og interessant, og derfor har viet det mindre oppmerksomhet, og i stedet lent seg på andre erfaringer i lesningen.

Alex fortolkning av saken var imidlertid oppsiktsvekkende på grunn av at den var uvanlig. De fleste gjenga sentrale poeng i innslaget, som Sigurd, som forklarte at ”Det var en skole som prøvd å ordne på det med mobbing, hadd no idea...at alle skulle få vær med, ehm. Dem skulla gjør mer ting sosialt liksom...i stedet for å bare sitt på hver sin pult, så skulle dem liksom jobb mer i gruppa og sånn.” Lisa, som uttrykte misnøye med den første saken, ga da hun ble bedt om å sammenligne de to mobbesakene uttrykk for at ”snill-kampanje” gir henne mer nyttig informasjon:

I: Fikk du med dej ka det handla om?

Lisa: Ehja...det var det...her, bare at dem gjorde sånn, at alle e glad..(bruker tegningen sin for å forklare)

I: Ja, så det handla om mobbing, men...sånn at alle skulle være glad.

L: Men det *der* e ikke lov. (Lisa har laget en tegning, og man hører at hun krysser over en del av tegningen mens hun sier dette.)

I: Mhm, ka likte du best av dei to der da? (Lisa peker ut ”snill-kampanje”) Mhm, ka som var forskjellen?

L: Der så vist dem nesten ingen - fikk æ nesten ikke no forklaring, men her fikk æ *my*.

I: Du fikk mye her ja, okei. Ka du fikk forklaring av her da, ka dei forklarte?

L: Mm, det e litt...sånn at...man...eh...mm, forklare at man skal være *snill* (I: mmhm).

Lisa forklarer altså at hun får mer informasjon i dette innslaget, sammenlignet med den første saken om nye tiltak mot mobbing. Som vi så tidligere forklarte Lisa at hun ikke fikk vite noe om hva man skal *gjøre* for å stoppe mobbing i den første saken. Fortolkningen hennes kan henge sammen med lengdene på sakene, da den første saken er svært kort (under et halvt minutt), mens den andre saken er mer omfattende. Men det kan også handle om vinklingene på sakene. Den første handler om politiske tiltak og hva politikere og skoler gjør for å stoppe mobbing, mens den andre saken er fokusert på hva *barn* kan gjøre. Kommentarene kan altså også tolkes som et uttrykk for at ”snill-kampanje” oppleves som mer konstruktiv for Lisa, fordi det gir henne innspill til hva *hun* kan gjøre for å forhindre mobbing.

Andre var mer negativt innstilt enn Lisa. Vilde ble når vi snakket om denne saken litt ordknapp og tilbakeholden, men uttrykte samtidig slik jeg tolket det, en slags misnøye. Hun kommenterte blant annet at innslaget handlet om at man hadde en ”gjør dette, ikke gjør dette-vegg” og beskrev saken som kjedelig. Det var vanskelig å få henne til å forklare mer om hvorfor saken var kjedelig, men hun kommenterte: ”Ja, fordi alle kan jo liksom være snill da...” før hun skiftet tema. Det er selvfølgelig vanskelig å vite med sikkerhet hva Vilde mente med disse kommentarene. Men som vi skal se i analysen av denne saken, kan det tenkes å henge sammen med at saken kan leses som en form for oppdragelse i en moderne drakt, med barn som leverer budskap om viktige normer for god oppførsel, i stedet for voksne. Budskapet i ”snill-kampanjer” som dette kan være vanskelig å opponere mot, for hvem vil vel ikke være *snill*, samtidig som det kan ses som en litt naiv tilnærming til mobbeproblematikk.

8.2.3 Nyheter som (på)virker

Saken ”lager middag av restemat” fra sendingen 26. april 2016, introduseres med opplysninger om at nordmenn kaster mye mat hvert år, men at det ikke trenger å være

slik. Hovedfokuset i innslaget ligger på et kurs hvor barn og voksne lærer seg å utnytte rester, for å forhindre unødvendig kasting av mat.

Liam og Kristoffer engasjerte seg spesielt når vi snakket om denne saken, og selv når vi gikk videre til andre temaer, ble kasting av mat tatt opp flere ganger utover i intervjuet. Guttene snakket om verdier i familien, om generasjonsforskjeller og mormorens holdninger til forbruk, og om folk de kjenner som driver med såkalt *dumpster diving* hvor man samler inn og bruker mat som andre har kastet. Liam fortalte også om at han en gang skulle skrive en skoleoppgave om hvorfor man ikke skal kaste mat. Han påpekte at mens det er en selvfølge for ham at man ikke *bør* kaste mat, er det vanskeligere å forklare *hvorfor*. Liam og Kristoffer utpekte denne saken som sendingens viktigste. De foreslo også blant annet ordet ”påvirkende” for å beskrive den. Jeg spurte om saken er en *nyhet*, og Liam forklarte:

Liam: Det e jo det – det e jo en nyhet, det e jo veldig *bra* at..eh, det var...hver eneste nordmann kaste 50 kilo med spiselig mat. Æ trur det variere – æ trur liksom...Æ gjør ikke det, æ kaste ikke 50 kilo med spiselig mat... Men det *påvirke* dæ på en måte, til å liksom *prøv* å jobb med dem, med dårlige matvana.

[...] (parti utelatt. Liam og Kristoffer bruker stikkordskort og beskriver saken som *viktig* og *påvirkende*)

I: Ja, så *påvirkende*. E det greit at nyhetene e sånn *påvirkende*?

L: Ja (bestemt). Det bør jo vær det. For barn e jo liksom sånn, dem må jo gi dem *litt* idé om det viktigste.

Senere beskrev Liam at det ikke er først og fremst *barn* som skal ha dårlig samvittighet for kasting av mat, men at sånne saker kan være med for å *oppdatere* barn, eller som han beskriver ovenfor, gi barn en idé om viktige samfunnsproblem.

Lesningene til barna av alle sakene nevnt utpeker noen interessante poeng. Nyhetene orienterer en om sentrale samfunnsproblem, og gir i visse tilfelle forslag om barna selv kan bidra til å *løse* dem. Noen av dimensjonene barna fremhever som viktige er at de er *forståelige*, og at de fremstår som *relevante*. Enkelte fremhever at nyhetene kan påvirke dårlige vaner og gi innspill til hva man selv kan gjøre for å bidra til å løse samfunnsproblemer. Barnas lesninger antyder at de inviteres til å innta en posisjon som medborgere som kan bidra på visse måter, selv om for eksempel Liams uttalelser kan

reflektere opplevelser av at barns muligheter for å påvirke er relativt begrenset. Basert på barnas lesninger ser det ut til at enkelte av disse nyhetsinnslagene kan oppleves som *konstruktive*, fordi de gir konkrete forslag til hva man kan gjøre. En del av barna skildrer dette som positivt, mens andre, som Vilde, inntar mer avvisende posisjoner, kanskje fordi innslagene kan oppleves som instruerende og oppdragende. Under studerer jeg de samme sakene tekstanalytisk, noe som kan gi grunnlag for en bedre forståelse av måtene barna forholder seg til dem.

DEL 2. TEKSTANALYSER

8.3 Posisjonerings av barn som medborgere

I denne delen av kapittelet vendes fokus fra publikums perspektiver til analyser av teksten. I likhet med forrige kapittel, begynner jeg med tekstanalyser av innslagene som vi har sett barnas fortolkninger av, og deretter inkluderes en analyse av et illustrerende eksempel som barna ikke har kommentert. Jeg tar med meg barnas lesninger inn i analysen, noe som innebærer en bevissthet om at visse saker og temaer av ulike grunner kan oppleves som både kjedelige og viktige, og at deler av *Supernytts* innhold representerer en form for konstruktive eller oppdragende nyheter. For å forstå hvordan barnas fortolkninger kan henge sammen med utformingen av innslagene, fokuserer jeg spesielt på måtene sakene posisjonerer barneseerne, hvordan samfunnsproblemer tas opp og vinkles i sakene, og hvordan man i prosessen representerer barn som gruppe. Analysene synliggjør ideer som formidles om barns medborgerskap, og måtene barn oppfordres til å forholde seg til den offentlige sfæren. Noe av det som preger sakene jeg ser på her, er som vi skal se at politiske og strukturelle aspekter tones ned til fordel for konstruktive og positive vinklinger, hvor barn fremheves som kompetente aktører og medlemmer av et harmonisk fellesskap.

8.3.1 Politikk som aktualitetsknagg

Saken ”Nye tiltak mot mobbing” handler som forklart tidligere i kapittelet om et politisk forslag fra regjeringen om å innføre bøter for skoler som ikke følger opp mobbesaker. De vil også opprette en nettside hvor foreldre og barn kan få hjelp mot mobbing, forteller programlederen. Mens programlederen forteller kort om de politiske forslagene, ser vi bilder av at daværende kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen besøker en skole, hilser på en stor gruppe barn og snakker for en forsamling. Programlederen snakker over ministeren, og fokuset ligger dermed ikke på hva han sier, og hensikten med det politiske tiltaket formidles gjennom programlederens formuleringer. Denne saken er kort, og varer i underkant av et halvt minutt.

Saken om mobbetiltakene ble dekket i *Dagsrevyen* dagen før, 18. april 2016. Forskjeller i dekingen er slående og illustrerer hvordan samme hendelse eller tema kan vinkles på svært ulike måter. Programlederne presenterer i *Dagsrevyen* saken mens han står fremfor et stillbilde av et barn som sitter med armene rundt knærne omringet av tre personer, noe som kan fungere som en illustrasjon av en person som blir dominert eller mobbet av andre. Allerede gjennom dette bildet understrekes alvoret i saken. Det visuelle fokuset i *Supernytt* ligger i stedet på glade barn og en engasjert kunnskapsminister som prøver å løse problemet. Programlederens introduksjon av saken i *Dagsrevyen* er også vesentlig annerledes: ”Kunnskapsdepartementet vil gi dagbøter til skoler som ikke følger opp tiltak mot mobbing”, sier først den ene programlederen, mens den andre følger opp med: ”Dette er blant de mest omstridte tiltakene som regjeringen vil sette i verk for å bekjempe mobbing”. Deretter brukes bilder fra den samme skolen som er brukt i *Supernytt*, og vi ser en stor gruppe barn som synger en anti-mobbesang for kunnskapsministeren, som synger med. Reporterens stemme bryter her pessimistisk inn i idyllen: ”Men, det er visst ikke så enkelt å bare stoppe med mobbing. 30 000 barn utsettes for det hver dag. Derfor har kunnskapsministeren nå lagt frem nye tiltak mot mobbing i skolen.” Her klippes det til bilde av Røe Isaksen, som forklarer nøkkelpunkt i tiltaket, og vi får deretter høre fra en rektor som har kritiske bemerkninger til forslaget. En ungdom ved samme skole uttaler seg også kritisk, og uttrykker tvil om at man automatisk vil slutte å mobbe ”bare fordi

rektor har fått en bot”. Barneombudet uttaler seg til slutt litt mer positivt til punkter i tiltakene, men presenterer flere ønsker.

Det er altså en vesentlig annerledes dekning av denne saken i NRKs ulike nyhetstilbud, vinklet til ulike aldersgrupper. *Dagsrevyens* sak fokuserer for det første i større utstrekning på det politiske tiltaket i seg selv, og de som intervjues i saken uttaler seg om de politiske forslagene. I tillegg er *Dagsrevyens* sak langt mer kritisk og problemorientert sammenlignet med *Supernytts* dekning. Det presenteres ikke noen motforestillinger mot tiltaket i *Supernytt*. Informasjonen om det regjeringen gjør fungerer mer som en introduksjon og aktualisering av den neste saken, ”snill-kampanje”. Ifølge Ødegaard (2013) er aktualitet et sentralt kriterium i *Supernytt*-redaksjonen, men samtidig kan det være tema som anses som relevante for målgruppen, men som er utfordrende fordi de ikke er ”nyheter” i streng forstand. Da kan det redaksjonsmedlemmene omtaler som en ”nyhetsknagg⁹⁴” brukes for å aktualisere og vise relevansen til temaet (Ødegaard, 2013:55). I tilfellet med mobbesakene fungerer den første saken, om nye tiltak mot mobbing, som en slik aktualitetsknagg, som synliggjør hvorfor man bør snakke om mobbing på *Supernytt* akkurat denne dagen – fordi regjeringen har gjort noe nytt. Det politiske tiltaket i seg selv presenteres bare kort, og deretter tematiseres mobbing videre med et annet fokus og vinkling i neste innslag.

Min lesning av denne nyhetssaken stemmer overens med Matthews (2010) analyser av britiske *Newsround*: Nyhetene blir vesentlig annerledes, ikke bare forenklet og satt inn i en kontekst, når de blir utformet for barn. Som vi har sett er nedtoningen av politikk blant det nyheter for barn har blitt kritisert for i andre studier. Saken analysert ovenfor understreker inntrykket av at politikk anses som et krevende, eller kanskje mindre relevant tema å formidle til barn. Før jeg forlater temaet politikk, er det også verdt å nevne humoristiske eller underholdende vinklinger av politiske saker i *Supernytt*. Som nevnt i kapittel 6, finnes det eksempler innenfor (den lite dominerende) politikk-kategorien, som ikke direkte handler om politiske spørsmål, men om politikere som gjør

⁹⁴ Dette kan også kalles en *nyhetskrok*, som er ”en aktuell ”unnskyldning” for å ta opp en sak som ikke er aktuell” (Waldahl et al., 2009:67).

oppsiktsvekkende ting, som å danse med *Star Wars*-figurer eller hilse på en robot. Denne typen vinklinger av politikk er også illustrerende for måten temaet tilpasses barn.

Et eksempel som slo meg som spesielt talende fra *Supernytt*s dekning av stortingsvalget i 2017, var et innslag fra sendingen 28. august 2017, hvor statsministerkandidatene Jonas Gahr Støre og Erna Solberg stilte opp i en politisk ”duell” i *Supernytt*. I dette innslaget stiller programlederen spørsmål til Støre og Solberg, for å vise hva de mener om ulike saker. Spørsmålene blir stilt til kandidatene hver for seg, og alle spørsmålene handler om å velge mellom to alternativer som programlederen leser opp. Støre og Solberg blir blant annet bedt om å ta stilling til politiske valg mellom olje eller fisk, skoleuniform eller vanlige klær og lekser eller lenger skoledag. Men de blir også stilt flere spørsmål som ikke handler om politikk, og blir blant annet bedt om å prioritere skoleboller eller kannelsnurr, tv-serien *Jenter* eller *Skam*, og fidgetspinner eller slim (leker). Det veksles altså mellom å stille statsministerkandidatene spørsmål om politikk, og spørsmål om mat, underholdning og leker. Kanskje er dette for å gjøre innholdet mer ”sprettent” (som Liam formulerte det), og dermed mer spiselig for barn. Kanskje er det for å få politikerne til å fremstå som mindre autoritære og dermed mer tilgjengelige for barnepublikummet. Spørsmålet er da om disse tendensene til å nedtone det politiske og gjøre politikk-innslagene mer underholdende, vil bidra til å gjøre politikk appellerende og interessant for barn, eller om det virker mot sin hensikt, og bidrar til å bekrefte oppfatninger om at politikk ikke er forståelig eller relevant for barn. For gjennom disse måtene å håndtere temaet, trer det frem en implisitt seer som enten er til dels uinteressert, eller som har begrenset kapasitet til å forstå og engasjere seg i, politikk. Slik utøves det en tvetydig posisjonering av barneseerne: De inviteres til å orientere seg mot politiske spørsmål til en viss grad, samtidig som det på flere måter indikeres at temaet er lite spennende eller relevant for dem.

8.3.2 Barnefokus og løsningsorienterte nyhetsaker

De to neste sakene, ”snill-kampanje” og ”lager middag av restemat”, er begge preget av formidlingsstrategier man kan se mye av i *Supernytt*. Jeg beskriver sakene kort, før jeg diskuterer noen av fellestrekkene ved dem.

I ”snill-kampanje” ser vi programlederen stå foran et illustrasjonsbilde av en gymsal full av barn med hender i været, men hun sier: ”Nå skal vi til en skole der de er *veldig* opptatt av at *alle* skal ha det bra.” Det klippes så til reportasjen, hvor en 13 år gammel jente, som er elevrådsleder på den aktuelle skolen, står ved en vegg full av tegninger og forteller at de her har hengt opp en rekke forslag, eller *utfordringer*, som elevene ved skolen har skrevet ned. Det klippes til bilder av barn på skolens lekeplass, og vi hører reporterens stemme forklare mer om prosjektet ved skolen: ”Antimobbekampanjer, det har de fleste hørt om. På Kvaleberg skule i Stavanger har elevrådet satt i gang det *motsatte!*” Det klippes tilbake til elevrådslederen som leser opp noen av forslagene fra elevene: ”Gjør noe sosialt med klassen. Si noe fint til en lærer. Inviter noen hjem til deg sjøl.”, før elevrådslederen får selskap av en annen jente, som også er elevrådsleder, og sammen forklarer mer om kampanjen.

Elevrådsleder, jente 12 år: Her seie me *ka* de skal gjøre, og ikkje ka de *ikkje* skal gjøre.

Elevrådsleder, jente 13 år: I stedetfor å sei ”ikkje mobb” og sånn, så kan me heller finne på snille ting de kan gjør mot andre.

Det klippes til barna i gymsalen fra det innledende illustrasjonsbildet, og reporteren forteller at ”skulen e samla, og klar til å setta i gang.” Vi ser barna synge og danse til årets ”bli-med” sang, som også stammer fra NRK Super-universet. Reporteren forteller at hver dag i en uke, får elevene to oppgaver på starten av dagen, og forslagene til disse oppgavene stammer fra elevene selv. Det klippes så til barn i skolegården som gir eksempler på oppgavene, som ”å prøve å bli kjent med noen nye” og ”smil til noen du ikkje kjenner”. Saken avsluttes med at elevrådslederne oppsummerer, ved å fortelle om forhåpningene deres om at prosjektet kan bidra til bedre skolemiljø og trivsel.

Saken ”lager middag av restemat” innledes med at programlederen forteller at ”Hvert år kaster nordmenn flere hundretusen tonn fullt spiselig mat. Men det trenger faktisk ikkje å være sånn”. Det klippes til opptak av en kokk som snakker for en gruppe barn og voksne ikledd forklær. Fra en reporters stemme i voice-over får vi vite at disse menneskene tar et kurs i hvordan man bedre kan utnytte restematen i kjøleskapet. En ti år gammel jente blir intervjuet, og forteller at dette helt klart er noe alle burde kunne.

”For da slutter vi å kaste mat” forteller jenten, før hun nyanserer: ”i hvert fall nesten – skjerper vi oss mer, tror jeg da”, forteller hun. Her klippes det til en animasjonssekvens hvor vi ser en illustrasjon av en mann som kaster mat i en søppelbøtte. Reporteren forteller at hver og en av oss kaster 50 kg mat ”rett i søpla” hvert år. Denne informasjonen forankres og tydeliggjøres ved at det skrives ”50 kg” over bildet av søppelbøtten. Etter animasjonen klippes det til kokken, en voksen mann, som holder kurset. Han gir tips om hva man kan gjøre, og det han sier understrekes ved at det står ”kokkens tips” med store oransje bokstaver nederst i billedrammen mens han snakker. Etter dette får vi presentert tips om ulike matretter man kan lage av restemat, og slutten av innslaget vies til den samme jenten som ble intervjuet tidligere, som forklarer at restematen ikke smaker veldig forskjellig – det er bare at man tenker at det har vært så mye lengre i kjøleskapet. Innslaget slutter med at jenten smaker på en matrett og kommenterer at ”det var veldig godt”.

Det første som er verdt å merke seg ved sakene er representasjonen av barn som aktive, kompetente aktører som er viktige for løsningen av problemer i samfunnet. Kjørholt (2002) har studert diskurser knyttet til forestillinger om barn som deltakere i Norge på 1990-tallet, hvor hun blant annet fant en utbredt forståelse av barn som *ressurser*. Et slikt syn på barn kan også ses i disse nyhetsinnslagene. I ”snill-kampanje” er barna hovedpersonene. Om det har vært voksne involvert i utformingen av kampanjen som dekkes, synliggjøres det ikke i dette innslaget. Barna fremstår som aktører som aktivt gjør noe for å løse mobbeproblemer. I det andre innslaget har en voksen – kokken – fått ekspertstatus. Han gir tips om hvordan man kan bidra til å redusere matavfall. Ellers i innslaget ligger fokuset også her på perspektivene til et barn. Barn vises som kompetente aktører som kan bidra til å løse problemer i samfunnet, og på denne måten kan innslag som dette ses som å reflektere en kompetansediskurs og et ønske om å vise frem barn som viktige medborgere⁹⁵. Som jeg skal utdype nedenfor, posisjoneres barn som

⁹⁵ Som vi også har sett i flere av eksemplene i tekstanalysene, innehar samtidig voksne viktige roller i programmet, noe man blant annet ser i bruken av eksperter (og programledere) som betrygger og forklarer.

medborgere på bestemte måter gjennom nyhetenes representasjoner av ideelle medmennesker og fellesskap.

8.3.3 Vektlegging av harmoniske fellesskap

Innslagene jeg har analysert kan leses som oppfordringer til barn om å engasjere og involvere seg som medborgere. Det de imidlertid ikke gjør, er å invitere til kritisk refleksjon eller uenighet. Innslagenes vinkling kan ses i sammenheng med funn fra andre studier, som Davies (2007) observasjoner om at barnenyhetsprogrammene unngår kontroversielle eller vanskelige ideologiske spørsmål. Rönnerberg (2010:228) fant også, i sin analyse av *Lilla Aktuellt*, få saker som fremhevet sterke meningsmotsetninger, uenighet og konflikt, og et relativt høyt antall saker preget av det hun omtaler som ”konsensusrammer”. Rönnerberg mener at disse tendensene henger sammen med en ambisjon om å levere *positive* nyheter til barn. Som forklart i kapittel 4, har Buckingham (2000b) beskrevet hvordan nyhetsprogrammer for barn kan posisjonere publikum som for eksempel elever, skeptikere eller debattanter. Som parallellene jeg har dratt til *Dagsrevyens* dekning av regjeringens tiltak mot mobbing viser, har de en langt mer problematiserende og kritisk tilnærming. Her inviteres seerne i større grad enn i *Supernytt* inn som noen som trenger overbevisning, og som noen som skal gjøre kritiske vurderinger av det regjeringen foretar seg. I innslagene fra *Supernytt* inviteres seerne ikke inn som skeptikere og debattanter. Sakene legger i liten grad til rette for at man inntar en kritisk stilling til temaet. Fremfor å invitere seerne inn til kritisk refleksjon og diskusjon, gis det, deriblant gjennom barns stemmer, forslag om hva man kan gjøre for å bidra til et bedre samfunn. Teksten synes henvendt til mennesker som er innstilt på å opptre som gode medborgere, ved hjelp av råd og innspill fra nyhetene. Denne posisjoneringen av seerne, kan bidra til å forklare barnas fremheving av at de gjennom *Supernytt* får vite hvordan de skal *oppføre* seg.

For å utdype om denne dimensjonen ved programmet, kan man dra paralleller til en antropologisk studie utført av Gilliam og Gulløv (2015), som omhandler oppdragende

eller siviliserende⁹⁶ institusjoner som barnehager, skolen og familien. Gilliam og Gulløv beskriver hvordan man i alle disse institusjonene jobber med å gjøre barn *sosiale*. Sentrale komponenter i nordiske idealer om det sosiale barnet, er bevissthet om egne og andres grenser og en avbalansert oppførsel. Ikke minst, fremhever forskerne, er det sosiale barnet et barn som bidrar til et velfungerende fellesskap (Gilliam & Gulløv, 2015:286). Dette siste punktet er treffende for representasjonene av barn i innslagene analysert over. Utformingen av disse innslagene viser at nyheter for barn ikke kun handler om å beskytte, informere eller inkludere dem som medborgere. De har også, som barna påpeker i sine lesninger, en oppdragende dimensjon. I likhet med i institusjoner som barnehager, skolen og familier, foregår det også gjennom allmennkringkasterens nyhetstilbud for barn en siviliserende innsats, hvor barn også spiller en vesentlig rolle gjennom deltakelse i programmet. For å låne en formulering fra Gilliam og Gulløv, kan innslagene om antimobbekampanjer og restemat forstås som en måte å ”fremelske et bestemt slags medmenneske og en bestemt form for fellesskap” (Gilliam & Gulløv, 2015:285). Seerne blir presentert med forbilder for hvordan man som barn kan bidra for å motarbeide miljøproblemer, og hvordan man kan inngå som en positiv del av et velfungerende og hyggelig skolemiljø. Denne måten å posisjonere barn som nyhetsseere kan ha både fordeler og ulemper. Som vi har sett eksempler på i analysene av barnas fortolkninger, kan man omfavne slike nyheter som viktige, konstruktive og nyttige, men man kan også oppleve formidlingen som en form for instruksjon og belæring, og stille seg mer avvisende.

Måtene disse nyhetsinnslagene er utformet, kan diskuteres i lys av perspektiver fra tidligere forskning. Matthews er, som forklart i kapittel 2, opptatt av at nyheter for barn bør oppfylle visse kulturelle rettigheter. Ifølge ham bør mediene tilby mest mulig relevant informasjon om forholdene som legger føringer for samfunnsborgeres valgmuligheter, og om politiske, sosiale og økonomiske aktørers handlinger og motivasjoner (Matthews, 2010; Murdock, 1999). Denne typen kriterier oppfylles i liten

⁹⁶ Forskernes bruk av begrepet sivilisering er inspirert av arbeidet til den tyske sosiologen Norbert Elias. Begrepet ”betegner både en hensikt om å gjøre noen (en selv eller en annen) til et dannet og respektabelt menneske, og prosessen som leder frem mot dette målet” (Gilliam & Gulløv, 2015:12).

grad i sakene jeg har analysert i dette kapittelet. Man får vite minimalt om politiske og strukturelle dimensjoner ved temaene som tas opp. Det trekkes for eksempel ikke oppmerksomhet til større strukturelle årsaker til at så mye mat kastes. Fokuset ligger på hva enkeltpersoner kan gjøre. For deknningen av mobbeproblematikken er et fokus på politikeres rolle for å redusere mobbing mest brukt som en inngangsport til en sak som fokuserer på hva enkeltindivider, nærmere bestemt barn, kan gjøre.

Fra et annet perspektiv kan man likevel argumentere for at måtene disse sakene formidles har sine fordeler. Som Lisa kommenterte om ”snill-kampanje” får man innspill om hva man selv kan gjøre for å stoppe mobbing. Swart et al. (2016) trekker frem hvor *konstruktive* nyhetene oppleves som en viktig dimensjon for nyhetserfaringer. Mens hovedvekten av nyhetene er gode på å sette fokus på problemer, tilbyr journalister ofte ikke løsninger, skriver de. Det kan medføre en følelse av avmakt og handlingslammelse, og kan bidra til at man vender seg bort fra nyhetene (Couldry et al., 2007). Problemet er, ifølge Swart et al. (2016), at mens man kan lære om og bli engasjert i saker, kan man ofte ikke gjøre noe med dem. Denne problematikken kan, som vi har sett eksempler på i barnas forklaringer, vær spesielt aktuell for barn, som har en enda mer begrenset handlingsmulighet enn de fleste voksne. Dette kompliserer forslag som Matthews (2010) om å gi best og mest mulig innsikt i prosesser og fenomener i samfunnet. Et overdrevet fokus på barns rett til å behandles som medborgere med rett til, som Matthews kaller det, seriøse nyheter, kan også tenkes å være overveldende når man er ung, uerfaren, og i en posisjon i den sosiale strukturen hvor man har få muligheter til å påvirke prosessene man får innsikt i.

Medborgerskap er som forklart tidligere et vidt begrep som blant annet handler om opplevelse av tillit, deltakelse og tilhørighet i et samfunn. På bakgrunn av innslagene analysert her, vil jeg si at det i måten *Supernytt* er utformet ligger et sterkt ideal om barn som viktige deltakere og medborgere. Barn gis innspill til hvordan de kan bidra og være til nytte i fellesskapet, samtidig som kompliserte og ideologisk vanskelige diskusjoner kan tones ned, til fordel for mer positivt orienterte tilnærminger. Vinklingene av disse sakene kan videre leses som en form for omsorg, beskyttelse, eller skåning av barna fra

det kompliserte og det negative. I innslagene vektlegges harmoni, samarbeid og løsninger fremfor uenighet og tvil. Man kan forstå formidlingen av disse sakene som en navigering og forhandling mellom forståelser av barn som kompetente medborgere, barn som under opplæring i samfunnets sentrale verdier og normer, og som mennesker med behov for fremtidshåp, positive perspektiver og et noe begrenset innsyn i konflikter og samfunnsproblemer.

Det er ikke dermed sagt at *Supernytt* aldri problematiserer eller åpner opp for diskusjoner. For å vise frem litt mer av variasjonene som preger programmet, vil jeg i siste del av kapittelet trekke frem et eksempel som på mange måter er annerledes enn de to forrige. Innslaget er for det første velegnet for å synliggjøre forbindelseslinjene mellom redaksjonen og publikum: Dette innslaget ville ikke ha blitt til uten publikums involvering, og er dermed et eksempel på at barnepublikummet i noen tilfeller kan sette agendaen for saker. For det andre kan saken ses som å posisjonere seerne på en litt annen måte enn sakene analysert hittil, noe som henger sammen med at den er laget som respons til kritikk fra publikum i sosiale medier.

8.4 Barnekommentatorer som agendasettere - ”Svart og hvit, ikke greit å si?”

Innslaget ”Svart og hvit, ikke greit å si?” ble sendt i *Supernytt*-sendingen 16. mars 2017, og er en sak basert på reaksjoner i kommentarfeltene til en Instagram-sak publisert av redaksjonen noen dager tidligere. Instagram-posten rapporterte om en nyhet som ble gjengitt av mange medier i dette tidsrommet, om en amerikansk og ”hvit” 5-åring som angivelig ønsket seg lik hårsveis som vennen sin, en afro-amerikansk gutt, for at læreren ikke skulle kunne se forskjell på dem. Moren til 5-åringen uttalte blant annet at dette er et bevis på at fordommer er tillært, og i mange medier ble denne saken formidlet som en sak om fordomsfrie barn som ikke legger merke til hudfarge.

Supernytt-innslaget om reaksjonene i kommentarfeltet starter med at en reporter henvender seg til kamera (reporteren ser ut til å filme seg selv med mobiltelefonen sin) samtidig som et bilde av Instagram-posten og enkelte kommentarer blir satt inn på ene siden av billedrammen. Hun forklarer at: ”Mange har reagert på teksten i Instagram-

posten som vi la ut på lørdag, der vi omtalte den ene gutten som ‘svart’”. Det klippes over til en annen reporter, også med håndholdt kamera, som følger opp med informasjon om NRKs retningslinjer: Ifølge NRKs ordliste, så er det greit å bruke det ordet, men man skal være *litt* forsiktig. Men hvordan beskriver man hverandre på en fin måte da?” Det klippes til opptak av fire barn som sitter ved et bord og blir intervjuet, mens en stemme forklarer at de har møtt noen femteklassinger for å finne ut mer av dette. Det er verdt å merke seg at menneskene i innslaget, både reporterne og barna som intervjues, representerer flere etnisiteter, noe som i seg selv fremhever verdier knyttet til mangfold, likeverd og inkludering.

”Jeg synes ikke at det er greit å skrive sånn”, forteller en ti år gammel jente i gruppen, ”fordi alle er forskjellige, alle er født forskjellig. Og at man bare sier at man er svart og hvit. Fordi...jeg har hørt mange si...Hei se på den svartingen, og...jeg synes at det er veldig frekt, fordi noen blir lei seg, og det er ikke bra å si sånn”. Det klippes til en annen gruppe barn som intervjues i samme rom, og en annen ti år gammel jente sier: ”Det er litt rasistisk å si sånn. Man kan bruke ordene, men man må være veldig forsiktig med å bruke det, for man kan såre andres følelser ved å si sånne ord.” Barna som intervjues problematiserer altså det å omtale personer som ”svarte” eller ”hvite”, fordi det kan være rasistisk og sårende for de som blir omtalt. Etter dette klippes det til en animasjon av et emoticon-symbol som representerer et ansikt som holder hånden på haken. Symbolet konnoterer skepsis eller undring, noe som forsterkes av en snakkeboble ved siden av ansiktet med ordet ”Rasisme?”. Reporteren sier: ”Men, vent no litt, ka e egentlig rasisme?”. Det klippes så til et arkivopptak av en demonstrasjon mot rasisme, og reporteren forklarer at: ”Rasisme betyr at man mener at noen er mindre *verdt* ut fra hvilken hudfarge, religion eller kultur personen har.” Her klippes det mellom bilder av blant annet mennesker som ber i ulike kulturelle settinger. Deretter følger et segment om apartheid i Sør-Afrika. Reporteren forklarer at apartheid er rasisme satt i system: Innbyggere ble delt i grupper etter hudfarge, og de hvite bestemte hvor folk fikk bo, jobbe og hvem man fikk gifte seg med. Heldigvis er det ikke slik lenger, forklarer reporteren, men det er et av mange eksempler på hvordan rasisme fungerer. Reporteren som snakket først i innslaget, forteller deretter at ”Da *Supernytt* brukte ordet svart, så

var det ikke rasistisk ment. Vi brukte det for å beskrive han ene gutten. Men elevene ved Bjøråsen skole mener at det finnes bedre ord man kan bruke.” Det klippes tilbake til barna, og en gutt gir noen forslag om hvordan man kan snakke om mennesker med ulike hudfarger. ”Den ene er litt mørk i huden og den andre er litt lysere” sier han, og det klippes til en jente som avslutter innslaget med følgende forslag: ”Jeg tenkte man kunne for eksempel skrive ”Kompisen eller vennen, og navn”.

Bakgrunnen for dette innslaget er altså publikumsreaksjoner i Instagram-kommentarfeltet til en *Supernytt*-sak. Reaksjonene ser ut til å danne bakteppe for at redaksjonen har oppsøkt barn å intervju om temaet. Saken brukes også som en anledning til å gi bakgrunnsinformasjon om hva rasisme er. De tar opp motforestillinger til måtene man har snakket om etnisitet og hudfarge i saken, og kobler dette til begrepet rasisme. Det gis forklaringer om hva rasisme er, og det artikuleres et standpunkt fra redaksjonens side som skiller seg noe fra publikumskommentarene. De forsvarer bruken av ordet ”svart” for å beskrive hudfarge, så lenge dette ikke er del av en mer grunnleggende rasistisk omtale av en person.

Dette innslaget kan leses som en refleksjon av deltakerdiskursen om barn. Barn er her viktige agendasettere, og deres meninger danner grunnlag for å ta opp nye spørsmål i programmet, noe som sender signal om at barns meninger er viktige. Innslaget er også en måte å signalisere for de som deltar i kommentarfeltene at de blir hørt, noe som har blitt utpekt som avgjørende dersom man ønsker å legge til rette for økt samfunnsdeltakelse for barn og unge. Om barn og spesielt ungdommers deltakelse via internett har Livingstone kommentert at:

One key mismatch is that, while producers hope young people will ‘have their say’, young people want to know, who is listening? Without an answer, many will continue to ‘check out’ the sites and then leave, neither interacting nor returning. Political and youth organizations have, belatedly, come to recognize the vital importance of listening to young people, especially when they have invited them to participate in the first place (Livingstone, 2009:147).

I denne saken får redaksjonen tydelig signalisert at de som kommenterer ikke bare taler til en vegg – det de (i alle fall enkelte) sier blir hørt og brukt som grunnlag for å både forklare et tema, og til en viss grad åpne opp for en diskusjon med den posisjonen som

er skissert av deler av kommentarfeltet. Noe av det mest interessante med dette innslaget, sammenlignet med de to andre sakene analysert over, er at det i større grad legges vekt på *uenighet*, og ulike posisjoner og meninger. På denne måten kan man si at publikum til en viss grad inviteres til å innta en posisjon som en skeptiker som må overbevises, eller eventuelt som en debattant, i større grad enn en elev som blir fortalt det riktige svaret.

Samtidig er barna som uttaler seg i saken ganske samstemte, og både de og reporterne formidler bestemte normer for medborgerskap, som toleranse, inkludering og verdien av å være snill og omtenkstom. Selv om denne saken i større grad åpner opp for uenighet og diskusjon sammenlignet med andre saker jeg har analysert, kan den altså også ses som oppdragende, eller som å sende tydelige signaler om viktige verdier og samfunnsnormer. Disse normene formidles her også gjennom barns uttalelser, og slik er også de med på å sende budskap om ideelle medborgerroller og regler for hvordan man behandler hverandre i samfunnet, gjennom sin deltakelse i *Supernytt*.

8.5 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg fokusert på deltakernes bruk av læringsrepertoaret, hvor nyhetene beskrives som viktige for læring, og for å være orientert mot en offentlig sfære. Mange av deltakerne i studien har formidlet at det er viktig for også barn å være informert og være klar over hva som skjer i verden. Basert på analysene av barnas bruk av læringsrepertoaret, har jeg også fremhevet at egne nyhetstilbud for barn kan bidra til å signalisere at barn også er viktige medlemmer i samfunnet. Samtidig trer barns spesielle medborgerroller frem som en sentral dimensjon i barnas forklaringer. Begrensede muligheter til å påvirke og delta i samfunnet kan slik noen av deltakerne forklarer det, legge føringer for hva som fremstår som interessant og verdt å følge med på. Spesielt nevnes politikk som et tema som kan oppleves som irrelevant og kjedelig, med mindre man føler seg involvert, og relevansen av politikken er tydelig formidlet.

Gjennom tekstanalysene i kapitlet har jeg blant annet fremhevet at en diskurs om aktive og kompetente barn tydelig preger teksten. Barnas lesninger av teksten bidro også

til et fokus på at nyhetene har en oppdragende og opplærende funksjon. Nyhetsinnslagene forener slik jeg ser det oppfordringer til god oppførsel og samfunnsansvar, med et sterkt fokus på barn som medborgere og deltakere. I likhet med i analysene i kapittel 7, finner jeg også i disse sakene om viktige samfunnsspørsmål, en omsorgsdimensjon i teksten. Konflikt, uenighet og vanskelige ideologiske spørsmål tones ned, og positive perspektiver og potensielle løsninger trekkes frem. Slik kan utformingen av nyhetene for barna ses som en forhandling i flere ulike perspektiver på barn og barndom som eksisterer i samtiden.

9. Konkluderende refleksjoner

Målet med denne avhandlingen har vært å utforske utbredte forestillinger om barn og barndom i samtiden, gjennom å analysere både barns erfaringer med og selve utformingen av nyheter for barn. Studien har vært innrettet mot å besvare tre forskningsspørsmål, hvor det første spørsmålet er: *Hvordan snakker barn om sine erfaringer med nyheter for barn og Supernytt?* Gjennom det andre spørsmålet har jeg fokusert på *forestillingene om barn og barndom som preger barns fortolkninger av nyheter for barn (Supernytt) og utformingen av disse nyhetene*. Svarene på disse to første spørsmålene har blitt brukt som grunnlag for utforskningen av et tredje spørsmål: *Hvordan posisjoneres barn som nyhetsseere og medborgere gjennom nyhetsprogrammer som Supernytt?* I dette konkluderende kapittelet vil jeg gjøre noen avsluttende refleksjoner om studiens bidrag, samle trådene og fremheve de viktigste funnene i avhandlingen.

I prosjektet har jeg kombinert en publikumsstudie med tekstanalyser. Hovedfokuset har lagt på måtene de intervjuede barna gir mening til og reflekterer rundt sine erfaringer med nyheter for barn. Som diskusjonene i kapittel 2 og 3 har vist, kan en slik utforskning av menneskers medieerfaringer medføre en rekke utfordringer. Den diskursanalytisk inspirerte tilnærmingen benyttet her, tilbyr en måte å gjøre systematiske analyser av de ulike meningsdimensjonene som trer frem i barnas refleksjoner. Som jeg har fremhevet, er begreper som posisjonering og fortolkningsrepertoarer velegnede teoretiske verktøy for å forstå barnas ytringer som mer enn uttrykk for hva de føler, ønsker og har behov for. Begrepene tilbyr en måte å situere erfaringer og fortolkninger på et kulturelt, fremfor bare individuelt, nivå. Når barn forteller at de synes det å se på nyheter er viktig og lærerikt, forstås det dermed som mer enn uttrykk for at barn liker nyheter og ønsker å være aktive deltakere i samfunnet. Gjennom ytringene navigerer de i forestillinger, verdier og normer som preger det kulturelle landskapet de befinner seg i. En slik tilnærming er spesielt verdifull fordi den gjør det mulig å fokusere på det som har blitt fremhevet som en sentral karakteristikk ved barndom i senmoderniteten: En

sameksistens av ulike og til tider motsetningsfylte forestillinger om barn og barndom (Cunningham, 2005; Lee, 2001).

Som fremhevet i kapittel 3, bygger jeg på en forståelse av at medietekster som *Supernytt* både er produkt av og bidragsyter til kulturen de er en del av. Analysene av barnas meningsskaping, kombinert med analyser av egenskapene til *Supernytt*, er dermed en måte å løfte frem og gi innsikt i forestillinger om barn og barndom som preger samtiden. Den kvantitative innholdsanalysen gjennomført for prosjektet har vist at programmet har noen interessante og særpregede karakteristikk. Det kan beskrives som å ha en utpreget myk profil, med mye fokus på kultur, underholdning og sport og lite fokus på temaer som kan ses som spesielt kompliserte og assosiert med de voksnes verden, som økonomi og politikk. Jeg har blant annet påpekt at jeg finner flere saker om dyr enn om politikk i utvalget fra 2016. Vanskelige temaer, som kriminalitet, ulykker, krig og terror, dekkes spesielt i tilfeller hvor hendelser preger nyhetsbildet i stor grad, men disse kategoriene er ikke blant de kvantitativt mest fremtredende for programmet. Til slutt er sosiale spørsmål, ofte relatert til barn, en stor og viktig kategori i *Supernytt*. Barnas beskrivelser av *Supernytt* som nyhetsprogram tegner et lignende bilde som innholdsanalysen. For eksempel har de lagt merke til at det er mange underholdende saker om dyr i programmet. Nyheter for barn skiller seg fra andre nyheter på flere punkt ifølge deltakerne, og viktige stikkord for forskjellene er *lærerikt*, *skummelt* og *barnevennlig*. I *Supernytt* forklares nyhetene på en annerledes og mer lettforståelig måte. I tillegg er de mindre skumle, litt mindre seriøse og har mer fokus på det som er morsomt og hyggelig enn det man forventer fra andre nyhetsmedier.

For å systematisere måtene barna beskriver sine erfaringer med nyheter og *Supernytt*, og for å løfte frem de kulturelle forståelsesmåtene de tar i bruk, har jeg gjort en repertoaranalyse. Gjennom denne analysen har jeg skilt ut et *læringsrepertoar* og et *sårbarhetsrepertoar* som spesielt dominerende. Ved siden av disse to repertoarene har jeg fremhevet at barna forholder seg til forestillinger om barndommen som en lystbetont og forpliktelsesfri fase i livet. Barnas navigering i disse ulike repertoarene og dimensjonene gir oss innblikk i noen sentrale spenninger og balanse ganger som preger

forståelser av barn som nyhetsseere og medborgere i samtiden. I barnas uttalelser kan vi se idealer om at barn skal være deltakere i offentligheten og være opplyste, lærevillige og interesserte i det som skjer i verden. Samtidig kan det å se nyheter oppleves som en kjedelig plikt, noe som kan være i spenning med et ideal om barndommen som en fri, hyggelig og morsom tid. Videre ser vi deltakerne forklare at barn kan ha ønske om og behov for innsikt i nyheter om krig, kriser og vold, samtidig som de gir uttrykk for et syn på barn som spesielt sårbare for skremmende informasjon. Intervjuene med barna viser med andre ord at barn også har en tydelig bevissthet om kulturelle forestillinger om barn og barndom, og at de har et aktivt, men ambivalent, forhold til sine roller som nyhetsseere og medborgere.

De samme spenningene som preger barnas repertoarbruk, kommer også til uttrykk gjennom utformingen av nyhetene. De tekstlige strategiene i *Supernytt*, som jeg har analysert ved hjelp av deltakernes lesninger, kan ses som en forhandling i flere ideer om barn og barndom som eksisterer i samfunnet. Bruken av betryggende strategier i programmet er en måte å orientere barn om verden og samtidig søke å ivareta deres emosjonelle velvære. Videre kan utformingen av programmet ses som en fortsettelse av tendenser som lenge har preget NRKs programproduksjon for barn. Selv om nyhetstilbudet som eksisterer nå, på flere måter er radikalt annerledes enn det man har sett før, kan Lauritz Johnsons idealer fra 1960-tallet, om at barne-tv skal bidra med *opplysning, opplevelse og oppdragelse* (se Hake, 2006), være beskrivende også for *Supernytt*, med sin forening av det underholdende og hyggelige, med det alvorlige og opplysende. Gjennom måtene man formidler saker om for eksempel miljø og mobbing, posisjoneres barn som medborgere, samtidig som man søker å forme og oppdra medmennesker som kan bidra i et harmonisk og velfungerende fellesskap. Oppsummert kan man si at nyhetene er utformet på en måte som på en og samme tid formidler et syn på barn som kompetente aktører og et syn på barn som mennesker under utvikling med behov for omsorg, veiledning og beskyttelse.

Analysene i avhandlingen utpeker spesielt tre områder hvor produsenter av nyheter for barn står ovenfor krevende balanse-ganger. Det første handler om *legitimitet*. Barna i

undersøkelsen fremhever at nyheter er lærerike og viktige – de er verdt å følge med på fordi de formidler viktig informasjon. For nyheter for barn er i tillegg en av fordelene som oppgis mest av deltakerne at de er lettere å forstå enn andre nyheter. Disse perspektivene innebærer en forståelse av at *Supernytt*s fremste oppgave er å forklare, gi god informasjon og prioritere ”viktige” temaer, for å beholde legitimitet og fremstå som verdt å bruke tid på for barn i målgruppen. På den andre siden fremhever flere av barna verdien av å inkludere morsomme og hyggelige nyheter når barn er målgruppen, både for å gjøre nyhetene interessante, og for å dempe effekten av tyngre nyhetsinnslag. Samtidig er barnenyhetenes myke profil noe av det som trekkes spesielt frem i deltakernes kritiske bemerkninger om programmet. At nyhetene er mindre ”seriøse” når de er rettet mot barn, kan altså være både en styrke og en svakhet. På den ene siden kan det ligge en forventning om at nyhetene skal være ”myke” og underholdende, men på den andre siden kan en overdrivelse av en slik myk profil gå på bekostning av nyhetenes legitimitet. Dette er også posisjoner som lett kan kjennes igjen fra debatter om ungdommer og voksnes forhold til nyheter.

Det andre aspektet jeg vil fremheve, handler om *tillit* til nyhetsmediene. Barnas bruk av sårbarhetsrepertoaret viser at de forholder seg til en forståelse og opplevelse av at barn er spesielt utsatte i møte med opprørende og skremmende nyheter. En del av deltakerne gir uttrykk for at for mye og for detaljert innsikt i vanskelige og opprørende hendelser verken er passende eller nødvendig for (spesielt yngre) barn. Samtidig stiller enkelte av deltakerne seg kritisk til at *Supernytt* tilbyr begrenset innsikt i nyhetsbildet, og hevder på grunnlag av dette en preferanse for andre nyhetsmedier. Dette kan relateres til advarsler fra forskere omtalt i kapittel 2, om at et fokus på betrygging og beskyttelse kan bety en nedtoning av forklaring av vanskelige hendelser og saker, noe som kan gi mindre innsikt i konflikter, urettferdighet og strukturelle sammenhenger.

Flere av deltakerne uttrykker stor interesse for potensielt skremmende nyhetssaker. Bekymringer om hvorvidt for eksempel terrorgrupper kan komme til Norge og om man selv kan bli rammet av alvorlige epidemier, preger noen av barnas forklaringer. På denne måten støtter en del av uttalelsene opp om argumenter om at det er viktig med

betryggende opplysninger når barn er nyhetspublikum (Nikken & Walma van der Molen, 2007; Raundalen & Schultz, 2011). Tilgang til god informasjon kan være avgjørende for å mestre bekymringer og uro. Samtidig antyder barnas bruk av sårbarhetsrepertoaret og deres lesninger av *Supernytts* nedtoning av det skumle, at barn kan være veldig *klar over* at nyheter for barn forteller en annen versjon enn andre nyhetsmedier. Dermed kan det være avgjørende at nyheter for barn ikke går for langt i å betrygge, og kun gir betryggende beskjeder som det er grunnlag for å gi, for å beholde troverdighet og publikums tillit.

Til slutt vil jeg fremheve et tredje aspekt, som handler om hvilke temaer man tilbyr barn innsikt i. Deltakernes uttalelser om politikk gir grunnlag for å reflektere over hvordan nyheter for barn dekker sfærer som først og fremst anses som å angå voksne. Som i andre studier omtales politikk av flere av barna i min undersøkelse som vanskelig å forstå eller som rett og slett irrelevant for barn. Dette kan henge sammen med barns muligheter for å forstå kompliserte spørsmål ved en tidlig alder, men må også ses som tett forbundet med barns sosiale posisjon og mangel på mulighet til å påvirke politiske prosesser – hvorfor bry seg om noe man ikke kan gjøre noe med? På den ene siden kan mye fokus på politikk tenkes å forsterke barns følelse av avmakt. Samtidig kan man også skimte både interesse og innsikt hos flere av deltakerne, og det er gode grunner til å gi barn tilgang til informasjon om politiske saker og prosesser. Politikk er et relativt lite fremtredende tema i *Supernytt*, selv om det må påpekes at programmet i flere tilfeller har bidratt med forklarende saker om blant annet demokrati, valg og politiske partier. Basert på materialet analysert i denne avhandlingen ser det likevel ut som at politikk tones ned, eller gis en underholdende vri, i en del tilfeller. På bakgrunn av barnas refleksjoner vil jeg gjenta argumentene fremmet av Buckingham (2000b), om at en viktig oppgave for nyheter for barn er å fremme en forståelse av forbindelsen mellom den politiske sfæren og barns liv og hverdager. Selv om dette kan oppleves som et irrelevant tema for barn, kan nyhetstilbudene for barn spille en avgjørende rolle i å gjøre politikk forståelig og vise måtene politiske prosesser har konsekvenser for alle medlemmer i samfunnet, inkludert barn. Dette kan være et bidrag i å motarbeide tendenser påpekt av flere forskere, til at de politiske dimensjonene ved barns liv og

identiteter ofte blir ignorert (Ansell, 2017; Kallio & Häkli, 2013; Kulynych, 2001). Nyhetstilbudene som finnes for barn, er unike arenaer for å forklare og gi informasjon som gjør hendelser, samfunnsproblemer, konsepter og fenomener forståelige også for de yngre i samfunnet. Med kompetansen og ressursene disse redaksjonene sitter med når det gjelder formidling rettet mot barn, bruk av virkemidler som appellerer og kommunikasjonskanalene som er etablert mellom produsenter og publikum, ligger det et uutnyttet potensiale for å gjøre også de temaene som ikke umiddelbart fremstår som relevante for barn, forståelige og engasjerende.

Referanser

- Alderson, P. (2004). Ethics. In S. Fraser, Vicky Lewis, Sharon Ding, Mary Kellett, Chris Robinson (Ed.), *Doing Research with Children and Young People* (pp. 97-112). London: Sage.
- Allred, P., & Burman, E. (2005). Analysing children's accounts using discourse analysis. In S. Greene & D. Hogan (Eds.), *Researching children's experience: methods and approaches* (pp. 175-198). London: Sage.
- Alon-Tirosh, M. (2017). Children and news: opinions of children's news program creators in Israel. *Journal of Children and Media*, 11(2), 132-146. doi:<https://doi.org/10.1080/17482798.2017.1302489>
- Alon-Tirosh, M., & Lemish, D. (2014). "If I was making the news": What do children want from news? *Participations. Journal of Audience & Reception Studies*, 11(1), 108-129.
- Alvesson, M., & Sköldberg, K. (2009). *Reflexive methodology: New vistas for qualitative research* (Second ed.). London: Sage.
- Andenæs, A. (1991). Livsformsintervju med 4-5-åringer. *Barn*, 4, 20-30.
- Anderson, B. (1983). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso.
- Ansell, N. (2017). *Children, Youth and Development. Second Edition* (Second ed.). London & New York: Routledge.
- Archard, D. (2015). *Children: Rights and Childhood* (Third ed.). London & New York: Routledge.
- Arendt, H. (1961). *Between Past and Future: Six Exercises in Political Thought*. New York: Viking Press.
- Ariès, P. (1962). *Centuries of childhood* (R. Baldick, Trans.). London: Cape.
- Atkin, C. K., & Gantz, W. (1978). Television News and Political Socialization. *Public Opinion Quarterly*, 42(2), 183-194. doi:<https://doi.org/10.1086/268442>
- Bakøy, E. (1999). *Med fjernsynet i barnets tjeneste. NRK-fjernsynets programvirksomhet for barn på 60-og 70 tallet*. (Doktoravhandling), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.
- Banaji, S., & Buckingham, D. (2010). Young people, the Internet, and civic participation: an overview of key findings from the CivicWeb Project. *International Journal of Learning and Media*, 2(1), 15-24.
- Barnekonvensjonen. (2003). *FNs konvensjon om barnets rettigheter: Vedtatt av De Forente Nasjoner den 20. november 1989, ratifisert av Norge den 8. januar 1991: Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller*. Hentet fra: <https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Menneskerettigheter/Barnekonvensjonen>
- Bennett, W. L. (2008). Changing Citizenship in the Digital Age. In W. L. Bennett (Ed.), *Civic life online: Learning how digital media can engage youth* (pp. 1-24). Cambridge, MA: The MIT Press.
- Bhavnani, K.-K. (1991). *Talking politics: A psychological framing of views from youth in Britain*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Bjerke, H. (2010). Barn og unges refleksjoner om rettigheter, ansvar og samfunnsborgerskap. In A. T. Kjørholt (Ed.), *Barn som samfunnsborgere: til barnets beste?* (pp. 227-244). Oslo: Universitetsforlaget.
- Booth, W. (1961). *The Rhetoric of Fiction*. Chicago & London: The University of Chicago Press.
- Brembeck, H., Johansson, B., & Kampmann, J. (2004). Introduction. In H. Brembeck, B. Johansson, & J. Kampmann (Eds.), *Beyond the competent child. Exploring contemporary childhoods in the Nordic welfare societies* (pp. 7-29). Fredriksberg: Roskilde University Press.
- Brochmann, G. (2002). Statsborgerskap, medborgerskap og tilhørighet. In G. Brochmann, T. Borchgrevink, & J. Rogstad (Eds.), *Sand i maskineriet: Makt og demokrati i det flerkulturelle Norge* (pp. 56-84). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Brunsdon, C., & Morley, D. (1978). *Everyday Television: 'Nationwide'*. London: British Film Institute.
- Buckingham, D. (1993). *Children Talking Television: The Making of Television Literacy*. London: RoutledgeFalmer.
- Buckingham, D. (2000a). *After the death of childhood: growing up in the age of electronic media*. Cambridge: Polity Press.
- Buckingham, D. (2000b). *The Making of Citizens: Young People, News, and Politics*. London: Routledge.
- Buckingham, D. (2008). Children and Media: A Cultural Studies Approach. In K. Drotner & S. Livingstone (Eds.), *The international handbook of children, media and culture* (pp. 219-236). Los Angeles, Calif: Sage.
- Buckingham, D. (2009a). Children and Television. In J. Qvortrup, W. A. Corsaro, & M.-S. Honig (Eds.), *The Palgrave Handbook of Childhood Studies* (pp. 347-359). London: Palgrave Macmillan.
- Buckingham, D. (2009b). 'Creative' visual methods in media research: possibilities, problems and proposals. *Media, Culture & Society*, 31(4), 633-652. doi:<https://doi.org/10.1177/0163443709335280>
- Buckingham, D., & Scanlon, M. (2003). *Education, entertainment and learning in the home*: Open University Press.
- Buckingham, D., & Tingstad, V. (2010). Introduction. In D. Buckingham & V. Tingstad (Eds.), *Childhood and Consumer Culture*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Burr, V. (2003). *Social constructionism* (Second ed.). London: Routledge.
- Burr, V., & Dick, P. (2017). Social Constructionism. In B. Gough (Ed.), *The Palgrave Handbook of Critical Social Psychology* (pp. 59-80). London: Palgrave Macmillan.
- Cantor, J., & Nathanson, A. I. (1996). Children's Fright Reactions to Television News. *Journal of Communication*, 46(4), 139-152. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1996.tb01510.x>
- Carter, C. (2007). Talking about my Generation: A Critical Examination of Children's BBC Newsround Web Site Discussions about War, Conflict and Terrorism. In D. Lemish & M. Götz (Eds.), *Children and media in times of war and conflict* (pp. 121-142). Creskill NJ: Hampton Press.

- Carter, C. (2013). Children and the news: rethinking citizenship in the twenty-first century. In D. Lemish (Ed.), *The routledge international handbook of children, adolescents and media* (pp. 255-262). London: Routledge.
- Carter, C., & Davies, M. M. (2005). 'A fresh peach is easier to bruise': children and traumatic news. In S. Allan (Ed.), *Journalism: Critical Issues* (pp. 224-235). Maidenhead: Open University Press.
- Carter, C., Messenger Davies, M., Allan, S., Mendes, K., Milani, R., & Wass, L. (2009). *What do children want from the BBC?: Children's content and participatory environments in an age of citizen media*. Hentet fra: <http://orca.cf.ac.uk/17394/1/cardifftwo.pdf>
- Chatman, S. B. (1980). *Story and discourse: Narrative structure in fiction and film*. Ithaca & London: Cornell University Press.
- Clark, A. (2005). Ways of seeing: using the mosaic approach to listen to young children's perspectives. In A. Clark, A. T. Kjørholt, & P. Moss (Eds.), *Beyond listening: Children's perspectives on early childhood services* (pp. 29-49). Bristol: The Policy Press.
- Clark, L. S., & Marchi, R. (2017). *Young People and the Future of News: Social Media and the Rise of Connective Journalism*: Cambridge University Press.
- Clifford, B. R., Gunter, B., & McAleer, J. L. (1995). *Television and children: Program evaluation, comprehension, and impact*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Connell, R. W. (1971). *The Child's Construction of Politics*. Melbourne: University of Melbourne Press.
- Connolly, P. (2008). Race, Gender and Critical Reflexivity in Research with Young Children. In P. Christensen & A. James (Eds.), *Research with children: Perspectives and practices* (Second ed., pp. 173-188). New York: Routledge.
- Conway, M. M., Wyckoff, M. L., Feldbaum, E., & Ahern, D. (1981). The News Media in Children's Political Socialization. *Public Opinion Quarterly*, 45(2), 164-178. doi:<https://doi.org/10.1086/268648>
- Costera Meijer, I. (2007). The paradox of popularity: How young people experience the news. *Journalism Studies*, 8(1), 96-116. doi: <https://doi.org/10.1080/14616700601056874>
- Couldry, N., Livingstone, S., & Markham, T. (2007). *Media Consumption and Public Engagement: Beyond the Presumption of Attention*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Cunningham, H. (2005). *Children and Childhood in Western Society Since 1500* (Second ed.). London: Routledge.
- Cushion, S. (2007). Protesting their Apathy? An Analysis of British Press Coverage of Young anti-Iraq War Protestors. *Journal of youth studies*, 10(4), 419-437. doi:<https://doi.org/10.1080/13676260701462695>
- Dahlstrøm, H. K., Nesheim, N. S., & Nyjordet, B. M. (2015). Barn og eldre marginaliseres som kilder i mediene. Kildebruk i norske nyhetsmedier 2015. *Norsk medietidsskrift*, 24(4), 1-22. doi:10.18261/issn.0508-9535-2017-04-04
- Davies, B., & Harré, R. ([1990] 2001). Positioning: The Discursive Production of Selves. In M. Wetherell, S. Taylor, & S. J. Yates (Eds.), *Discourse Theory and Practice. A Reader* (pp. 261-271). London: Sage.

- Davies, M. M. (2007). What Good Came of it At Last? Ethos, Style, and Sense of Audience in the Reporting of War by Children's News Programs. . In D. Lemish & M. Götz (Eds.), *Children and media in times of war and conflict* (pp. 163-176). Creskill NJ: Hampton Press.
- Davies, M. M., Berry, C., & Clifford, B. (1985). Unkindest Cuts? Some effects of picture editing on recall of television news information. *Journal of Educational Television*, 11(2), 85-98. doi:<https://doi.org/10.1080/0260741850110202>
- Davies, M. M., & Machin, D. (2000). 'It Helps People Make their Decisions': Dating Games, Public Service Broadcasting and the Negotiation of Identity in Middle-childhood. *Childhood*, 7(2), 173-191. doi:<https://doi.org/10.1177/0907568200007002004>
- Davies, M. M., & Machin, D. (2001). The Reithian agenda: setting good examples. In M. Messenger Davies (Ed.), *'Dear BBC': Children, Television Storytelling and the Public Sphere* (pp. 127-145). Cambridge: Cambridge University Press.
- Davison, W. P. (1983). The Third-Person Effect in Communication. *Public Opinion Quarterly*, 47(1), 1-15. doi:<https://doi.org/10.1086/268763>
- de Leeuw, R. N., Kleemans, M., Rozendaal, E., Anschutz, D. J., & Buijzen, M. (2015). The Impact of Prosocial Television News on Children's Prosocial Behavior: An Experimental Study in the Netherlands. *Journal of Children and Media*, 9(4), 419-434. doi:<https://doi.org/10.1080/17482798.2015.1089297>
- Dominick, J. R. (1972). Television and political socialization. *Educational Broadcasting Review*, 6(1), 48-56.
- Drew, D. G., & Reese, S. D. (1984). Children's Learning from a Television Newscast. *Journalism Quarterly*, 61(1), 83-88.
- du Gay, P., Hall, S., Janes, L., Mackay, H., & Negus, K. (1997). *Doing Cultural Studies. The Story of the Sony Walkman*. London: Sage.
- EBU. (2018). Eurovision Youth News Exchange. Hentet fra: <https://www.ebu.ch/projects/tv/eurovision-youth-news-exchange.html>
- Eckert, G. (2001). *Wasting Time or Having Fun? Cultural Meanings of Children and Childhood*. (Doktoravhandling), Linköping Studies in Arts and Sciences, Linköping
- Eide, M. (1992). *Nyhetsens interesse: nyhetsjournalistikk mellom tekst og kontekst*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Eide, M. (2011). *Hva er journalistikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Elgesem, D., Moe, H., Sjøvaag, H., Stavelin, E., Agdestein, M., Laberg, J., . . . Losnegaard, G. S. (2010). *NRKs nyhetstilbud på Internett i 2009*. Bergen: Institutt for informasjons- og medievitenskap, UiB.
- Elvestad, E., & Fogt, A. (2010). *Trenger vi aviser når vi har Facebook? Barn og unges forhold til avis under omstilling*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Fairclough, N. (1989). *Language and Power*. London: Longman.
- Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge* (A. M. Sheridan-Smith, Trans.). London: Tavistock Publications.
- Fraser, S. (2004). Situating Empirical Research. In S. Fraser, V. Lewis, S. Ding, M. Kellett, & C. Robinson (Eds.), *Doing Research with Children and Young People* (pp. 15-26). London: Sage.

- Frazer, E. (1989). Feminist Talk and Talking about Feminism: teenage girls' discourses of gender. *Oxford Review of Education*, 15(3), 281-290. doi:https://doi.org/10.1080/0305498890150308
- Gallacher, L.-A., & Gallagher, M. (2008). Methodological Immaturity in Childhood Research? Thinking through 'participatory methods'. *Childhood*, 15(4), 499-516. doi:https://doi.org/10.1177/0907568208091672
- Gauntlett, D. (2007). *Creative explorations: New approaches to identities and audiences*. London: Routledge.
- Gentikow, B. (2005). *Hvordan utforsker man medieerfaringer? Kvalitativ metode*. Kristiansand: IJ forlaget.
- Gentikow, B. (2010). *Nye fjernsynserfaringer: teknologi, bruksteknikker, hverdagsliv*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Gerbner, G., & Gross, L. (1976). Living with Television: The Violence Profile. *Journal of Communication*, 26(2), 172-199. doi:https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1976.tb01397.x
- Gilliam, L., & Gulløv, E. (2015). *Siviliserende institusjoner. Om idealer og distinksjoner i oppdragelse*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Gjerver, M. (2017). *Barnas nyhetsbilde. En innholdsanalyse av NRK Supernytt og Aftenposten Junior*. (Masteroppgave), Universitetet i Oslo.
- Gray, A. (2003). *Research practice for cultural studies: ethnographic methods and lived cultures*. London: Sage.
- Gripsrud, J., Moe, H., Molander, A., & Murdock, G. (2010). Editor's Introduction. In J. Gripsrud, H. Moe, A. Molander, & G. Murdock (Eds.), *The Idea of the Public Sphere. A Reader* (pp. xiii-xxviii). Lanham Md.: Lexington Books.
- Gullestad, M. (1989). *Kultur og hverdagsliv: På sporet av det moderne Norge*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gunter, B., Furnham, A., & Griffiths, S. (2000). Children's Memory for News: A Comparison of Three Presentation Media. *Media psychology*, 2(2), 93-118. doi:https://doi.org/10.1207/S1532785XMEP0202_1
- Götz, M. (2007). "I Know that it is Bush's Fault": How Children in Germany Perceived the War in Iraq. In D. Lemish & M. Götz (Eds.), *Children and media in times of war and conflict* (pp. 15-35). Cresskill NJ: Hampton Press.
- Habermas, J. (1989). *The Structural Transformation of the Public Sphere*. Cambridge: MIT Press.
- Hagen, I. (1992). *News viewing ideals and everyday practices: the ambivalences of watching Dagsrevyen*. (Doktoravhandling), University of Bergen, Bergen.
- Hagen, I. (1997). Communicating to an Ideal Audience: News and the Notion of the "Informed Citizen". *Political communication*, 14(4). doi:https://doi.org/10.1080/105846097199209
- Hagen, I. (2000). Modern Dilemmas: TV Audiences' Time Use and Moral Evaluation. In I. Hagen & J. Wasko (Eds.), *Consuming Audiences? Production and Reception in Media Research* (pp. 231-247). Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Hagen, I., & Wold, T. (2009). *Mediegenerasjonen: Barn og unge i det nye medielandskapet*. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Hake, K. (2006). *Historien om Barne-TV: Barndomsbilder 1960-2005*. Oslo: Universitetsforlaget.

- Haldar, M. (1998). Barndom på boks: Barne-TV i et historisk-ideologisk perspektiv. In M. Haldar & I. Frønes (Eds.), *Digital barndom* (pp. 187-207). Oslo: Ad notam Gyldendal.
- Hall, S. (1980). Encoding/decoding. In S. Hall, D. Hobson, A. Lowe, & P. Willis (Eds.), *Culture, media, language*. London: Routledge.
- Hall, S. (1988). New ethnicities *ICA Documents No. 7, Black Film, British Cinema*. London: British Film Institute and Institute of Contemporary Arts.
- Hall, S. (1997). The Work of Representation. In S. Hall (Ed.), *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices* (pp. 13-74). London: Sage.
- Hammersley, M. (2016). Childhood Studies: A sustainable paradigm? *Childhood*, 24(1), 113-127. doi:<https://doi.org/10.1177/09075682166631399>
- Hasebrink, U., & Paus-Hasebrink, I. (2013). Trends in children's consumption of media. In D. Lemish (Ed.), *The routledge international handbook of children, adolescents and media* (pp. 31-38). London: Routledge.
- Hausken, L. (2008). Fortellinger. In P. Larsen (Ed.), *Medier - teksteori og tekstanalyse. Medievitenskap bind 2*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Helgerud, A. (2017). Sjeldenkonsumenter av nyheter: Holdning til nyhetsmedier, medborgerskap og forklaringer på sjeldenkonsum blant unge voksne. *Norsk medietidsskrift*, 24(02), 1-19. doi:10.18261/issn.0805-9535-2017-02-04
- Hermes, J. (1995). *Reading Women's Magazines. An Analysis of Everyday Media Use*. Cambridge: Polity Press.
- Hermes, J. (2005). *Re-reading Popular Culture*. Malden, MA: Blackwell.
- Hoffner, C., & Haefner, M. J. (1994). Children's news interest during the gulf war: The role of negative affect. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 38(2), 193-204. doi:<https://doi.org/10.1080/08838159409364256>
- Holann, L.-R. R. (2013). *NRK som nyhetsformidler for barn. En casestudie av Supernytt*. (Masteroppgave), Universitetet i Oslo.
- Hoover, S. M., Clark, L. S., & Alters, D. F. (2004). *Media, Home, and Family*. New York: Routledge.
- Huse, G. (30.01.2010). Prøver å tenke som barn. *klartale.no*. Hentet fra: <http://www.klartale.no/kultur/prover-a-tenke-som-barn-1.337660>
- Iser, W. (1974). *The Implied Reader: Patterns of Communication in Prose Fiction from Bunyan to Beckett*. London: John Hopkins University Press.
- James, A. (2007). Giving Voice to Children's Voices: Practices and Problems, Pitfalls and Potentials. *American anthropologist*, 109(2), 261-272. doi:<https://doi.org/10.1525/aa.2007.109.2.261>
- James, A., & James, A. (2004). *Constructing Childhood: Theory, Policy and Social Practice*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- James, A., Jenks, C., & Prout, A. (1998). *Theorizing Childhood*. Cambridge: Polity.
- James, A., & Prout, A. (1997). Introduction. In A. James & A. Prout (Eds.), *Constructing and reconstructing childhood: Contemporary issues in the sociological study of childhood* (Second ed., pp. 1-6). London: Routledge Falmer.
- Jans, M. (2004). Children as Citizens: Towards a Contemporary Notion of Child Participation. *Childhood*, 11(1), 27-44. doi:<https://doi.org/10.1177/0907568204040182>

- Jenks, C. (2009). Constructing childhood sociologically. In M. J. Kehily (Ed.), *An introduction to childhood studies* (Second ed., pp. 93-111). Maidenhead: Open University Press.
- Jensen, K. B. (2014). Audiences, Audiences Everywhere - Measured, Interpreted, and Imagined. In G. Patriarche, H. Bilandzic, J. L. Jensen, & J. Jurisic (Eds.), *Audience Research Methodologies: Between Innovation and Consolidation* (pp. 227-240). New York: Routledge.
- Johnson, R. (1986). What is Cultural Studies Anyway? *Social text* (16), 38-80.
- Jørgensen, M. W., & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Kallio, K. P., & Häkli, J. (2013). Children and Young People's Politics in Everyday Life. *Space and Polity*, 17(1), 1-16.
doi:<https://doi.org/10.1080/13562576.2013.780710>
- Kaziaj, E. (2016). "The adult gaze": exploring the representation of children in television news in Albania. *Journal of Children and Media*, 10(4), 426-442.
doi:<https://doi.org/10.1080/17482798.2016.1203805>
- Kaziaj, E., & Van Bauwel, S. (2017). The ignored audience: A multi-method reception study on children and television news in Albania. *Childhood*, 24(2), 230-244.
doi:<https://doi.org/10.1177/0907568216681058>
- Kjørholt, A. T. (2002). Small is Powerful: Discourses on 'children and participation' in Norway. *Childhood*, 9(1), 63-82.
- Kjørholt, A. T. (2004). *Childhood as a Social and Symbolic Space: Discourses on Children as Social Participants in Society*. (Doktoravhandling), NTNU, Trondheim.
- Kjørholt, A. T. (2007). Childhood as a Symbolic Space: Searching for Authentic Voices in the Era of Globalisation. *Children's geographies*, 5(1-2), 29-42.
doi:<https://doi.org/10.1080/14733280601108148>
- Kjørholt, A. T. (2010). Barn som samfunnsborgere-til barnets beste? In A. T. Kjørholt (Ed.), *Barn som samfunnsborgere - til barnets beste?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Korsvold, T. (2016). *Perspektiver på barndommens historie*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Kulynych, J. (2001). No Playing in the Public Sphere: Democratic Theory and the Exclusion of Children. *Social theory and practice*, 27(2), 231-264.
doi:<http://dx.doi.org/10.5840/soctheorpract200127211>
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Interviews: Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing* (Second ed.). London: Sage.
- Kvalheim, N., & Sjøvaag, H. (2016). *Journalistikkens Blindsoner. Rapport skrevet på oppdrag for Mediemangfoldsutvalget*. Bergen: Universitetet i Bergen.
- La Fontaine, J. S. (1979). *Sex and Age as Principles of Social Differentiation*. London: Academic Press.
- Langset, K. G. (2016). Hvordan forklare barna at Donald Trump vant USA-valget, og hva skjer nå? Hentet fra: https://www.aftenposten.no/familieogoppvekst/Hvordan-forklare-barna-at-Donald-Trump-vant-USA-valget_-og-hva-skjer-na-6729b.html
- Lee, N. (2001). *Childhood and society: Growing up in an age of uncertainty*. Maidenhead: Open University Press.

- Lemish, D. (2007a). Israeli Children's TV Going to War with Iraq. In D. Lemish & M. Götz (Eds.), *Children and media in times of war and conflict* (pp. 201-214). Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Lemish, D. (2007b). "This is our war": Israeli Children Domesticating the War in Iraq. In D. Lemish & M. Götz (Eds.), *Children and media in times of war and conflict* (pp. 57-74). Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Lemish, D., & Götz, M. (2007). Introduction: Wy Study Children and Media at Times of War and Conflict. In D. Lemish & M. Götz (Eds.), *Children and media in times of war and conflict* (pp. 1-12). Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Lemish, D., & Pick-Alony, R. (2013). Inhabiting two worlds. The role of news in the lives of Jewish and Arab children and youth in Israel. *International Communication Gazette*, 76(2), 128-151. doi:<https://doi.org/10.1177/1748048513504165>
- Lemish, D., & Pick-Alony, R. (2014). The gendered nature of news consumption by children and youth. *Participations: Journal of Audience & Reception Studies*, 11(1), 174-198.
- Lister, R. (2008). Unpacking Children's Citizenship. In A. Invernizzi & J. Williams (Eds.), *Children and citizenship* (pp. 9-19). London: Sage.
- Livingstone, S. (2000). On the cutting edge, or otherwise, of media and communication research. *Nordicom Review*, 21(2), 7-13.
- Livingstone, S. (2009). *Children and the Internet: great expectations, challenging realities*. Cambridge: Polity.
- Livingstone, S., & Drotner, K. (2008). Editor's Introduction. In K. Drotner & S. Livingstone (Eds.), *The international handbook of children, media and culture* (pp. 1-16). London: Sage.
- Livingstone, S., Kirwil, L., Ponte, C., & Staksrud, E. (2014). In their own words: What bothers children online? *European Journal of Communication*, 29(3), 271-288. doi:<https://doi.org/10.1177/0267323114521045>
- Livingstone, S., & Sefton-Green, J. (2016). *The Class: Living and Learning in the Digital Age*. New York: NYU Press.
- Magnesen, K. R. (2016). *Barn og nyheter: norske barns nyhetsvaner og -forståelse*. (Masteroppgave), Universitetet i Oslo.
- Matthews, J. (2005). "Out of the Mouths of Babes and Experts": children's news and what it can teach us about news access and professional mediation. *Journalism Studies*, 6(4), 509-519. doi:<https://doi.org/10.1080/14616700500250404>
- Matthews, J. (2009). Negotiating news childhoods: News producers, visualised audiences and the production of the children's news agenda. *Journal of Children and Media*, 3(1), 2-18. doi:<https://doi.org/10.1080/17482790802576949>
- Matthews, J. (2010). *Producing Serious News for Citizen Children: A Study of the BBC's Children's Program Newsround*. New York: Edwin Mellen Press.
- Mayall, B. (2008). Conversations with Children: Working with Generational Issues. In P. Christensen & A. James (Eds.), *Research with Children. Perspectives and Practices* (Second ed.). New York: Routledge.
- Medietilsynet. (2016). *Barn og medier. 9 - 16-åringers bruk og opplevelser av medier*. Hentet fra: <https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/barn-og-medier-2016-komprimert-ensidig.pdf>

- Medietilsynet. (2018). *Barn og medier 2018. 9-18-åringers bruk og opplevelser av medier. Nyhetsinteresse, mest sette tv-programmer, mest sette Youtube-kanaler, bruk av sosiale medier.* Hentet fra: http://www.medietilsynet.no/globalassets/dokumenter/trygg-bruk/barn-og-medier-2018/delrapporter-barn-og-medier-2018/barn-og-medier-2018---nyhetsinteresse_tv-programmer_youtube-kanaler_sosiale-medier.pdf
- Mendes, K., Carter, C., & Davies, M. M. (2010). Young Citizens and the News. In S. Allan (Ed.), *The Routledge Companion to News and Journalism* (pp. 450-459). London & New York: Routledge.
- Moe, A., & Kleiven, H. H. (2016). Bruksmangfold. En analyse av nordmenns nyhetskonsument. *TFoU-rapport 2016:7*.
- Moosa-Mitha, M. (2005). A Difference-Centred Alternative to Theoretization of Children's Citizenship Rights. *Citizenship Studies*, 9(4), 369-388. doi:<https://doi.org/10.1080/13621020500211354>
- Morley, D. (1992). *Television, Audiences and Cultural Studies*. London: Routledge.
- Murdock, G. (1999). Rights and representations: public discourse and cultural citizenship. In J. Gripsrud (Ed.), *Television and common knowledge* (pp. 5-17). London: Routledge.
- Nelson, C., Treichler, P. A., & Grossberg, L. (1992). Cultural Studies: An Introduction. In L. Grossberg, C. Nelson, & P. A. Treichler (Eds.), *Cultural studies* (pp. 1-22). New York: Routledge.
- NESH. (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Oslo: De nasjonale forskningsetiske komiteene.
- Newman, N., Fletcher, R., Kalogeropoulos, A., Levy, D. A., & Nielsen, R. K. (2017). *Reuters Institute Digital News Report 2017*. Hentet fra: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/Digital%20News%20Report%202017%20web_0.pdf
- Nikken, P., & Götz, M. (2007). Children's Writings on the Internet About the War in Iraq: A Comparison of Dutch and German Submissions to Guestbooks on Children's TV News Programs. In D. Lemish & M. Götz (Eds.), *Children and media in times of war and conflict* (pp. 99-119). Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Nikken, P., & Walma van der Molen, J. H. (2007). "Operation Iraqi Freedom" in the Children's News: A Comparison of Consolation Strategies Used by Dutch and German News Producers. In D. Lemish & M. Götz (Eds.), *Children and media in times of war and conflict* (pp. 177-199). Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Nilsen, R. D. (2009). Barndomssosiologiens kritikk av 'sosialiseringsbegrepet' og en alternativ forståelse: Sosialisering som tilpasning og motstand. In A.-M. Markström, M. Simonsson, I. Söderlind, & E. Änggård (Eds.), *Barn, barndom och föräldraskap* (pp. 292-306). Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- NRK. (15.10.2015). Referat fra møte i Kringkastingrådet. Hentet fra: <https://www.nrk.no/informasjon/referat-k-radet-1.7917698>
- NRK. (24.11.2016). Kringkastingrådet. Hentet fra: <https://tv.nrk.no/serie/kringkastingsraadet/AINF00000716/24-11-2016>
- NRK. (2010). *NRK årsrapport 2010*. Hentet fra: https://www.nrk.no/aarsrapport/2010/_assets/pdf/nrk-aarsrapport-2010.pdf

- NRK. (2014). NRK Plakaten. Hentet fra: <http://www.nrk.no/informasjon/nrk-plakaten-1.12253428>
- Ponte, C. (2007). Mapping news on children in the mainstream press. *European Societies*, 9(5), 735-754. doi:<https://doi.org/10.1080/14616690701412855>
- Postman, N. ([1982] 1994). *The Disappearance of Childhood*. New York: Vintage Books.
- Potter, J., & Wetherell, M. (1987). *Discourse and Social Psychology: Beyond Attitudes and Behaviour*. London: Sage.
- Probyn, E. (1993). *Sexing the Self: Gendered Positions in Cultural Studies*. London: Routledge.
- Prout, A. (2011). Taking a Step Away from Modernity: Reconsidering the New Sociology of Childhood. *Global studies of childhood*, 1(1), 4-14. doi:<https://doi.org/10.2304/gsch.2011.1.1.4>
- Prout, A., & James, A. (1997). A New Paradigm for the Sociology of Childhood? Provenance, Promise and Problems. In A. James & A. Prout (Eds.), *Constructing and reconstructing childhood: Contemporary issues in the sociological study of childhood* (pp. 7-33). London: Routledge Falmer.
- Punch, S. (2002). Research with Children. The Same or Different from Research with Adults? *Childhood*, 9(3), 321-341. doi:<https://doi.org/10.1177/0907568202009003005>
- Purdy, L. M. (1992). *In Their Best Interest? The Case Against Equal Rights for Children*. Ithaca & London: Cornell University Press.
- Qvortrup, J. (1994). Childhood matters: an introduction. In J. Qvortrup, M. Bardy, G. Sgritta, & H. Wintersberger (Eds.), *Childhood Matters: Social Theory, Practice and Politics* (pp. 1-24). Avesbury: Aldershot.
- Qvortrup, J., Corsaro, W. A., & Honig, M.-S. (2009). Why Social Studies of Childhood? An Introduction to the Handbook *The Palgrave Handbook of Childhood Studies* (pp. 1-18). London: Palgrave.
- Radway, J. (1984). *Reading the Romance: Women, Patriarchy, and Popular Culture*. Chapel Hill, N.C.: University of North Carolina Press.
- Raundalen, M., & Raundalen, T. S. (1991). Forurensning, aids, atomvåpen, arbeidsledighet og andre framtidspoblemer - slik barn og unge selv ser dem In K.-I. Klepp & L. E. Aarø (Eds.), *Ungdom, livsstil og helsefremmende arbeid* (pp. 53-66). Oslo: Universitetsforlaget.
- Raundalen, M., & Schultz, J.-H. (2011). *Barn av virkeligheten. Læring for livet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- ReddBarna. (2017). Barnas Valg 2017. *reddbarna*. Hentet fra: <https://www.reddbarna.no/barnasvalg>
- Robinson, C., & Kellett, M. (2004). Power. In S. Fraser, V. Lewis, S. Ding, M. Kellett, & C. Robinson (Eds.), *Doing Research with Children and Young People* (pp. 81-96). London: Sage.
- Rosenberg, L. T. (2016). *Å vise barn verden: En studie av nyhetsformidlingen i Aftenposten Junior*. (Masteroppgave), Universitetet i Oslo.
- Rönning, M. (2010). *Från Barnjournalen via Lilla Aktuellt-till Häxan Surtants Rapport?: Om barn, tv-nyheter, politik och medborgarskap*. Visby: Filmförlaget.

- Schröder, K. C. (2015). News media old and new: Fluctuating audiences, news repertoires and locations of consumption. *Journalism Studies*, 16(1), 60-78. doi:<https://doi.org/10.1080/1461670X.2014.890332>
- Schröder, K. C., Drotner, K., Kline, S., & Murray, C. (2003). *Researching Audiences*. London: Hodder Arnold.
- Schudson, M. (2003). *The Sociology of News* New York: Norton & Company.
- Schweisberger, V., Billinson, J., & Chock, T. M. (2014). Facebook, the Third-Person Effect, and the Differential Impact Hypothesis. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(3), 403-413. doi:<https://doi.org/10.1111/jcc4.12061>
- Seiter, E. (2007). U.S. Children Negotiating the Protective Silence of Parents and Teachers on the War in Iraq. In D. Lemish & M. Götz (Eds.), *Children and media in times of war and conflict* (pp. 37-56). Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Sjöberg, U. (2010). Understanding Children's and Young Adolescents' Media Practices: Reflections on Methodology. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 5(1), 7-22.
- Sjöberg, U. (2015). *Kriskommunikation med barn och ungdomar på nätet: Förberedande krisehantering*. Hentet fra: <https://rib.msb.se/filer/pdf/27622.pdf>
- Sjøvaag, H., Stavelin, E., & Moe, H. (2015). Continuity and Change in Public Service News Online. *Journalism Studies*, 17(8), 952 - 970. doi:<https://doi.org/10.1080/1461670X.2015.1022204>
- Smith, S. L., & Wilson, B. J. (2002). Children's Comprehension of and Fear Reactions to Television News. *Media psychology*, 4(1), 1-26. doi:https://doi.org/10.1207/S1532785XMEP0401_01
- Sparrman, A., & Aarsand, P. (2009). Towards a Critical Approach on Children and Media. *Journal of Children and Media*, 3(3), 303-307. doi:<https://doi.org/10.1080/17482790902999991>
- Spyrou, S. (2011). The limits of children's voices: From authenticity to critical, reflexive representation. *Childhood*, 18(2), 151-165. doi:<https://doi.org/10.1177/0907568210387834>
- Stainton Rogers, W. (2003). What is a child? In M. Woodhead & H. Montgomery (Eds.), *Understanding Childhood: an interdisciplinary approach* (pp. 1-43). Milton Keynes: The Open University.
- Strohmaier, P. (2007). How TV Producers Dealt With the War in Iraq in Their Children's Programs. In D. Lemish & M. Götz (Eds.), *Children and media in times of war and conflict* (pp. 145-161). Cresskill: Hampton Press.
- Sundin, E. (1999). Barns tankar om en lokal morgontidning i Sverige. In C. L. Christensen (Ed.), *Børn, unge og medier: Nordiske forskningsperspektiver* (pp. 57-67). Göteborg: Nordicom.
- Sundin, E. (2004). *Seriegubbar och terrorkrig: Barn och dagstidningar i ett förändrat medielandskap*. (Doktoravhandling), Göteborgs Universitet.
- Swart, J., Peters, C., & Broersma, M. (2016). Repositioning news and public connection in everyday life: a user-oriented perspective on inclusiveness, engagement, relevance, and constructiveness. *Media, Culture & Society*, 39(6), 902-918. doi:<https://doi.org/10.1177/0163443716679034>

- Thomas, M., & Young, L. (2006). *More subject than citizen: Age, gender and political disengagement in Canada*. Paper presented at the Annual Meeting of the Canadian Political Science Association, York University, Toronto, ON.
- Tingstad, V. (2007). New Technologies, New Methods? Representing Children in Online and SMS Ethnography. In K. M. Ekström & B. Tufté (Eds.), *Children, Media and Consumption: On the Front Edge* (pp. 127-142). Göteborg: Nordicom.
- Tisdall, E. K. M. (2012). The Challenge and Challenging of Childhood Studies? Learning from Disability Studies and Research with Disabled Children. *Children & society*, 26(3), 181-191. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2012.00431.x>
- Tisdall, E. K. M., & Punch, S. (2012). Not so 'new'? Looking critically at childhood studies. *Children's geographies*, 10(3), 249-264. doi:<https://doi.org/10.1080/14733285.2012.693376>
- Tobin, J. (2000). *"Good Guys Don't Wear Hats": Children's Talk about the Media*. New York: Teachers College Press.
- Utdanningsforbundet. (2015). *Nøkkeltall for grunnskolen t.o.m. skoleåret 2015/16*. Hentet fra: <https://www.utdanningsforbundet.no/globalassets/var-politikk/publikasjoner/faktaark/faktaark-2016.01.pdf>
- Vettenranta, S. (2005). *De unge og katastrofenyheterne*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Vettenranta, S. (2017). *Krig og katastrofer i media. De unges møte med brutale nyheter*. Bergen: Fagbokforlaget.
- von Feilitzen, C. (2010). Influences of Mediated Violence. International and Nordic Research Findings. In U. Carlsson (Ed.), *Children and Youth in the Digital Media Culture* (pp. 173-187). Göteborg: Nordicom.
- Waldahl, R., Andersen, M. B., & Rønning, H. (2002). *Nyheter først og fremst: Norske tv-nyheter: Myter og realiteter*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Waldahl, R., Andersen, M. B., & Rønning, H. (2009). *TV-nyhetenes verden*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Walma van der Molen, J. H. (2004). Violence and Suffering in Television News: Toward a Broader Conception of Harmful Television Content for Children. *Pediatrics*, 113(6), 1771-1775. doi:<https://doi.org/10.1542/peds.113.6.1771>
- Walma van Der Molen, J. H., & De Vries, M. (2003). Violence and consolation: September 11th 2001 covered by the Dutch children's news. *Journal of Educational Media*, 28(1), 5-19. doi:<https://doi.org/10.1080/1358165032000156400>
- Walma van der Molen, J. H., & Konijn, E. A. (2007). Dutch Children's Emotional Reactions to News About the War in Iraq: Influence of Media Exposure, Identification, and Empathy. In D. Lemish & M. Götz (Eds.), *Children and media in times of war and conflict* (pp. 75-97). Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Walma van der Molen, J. H., Valkenburg, P. M., & Peeters, A. L. (2002). Television News and Fear: A Child Survey. *Communications*, 27(3), 303-318. doi:<https://doi.org/10.1515/comm.27.3.303>
- Walma van der Molen, J. H., & van der Voort, T. H. A. (2000). Children's and Adult's Recall of Television and Print News in Children's and Adult News Formats.

- Communication Research*, 27(2), 132 - 160.
doi:<https://doi.org/10.1177/009365000027002002>
- Wayne, M., Petley, J., Murray, C., & Henderson, L. (2010). *Television News, Politics and Young People. Generation Disconnected?* Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Wells, K. (2015). *Childhood in a Global Perspective* (Second ed.). Cambridge: Polity Press.
- Wetherell, M. (1998). Positioning and Interpretative Repertoires: Conversation Analysis and Post-Structuralism in Dialogue. *Discourse & society*, 9(3), 387-412.
doi:<https://doi.org/10.1177/0957926598009003005>
- Wetherell, M. (2001a). Minds, Selves and Sense-Making: Editor's Introduction. In M. Wetherell, S. Taylor, & S. J. Yates (Eds.), *Discourse Theory and Practice. A Reader* (pp. 186-197). London: Sage.
- Wetherell, M. (2001b). Themes in Discourse Research: The Case of Diana. In M. Wetherell, S. Taylor, & S. J. Yates (Eds.), *Discourse Theory and Practice. A Reader* (pp. 14-28). London: Sage.
- Wetherell, M., & Potter, J. (1992). *Mapping the language of racism: Discourse and the legitimation of exploitation*. New York: Columbia University Press.
- Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S. J. (2001). Introduction. In M. Wetherell, S. Taylor, & S. J. Yates (Eds.), *Discourse Theory and Practice. A Reader*. London: Sage.
- Woodhead, M. (2009a). Child Development and the Development of Childhood. In J. Qvortrup, W. A. Corsaro, & M.-S. Honig (Eds.), *The Palgrave Handbook of Childhood Studies* (pp. 46-61). London: Palgrave Macmillan.
- Woodhead, M. (2009b). Childhood studies. Past, present and future. In M. J. Kehily (Ed.), *An introduction to childhood studies* (Second ed., pp. 17-31). Maidenhead: Open University Press.
- Woodhead, M., & Faulkner, D. (2008). Subjects, Objects or Participants? Dilemmas of Psychological Research with Children. In P. Christensen & A. James (Eds.), *Research with children. Perspectives and practices* (Second ed., pp. 10-39). London: Routledge.
- Young, I. M. (1997). Difference as a Resource for Democratic Communication. In J. Bohman & W. Rehg (Eds.), *Deliberative Democracy. Essays on Reason and Politics*. Cambridge Mass.: MIT Press.
- Ytre-Arne, B. (2011). Women's magazines and their readers: The relationship between textual features and practices of reading. *European Journal of Cultural Studies*, 14(2), 213-228. doi:<https://doi.org/10.1177/1367549410389928>
- Zelizer, V. A. R. (1985). *Pricing the priceless child: The changing social value of children*. New York: Basic Books Inc.
- Ødegaard, T. L. (2013). *Formidling av nyheter til barn: Konstruksjoner av barndom og barnet som TV-seer i NRK-Supernytt*. (Masteroppgave), Universitetet i Oslo.
- Aarsand, P. (2012). The ordinary player: teenagers talk about digital games. *Journal of youth studies*, 15(8), 961-977.
doi:<http://dx.doi.org/10.1080/13676261.2012.685150>

Vedlegg

Vedlegg 1: Kodebok for innholdsanalyse

- 1. Program:** Hvilken kanal og hvilket program som kodes
- 2. Dato** for sendingen
- 3. Tittel:** Skriv inn tittel. Hvis ikke tittel er tilgjengelig, skriv nøkkelord for hva innslaget handler om

4. Hovedkategori

Innholdet kodes etter to geografiske hovedkategorier som bestemmes ut ifra hvor saken finner sted.

1. Innenriks/nasjonalt

Nasjonalt innhold er saker som befinner seg innenfor Norges grenser og på nasjonalt plan

2. Utenriks

Saker som finner sted utenfor Norges grenser. Nordmenns aktiviteter i utlandet, slik som idrettsprestasjoner i utlandet eller kongefamiliens utenlandsreiser defineres ikke som utenriks.

3. Norsk utenriks

Saker som finner sted utenfor Norge, men som omfatter nordmenn i en slik grad at de ikke kan ses på som rene utenriksaker, og grunnen til dekning av saken i utlandet er at nordmenn er involvert. For eksempel sportsgrener der nordmenn spiller på et utenlandsk lag, norske pensjonister i Spania, kongefamilien på utlandsbesøk.

4 Annet

Brukes i tilfeller der saken ikke kan kodes i forhold til de nevnte verdiene. For eksempel i tilfeller der saken handler om forhold både i utland og innland. Eksempel: Sak om en norsk og sør-koreansk skole som gjennomfører et kunstprosjekt sammen via Skype.

5. Innholdskategori

For kategorisering av nyhetsinnholdet er det etablert 9 primære innholdskategorier som videre spesifiserer innholdets tematikk i underkategorier. Nyheter kodes her i henhold til sakens vinkling, og kategoriene er gjensidig utelukkende. Nyanser i vinkling kodes i underkategoriene.

1. Økonominyheter

Innhold som omhandler forretningsliv, økonomi, finans, industri eller markeder. Dette omfatter også bedrifters foretak, aksjehandel og børsvirksomhet, personlig økonomi, forretningsavtaler.

2. Kriminalitet

Innhold som omhandler kriminelle aktiviteter i Norge og internasjonalt. Omfatter alvorlig kriminalitet som mord, vold, smugling, seksualsaker, økonomisk kriminalitet, og mindre foreteelser. Rettssaker kodes under type kriminalitet.

3. Sosiale spørsmål

Nyhetsinnhold som omhandler arbeidsliv, helsesektor- og spørsmål, utdanningsløpet og minoritetsspørsmål. Omfatter også forbrukersaker.

4. Politikk

Innhold som omhandler norsk eller internasjonal politikk. Omfatter også krig, terrorisme og politisk vold.

5. Ulykker

Nyheter om plutselige hendelser hvor mennesker, eiendom eller naturen er offer for skade.

6. Kultur og underholdning

Omfatter nyheter fra kultursektoren, dekning av kongefamilien, markeringer og kuriositeter. Herunder også mykere nyhetssaker, kjendiser og de "andre" nyhetene.

7. Sport

Nyheter som omhandler sportsresultater, sports-personligheter, norske idrettspersoners virke i utlandet, og generelle sportsnyheter.

8. Vær

Nyheter om været som ikke regnes under ulykker hvor været har forårsaket ødeleggelser.

9. Teknologi og vitenskap

Saker som omhandler teknologiutvikling og naturvitenskapene som ikke er forbrukssaker eller økonomi- eller industrirelatert. Herunder forskningsnyheter innen alle vitenskaper.

6. Økonomi

Økonominyheter omfatter innhold som omhandler forretningsliv, økonomi, finans, industri eller markeder. Dette omfatter også bedrifters foretak, aksjehandel og børsvirksomhet, personlig økonomi, forretningsavtaler.

1. Økonomi, næringsliv og markeder

Sammenslått kategori, bestående av: Norsk økonomi og næringsliv nasjonalt
Nyheter om økonomiske spørsmål og aktiviteter i Norge, inkludert foretak til norske selskaper og bedrifter, og den økonomiske tilstanden i Norge. Norsk økonomi og næringsliv i utlandet. Nyheter om norsk økonomi og næringsliv som påvirker andre lands økonomi, næringsliv eller industri, eller internasjonalt. Norske markeder. Omhandler norske markeder, børsmarkedet, valuta, rente, banksektoren, boligmarkedet og BNP-saker. Global økonomi, industri og finans. Saker som omhandler andre lands økonomi, internasjonal økonomi, utenlandske og multinasjonale selskaper, globale eller andre nasjonale markeder. Utenlandske selskaper i Norge. Omhandler utenlandske selskapers foretak i Norge.

2. Personlig økonomi

Nyheter som omhandler nordmenns personlige økonomi, som servicesektoren, levekostnader, og konsumprisindeks.

3. Statsøkonomi

Saker som omhandler statsbudsjettet, diverse tildelinger gjort av staten.

4. Annet

Nyheter om økonomi som ikke kan kodes i en av de øvrige kategoriene.

7. Kriminalitet

0 Ikke kriminalitet

1 Mord, mistenkelige dødsfall, vold, smugling og trafficking

2 Seksualsaker

3 Økonomisk kriminalitet/Vinningsforbrytelser/Forseelser/småkriminalitet

4 Rettssaker/juss

5 Annet

Innhold som omhandler kriminelle aktiviteter. Omfatter alvorlig kriminalitet som mord, vold, gjengkriminalitet, smugling, seksualsaker, økonomisk kriminalitet, vinningsforbrytelser og mindre foreteelser.

1. Mord og mistenkelige dødsfall, vold, smugling og trafficking (sammenslått kategori)
Omhandler dødsfall som ikke er resultat av naturlige årsaker eller selvmord, som mistenkes som dette. Nyheter om kriminell voldsbruk eller makt, herunder alvorlige voldelige hendelser, voldelig gjengkriminalitet, væpnede ran og generell umotivert vold.

Nyheter som omhandler smugling av varer over landegrensener hvor dette er lovstridig, så vel som menneskehandel.

2. Seksualsaker

Nyheter som omhandler ulovlig seksuell adferd eller trusler, som voldtekt, barnepornografi, incestsaker og seksuell trakassering.

3. Økonomisk kriminalitet, Vinningsforbrytelser, Forseelser/småkriminalitet (sammenslått kategori)

Nyheter om såkalte hvitsnippforbrytelser, svindel, innsidehandel, underslag og skatteunndragelse. Nyheter om mindre kriminelle handlinger uten voldelige element, som trafikkforseelser, lommetyveri etc. Nyheter av mindre alvorlig art, som trafikkforseelser, ordensforstyrrelse og hærverk.

4. Rettssaker/juss

Nyheter som omhandler rettssaker, politietterforskninger (i tilfeller der selve handlingen ikke lenger er i fokus, men forhold rundt etterforskningen) og juridiske forhold knyttet til kriminelle forhold.

5. Annet

Nyheter om kriminelle hendelser som ikke kan registreres under de øvrige kategoriene.

8. Sosiale spørsmål

0 Ikke sosiale spørsmål

1 Arbeidsliv

2 Helse

- 3 Utdanning
- 4 Minoritetssaker
- 5 Forbrukersaker
- 6 Globale og internasjonale sosiale spørsmål
- 7 Samferdsel
- 8 Annet

1 Arbeidsliv

Nyheter om ulike aspekter ved arbeidslivet, inkludert pensjon, uføre, arbeidsløshet og arbeidsrelaterte sykemeldinger. Omfatter også arbeidstaker- og giverforeninger og lønnsforhandlinger, streik og arbeidssikkerhet.

2 Helse

Nyheter om fysisk og mental helse på individuelt og sosialt nivå, sykehussektoren, epidemier og vaksiner og stoffmisbruk

3 Utdanning

Nyheter om utdanningssektoren som omfatter individer, sosiale grupper eller institusjoner, inkludert barnehager, skolesystemet og universitets- og høyskolesektoren.

4 Minoritetsspørsmål

Nyheter om likestilling og individuelle eller sosiale rettigheter, inkludert kjønsspørsmål, etnisitet, legning, uføre og religion, utenom statskirken. Inkluderer også saker om barns rettigheter (hvis det ikke er tydelig politisk fokus).

5 Forbrukerspørsmål

Nyheter som omhandler kvaliteten på det individuelle forbruk av varer og tjenester, som matsikkerhet, tilbakekallelse av varer, forbrukerklager og forbrukerrettigheter.

6 Globale og internasjonale sosiale spørsmål

Nyheter om sosiale spørsmål på et globalt nivå, slik som aktiviteter i WHO, internasjonal arbeiderbevegelse, universitetsrangeringer og global fattigdom.

7. Samferdsel

Saker som omhandler samferdsel, veinettet og transport og kommunikasjonssystemet i Norge og i utlandet. Herunder også trafikkaker, veiarbeid osv., om stenging, forsinkelser, flytrafikk osv.

8. Annet

Nyheter om sosiale spørsmål som ikke kan registreres under de øvrige kategoriene.

9. Politikk

- 0 Ikke politikk
- 1 Norsk innenrikspolitikk
- 2 Internasjonal politikk/Norge og verden
- 3 Krig, terrorisme og politisk vold
- 4 Annet

Nyheter om norsk og internasjonal politikk, styringssystemer, politiske beslutningsprosesser, krig, terror og politisk vold. Omfatter også saker som omhandler økonomiske tiltak som politisk instrument.

1 Norsk innenrikspolitikk (sammenslått kategori)

Nyheter om norsk innenrikspolitikk på et nasjonalt nivå, som valg, regjering, storting og politiske partier. Politiske saker, debatt, utspill fra politikere etc. Nyheter om statsforvaltning, statsadministrasjon og forsvaret, saksbehandling, kommunesammenslåing og lignende. Nyheter om norsk innenrikspolitikk på et regionalt nivå – fylkes- og kommunenivå.

2 Internasjonal politikk/Norge og verden (sammenslått kategori)

Nyheter om internasjonal politikk, innen enkeltnasjoner, mellom nasjoner, overnasjonalt og globalt, innen EU og FN-systemene, internasjonale møter og konferanser, samt aktiviteter blant ministre og statsledere i andre land. Nyheter om politiske spørsmål som har særlig relevans for forholdet mellom Norge og andre stater og det internasjonale samfunnet, slik som ministermøter, forholdet til Russland, internasjonale forsvarsspørsmål, Nobels fredspris og Norge som "fredsnasjon" og "miljønasjon" i verden.

3 Krig, terror og politisk vold

Nyheter om krig, voldelig eller væpnet konflikt, innen nasjoner eller mellom folkegrupper og nasjoner, internasjonale væpnede operasjoner, menneskerettighetsspørsmål, fredsforhandlinger, politisk vold og undertrykkelse, samt terrorisme - kriminelle handlinger begått av private eller politiske kriminelle organisasjoner eller grupper mot det sivile samfunn, samt politiske handlinger motivert av "krigen mot terror".

4 Annet

Nyheter om politikk som ikke kan registreres under de øvrige kategoriene

10. Ulykker

0 Ikke ulykker

1 Ulykker, menneskelig svikt

2 Ulykker, naturlige årsaker

3 Ulykker, ukjente årsaker

4 Annet

5 Også ulykker

Omhandler plutselige hendelser hvor mennesker, eiendom eller naturen har vært utsatt for ulykke.

1. Ulykker, menneskelig svikt.

Nyheter om ulykker forårsaket av menneskelig svikt der dette er spesifisert, som flystyrt og bilulykker.

2. Ulykker, naturlige årsaker

Nyheter om ulykker forårsaket av naturen eller naturlige årsaker, som storm og orkan, tsunami, jordskjelv og flom.

3 Ulykker, ukjente årsaker

Nyheter om ulykker hvor årsaken er ukjent, som flystyrt som kan ha blitt forårsaket av været.

4. Annet

Nyheter om ulykker som ikke kan registreres under de øvrige kategoriene.

11. Kultur og underholdning

0 Ikke kultur og underholdning

1 Kunst og høykultur

2 Populærkultur

3 Kuriosa

4 Kongestoff

5 Tidsspesifikke saker/historiske hendelser/markeringer

6 Media

7 Dyr

8 Annet

Nyheter fra kultursektoren, dekning av kongefamilien, markeringer og kuriositeter. Mykere nyheter, kjendisstoff og ”andre nyheter”, i Norge og internasjonalt.

1. Kunst og høykultur

Nyheter om kunstverden, som opera, teater, litteratur, symfonien, festspillene, folkemusikken etc., i Norge og internasjonalt.

2 Populærkultur

Nyheter om populærkultur, som musikkindustrien, spillindustrien, filmindustrien og anmeldelser av disse, kjendisstoff, dansebandkultur.

3. Kuriositeter

Kuriositeter og ”andre nyheter”, saker av oppsiktsvekkende karakter, for eksempel ”elg brøt seg inn i butikk”, ”ekorn på vannski” og Obamas nye hund.

4. Kongefamilien

Nyheter om den norske eller andre kongefamilier.

5. Tidsspesifikke saker/historiske hendelser/markeringer

Saker som dekkes fordi det er tidsrelevant i forhold til dato, måned eller sesong.

6. Media

Saker som omhandler mediene som kulturinstitusjoner, innhold i mediene og mediepersonligheter.

7. Dyr.

Saker som omhandler dyr. (lagt til for denne undersøkelsen)

8. Annet

Nyheter om kultur som ikke kan registreres under de øvrige kategoriene.

12. Sport

0 ikke sport

1 sport (på banen)

2 barn i idrett

3 annet

Nyheter som dekker sportsresultater i Norge og internasjonalt, sportslige personligheter, aktiviteter i sportssektoren og sportsnyheter.

1. Sport (Sammenslått kategori. Inkludert sportsnyheter, sportspersonligheter og norske sportsutøvere i utlandet): Sportslige aktiviteter ”på banen” – altså resultater fra sportsbegivenheter, nyheter om spillere og utøveres prestasjoner, transfer, skader, trenere og dommere. Nyheter om de sportslige aktiviteter til norske utøvere i utlandet, på vegne av Norge eller andre land/lag. Typisk: Norske fotballspillere på utenlandske lag. Sportslige aktiviteter ”utenfor banen”, som bakgrunnssaker, sportspolitikk, sportsøkonomi, organisasjoner, representanter, mediasaker og rettighetsspørsmål. Nyheter om norske eller utenlandske sportspersonligheter som ikke er direkte relatert til resultater, heller i retning av portretter, treningsopplegg, sesongforberedelser etc.

2. Barn i idrett: Saker om barn involvert i idrett/sport/fysisk aktivitet.

3. Annet: Nyheter om sport som ikke kan registreres under de øvrige kategoriene.

13. Vær

0 Ikke vær

1 Vær

2 Annet

1. Vær

Nyheter om været som ikke regnes under ulykker hvor været har forårsaket ødeleggelser. Typiske saker er trafikkaos på grunn av snø, flyforsinkelser på grunn av været, ”sprengkulda kommer”, ”slik blir påskeværet”, ”sol over hele landet” etc.

2. Annet

Nyheter om været som ikke kan registreres under den øvrige kategorien.

14. Teknologi og vitenskap

0 Ikke teknologi og vitenskap

1 Teknologi og vitenskap

2 Annet

1. Teknologi og vitenskap

Saker som omhandler teknologiutvikling og naturvitenskap som ikke er forbrukersaker eller økonomirelatert, men mer forsknings- og utviklingsrelatert.

2. Annet

Nyheter om teknologi og vitenskap som ikke kan registreres under den øvrige kategorien.

15. Sted (omhandler)

0 NA

1 Norge

2 Norden

- 3 Storbritannia
- 4 Europa/EU
- 5 USA/Nord-Amerika
- 6 Midtøsten
- 7 Latin-Amerika
- 8 Asia
- 9 Russland
- 10 Annet
- 11 Afrika

Ulike land er gruppert sammen i geografiske områder for å lette kodingen. (1) Norge; (2) Norden omfatter her Sverige, Danmark, Finland og Island; (3) Storbritannia (4) Europa (EU) omfatter alle europeiske land utenom Russland; (5) USA/Nord-Amerika utgjør USA og Canada; (6) Midtøsten omfatter Israel/Palestina og omliggende stater, Afghanistan, Iran, Irak og Pakistan; (7) Latin-Amerika omfatter Sør- og Mellom-Amerika; (8) Asia omfatter hele det asiatiske kontinentet; (9) Russland; (10) Annet omfatter alle land som ikke faller inn under øvrige land, for eksempel Oseania og Sydpolen; (11) Afrika omfatter hele det afrikanske kontinentet.

16. Kilder/stemmer i *Supernytt*

Her registreres alle som kommer til orde/intervjues i programmet. Studiovert og reportere i programmet registreres ikke (Bruk a, b, c, d etc. for å få med alle som intervjues)

0 NA

1 Politikere/stat/administrasjon mann

1.1 Politikere/stat/administrasjon kvinne

2 Organisasjon/NGO

2.1 Organisasjon/NGO kvinne

3. Skole mann (lærere, rektor, inspektører og lignende)

3.1 Skole kvinne (lærere, rektor, inspektører og lignende)

4 Ekspert (universitet, forskning, økonomisektoren, media)

4.1 Ekspert kvinner (universitet, forskning, økonomisektor, media)

5 Annet mann (kjendiser, sportsutøvere, vanlige folk etc.)

5.1 Annet kvinne (kjendiser, sportsutøvere, vanlige folk etc.)

6. Barn og ungdommer (0 – 18 år gutter)

6.1 Barn og ungdommer (0 – 18 år jenter)

16b. Kilder/stemmer, navn og alder

Noter navnene på intervjuobjektene om mulig. Hvis intervjuobjektene er barn, og alder er oppgitt, noter også alder.

17. Fokus på barn

0 NA

1 Ja, hele saken: Saken er vinklet mot hvordan et tema påvirker barn/handler om barns liv eller interesser/barns synspunkt på saken/viser bilder av barn

2 Delvis: Det henvises til hvordan et tema påvirker barn/handler om barns liv eller interesser/barns synspunkt på saken/viser bilder av barn i deler av innslaget.

3 Nei: Saken handler om voksne/ det henvises ikke til barn.

4 Annet

18. Prioritering: Skriv hvilken plassering innslaget har i sendingen: 1, 2, 3, 4, 5, 6, etc.

19. Varighet

1. 0-30 sek

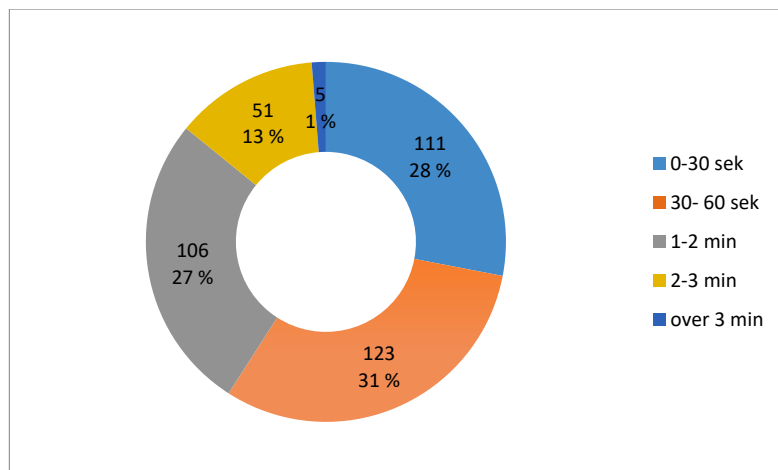
2. 30 sek – 1 min

3. 1-2 min

4. 2-3 min

5. Over 3 min

Vedlegg 2: Figurer og tabeller

Figur 11 Oversikt over lengde på nyhetsinnslagene i *Supernytt*, 2016. N=396

	30 sek - 1				
	0 - 30 sek	min	1 - 2 min	2 - 3 min	over 3 min
Innenriksnasjonalt/	37	45	65	40	4
Utenriks	66	66	32	9	1
Norsk utenriks	6	10	6	1	0
Annet	2	2	3	1	0

Figur 12 Hovedkategorier og lengde på nyhetsinnslag. N=396

	0 - 30				
	sek	30-60 sek	1 - 2 min	2 - 3 min	over 3 min
Økonomi	0	0	0	2	0 2
Kriminalitet	4	1	1	2	0 8
Sosiale spørsmål	7	17	32	22	3 81
Politikk	8	13	7	4	1 33
Ulykker	7	8	4	1	0 20
Kultur og underholdning	45	37	29	11	1 3
Sport	34	38	23	7	0 2
Vær	5	3	4	0	0 12
Teknologi og vitenskap	1	6	6	2	0 15

	111	123	106	51	39
					5 6

Figur 13 Innholdskategorier og lengde på nyhetsinnslag. N=396

	Ja	Delvis	Nei	
Økonomi	1	0	1	2
Kriminalitet	0	1	7	8
Sosiale spørsmål	51	25	5	81
Politikk	10	9	14	33
Ulykker	3	7	10	20
Kultur og underholdning	30	19	74	123
Sport	21	12	69	102
Vær	2	3	7	12
Teknologi og vitenskap	1	3	11	15
	119	79	198	396

Figur 14 Innholdskategorier og barnefokus 2016, N=396

Vedlegg 3: Informasjonsskriv for intervjuene

Vil du være med i et forskningsprosjekt?

Jeg heter Linn Cathrin Lorgen og jobber som doktorgradsstudent i medievitenskap ved Universitetet i Bergen. Jeg holder på med et forskningsprosjekt der jeg vil finne ut hva barn mellom 8 og 12 år synes om nyheter for barn, og spesielt hva de synes om *Supernytt* på NRK Super.

Derfor ser jeg etter barn mellom 8 og 12 år som vil være med i prosjektet ved å bli intervjuet om dette. Vi vil blant annet snakke om hva du bruker å se på tv, hva du tenker om nyheter, og spesielt hva du synes om *Supernytt*. Jeg vil også at vi skal se litt på *Supernytt* sammen og snakke om det. Jeg vil gjerne intervju deg hjemme hos deg. Hvis du vil, kan du bli intervjuet sammen med en venn (da må vennen din også få et informasjonsbrev som dette, og han/hun og foreldrene/foresatte må skrive under på at de kan være med). Intervjuene bruker å ta omtrent en time, men noen ganger rekker vi ikke å snakke om alt i løpet av denne tiden, så da kan det hende jeg spør om å få komme tilbake en annen dag.

Under intervjuet med deg vil jeg gjerne ta lydopptak, fordi det gjør det lettere å huske alt du har sagt. Det er ingen andre enn meg som får høre på disse opptakene, og de blir slettet når prosjektet er slutt. I løpet av intervjuet vil jeg spørre deg om du har lyst til å svare på noen av spørsmålene ved å tegne eller skrive. Hvis det er greit for deg, vil jeg kanskje vise frem tegningene du har laget når jeg skriver eller forteller om prosjektet.

Du bestemmer selv om du vil bli med i prosjektet. Du kan når som helst trekke deg og si at du ikke vil være med likevel, hvis du ombestemmer deg. Dette gjelder også etter at jeg har intervjuet deg. Hvis du blir med i prosjektet, blir du anonym. Det vil si at jeg finner på et annet navn enn ditt ekte navn når jeg snakker eller skriver om det jeg har funnet ut, slik at ingen skal kunne finne ut hva du har sagt til meg i intervjuet.

Hvis du har lyst til å være med i prosjektet eller lurer på noe, kan du og dine foreldre/foresatte ta kontakt med meg på epost:eller telefon:

Med vennlig hilsen
Linn Cathrin Lorgen

Samtykkeskjema for deltakelse i prosjektet "Barns erfaringer med tv-nyheter"

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

Navn på deltakeren (barn)

(Signert av foreldre/foresatte, dato).

Barns erfaringer med tv-nyheter

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt

Bakgrunn og formål

Jeg heter Linn Cathrin Lorgen og er doktorgradsstipendiat ved Institutt for informasjons- og medievitenskap ved Universitetet i Bergen. Jeg jobber med et forskningsprosjekt om nyheter for barn. En del av dette prosjektet dreier seg om måten nyheter formidles til barn i programmet *Supernytt* på NRK Super, og en annen del av prosjektet utforsker barns perspektiver og erfaringer med nyheter for barn. I forbindelse med denne delen av prosjektet vil jeg intervju barn mellom 8 og 12 år om medievaner og -preferanser, perspektiver på nyheter, og spesielt meninger om *Supernytt*. For analysen av disse intervjuene er det verdifullt å ha informasjon om barnas familie og foreldre/foresattes egne nyhetsvaner og syn på barn og nyheter. Derfor vil jeg også spørre foreldre/foresatte til barna som deltar om å fylle ut et kort spørreskjema. Se samtykkeskjema på neste side.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Jeg ønsker å gjennomføre intervjuene hjemme hos deltakerne. Barn som deltar kan gjerne velge å gjennomføre intervjuet sammen med en venn om de ønsker det. Det tar vanligvis omtrent en time å gjennomføre slike intervjuer. I enkelte tilfeller rekker man imidlertid ikke å gå gjennom alt på en gang, og i slike tilfeller vil jeg spørre om å få komme tilbake for oppfølgingsintervju med barna. Om dere ønsker å se oversikten over hvilke tema som tas opp i intervjuene med barna, er det bare å gi beskjed til meg. Om deres barn ønsker å delta i studien, er det nødvendig med samtykke fra foreldre/foresatte. Se eget informasjonsskriv til barn for samtykkeskjema.

Hva skjer med informasjonen om deg og barnet ditt?

Jeg ønsker å gjøre lydopptak under intervjuene. Disse opptakene er det kun jeg som vil ha tilgang til, og alle personopplysninger fra spørreskjemaet og intervjuene vil bli behandlet konfidensielt. Datamaterialet blir anonymisert, blant annet gjennom bruk av pseudonymer i stedet for deltakernes ekte navn.

Opptak og notater fra intervjuene og informasjonen fra spørreskjemaene oppbevares på en datamaskin som er beskyttet ved brukernavn- og passordtilgang. Lister med navn og kontaktinformasjon til deltakerne oppbevares fysisk adskilt fra annet datamateriale, og vil være utilgjengelig for andre enn meg.

Prosjektet skal etter planen avsluttes i løpet av august 2017. Da skal alt datamateriale være anonymisert. Lydopptak og navnelister slettes ved prosjektslutt.

Det er frivillig å delta i studien, og du/dere kan når som helst trekke deg/dere uten å oppgi noen grunn.

Dersom du/dere ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med:

Linn Cathrin Lorgen, stipendiat ved Institutt for Informasjons- og medievitenskap, UiB telefon:

.....

e-post:

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Foreldre/foresattes samtykke til deltakelse i studien "Barns erfaringer med tv-nyheter"

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta.

Navn på deltaker(e), kontaktinformasjon (telefon/e-post)

(Signert av prosjektdeltaker(e), dato)

Informasjon sendt til foreldre, oppfølgingsintervju:

Hei (navn på foresatt)

Jeg skriver til deg fordi [sønnen/datteren] din [navn på deltaker] deltok i mitt forskningsprosjekt om barns erfaringer med tv-nyheter i fjor. En del av de som har deltatt blir nå spurt om å delta i et oppfølgingsintervju. Temaet er det samme som sist, og grunnen til at jeg ønsker å gjøre oppfølgingsintervju er å få muligheten til å gå litt mer i dybden på noen av temaene som har kommet frem etter første runde intervjuer. Intervjuet vil vare i omtrent en time.

Som en forberedelse til intervjuene vil jeg be de som vil delta om å se to sendinger av *Supernytt*. Dette er for å ha noen felles nyhetssaker å snakke sammen med barna om. Hvis barna selv synes det er greit, vil jeg også be dem om å sende meg en tekstmelding eller e-post etter at de har sett hver sending, slik at jeg kan få høre litt om hva de synes, hva de synes var interessant/uinteressant ved akkurat det programmet, før vi gjør selve intervjuet. Hvis jeg får tekstmelding eller e-post, vil jeg også sannsynligvis stille et par oppfølgingsspørsmål om programmet. Så kommer jeg, som sist, en dag og en tid det passer for dere, og gjør intervjuet med [navn] hjemme hos dere. Jeg legger også ved et informasjonsskriv til barna her. All informasjonen blir også gjennomgått muntlig med barna før intervjuene.

Jeg vil som sist bruke lydopptak under intervjuene, og vil følge de samme retningslinjene for anonymitet og oppbevaring av data som forrige gang. Jeg legger ved informasjonsskrivet dere fikk sist, der står det

litt mer utfyllende. Tekstmeldinger eller e-poster jeg mottar fra barnet ditt vil transkriberes, anonymiseres og oppbevares på en datamaskin som er beskyttet med brukernavn og passord. Meldingene blir deretter slettet fra telefon/mail så raskt som mulig. Det er helt frivillig å delta i studien, og en kan trekke seg når som helst uten å oppgi noen grunn.

Oppfølgingsintervjuene er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Jeg håper [navn på deltaker] er interessert i å delta igjen. Ta kontakt hvis det er aktuelt på denne epostadressen, eller telefon:

Vennlig hilsen Linn Cathrin Lorgen, stipendiat, Institutt for informasjons- og medievitenskap, UiB

Informasjonsskriv og samtykkeskjema, oppfølgingsintervju:

Hei!

I fjor deltok du i et forskningsprosjekt jeg jobber med om nyheter for barn, der jeg prøver å finne ut av hva barn mellom 8 og 12 år synes om nyheter for barn, og spesielt hva de synes om *Supernytt*. Nå blir noen av de som snakket med meg i fjor spurt om de har lyst til å være med i et intervju til. Vi skal snakke om det samme temaet som sist, men jeg har noen flere spørsmål som jeg ikke fikk stilt forrige gang vi snakket sammen.

Hvis du har lyst til å være med, vil jeg gjerne at du ser to sendinger av *Supernytt* før intervjuet. Du får beskjed av meg hvilke to sendinger du skal se. Dette er for at vi skal ha sett de samme nyhetene før vi snakker sammen. Etter at du har sett programmene er det kjempefint om du vil sende meg en SMS eller en e-post om at du har sett. Da vil jeg spørre om hva du synes om sendingene, hva de handlet om og lignende.

Som forrige gang vil jeg gjerne ta lydopptak av intervjuet, for å huske alt vi snakker om. Som sist er det ingen andre som skal høre på opptakene, og de blir slettet når prosjektet er slutt. Og som forrige gang bestemmer du selv om du har lyst til å være med eller ikke. Du kan trekke deg når som helst, uten å si noen grunn. Hvis du blir intervjuet igjen, blir du anonym, og jeg bruker et annet navn enn ditt ekte navn når jeg skriver eller snakker om det du har sagt til meg i intervjuet.

Hvis du har lyst til å være med, eller har spørsmål, kan du eller foreldrene dine sende meg en epost på....., eller telefon

Vennlig hilsen

Linn Cathrin Lorgen

Doktorgradsstudent ved Universitetet i Bergen

Samtykkeskjema for deltakelse i oppfølgingsintervju for prosjektet "Barns erfaringer med tv-nyheter"

Jeg har mottatt informasjon om studien og er villig til å delta

(Navn på deltakeren (barn))

.....

Signert av foreldre/foresatte, dato

Vedlegg 4: Intervjuguider

Første intervjurunde

Del 1: Medievaner

Husker du hva du gjorde i går/i dag? Gå gjennom dagen: Brukte telefon, radio, avis, tv, data etc?

Hva bruker foreldrene dine å gjøre (spør underveis) (telefon, pc, radio, avis, tv etc)

Hva bruker du å se på tv? (Hva er bra på tv? Hva er ikke bra på tv? Bra mediebruk/ikke bra mediebruk)

Del 2 Nyheter og *Supernytt*

Har sett *Supernytt*? Ser ofte/sjelden – hvor? (beskriv hva som skjer når en ser nyheter på f.eks skolen)

Se *Supernytt*-klipp om ønskelig.

Hva er *Supernytt*? (lat som du skal forklare til noen som aldri har sett det – tegn hvis du vil)

Hva er nyheter? (hva er en nyhet -eksempler på en nyhet?)

Hva handler *Supernytt* mest om – hvem passer det for?

Hvem bør se på nyheter? Skal barn se nyheter? Trenger de da egne barnenyheter?

Hva er bra med *Supernytt* – hva er ikke bra? Hva syns du – hva kunne vært bedre?

Foreldre og nyheter – bruker å se/lese/høre nyheter? *Regler* for hva du får se/lese/høre? Hva vil du selv? Ønsker du å se nyheter?

Se på bilder av nyhetsprogrammene: Hva er likt/ulikt? Noen erfaringer med de ulike?

Hvis du var sjef for *Supernytt* – hvordan ville du ha laget programmet? Forandret noe? Hvilke typer ting ville dine nyheter handlet om?

Andre intervjurunde

1: hva har skjedd siden sist? Hva bruker de å gjøre på? Hva ser de på tv, spiller, gjør på mobilen? Hva har de sett av nyheter i det siste? Har de sett *Supernytt*, lest *Aftenposten Junior*? Sett *Supernytt* på skolen? Lest på nett? Fulgt dem på instagram eller snapchat?

Har de noen gang vært med i en diskusjon om *Supernytt* eller lagt igjen kommentar på nett, instagram, snapchat?

2: Oppvarming, bilder og stikkord. Vi går gjennom bilder av programmer og kanaler og snakker om dem ved hjelp av stikkord.

3: Diskusjon av sendingene, og enkelte nyhetssaker. Hva handler de om? Hvorfor skal vi vite disse tingene? Var programmene passende for barn/interessante for voksne også? Bra/dårlig. Hvis du bestemte: Kutt og behold i sakene: Fortell om sendingen du ville ha laget.

Vedlegg 5: Spørreskjema til deltakernes foreldre/foresatte

Referansenummer:

Barns erfaringer med tv-nyheter: Spørreskjema til foreldre/foresatte

Om husstanden

1. Hvem bor i husstanden i tillegg til barnet som deltar?

(mor, far, storesøster, lillebror og lignende)

2. Oppgi alderen på eventuelle søsken til barnet som deltar

Om deg

3. Kjønn

 Kvinne Mann

4. Alder

6. Høyest fullførte utdanning

 Grunnskole Videregående Universitets- og høyskolenivå t.o.m. 4 år Universitets- og høyskolenivå mer enn 4 år
(for eksempel mastergrad)

7. Egne nyhetsvaner

Kryss av for hvor ofte du hører/leser/ser nyheter via ulike teknologier

	Flere ganger daglig	Daglig	Flere ganger i uken	Sjeldnere
Mobiltelefon	☐	☐	☐	☐
Radio	☐	☐	☐	☐
Aviser	☐	☐	☐	☐
TV	☐	☐	☐	☐
Datamaskin/Nettbrett	☐	☐	☐	☐

Kommentar

8. Barn og nyheter

Kryss av for hvor mye du tror at barnet ditt får med seg/følger med når du hører/leser/ser nyheter.

	Svært mye	Nokså mye	Nokså lite	Ingenting	Vet ikke
Mobiltelefon	☐	☐	☐	☐	☐
Radio	☐	☐	☐	☐	☐
Aviser	☐	☐	☐	☐	☐
TV	☐	☐	☐	☐	☐
Datamaskin/Nettbrett	☐	☐	☐	☐	☐

Kommentar

Referansenummer:

9a. Syns du at barnet ditt bør få med seg nyheter?

Her siktes det til "vanlige" nyheter, ikke nyheter laget for barn, som Aftenposten Junior (ukeavis) og Supernytt (tv-program på NRK Super).

- Ja Nei Vet ikke

9b. Hvorfor/hvorfor ikke?

.....

.....

.....

10a. Syns du at barnet ditt bør skjermes for noen typer nyheter?

- Ja Nei Vet ikke

10b. Hvis ja: Hvilke typer nyheter og hvorfor? Hvis nei: Hvorfor ikke?

.....

.....

.....

.....

11. I hvor stor grad syns du at det er nødvendig at det lages egne nyheter for barn på omtrent samme alder som ditt barn?

- Svært nødvendig Nokså nødvendig Nokså unødvendig Svært unødvendig Usikker

Kommentar

.....

.....

12a. Aftenposten Junior (ukeavis) og Supernytt (tv-program på NRK Super) er nyhetssatsinger rettet mot barn. Har du noen gang lest Aftenposten Junior eller sett Supernytt?

- Ja, har både lest Aftenposten Junior og sett Supernytt Ja, har lest Aftenposten Junior
- Ja, har sett Supernytt Nei, har ikke lest/sett noen av dem

12b. Hvis ja: På hvilken måte syns du at nyhetene i Aftenposten Junior/Supernytt skiller seg fra "vanlige" nyheter?

.....

.....

.....

13. Hvis du har sett Supernytt på NRK Super:**13a. Skriv noen ting du syns er *bra* ved Supernytt:**.....

.....

.....

13b. Skriv noen ting du syns er *mindre bra* ved Supernytt:.....

.....

.....

Takk for at du deltok i undersøkelsen!

Graphic design: Kommunikasjonsevidlingen, UIB / Trykk: Skjerve Kommunikasjon AS

uib.no

9788230850459 (print)

9788230864586 (PDF)